

ELOFIZETÉS

KELTŐM:
Egy évre ..... 24 borona.
Egy hónap ..... 2 borona.

VIDÉKRE:
Egy évre ..... 24 borona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 l.

HIRDETÉSEK:

6 soros péntekkor egyszer 20 fillér,
minden következéskor 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM. 37

KIADÓHIVATAL

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. m.
TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, május 31.

Arad vendégei.

Irta: Somogyi Gyula dr.

Arad, május 30.

Tavaszi pompa, virágillat özöne köszönti az apokalypsis magasztos ünnepét. Mintha a kiujult természet a lélekre is visszahatna: szép reményekből táplálkozó életkedv ébred a szivekben, hogy derűt sugároztasson az arcokról. A lelki emelkedés napja a pünkösöd, amellet a megújulásé, az öröme. Ha elcsendesült a templomokban az áhitat zsolozsmája, a vidámság, a megtisztult szivek nemesebb öröme következnek. Most nagyobb az öröm, mint máskor és zajosabb az élet is, mert Aradnak vendégei vannak. Nagyon előkelő vendégei.

A város falai között időzik a csanádi egyházmegye feje, *Glattfelder Gyula* püspök, hogy a bérálás magas tisztét végezve, hivat hitben és keresztényi erényekben megerősítse. Megjelenése mindenkor ünnepe a város osztatlan lakosságának, mert szereplése mindenkor egyházfejedelemhez méltó. A keresztény testvériség nyájasságával fordul azokhoz, kik más oltáron áldoznak s a szó páratlan varázserejével iparkodik hűveinek lelkében megrögzíteni annak tudatát, hogy a kereszténység a szereteten sarkallik, a szereteten épül fel s ott mulik el, hol nincs több szeretet. A hitlenség a gyűlölet mesgóján kezdődik.

Nem kevésbé emeli az ünnep nagy

fényét a kereskedelmi szakiskolai tanárok aradi gyülekezése. A város közönsége még március hóban kérte meg a *Kereskedelmi Szakiskolai Tanárok Országos Egyesületét*, hogy ez évi közgyűlését pünkösöd napján Aradon tartsa. Az egyesület elfogadta a szives meghívást s így az ország közeli-távoli vidékeiről nagy számban sereglenek itt össze a szakoktatás férfiai. Arad városa és az összes kereskedelmi testületek (keresk. és iparkamara, kereskedelmi testület, kereskedők köre) Arad régi híres vendégszeretetével fogadják a szivesen látott vendégeket. A gyűlések gazdag tárgysorozata arról győz meg bennünket, hogy komoly tárgyak kerülnek komoly megvitatás alá, ami a kereskedelmi oktatásnak valóban csak hasznára lehet.

A keresk. iskolák tüzetes reformját most készítik elő. Az 1895-iki szervezet főleg a tanulók tulterhelésénél és a tananyag célszerűtlen beosztásánál fogva időszzerűtlenné vált; az új szervezet, mely négy évfolyamunak kontemplálja az iskolát, mindeme bajokon segíteni fog. De bármily hiányos volt is a keresk. szakoktatás eddigi szervezete, el nem vitatható az, hogy maga az oktatás nagyobb szerű lendületet nyert. Több mint félszázra emelkedett az iskolák száma s a belőlük kikerült ifjak Magyarország közgazdasági életének jelentékeny tényezőivé küzdötték fel magukat. Hogy a társadalmi felfogás az utóbbi évtizedben oly rohamosan átalakult, hogy a klasszicizmus hagyományainak és a humanus műveltség kultuszának gyöngülése nélkül a gyakorlati életpálya megbecsülés-

hez jutott, a kereskedelmi és ipari foglalkozás erkölcsi értéke megnövekedett s messze terjedő társadalmi rétegekben a realisabb életfelfogás kezd uralomra jutni, nagyrészt kereskedelmi szakoktatásunk érdeme. Ezt a *realisabb életfelfogást* ne vegyük messze hangzó, tartalom nélküli frázisnak. Az a kereskedői szellemben kifomált ifjú lélek jól megérti, hogy a tudomány, a művészet ideális javai a nemzetnek, mert életerejét, erkölcsi prestigejét növelik, de ma, napjainkban, midőn a tisztán szellemi verseny csaknem másodsorba kerül, mert bekövetkezett, szószerint véve, a nemzetek *fizikai* mérkőzésének időszaka, megszületett a vagyonnak, a tőkének, az anyagi tehetőségnek ujszerű idealizmusa, melyet ápolni, *nemes irányban* fejleszteni elsőrendű nemzeti érdek és hazafias kötelesség. A nemzetek addig élnek, ameddig erejük futja. Nem az inség növeli az erőt, a történeti mult fénye, dicsősége egymagában nem pótol sem erőt, sem sereget, sem ágyut, mint utolsó refugumát az idő viharainak.

Eme töredékes vonatkozások eléggé elárulhatják, mily magas fogalmunk van a kereskedelmi szakiskola nemzeti és gazdasági hivatásáról és mennyire értékeljük egybegyűlt tanáraink önfeláldozó, ideális, hazafias munkásságát. Jól cselekedtek, hogy engedtek a város meghívásának. Gondolkodásukkal rokonszenvező légkörbe vezette utjuk. Arad, mint mindenkor nagy kereskedelmi és ipari gócpont, annak a demokratikus életfelfogásnak hűséges letéteményese, mely a szellemi és anyagi munkásság nagy

A zenélő ház.

Irta: Rudnyánszky Endre.

Az a szöglet, ahol a magyar, román és osztrák-bukovinai határ összeér, egyike a babonával, rémekkel teleitatott földeknek. Műveletlen, elvadult, megsanyargatott emberek laknak arrafelé, mostohagyermekéi az életnek, a társadalomnak és természetnek. Mindegy az ott a máramarosi, országhatári havasok között, hogy román földet taposunk-e, vagy magyart, Bukovina szikláját éri-e lábunk, vagy Erdély szögletében járunk: egyforma a sziklástalaj: kultura nem virázik benne, hanem burjánosan nő mindenféle babona. Babonára hajt a természet és babonának vetett ágyat a völgyekbe eldugott, ormokra kirakott romokkal, barlangvájásokkal, leromlott bányákkal a régente ott is élő kultúromb. A régi lakóknak várai, kastélyai voltak még arrafelé, a mai már csak vakondtúrás kunyhókba bujik, juhok őriz, fát vág a rengetegben, követ fejt a sziklák hátán...

Itt töltöttem két osodálatos babonás hetet az életemből. Csak két hét volt, de nem is kértem belőle többet. De hiszen úgy kellett nekem: miért is eszeltem ki olyan fantasztikus ötletet. Romantikán járt az eszem: el akartam bujni a nászos napjaimmal az emberek elől, de nem a sablonos nászutra, nászutra, amely még akkor is sablonos, ha nem Velence, nem Nápoly, hanem Japán, Kokkinkina a célja... Azt eszeltek ki én és Teréz — romantikus, szellemes kis asszonykám, hogy valami madár nem látta elrejtett helyre menekülünk. Először csak egy pici havasi faluról álmodoztunk ketten — fiatal

romantikával teletömött, raffinált lélettől elzibadt fejünkkel. Havasi faluról, ahol gerendás, fehér-falu viskó, bundából vetett ágyán összebujik a klubhoz, orfeumhoz, turfhoz szokott miniszteri titkár és az operán, zeneakadémián, énektanfolyamon, tenniszgraundon és francia regényeken nevelkedett kisasszony.

Kapóra jött, mert még romantikusabbnak találtuk. Egy furcsa, majdnem komikus, azaz hogy inkább háborzongató hirdetés, amely egy régi, elhagyatott házra keresett vevőt, de legalább is bérlőt. „A ház kastélyszerű, teljesen be van butorozva, azonban minden közlekedéstől távolos és elég rossz hírű”. Szórol-szóra ez a mondat volt a hirdetésben és ez a mondat hódított meg. Teréz ujjongva helyeselte tervemet.

— Milyen pompás! Géza te nagyszerű ember vagy! — kacagta elragadtatással. — Egy rossz hírű kastély! Ennél pompásabbat nem is tudok képzelni! Milyen mézeshetek! És épen jókor jött: egy héttel az esküvő előtt: Né is árul el senkinek! Sejteti se szabad, hogy hová megyünk. Tudod, hogy a pásztokunyhó miatt is mennyi bajunk volt; de ezt — elég rossz hírű és elhagyott kastélyt — ezt egyenesen megtiltáná a papa!

Ilyenformán titokban maradt a terv. Kettőnkön kívül még a furcsa kiadó kastély gazdája sem tudott arról, hogy odamegyünk. Pedig épen a gazda miatt akartunk még inkább a bleszidi házba költözni. A házigazdánk, a mézesheteink házigazdája ugyanis F. herceg volt, egyik dús gazdag magyar főúr. A hercegnek persze színét sem láttam: Bécsben élt már

évtizedek óta. A magyar birtokai kormányzójával egy régi írásu, aféle vasgerébenes ügyvéddel kötöttem a bérleti szerződést hat hétre. Az ügyvédtől tudtam meg, hogy a köznek bleszidi kastély a neve, valahol a máramarosi hegyek közt van, talán már nem is magyar földön. Hét lakható szoba van benne, helyesen bebutorozva, még edényekkel is. Meg kellett kérdeznem az ügyvédtől:

— Miért rossz hírű a kastély?

Mosolyogva, de kissé zavarodottan válaszolt.

— Én bizonyisten nem tudom uramócsém. Rossz hírű lehet, mert még eddig minden lakója megszökött. Az utolsó, — valami lengyel gróf volt az istenadta — úgy elszökött, hogy mindenét a házban hagyta és nem is jött keresni rajtunk a holmiját. Nem tudom mitől ijedt meg. Talán a magánytól... Mert — hallom, én sohase jártam arra — hallom, hogy fene elhagyatott helyen van. Talán félt a polyak — de hát mit is bujik a féleszü oda az isten háta mögé... Azaz, hogy bocsánat barátoskám, eljárt a szám... Hiszen maga is oda iparkodik, még hozzá nászutra. Node mindegy. Most őszinte akarok lenni. Láska, ezzel a hirdetéssel is úgy tettem Ameddig azt hirdettük, hogy ilyen meg amolyan pompás uri kastély vadregényes helyen, gyönyörű vidéken eladó, kiadó: hát nézze csak mindig olyan vevő bérlők akadt, aki egy-kettőre elszaladt, híret se hallottam többé. No most gondoltam magamban: kiíratom én, hogy elhagyatott, kutya tájékon van, meg hogy rossz hírben áll, lássuk csak, tán erre az igazságra külföld vevő akad... Legalább annyit megtesz, hogy nekem is meg-

értékét elismerve, nem a kéz finomsága, a cím, a rang, avagy születés, hanem munkája, tevékenysége eredménye, alkotó kedve és teremtő ereje szerint becsüli meg az embert és annak lelki tartalmát. A polgárság benső érdeklődéssel és meleg szimpátiával kíséri a kulturpalota dísztermében ma lezajló szép ünnepséget és szívből köszönti messze tájakról érkezett vendégeit. A polgárság meleg szimpátiával és benső érdeklődéssel kíséri a kulturpalota dísztermében ma lezajló szép ünnepséget.

Népfürdő — iskolafürdő.

(Egy érdekes könyv. — Arad régi tervei.)

A kultúra fokmérője: — itt az alkalom szerint következnek az érzéket képek — a szappan, az irni-olvasni tudás, az újságolvasók száma... Pataki Béla könyve szerint: a fürdők és a fürdőzők száma.

Népfürdő és iskolafürdő a címe annak a kötetnek, amelyben az aradi származású budapesti tanár, az országos magyar népfürdő-egyesület főtitkára a társadalmi múzeum kiadványai között a kulturának, a kultúréletnek és a közegészségnek minden szappannál jelentősebb mérőjéről ír. Szomorúsággal kell jóelőre megállapítanunk belőle, hogy megmértünk és ijesztően könnyűnek találtunk. A statisztikai táblázatok, amelyeket óriási fáradsággal szerzett be és beszédes egyszerűséggel állított sorba Pataki Béla, a legrikítóbb feleletet adták arra a kérdésre, van-e tudomása az ország széles dolgozó néprétegeinek, de a róluk és helyettük gondoskodni köteles vezetőknek is arról, hogy a fürdés az életkulturának, az egészségnek és az élettartamnak milyen jelentős befolyásolója és ha igen, van-e az érdekeltekben e tekintetben kifejlett életigény és tudatos követelés és van-e a gondoskodásra kötelezettekben kötelesegtudás és köteleességteljesítés.

A felelet ijesztő. Magyarország népe, a nép tulnyomó nagy része, nem fürdik, nem is fürdhetnek, mert nincs hol, de nem is igen tudja,

hogy ennek másként kellene lennie, hogy hiányt szenved, hogy az életét rövidíti és hogy nemcsak maga válik a kórságokra készséggé, hanem a festőzés hordozója is mindazok veszedelmére, akik magasabb életigényekhez felfejlődve magukról nyilvános, vagy magánfürdők használatával egyébként gondoskodnának.

Orvostudományi megállapítás, de annyira köztudomású, hogy felesleges hosszasan beszélni róla: a fürdés és általában a testápolás a leg-egyszerűbb és legbiztosabb fertőtlenítő és óvóeszköz ragályos festőzések terjedésével szemben. A város, ahol ingyenes, vagy legalább igazán olcsó (a szegények pénzével mérve olcsó) népfürdő van, ahol a népszállások fürdőkkel kapcsolatosak, ahol a szegények iskoláiban fürdők vannak, a külső ragályozásokkal és a munka természetéből folyó mérgezésekkel szemben (gáz, ólom, foszformérgezések, tuberkulózis) már félig védve van, anélkül hogy a rendszeres fürdés testedző, ellentállást növelő, hatása számításba is jönné.

És ha most megkérdezzük, hogy állunk hát evvel az elemi, és népvédő berendezéssel, mit mutat kulturánk ezen a mértéken? — akkor Pataki Béla statisztikája, ime ezt mondja:

Magyarországnak 63 magyar vármegyében, s az ezekben levő városokban él 18 millió 215 ezer ember. Ezek részére van az egész országban nyilvános fürdő: 311, a melyek 241 helységben vannak elhelyezve. Négy és fél millió ember lakik olyan helyeken (legnagyobb részét a városokban) ahol fürdő van, tizenkét és háromnegyed millió olyan helyeken lakik, ahol nyilvános fürdő nincs, de magán fürdőszobák is csak kivételesen vannak. 723 azoknak a 3000 lakosnál többel bíró nagyközségeknek a száma, ahol nincs fürdő, s ezek mellett Breznóbánya, Szamosújvár, Bártfa, Szászrégen, Dicsőszentmárton, Erzsébetváros, Korpona, Vizakna, Abrudbánya stb. városok is szerepelnek. Nincs róla statisztika, de tekintélyes része ezeknek a helyeknek még nyáron is fürdők nélkül van, mert sem folyójuk, sem állóvizük nincs.

És vannak egész vármegyék, ahol a fürdő ismeretlen: Kisküküllő, Liptó, Túróc. Másutt a megyében levő törvényhatósági város az egyetlen

kivétel: Fejér, Győr, Maros-torda. Hontban is csak Selmezbányán ismerik a fürdőt és Csanádban is csak Makón.

De ezek általánosságok... Nézzük a minket közvetlenül érintő adatokat.

Arad városának van öt fürdője. Mind magánfürdő. Egy sem népfürdő. Aránylag drágák, kicsinyek. A közönség nagyon is messzeálló rétegekből összekerülése folytán a tömegfürdők egyik rétegnek sem megfelelőek sem a társadalmi igények fejlettségéhez mérve, sem az egészségi követelmények szempontjából. — A könyv megállapítja, hogy

Arad város programja egyik pontjával vette fel népfürdők építését.

Nagyon kívánatos volna, ha ez a program a valóság felé haladna egy keveset legalább. Sajnos, alig van róla szó. Azoknak, akik a társadalmi humanizmus eszméiért dolgozó testületek vezetői és tagjai, elsőrendű kötelességük volna ezt a kérdést, a város közegészségének, saját maguk, családjuk, gyermekeik egészségének a kérdését, követelő szóval és alkotó cselekvéssel előbbre mozdítani. Talán a Weitzer-alap itt is segíthetne: a népfürdő első sorban az ipari munkás rétegek szükséglete volna. — Iskolafürdő sincs Aradon. A tervezett, az egyetlen annyi sok nélkülözhetetlen külvárosi iskolai fürdő közül, éppen a napokban temette el a rosszul előirányzott költségek kétszeresre emelkedése és a fedezet hiánya. Erre azonban fedezetnek kell lennie és nem is egyre, hanem az összes külvárosi iskoláknál. Pataki könyve részletes terveket, utmutatásokat és költségvetéseket ad ezekre vonatkozólag, amelyek mélyseges megszívlelésre méltóak.

Arad megye negyedfélszáz ezer lakosának hat helyen hét fürdője van a statisztika szerint és pedig Eleken egy gőzfürdő két káddal, Nagyzerénden, Erdőhegyen egy-egy kád, Ujszentannán egy négy kádas, Pankotán öt kádas fürdő, Magyarpécskán egy gőzfürdő és egy külön egy kádas fürdő. Ezek ellenében van a megyének husz olyan nagy helye, ahol 3—8400 lakos van, de fürdő nincs. Ezek közt Borosjenő, Kürtös, Világos, Szemlak a legnagyobbak. Meg kell egyébként állapítani, hogy a meglévő

izeni, megírja, hogy mi a fránya leli azt a kastélyt, mert idáig nem is sejtem... Igaz, hogy nem is voltam rá kíváncsi soha!

Ettől a furcsa, ráérünk-még-féle régi embertől vettem bérbe a kastélyt. A hat hetes bérlet tetszett neki: olyan árt kért erre az időre, mintha két esztendőre lenne szó, meg azt is mondta:

— No maga öcsém talán nem szokik meg a Bleszidből. Idáig évekre vették bérbe és néhány hétig se laktak benne. Most maga hetekre bérel — no még utóbb néhány esztendőig benne maradj.

Igy jutottunk a romantikus kastélyhoz. Az esküvő után egyenesen a vonathoz robogtunk; azután egy sereg bőrönddel együtt fel a gyorsvonatra, amely vitt-vitt kettőnk a boldogság, a drága, bűbajos házaselet és a mi külön bűbajos romantikánk: a bleszidi kastély felé. Jó darab utunk volt odáig. Máramaroszigetről valami vicinális félén mehettünk odább, azután kocsi-ut következett hegyek közt, kapaszkodós, lejtős utakon, rázós, reszketős szekereken. De szerencsénkre jó idő volt és romantikus. Bolondos jókedvünk nem romlott el. Egy kissé ugyan megcsappant, amikor Máramaroszigeten nem kaptunk cselédet. Egyetlen leány: a legvénebb rutén asszony és a legkisebb magyar csitri lány sem akart velünk jönni a kastélyunkba.

— Oda nem megy senki. Az babonás, rossz hely, félnek tőle. Ne is tessék elárulni, hogy oda tetszenek menni, mert ördögösöknek nézik kegyedéket — magyarázta a helyszerző, dadogó, szomorú arcú, de okoszemű lengyel zsidó.

Azután azzal nyugtatott meg, hogy van a Bleszidben egy öreg házörző, férfi ugyan, meg öreg is, de az ellát mindennel, amig... Nem monta ki, de megértettem — Teréz is — az

elharapott szót: amig meg nem szokunk. Ez az epizód már nem volt inyünkre, de hamar beletörődtünk és a szekérrázás közben már nagyokat neveltünk furcsa kastélyunkon, „nászpalotánkon” ahogy Teréz költői ihlettel elkeresztelte. Furcsa hely lehet, amelynek sok órajárásnyira elér a rossz híre; ahová nem meri betenni a lábát a cseléd; és ahol mégis él egy öreg ember...

Csakugyan furcsa kastély volt. Egy meredek sziklahátról keskeny hegyi-vályuba ereszkedett az út. A százméteres, majdnem egyenes felmeredő hegyoldalak közül azután pár percre mulva fenyvessal borított kis hosszukás völgybe jutottunk. A szürke és vörös sziklák után üdítő látvány volt az a völgy. Nem feküdt nagyon mélyen és a fenyőerdő könnyed lejtéssel felszaladt a domborodó hegyhátakra. A bejáró sziklavályu széles irtásra vezetett és itt az irtáson, kőhajításra az erdő szélétől várt reánk a bleszidi kastély. Nem is tudom elgondolni, hogy milyen szeszélyes, excentrikus embernek jutott eszébe ide és ilyen házat építeni. A regényes, vad, erdei környezetben, valami favázas vadász-kastélyra számítottam és ehelyett egy zöldes szürke indiai pagodára találtunk.

Nem kastély, nem is házhoz, hanem inkább toronyhoz hasonlított. Három emeletére gombaformájú mohlepte cifra, tetőzet emelkedett. Fakó, esztendőnk óta nem mosott, nem tisztogatott ablakszemek pislogtak felénk és a bágyadt tavaszi nap fényét szomorúan vert-k vissza. Különösen kerekedő ablakok voltak, minden emeleten három. Az egész épületnek sajátos jelleget adtak azok az apró, keskeny, bemélyedő fülkék, amelyek az ablakok közén megszággatták a falat. A kapuzatot, amely széles és alacsony volt három idomtalan bálványalak támogatta. Csak-

ugyan romantikus, csakugyan babonás külsejű épület volt. Közelébe láttuk, hogy ismeretlen zoldes árnyalatu kőhasábokból rakták össze a kastélyt. A kövek egykor üde zöldjét szürkére pácolta az idő. Magunkkal hoztuk a kulcsokat és a nehéz sárgas kapu csikorogva nyílt fel.

Benn semmi csodálatos sem volt az épületben. Szögletes, boltozatos előcsarnokba jutottunk, ahonnan nehézkes lépcsők vezettek az emeletre. Két-két szoba volt az emeleten. Ablakok csak a völgy bejárata irányába nyíltak. A butorokat izlésesnek, csinosnak találtuk. Jó izlése lehetett a lengyel grófnak. Már bejártuk az egész épületet és gyönyörűnek találtuk a második emeleten levő háló szobát medvebőrös padlójával, alacsony, széles, lengyelmotívumos ágyával. Nagyszerű és imponáns volt a harmadik emelet kettős szalonja is: az egyik puha, selyemmel bársonyal tömött női szoba, a másik csupa nehéz tölgyfa és prémes állatbőr. Mikor visszatértünk a földszintre — a földszinti egyetlen szobából élénk toppant egy ember. Kissé hajlott hátú, görnyedt vállú férfi volt. Egyszerű vadász öltözetéből butykös csontok meredtek ki. Gondozatlan szürke szakál, bajusz borította az arcát. Komolyan de nagyon megnyerően, udvariasan szólított meg.

— Önök az új bérlői a háznak? Bizonyára hallottak már rólam. Vermeg János vagyok. Vadász. A herceg ő nagyméltósága engedélyével holtomig itt lakhatok. Egyszerű ember vagyok, nem leszek alkalmatlan senkinek. És ha parancsolják — látom nem hoztak cselédfélét magukkal — szívesen főzök, már amennyire tudok, úgy vadászosan...

— Nagyszerű lesz, nagyszerű lesz János bácsi — nevetett Teréz.

megyei fürdők is részben inkább csak a statisztikát szepítik, a valóságban pedig csak malomok mellett fentartott kis fülkéről van szó, amely alig egy-két embert fogadhat be, alkalomszerűleg vannak csak üzemben és a tulajdonos családtagjain és alkalmazottain túl alig terjed a nyilvánosságuk, áruk pedig egészen a magánüzlet keretei közt mozog, s legfőlegb mint gyógyszerert veszik igénybe, nem pedig rendszeresen, életszükségletként és nagyobb tömegekben. — Elek fürdőjének a használatáról részletes adatai is vannak a könyvnek: 2940 fürdőt szolgáltatott ki egy év alatt jut a 7268 lakos mellett minden 100 lakosra egy év alatt 40 fürdő. Talán jó is, hogy több ilyen részletezést nem tudott a szerző kapni...

Népfürdőkre is több tervet és költségvetést közöl a könyv. — 60.000 lakosú város részére, tehát Aradnak pl. az építés és a műszaki berendezés 150.000 koronába kerülne. Megyei közsegeinknek megfelelő, 10.000 lakoson aluli helységekre számított terve szerint, ha a telek adva van, az építés és berendezés 15000 korona, az évi üzemeltetés 6000 korona. Nyomatékkal utal azonban a könyv arra, hogy Aradmegye épen azok közül a területek közül való, ahol az artézi kutak melegebb, jórészt 18 C° fölé emelkedő vizet adnak, s a főlegként elfolyó meleg víz gazdaságosan volna felhasználható, tehát az üzemeltetések lényegesen apaszthatók volnának.

Pataki Béla alapos és tartalmas könyvét, a magyar tisztasági kultúra igaz mértékét és egyben lelkes, harcos zárlatbontóját el kell olvasnia mindenkinek, akit a szociális jólét és haladás kérdései hivatalból és szíve szerint érdekelnek és a tanúságokat le kell vonni, az elmuasztott munkát hivatalos és társadalmi uton sietve és minden áldozattal pótolni kell. A tisztaság ugyan drága dolog és nevelni is kell előbb rá a népet, de még mindig olcsóbb és hatásosabb a tuberkulózis és minden ragályos betegség ellenében, mint a kórházak és a gyógyító szerek.

Szöllősi Zsigmond dr.

A milliomos Schoellerek.

(Egy osztrák iparosdinasztia története. — Aradi vállalatok főrezvényesei.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától

Arad, május 30

Arad gazdasági életében évtizedek óta a legnagyobb és legjelentősebb, Délmagyarország fejlődésében pedig vezető szerepet játszik az Aradi és csanádi egyesült vasutak. Ennek a hatalmas és Európa szerte ismertségnek örvendő vállalatnak továbbá az aradi Weltzer János waggonygyárnak a kontinens legminterszerűbb ipartelepének életében a bécsi Schoeller-cég milliósokkal van érdekelve. Igen nagy részvényállomány van a birtokukban és Schoeller Gusztávnak a cég egyik tulajdonosának v. je Neufeldt Károly mindkét i. tézmény igazgatóságában helyet is foglal és a tiszteletreméltó világhírű bankár és nagyiparos és alakja igen gyakran látható Aradon, mert szorgalmasan jár le az igazgatósági ülésekre és élénk érdeklődéssel kíséri a hozzá közel álló vállalatok folytonos fejlődését és virágzását.

A Schoeller cég Ausztriának eme ipar fejlődései egyike a legérdekesebb meggyilvánulása a pénz hatalmának, mert ez a nagy iparosdinasztia, amely számtalan nagyvállalat révén, a monarchia gazdasági életére nagy befolyást gyakorol, ezenkívül Európa közgazdasági életébe is beleszólással bír. Az Aradi Közlöny munkatársa egy olyan forrásból, amely az Ausztria milliomos családjainak és ezek között Schoelleréknek is kitűnően ismeri a történetét, a következő igen érdekes intimitásokat tudta meg.

A múlt század elején ugyanszok a gazdasági nagy válságok tették beteggé a monarchiát, mint amelyek most sorvasztják, Napoleon szárazföldi zárata, továbbá a háborúk 1811-ben a nagy állami csődöt okozták, Ausztria ipara a tönk szélére jutott és 1817 körül a híres inséges esztendőben a legtöbb osztrák posztógyár összeomlott, 1820 körül kezdett a helyzet javulni és valamint 20 évvel azelőtt németalföldi, rajnai melléki iparosok alapították meg az osztrák posztógyártást, úgy most is németalföldiek voltak azok, akik új életre ébresztették azt,

1819-ben telepedett meg Grünben Schoeller Fülöp, aki a Schoeller testvérek cég birtagja volt Dürenben, nagyon kevés pénzzel megvette egy csödbe került brünni cég gyárát és nagy bátorsággal kezdte meg a munkát. Ferencz császár megengedte neki, hogy Dürenből vámmentesen hozhasson gépeket és a 21 éves fiatal ember az akkor legmodernebb gépekkel szelte föl gyárát úgy, hogy két év múlva fivérével együtt már mint szabadalmazott cég szerepelt. Csakhamar gépgyárát is alapított és 1823-ban itt készítették az első híd aulikus prést, egy évtized múlva már 700 munkással dolgozott és fiókjai voltak Bécsben, Budapesten, Milánban és Newyorkban. Schoellerék voltak Ausztria legnagyobb gyepjárutermelei és Brúzen fektették le óriási vagyonuknak alapjait.

Most 90 esztendeje Schoeller Fülöp Ausztriába hívta Sándor nevű öccsét. Egy ideig utazott a cég számára és 1831-ben átvette a bécsi fiók vezetését. Két év múlva önálló lett és nagy iparvállalatok képviselőségével foglalkozott, majd pedig maga is iparvállalatokat alapított. Krupp Hermanossal Berndorfban pléh, alpaka és ezüstáru-gyárát, amely ma a kontinens leghatalmasabb fémáru-gyára. A Schoeller-cég ma már nem társa Kruppéknak, de az és annyit szerzett az üzletben, hogy csakhamar három nagy földbirtokot vásárolhatott Csehországban és ott cukorgyárakat alapított. 1868. április 15-én a király az örökös lovagok rendjébe emelte Schoellert, az erről kiállított oklevél szerint Ausztria legnagyobb adófizetője volt. Néhány évvel később gőzmalmokat, vasgyárakat létesített és nemsokára magyar földbirtokos is lett, megvásárolva Léván óriási uradalmakat, részese volt bajországi nagy szénbányáknak és más nagy vállalatoknak.

Schoeller Sándor 1886-ban halt meg gyermektelenül, a cég általános örököse unokaöccse, Schoeller Gusztáv lett, aki 1869. óta nyilvános társa is volt a háznak. Schoeller Gusztáv, aki 1889-ben halt meg, szintén gyermektelen volt és így a cég nagybátyjainak, Schoeller Fülöp és Schoeller Pál tulajdonába lett. Fülöp a szénipar, az osztrák urak hazának tagja, Pál angol főkonzul, a kereskedelmi és iparkamara elnöke és körülbelül százötven millió korona ura.

En azonban komolyabb dolgokra gondoltam és megkérdeztem az öreg vadászt:

— Aztán maga nem fél ebben a rosszhírű házban?

— Már miért lenne rosszhírű? — Kérdezte vontatottan az öreg.

— Azt maga jobban tudhatná. Látja, hogy még a szigeti cselédek is tudják — feleltem.

A vén vadász vállát vonogatta.

— Az emberek többnyire gyávák és ostobák — mormogta.

Ennél többet nem akart mondani. Hanem estére nagyszerű őzpaprikást csinált. Teréz boldog volt. Tetszett neki a szőnyeges, allotbőrös ebéd, izlett a vadhus, gyönyörködött az öreg vadászban és szerelmesen nézett reám a füstölő, vörösesfényű szurokgyertya fényében. Három felséges, három isteni napot töltöttünk így egymáshoz bujva a szerelemtől és a vad természet szépségeitől megittasodva. Már megszoktuk új környezetünket. Kedves volt a furcsa kastély zöld köveivel, töredezett keskeny fülkékkel teleszórt falaival. Kedvesnek találtuk a szobákat is, ahol pompásan hempergettünk, szerelmesen cicáztunk a medvebőrökön. Kedves volt az őz fenyőerdő óriási faoszlopaival, kedvesek a távoli hegyormok, kedves a napfényben uszó, aranyittas völgy, kedves az öreg házi mindenesünk, aki szinte láthatatlanul tettve körülöttünk és nappal az erdőt bujta vadászszakmányt hajszolva.

A harmadik napon este hirtelen vége lett a sok szépségnek. Beborult, elkomorult az ég. Halálos, nyomasztó szomorúság tilt a völgyre. A kastélyunk előtt sétáltunk, amikor a sötétben orvul ránk támadt, a hegyvápák felől vágatva, rohanást jött a szélvihar. Bemenekeztünk a házba, fel a hálószobánkba. Még meg-

se gyújtottam a szurkos gyertyát — ezt is az öreg vadász készítette — amikor halk siró hangok zengése ért a fülünkbe. Elfojtottan, keserves panaszal zokogott valaki, azaz nem is valaki, hanem többen, sok-sok valaki. Nuskló, szagatott, távoli sirás volt... Egy siránkozó, szöpögő kardal... Összeborzadtam és amint Teréz arcára pillantottam, láttam, hogy drágám arca halottfehér. Hozzáugrottam és magamhoz szoritottam. Egész testében lázas remegett.

— Mi ez, Géza, mi ez a sirás? — sutogta.

— Ó csak a szél — feleltem. — Bizonynyal a szél sivit.

Valóban süvöltött, berregett kiinn a völgyben a szél. Hanem ez a hang, ezek a hangok — — — ez nem a szél volt. A sirás erősödött, azután elhalt, azaz inkább belefulladt egy époló idegtépő, fojtogató hangtömegbe, amely tulzuhogta a szél tombolását. Ez a ropant, ez a gigászi orgona zugott, sipjai énekeltek, futamai összekeveredtek, a bájosan andalító hullámokon keresztülvágtak a hasogató, rikoltó hangkórbácsok, amelyek megzugatták a fül vért, elállították a szívverést.

Szólni sem tudtunk, gondolkozni sem birtunk, csak hallgattuk a félszolagos hangokat. A kísérteti zene is csendesedett, halkult, hogy helyet adjon egy újabbnak: tépő, szagató, őrzőngő futamoknak. Mintha vajudó asszony sikoltozna, mintha esontfurulyák, emberi karcsonokból esztergált furulyák visitanak pokoli kardalukat... Ezt már nem lehetett hallgatni. Megragadtam Teréz karját és minden erőmet összeszedtem:

— Jöjj! Meg kell nézmem, hogy mi ez! Bejárjuk a házat! Nyomára jövök ennek a kísérteties ostoba hangversenynek!

De nem találtunk semmit. Minden szobában zengett-zugott a hangorgia, amely folytonosan változott, modulációi tulvilági hangszeren félelmetes szimfóniái rezgették, ismeretlen, panaszos, kétségbeesett és riasztó kardalokká olvadtak. Néha egy-egy sismogató, bársonyos hang is belesimult, kiszökkent a pokolbeli kakofóniából és ezek a lágy énekek, lopakodó futamok még szörnyűségebbek voltak, mint a vad, fülhasogató zenecsata. És kiinn a völgyben a maga jól ismert vad, de természetes, félelmetlen hangján dudált a hegyi szélvihar... Hangját még édesnek, kellemesnek is találtuk, amikor át tudott furakodni a kastély kísértet-zenekarának tombolásán. Így mentünk szobáról-szobára, emeletről-emeletre. Sehol semmi. Vörösen égett kezemben a szurokfáklya és gyantás füstje a menyezetek felé kanyarodott. Rávilágítottam a falakra s csak akkor tánt fel, hogy belül is szürkét-játszó zöld kőarcuk mered ránk, sehol semmi festés, vakolat, csupán a csupasz kő...

Nem találtunk semmit, János bácsi ajtaján pedig hasztalan zörgöttünk: nem nyílt meg.

Egész éjjel nem aludtunk. Egész éjjel hörögött, süvített, nyöszörgött, ordított a zenekar. Haldoklók nyögtek, betegek sikoltottak, őrzőngők üvöltöttek, rémek kalimpáztak, fantazmák fetrengtek, kéjek nyöszörögtek és lihegtek a láncsíról elszabadult tulvilági szörnyű tombolás hangszavában késő reggelig. Szürkült, világosodott, nappal lett, de a zenék nem hallgatott el. Amint a reggelit: teát és vadhust hozó öreg vadász belépett, megfogtuk:

— János bácsi, mi ez? mit jelent ez?

A vén ember esunyan, megvetően mosolygott, durván kirántotta a vállát kezemből és csak annyit felelt:

Diák-csinyek.

(Kereskedelmi iskolából a színpadra.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 30.

Sokan emlékeznek Aradon arra a barna arcu, állandóan vigkedélyű fiatalemberre, akiről az alábbi apróságok szólnak. Sőt lesznek olyanok is, akik egyik-másik jelenetnek nem csak szemtanúi, hanem szereplői is voltak...

Az eseteknek az az érdekességük, hogy a vidám diákból komikus lett és ezt a hajlandóságát már az iskolában, sőt az érettségi vizsgálatok alatt is elárulta és nem egyszer nevetette meg nem csak iskolatársait, hanem legkomolyabb tanárait is.

Amidőn a felső kereskedelmi iskola első osztályában járt: egyik tanárával pertu volt. Hogy a tanár, hogy engedhette meg, hogy növendéke tegezze, ezt bajos volna itt eldönteni. Ehelyett egy rövid beszélgetést közlünk azon sok esetből, amikor a fiatal ember nem tudott felelni és a tanár emiatt szemrehányással illette:

— Miért nem készültél?

— Kérlek szépen nem számítottam arra, hogy ma felhívsz...

Természetes hogy a szekundát megkapta, de ez nem változtatott jó kedélyén.

Egy alkalommal benyitott az egyik felekezeti hittan órán az osztályba és ott mint „vendég” vett részt és az előadás befejeztével a hittantanárnak — erőltetett komolysággal — a legnagyobb megelégedettségének adott kifejezést. A hittantanár csak később tudta meg, hogy az előkelő látogató csak „ál vendég” volt.

Egyik szigorúságáról ismert tanár büntetésből ott tartotta estig. Noha az ilyen esetekre is megvoltak az összekötetései, hogy t. i. ebédhez jusson, ezuttal nem sikerült élelmet becsempésznie. Déután 6 órakor, amidőn a tanár megjelent és kinyitotta az ajtót, fiatalemberünk aludt. A táblán a következő rajz és szöveg volt látható, illetve olvasható:

A koldus (rajz) aranyról,

A liba (rajz) kukoricáról,

Én pedig (most egy villával átszurt sült csirkét,

sajtot, szalámit, kenyeret stb. ábrázoló rajz következtől) erről álmodom...

Nemcsak a jelen volt tanár és iskola szolgál, hanem másnap a tanári kar és az egész osztály jót mulatott a stilszerű feliratokon,

Egyszer a városban nagyobb tűz volt. Történeti hűség kedvéért megemlítjük, hogy az Attila-térben egy emeletes ház égett. Abban a pillanatban, amikor a városháza tornyának óra a tüzet jelezte, a javithatatlan diák ijedten ugrott fel helyéről:

— Jaj tűz van! Megyek megnézni, nem e nálunk ég?

Ezzel elrohant.

Eltelt vagy egy és fél óra, amikor hősünk tűzoltó ruhában, kormosan, piszkosan az iskolába visszatért. De hogy a hatás teljes legyen, miközben bocsánatot akart kérni az órátartó tanártól, annyira ki volt merülve, hogy a tanár lábai előtt összerogyott és csak miután néhány korsó vízzel leöntötték, tért magához...

Ezenkívül még egész csomó apró jelentékeny epizóddal mulattatta 3 éven keresztül az intézetet. Még az érettségi vizsgálatok idején sem hagyta cserbe humorát. Amikor az osztályfőnöke az érettségi vizsgán a vizsgabiztoshoz fordult és reá mutatva így szólt halkán:

— Az osztály bolondja.

Ezt ő meghalotta, felállott helyéről és mélyen meghajolt...

Történetesen a vers és a próza közötti különbséget kérdezték tőle.

Ő ahelyett, hogy hosszabb fejtegetésbe bocsátkozott volna, röviden így felelt:

— A versben van rim, a prózában nincs.

Ezután mint aki jól végezte dolgát, leült. Majd Magyarország borkereskedelméről kellett beszélnie. Itt már hosszabb magyarázatban fogott ilyen formán:

— Magyarország borkereskedelme ott van kifejlődve, ahol a földet mivelik, a földet ott mivelik, ahol a nép nem tunya, a nép ott nem tunya, ahol műveltebb emberek laknak és szőlővesszőt ültetnek. A szőlőből lesz a bor, a bor az adás-vétel tárgyát képezvén, ebből lesz a borkereskedelem, mely Magyarországon meglehe-

tősen ki van fejlődve. A legnevezetesebb bortermő vidékek: Tokaj, Badacsony, Leányka, Ménes, Bakator, Aszu, Magyarád, Palugyai stb... Két tantárgyból azonban, dacára minden jó akaratnak, megbukott. Amikor augusztus végén a pótvizsgára Aradra érkezett, a folyósón találkozott az igazgatóval.

— Nő mi az fiam, mit keres maga itt?

— Tetszik tudni, van egy váltóm, azt jöttem törleszteni...

Az igazgató kérdőleg nézett a fiura. A fura feleletet csak a félig sikerült vizsga után értette meg. T. i. csak az egyik tárgyból vizsgázott le, a másiktól ismét elbukott és csak decemberben jelentkezhetett újból pótvizsgára. Ezuttal is az igazgatóval jött össze.

— Hát maga? Megint itt van?

— Igen. Jöttem az adósságomat kifizetni. Így is történt. Az utolsó vizsgát — úgy ahogy — letette és azóta teljesen átadta magát annak az örökké kedélyes, bohém, vig életnek, ahol hamisíthatlan komikuma a legjobban érvényesül: a színészetnek. Vérébeli komikus lett belőle.

Tavaszi verőfény.

Kék Adria partján

Fénysugár özönben

Ülök elmerülve! . . .

Hlatos légárban

Vig madárdal cseng, zeng

Kórusba vegyülve . . .

Ártatlan mosolylyal

Integtet a myrtus,

Bólintgat mosolyog

Ezer nyíló virág. —

Boldogság itt lenni!

— Beh szép ez a világ! . . .

Am az ábránd nékem

Csak egy röpke álom.

Elrepül, tovazzáll

Immár nem csodálom! . . .

Százszorta igézőbb

Tavaszi verőfénye

Mosolyog most reám:

Kis unokám képe! —

Szemere Kálmán.

— Nem tudom kérem szépen. Talán a szél...
— Mindig így szokott ez lenni? — kérdezte álmosan, halálos faradtan Teréz.

— Nem tudom kérem szépen — sunyított az öreg — Én rosszul hallok, engem nem bánt...

Nem tudtuk okosabb szavát venni. Bujt is előlünk. Egész nap a szobájába zárkózott. Ételeinket is csak úgy elének dobta, összekotyvasztotta. A szélvihar kívül már elállt, csak gyengén fujdogált... A nap is kikaesingatott a felhők között. De a házunk, a „rossz hírű kastély” még mindig muzsikált... Néha halkabban, néha erősebben. Ot napig tartott így éjjel-nappal. Alig aludtunk, lehetetlen volt elbirni, lehetetlen volt megszokni a mindig újabb szörnyűségek sikoltozó hangzavart.

Most utólag csodálom csak, hogy meg nem szoktunk úgy, ahogy előtünk mindenki megszokott, amint rávirradt, ráesteledett a kísérteties zene. De én a fejembe vettem, hogy kitalálom a nyitját a pokoli muzsikának. Teréz pedig bátran, elszántan kitartott mellettem. Megsápadtunk, lesóványodtunk az öt nap alatt, eredményt pedig nem értünk el. Jánosra, az öreg vadászra gyanakodtam, hogy az ő keze van itt, de azután másként fordult a gyanum.

A zenélő napokban úgy járt, úgy tett, vett az öreg, mint az eszeveszett. Sziate láttam rajta, hogy tágrítja, nyitogatja a fagyott, csipkészlű fileit... Mennél többet akart hallani a rémes zenéből. Szeme örült fényben lobogott és az ajka mozgott, mintha beszélt, felelgetett volna a kísérteti hangoknak. Bennünket — úgy vettem észre — undorral és gyűlölettel nézett, megcsendes, fölényes guanyal. Ezen a megfigyelé-

sen kívül nem tudtam kisütni semmit a zenélő ház titkáról. Hanem a fejembe vettem és nem engedtem belőle.

Építész volt az apám. Valamint magam is konyitottam az építéshez. A hangverseny elmúltára köszöntő csendes napon ötlött eszembe, hogy ez az épület olyan mint egy nagy, rekeszes hangdoboz! Felmásztam a gomba-tető alá a padlásra és ez a nagy üres térség, mely belülről is egy puffadt gombához hasonlított, megerősítette a hitemet. Igen, igen: az egész ház rezgő légdoboz, amely átveszi, megerősíti, fokozza, akusztikájával széthordja minden zugba a hangokat... Hanem... hanem hát honnan jönnek a hangok? A szél? Nem, nem lehet... De... A falakra néztem, a furcsa zöld-szürke kőfalra. Nem ismertem a követ, fogalmam se volt róla, hogy milyeh. Letörttem belőle az egyik szegleten. A jó tenyéryi kőszilánk könnyű, majdnem súlytalan volt és finom pórusok nyitak zöld törésű lapján...

Tehát a kő, a ház muzsikál ezeken a hajszálfinom nyílásokon, ha belekap a szél. Persze: a falak felületét megsokszorozza a sok-sok keskeny fülke, a vékony hangokat megizmosítja az akusztikás szobák sora... Terézt mintha megnyugtatta volna ez a kombináció. Amikor egy nap szünet után újból felzendült a jajongó, eszeveszett, kétségbeesett és diadalmaskodó zeneszó, Teréz a fülebe dugott vatta, fejére huzott takaró segítségével még el is tudott aludni. Én nem. Bolyongtam a szobákban, fületem a falra tapasztva hallgattam az így halható zenét. Az első emeleten, az öreg szobája feletti teremben más hang is eljutott a falon át a fülemhez: a

vén vadász exaltált hangja... Szavát nem értettem, de hanglejtése arra vallott, hogy szenvedélyesen, rajongóan felelget valakinek... Lesurrantam az ajtaja elé és ott hallgatódtam... Meg-megszakitva beszélt... egyszer mintha vessekedett, feleselt volna, azután imádkozó-féle hangba csapott át... Egyet-egyét kacagott is, örült, artikulált, fulladozó kacagással...

Másnap reggel még egyszer jól megnéztem a zenélő házat. Készen voltam a tervemmel, amelyet még Teréznek sem árultam el. Délelőtt hosszú sétát tettünk a völgyben és a fenyő erdőn keresztül kis olyongással eljutottunk egy kis máramarosi faluba. Ezt kerestem. A csöpp falusi táviróhivatalban két sürgőnyt adtam fel. Egyiket a pesti ügyvédnek: engedélyt kértem kisebb átalakításra, amellyel megszüntetem a ház rossz hírét. A másik távirat a máramarosi helyszerzőhöz ment furcsa megbizással: négy kőmivest küldjön, cementtel, mésszel, homokkal, eszközökkel együtt.

Harmadnapra hat nagy szekérral ott voltak a kőművesek. Az öreg ügyvéd távirata már előzőleg kezében volt. Ezen a napon megint elpihent a ház, nem oronázott, nem hahotázott, nem sikoltozott. És én biztam, hogy többé nem is fog megszólalni.

— Nézzék emberek — mondtam a munkásoknak — ezt a furcsa bagolyvárat be kell vakolni. Nagyon ósdi így: rakjanak rá jó bőven cementes maltert. Csak vastagon, szivósan, hogy szél, eső le ne szedje.

Megindult a munka. Én türelmetlenül néztem, Teréz kíváncsian, az öreg vadász ellenségesen. A szürkés felér vakolatív — gyorsan

Bezárják a bécsi játéklubokat.

Az előkelő elnökök. — Rendőri razzia budapesti mintára.

— Az „Aradi Közlöny“ munkatársától, Bécs, május 29.

Amikor a magyar fővárosból széjjel szállt a világba a hír, hogy a rendőrség gyilkos hadjáratot indított a budapesti „Lengyel-“ „Karamból-“ „Hubertus-“ és a többi ártatlan nevű, de annál veszedelmesebb „Klub“-ok ellen és ezeket meglehetősen eredményes razzia után tényleg meg is semmisítette: akkor Bécsben is meg-megrezzent sok urban a lélek, vajjon nem-e kerül most talán reájuk is sor?

Mondhatnók: ördögük volt az illető uraknak, — eltalálták! A budapesti policia példája után indult a bécsi rendőrség is. Felsőbb helyen elhatározták, hogy a Bécsben is felszaporodni kezdő Klubokat megsemmisítik. Az ügyet azonban alaposan meg kellett fontolni, mielőtt az elhatározó lépést megtették volna. A legkülönbözőbb „szempontokat“ mérlegelgették a „Polizei-Direktion“ palotájában a Schottenringen és az illetékes belügyminisztérium zártajtóju termeiben a Judenplatzon, hogy miként is nyuljanak ebbe a darázs-fészékbe, ahonnan bizony meglehetősen mérges fullánkok szurkálhatnak esetleg vissza...

Tudni kell ugyanis, hogy — amint ezt annak idején megirtuk, — Bécsben és általában Ausztriában a játéklubbok élén, amelyekben estétől hajnal virradásáig megy a gyilkos baccarat és roulettjáték, igen előkelő hangzású nevek ragyognak... Ezekhez hozzányulni fázódzott az itteni hatóság. Dicséretére legyen azonban mondván, a kezdetbeni félelem felett végre is győzedelmeskedett a kötelesség érzése... A játéklubboknak pusztulniuk kell.

Az „Aradi Közlöny“ bécsi munkatársa igen jó forrásból értesül, hogy a bécsi rendőrség megtett minden szükséges előkészületet már, hogy ezekben a legagyafürtőbb „védelmi eszközökkel“ felszerelt magánegyletekbe behatolhasson és az ott folyó, rablásoknak, egzisztenciák tönkretételének, stb. véget vessen. Már legközelebbre várható az egyik-másik ilyen klubnak bezárása.

Csak annyit árulunk itt el, hogy az „ügy“ igen érdekes részleteket fog tartalmazni és a „vadászatok“ nagyon izgalmasoknak ígérkeznek... Az egyik klub, amelynek sorsa már meg van pecsételve, az osztrák főváros kellős közepén, úgyszólván a királyi palota mellett garázdálkodik több hónap óta. Tudomásunk szerint egy-egy éjszakán 10.000 koronától 140.000 koronáig is megy a játékos vesztesége! Pedig még csak nem is a „Jockey-Klub“ vagy más ilyen „mágnás intézet“! A tagok nem fizetnek tagdíjat, de annál több — fájdalomdíjat... A pinkapénzből 5 percentet huz a klub „elnöke“, aki tulajdonképpen a tulajdonos. Két alelnök is „reprezentál“ itt éjszakánként; fáradtságukért havi 100—100 korona fixfizetés és „szabadrahlás“ jár — a tagok bőrére!

Az „elnök“ ur, a neve, bár kissé kopottas, fellelhető a *góthai almanachban* is. A bécsi cím-és névtárban a neve mellett ez áll: „Staatsbeamter“ tehát államhivatalnok. A fejéről már-már lecsepegő vaját egy szelet papirossal szárítja fel, amelyen szem és fültanuk állítása szerint egy *előkelő bécsi államhivatalnok* neve szerepel egy *több számjegyű „kölesönkapott“* pénzösszeg átvételének nyugtatványaként.

A klub öt tágas termében, amelyekben a hosszú asztalok egy kézmozdításra szolid „olvasóasztalokká“ válhatnak, *vészjelzők* vannak. A veszedelem pillanatában, vagy pedig, ha gyanus egyén közelednék, a *házmesteri lakásból* adják meg a villamos „wink“-et. De, mi már tudjuk, hogy a „kellő pillanatban“ a villamosdrót szakértő kezek vágják majd át. Még csak annyit e klubról, hogy az „elnöke“ *magyar ember*, nagyon szép asszony a felesége, de kissé féltékeny. Most már csak a név hiányzik; de ezt nem írjuk le!

Van még több más ilyen „testvérintézmény“ is itt Bécsben, erre is mindre reáhúzzák majd már legközelebb a vizes lepedőt. Akkor majd lesz *szenzációja* a bécsi újságoknak. A bécsi „robbantásokat“ fogja követni a többi *vidéki játéklubok* bezárása, mert Ausztriában ilyen is virágozik és szaporodik gombamódrá. Megpróbálták már szépszerével is „figyelmeztetni“ a játéklubbokat; megjelent egy félhivatalos értekezés is és komoly intelmeket tartalmazott. Egyelőre csak falrahányt borsó...

Lázár Antal.

Az Ismeretlen Evangélium kutatója.

(Az orosz katonatiszt könyve. — György János dr. munkájáról.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 30.

Arra a kis közleményre, amelyben megemlékeztünk György János dr.-nak, az Aradon élő és érdekes egyéniségű hittudósunk új könyvéről, most a következő sorok közlésére kért meg György János dr., hogy reá mutathasson könyve kiadásának okaira:

Mint hogy az a cikk mely az A. K.-nek e hónap 20-iki számában „Ismeretlen Evangélium“ című munkámról megjelent a könyvem lényegesebb tartalmát és eszméi célját nem jelöl, fölkérem, kegyeskedjék az alábbi soroknak b. lapjában helyet adni.

A cikkben is érintett kérdések fejtegetésével kapcsolatban két fő törekvése van e tanulmányomnak. Először be akarja mutatni azt az erkölcsi eszményiséget, mely míg egyfelől nemcsak az összes evangéliumokban, de az összes világvallásokban is az irodalmi és történelmi kritikát a legbiztosabban megálló szilárd elem: addig másfelől összeegyeztethetetlen a Jézus történelmi jellemének olyan csodás tulajdonságokkal való felruházásával, amelyek őt minden emberségből kivetkőztetnék.

Másodszor vázolni igyekszik ez a tanulmány a jézusi eszményiségnek azt az iszonyu, történelmi tragédiáját, melynek a vigasztalan szomorúságához képest magának Jézusnak a goltai kereszt hálála valóban tiszta megdicsőülés volt. E megdicsőülésnek minden nemes lendítő erejét, minden kegyes érzelmi hatását bőven használta fel vallásos népnevelés, egyházi dogma alkotás, lelkes hitazonoktat; ámde a jézusi eszményiség szomorú tragédiájának mérhetetlen tanúságairól soha meg sem emlékeztek.

Soha nem emlékeztek meg arról, miként voltak kénytelenek Jézus követői (majd mináig teljes jóhiszeműséggel) életüknek és javaiknak a megóvása végett tágítani attól, ami Jézusban a földi üdvösséget illetőleg döntő fontosságú volt, megelégedve azzal, ami benne a lelki nagyság másodlagos tényezőjeként szerepelt. Soha nem próbálták megmutatni és megmerni a bukásnak azt a szédítő mélységét, melybe az eszménynek elkerülhetetlenül kellett süllyednie, ha itt a földön, az emberi társadalomban testet akar öltetni. Soha nem tették ezt, pedig én meg vagyok róla győződve, hogy a Jézus eszméi tragédiájának az ismerete az érzés nemesítő-

összeütem állványról csinálták köröskörül — egyre ereszkedet lefelé a tető szelétől. Két nap múltán már az első emeletig értek. Ezen a napon megint heves szél kerekedett. A zenélő ház megszólalt. Most volt csak förtelmes a hangja, reketlen szólt, néha-néha sikoltozni próbált, de csak úgy törtek ki tompult örvénygő ordításai, mint a befalazott óriásé egy mélyes mély pince fenekéről. Ha idáig rémes volt hallgatni, akkor most isszonyatossá, elviselhetetlenné vált. Az emelek bevakolt falaiban már elfulladtak a miriád köfuvoláscsók, de a tető-gomba fenn és másfél emelet alatt még énekel, még zenél, még háborzongatóan sikoltozott. Siettettem a kőmiveseket. A vakolás zuhogott, vad haraggal csapódott a felakra, magam is velük dolgoztam, mert a kísérteti hangversenyt nem bírtuk, nem bírhattuk már sokig. Teréz szivgörcsöket kapott és én is félig-örülten haragtam össze az ajkamat, amikor egy-egy vadabb hang szólalt meg a falak zenekarába. A vén vadász ott ólalkodott a munkások körül. Idegesnek, ingerültnek látszott. Hol a ház körül szaladgált, hol befutott a szobájába, ahol értelmetlen kiáltozása hangzott fel...

Szerencsére néhány órai rikoltozás után ismét csendes idő következett. Embereim elvégezteti a dolgukat: végül még a gombatetőt is végig öntötték átvakolták a maradék cementtel. A ház meg volt fojtva. Fehéren villogtak a darabos vakolattal teleszórt lesimitatlan falak. Most már alig vártam egy újabb vihart, szélvész rohamat. Gyönyörködni akartam diadalomban, meg akartam mutatni Teréznek, hogy legyőztem a kísérteti zenekart.

És jött a szél. Erősebb mint valaha eddig. Sivitott, nyögölte az erdőt, recsegett az ablakokat. A hat embert: két fuvarost és a kőmiveseket, akik szekereiken huzták meg magukat, hogy reggel visszainduljanak Szigetre, majd elvitte a szél. De a ház nem szólalt meg, a vakolat kiállta a próbát, a kísérteties falak némák maradtak, némák mint az becsületes falhoz illik.

Diadalmasan fordultam Terézhez:

— Legyőztük a pokolbeli zenekart! Ugy-e nem tudnak többé gyötörni!

Alig mondtam ezt ki, felpattant az ajtó. Vermeg János, a vén vadász rontott be. Haja felborzolódott, szakála még rendetlenebb volt, ruhái tépetten lógtak a testén. A szeméből most tisztán félreismerhetlenül az örület szikrája ragyogott. A kezében baltát szorongatott. Teréz sikoltva meredt rá. A vén ember torzán vigyorgott ere a sikolyra és rekedt, bömbölő, minden gondolata béklyótól elszabadult hangon üvöltötte felénk:

— Csak jajgassatok! Csak sikoltsatok! Gazok, kutyák, gyilkosok! Te simaképi uri kutya! Te! Megölted őket? Megfojtottad őket? Elnémítottad a hangokat? Hát ezután hiába várom, hiába hívom, hiába esengem?! Senki nem felel, senki nem felel! Se az asszonyom, se a gyerekeim, senki azokból, akik meghaltak, szerettek és most az ur anygalaival énekeltek hozzám, nekem ezekből a drága falakból! Senki! Senki! Mert te betörted a szájukat, betörted, megfojtottad őket, a drágaságaimat! Te, te, te...

Már felénk rohant az örült... Hirtelen elébe taszítottam a nehéz asztalt és átugrottunk a

másik szobába. Az ajtót lereteszelttem, eltorlaszoltam. Egy pillanat alatt átértettem a helyzetet. Ez a szegény zavarodott elméjű öreg beleörült itt a magányban a kísérteti zenekarba, vagy talán örülten került már ide? Akárhogy is: abban a képzelgésben élt, hogy angyalok szólnak hozzá, halottai, szívéhez nőit kedvesei beszélgetnek vele szeráfi énekhangon a pokolbeli kísérteties muzsikában... És ezt most elvettük tőle, ezt a játékot, ezt a gyönyörűséget, ezt a boldogságot...

Baltája zuhogott az ajtón, amely már behasadozott. Teréz ájultan hevert a földön és én rekedtre ordítottam magamat az ablakot feltépve:

— Hollá, emberek, segítség, segítség!

Meghallották. Percekbe telt, de esztendőknék hittem. A vén örvénygő már a zárat feszegette, már félig betört hozzánk mikor elfogták, hátulról lefegyverezték, megkötöztették. Tajtékzott a szája, vérbeborult a zavaros szeme és görcsösen rángatózott kötelei között...

Hajnalban mind utrakeltünk. Elég volt a romantikából. A falak hallgattak, a rosszhírű ház elnémult, de sokkal borzalmasabb emlékeztető, félelmebb lett a számunkra, hogy azonban ne akartunk volna menekülni belőle...

— Egy percig se tudok itt maradni — kért Teréz.

És velünk együtt elment, elvitték a hangok, az elnémult hangok örült imádóját is, a vén vadászt, oda, ahol a hozzá hasonló szerencsétlenek egy-egyé kerülnek...

sére, az akarat erőltetésére, az értelem viágoztására épp olyan áldásos hatása van, mint a Jézus tragédiája ismeretének.

És emiatt nem kell, sőt nem is szabad Jézust pártatlan egyéniségének csodálatos vonásaitól megfosztanunk, de igenis meg kell szabadítanunk jellemének arcuitát az ő eszményiségének a bukásából rávetődött sötét torzításoktól.

A tévedés, ami a cikkbe becsuszott, Notovicsra vonatkozik, — aki az általa Tibetben felfedezett és nálam buddhistának nevezett evangélium szövegét kiadta. Notovics nem teológus és én épen azért írtam ezt a munkát, mert ő a saját roppant érdekes felfedezését teológiailag egyáltalán föl nem használta. Erre — úgy látszik — semminemű képzettséggel nem rendelkezik. Ő, mint katona, egy orosz katonai expedíció tagjaként időzött Tibetben és a lámákkal jóismeretségbe jutva, véletlenül akadott rá a kéziratokra, — amelyeknek a publikálására tett kísérlettel miatt szibériai deportálásra ítélték.

Aradi kávéházi élet.

Törzsvendégek. Kávéházak egyéniségei. — Szemle Arad márványasztalai körül.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad. 1904. május 30.

A kávéház... Szinte lírai hangon kellene erről az intézményről megemlékezni. Mert intézmény, határozottan intézmény nálunk a kávéház. Az, ami egy angol gentleman-nek a klub. Nem, nem is az, hanem több, még sokkal több. Mert a klub csak meleg, puha otthon, szórakozó hely, ahová időtöltésből jár az ember, de a kávéház, ezen kívül még sok minden: üzlethelyiség, büro, lakás, csatatér, az a hely, ahol nálunk az élet háromnegyed részét szokás leélni, ahol nemcsak szórakozunk, de élünk is, ahol nemcsak mulatunk, de üzleteinket is lebonyolítjuk, ahol nemcsak filléres alsóssal töltjük az időt, hanem halálos és véres komolyságu kártyacsatákat is vívunk, ahol megismerkedünk, ahol a viszonyt elkezdjük, ahol szakítunk...

Több a kávéház Magyarországon, mint fővárosban a tengerparton, mint fű a réten, mint csillag az égen. De ahogy nincs két egyforma fajás, nincs két egyforma jellegű kávéház sem. Budapesten több száz a kávéház, de nincs kettő egyforma: az egyik a dzsentriké, a másik a börszékeké, az egyiknek ellenzéki politikuskok adják meg a jellegét, a másiknak munkapártiak, van artista kávéház, van színész-kávéház, sőt szigorúan elkülönítve: ebbe a Nemzeti tagjai járnak, amabba a Magyaréi, a Berger a Királyi színház tagjainak tanyája, a Vigaszínház kávéházban pikolódnál ott lehet találni a legkitünőbb magyar dráma ensembelt. Van kávéház, amelyben a Cipóváros jól szituált direktornéi mutogatják butonjaikat s van, amelybe kishivatalnoknék járnak randeura. Van szoké kávéház, van román és szerb kávéház, külön kávéházuk van a cigányzenészeknek, sőt van, ahová a süketnémák járnak nagyobb csoportban.

Aradon nem specializálódtak és nem is specializálódhattak ennyire a kávéházak, de természetesen itt is mindegyiknek más-más a jellege, sőt annyira más, hogyha valakiről pontos információt akarunk adni, nem utolsó adatként említhetjük meg, hogy melyik kávéházban szokta elfogyasztani ebédutáni feketéjét, a Városiban-e, vagy a Hungáriában, a Központiban-e, vagy a Lángban.

Alfabetikus sorrendben első a

Fehér Kereszt.

Hogy mindjárt az első mondatban elmondjuk róla a legjellemzőbb dolgot: a Fehér Keresztet nyitják ki legkorábban hajnalban, ott kapni legelőbb friss kávé. Szállodai vendégek számára a berendezés, hogy azok reggelizhessenek, akik a hajnali vonatokkal utaznak, de kihasználják az előnyt a

lumpok is, a megrögzöttek, akik az „éjszakát“ — „reggelivel“ fejezik be. Mideg féli hajnalokon valahol a kávéház mélyén a gázkályha mellett gubbaszkodva, nyári pirkadáskor a kávéházi nyitott ablak mellett a napfényben sűtkörözve isszák az éjszaka fanatikus lovagjai a forró kávé, amely új inger idegükre, fáradságukból, petyhüdttségükkel felbillanyozza őket egy pillanatra. Milyen vetik magukat a friss lapokra, melyeket a kihordó, vagy a kihordóné ép akkor hoz be, valami furcsa örömmel tölti el őket, hogy im ők az elsők, akik a nap szenzációit megtudják. Ujságírók — a hajnalban reggelizők tekintélyes kontingensei — elsősorban az „ellenlapokat“ futják át sebtiben és izgalommal: vajon nem-e maradtak le, vajon nem-e huzta le őket a másik valami szenzációval?

Közben lassan benépesedik a kávéház a másik elemmel: a koránkelőkkel, utazókkal, kirándulókkal, a szálloda vendégeivel, akiknek mosolygós arcát, frissességét, kipihenttségét az irigység bizonyos nemével nézik az éjszakázók.

Reggel öt és hat között távoznak a lumpok, a gőzbe, vagy haza, ahol a világos nappal való elalvás nehéz feladata vár rájuk. Akkorára már minden asztalnál ülnek reggelizők s szakadatlanul tart a forgalom tizig, féltizenegyig. Aztán déli egy óra körül jelentkezik az első kapucineréz s fél óra múlva újra zsufolásig tele a Kereszt. Főleg kereskedők és iparosok szürcsölnek a feketél, törzsvendégek, akik napról-napra, hétről-hétre, évről-évre pontosan jönnek, pontosan azon a helyen, pontosan egyformán rendelik kávéházi italukat s percnyi pontossággal távoznak sietve dolguk után.

A legelső egyike, aki a kávéházban megjelenik, Salgó Henrik, a „kis“ Salgó, aki nélkül ebéd után el sem lehet képzelni a kávéházat. Nemhiába ül együtt minden nap Braun Gusztávoval, a kávéossal s nem hiába bizalmas barátja neki: valósággal második tulajdonos, aki mozgékonyan intézkedik, utasításokat ad, tanácsokkal szolgál s nélkülözhetlenné teszi magát.

A második ember, aki nélkül hiányos lenne a Kereszt photographiája, Leipnicker, az üzletvezető, a „Lipi.“ Az üzletvezető mintaképe, fürge és előzékeny a vendégnek csak gondolni kell valamire s Lipi már meg is teszi. Ismeri minden vendégnek izlését, tudja, hogy mit szokott fogyasztani, mit szeret s mindennek tetejében vagy talán ép ezért rendkívül népszerű. Ha egy fél napig nem látnak a vendégek, hát sztrájkba lépnek.

Egy és ugyanazon emberek játszik ebédután naponként a tiz „rádli“ alsóst, változatosságot legfeljebb Barna bácsi hoz, Barna bácsi a kövér és rossz szemű biztosítási ügynök, a gyakori vendég, aki mindenkit ismer, aki vaskos vicceivel s bájos gorombaságaival állandó derűltésgben tartja a kávéházat. A billiárdasztalnál a „kégli“ párti áll az érdeklődés középpontjában, amelyet Moga főtörzsváros, Marcsch Gyula, Aurffy Ferenc, Wadovszky Gusztáv valóságos virtuozitással játszik.

Délután négy és öt óra közt érdekes ismét a kávéház képe az uzsonnázó-publikummal. A legérdekesebb asztal bizonyára a színészeké, ahol Szendrey Mihály prezedál s Várnay és Polgár viszik a szót. Uzsonnákávé idején különösen a korzó felüli ablakok kapósak, de persze ezek az asztalok mind le vannak foglalva, sőt egész generációnak kell kihálni, míg egy-egy ilyen elsőrendű „boxot“ megszerezhet magának egy társaság. Az első asztal napi vendégei Tabakovics György dr., Mikosevics Iván és társaságuk, a második box a színészeké, a harmadik és a negyedik pedig az athléta-asztal. Lukácsy Lajos már a fal melletti középső boxba szorult mindennapos társaságával s nincs remény rá, hogy egyhamar okkupálhassa az „ablak jobb-jobbot“ (Inter parentézim: a Fehér Keresztben — s általában a kávéházakban — a pincérek számára minden asztalnak neve van, így ablak jobb-jobb,

ablak jobb-bal, ablak bal-bal, ablak bal-jobb, „hangász“-asztal, fülke egy, fülke kettő stb.)

Este színház után népesedik be rendszerint a kávéház s itt megállapíthatjuk, hogy Aradon a Fehér Keresztben mulatnak legtöbbször az emberek. Legelső sorban talán mert a kávéház intim, kicsi, nem akad annyi bémuló, aztán meg a Fehér Keresztben tartják, vagy tartották a legtöbb bálát s bál után esik a legtöbb mulatás is. Nem utolsó sorban azonban Gyurkovics András muzsikája csábítja a mulatózókat, akik a muzsikaszó mellett azt is élvezhetik, amint a primás szép tubákszinű torokhangjával énekl: „Kikönyörgöm tőle alázattal szépen, hogy a barna babá-á-m, adja vissza neékem“, meg a „Kis falumból“ című „melodramát“.

A kávéház hőtsó részében a dominó és dárdli járónyosok este. Dominóban Domán Ignác — Náci bácsi, az éjszaka legidősebb lovagja — gyilkolja az embereket, dárdliban Sugár József, a „furfangos szabó“ a matador. Egyik sarokasztalnál lorum folyik este kilenctől éjjelig s nagy gaudiuma a játékosoknak, ha négy-öt korona erejéig meg tudják koppasztani Braunt, a kávést.

Két óra, fél három felé elszenderedik a Kereszt, kiürül a kávéház, elhallgat a cigányzene. Gyurkovics András felhőrpinti még nyolcvanhatodik „priccerét“, aztán „Feueramt“, megjelennek a söprögetőlegények.

A Hungária

a legdiszesebb kávéház. Bátran át lehetne ültetni akár mikor az Andrássy-utca, vagy a Dunapart, budapestinek is beillik. A specialitása: hogy a legdrágább s hogy sohasem zárják be (Csőd az force majeure!) éjjel-nappal nyitva van. E két dologban rejlik egyúttal a forszja is, mert az, hogy a kávé egy-két krajcárral, a likőr tiz-husz fillérrel drágább, mint másutt, csak azokat tartja vissza a kávéháztól, akik amugy sem odaavolók. A Hungária a jobb publikum kávéháza s annak a részére is van berendezve: diszesen és kényelmesen, csodakávéház, amelyben sohasincs áthatlan füst, amely télen egyenesen van fűtve, amelynek terrasza nyáron ideálisan kellemes hely.

Reggeliző vendégei közül első a város feje, Varjassy Lajos polgármester, aki már hajnali hatkor, fél hétkor ott látható a márványasztal mellett, Nagy a látogatottsága reggel s délnél is, az igazi forgalom azonban délután kezdődik. A város elsőkeltsége, színe-java találkozik itt ebéd után.

Egyik asztalnál Palmay Lajos dr. és Zerkovitz Rezső talán még most is választást intéznek, vagy már választásra készülnek élénk eszmecsere folytatva dr. Kell Lipóttal, dr. Jellinek Henrikkel, dr. Rosenberg Miksával. Nagy Sándor dr. és elválhatatlan kísérője, a Mór bácsi, — Révész Mór dr., vagyis röviden, Mór — egy másik asztalnál homlokegyenest ellenkező szempontból itélik meg a politikát, világ folyását. Az ellentétek azonban nem kiengesztelhetetlenek, mert „Sándor bácsi“ az ő utólrhetetlen charme-jával végeredményképen minden indítványt, minden véleményt helyesel, legalább is — szóval, mondván:

— Ugy igaz a', ahogy a kollega ur mondja!

A leghűségesebb törzsvendégei a kávéháznak a románok. Ott találkoznak a kassza előtti asztalnál minden ebéd után Veliciu Romulus dr., Marsieu Jusztin, Jancu Carnél, akiknek nagy szerepük van a román politika irányításában, a fess és elegáns Crisán György dr., Miclea Szevér dr. a szimpatikus született párbajsegéd, a nőhódító Moga László, a temperamentumos Németh Jusztin dr., a szenevedélyesen politizáló Veliciu Emil dr. meg a többiek. Háttul, a kártyasztalnál tanyázik Scyla és Charybdis, Jók Béla és Morocza Dénes, a piké verhetetlen bajnokai.

A legnehezebb helyet kapni természetesen uzsonnákávé idején. Az ablakok itt is szerzett jogok alapján bitoroltatnak. A jogász-asztalhoz —

amelynek diszhelyén Fábrián Lajos dr. törvényszéki elnök ül — ha betekintsz a korzóról, szemed bizonyára a dalás dr. Fischer Jenőn akad meg, vagy Jelen jegyző, akinek Nagy Sándor adta a tanácsot, hogy hagyja ott az egész ügyészséget, menjen ki Amerikába, ahol külön jövedelmű vár rá, mert biztosan meghódítja — Rockefeller lányát. A másik ablak a katonatiszteké, a harmadikban a kórházi orvosok, Petrán György dr. a gazdasági ügyosztályban Zabor utódja Sötör Gyula vezényeltetik a női szíveket.

A hosszú törzsasztal az idősebb uraké: Tischlér dr. Horvós, a tudás Kara Győző, Pfeiffer Gyula üzletvezető, Just Ferenc helyettes üzletvezető, Krenner Vilmos nyugalmazott főfelügyelő, Löwinger Miksa dr. kórházi igazgató helyettes tárgyalják itt le a nap eseményeit. A „képzőművészek” asztaláról rossz nyelvek azt mondják, hogy statutuimban benne van: művészeknek tilos az asztalhoz ülni. Az asztallársaság fagjai többek közt Jankó Gyula tanár, Czobor Ottó tanító, dr. Krenner Miklós tanár, Domán Sándor kereskedő, Sarkos József dr. könyvtáros, Bársy Aurél sőt hivatali tisztviselő, Faragó Rezső bankigazgató, Kéhrer Károly tanfelügyelő, Zombory Arthur tanár, talán a dekorum kedvéért azonban Illenz Lipót festőművész, sőt néha Rubitzky Géza szobrász is ehhez az asztalhoz járnak.

Az oszlop melletti asztalnál az orvosok tanyáznak: Stauber Andor dr. Singer János dr. Hermann Károly dr., Keppich Jakab dr., Polonyi Jenő dr. A kassa melletti boxban újságírók tanyáznak, mint Fried Miklós állatorvos, Motorán Viktor ügyvéd. Itt panaszkodik évszámra Vörös László dr., a lord Savanyu is.

A legérdekesebb törzsvendége a Hungáriának Gál József nyugalmazott tüzérezredes. Az öreg katonát, kinek lábai már felmondták a szolgálatot, konflison jön fél ótkor, egy tiszt szolga támogatja a Széchenyi-utcai második ablakhoz asztalához, ahol már vár rá a habos kávé, a Presse. Hétkor érte jön ismét a kocsi s a szolga, akinek karjára támaszkodva távozik a fehérhajú ezredes. A Hungária különben az egyetlen kávéház Aradon, ahol úszónakávé idején is lehet nőket látni.

Este cigányzene szól a Hungáriában: Rácz Gusztó bandája muzsikál s átka az a nap, amelyikre egy-egy nagyobb mulatás ne esnek. Különösen szombat és vasárnap este erős a forgalom s idején kell jönnie annak a vendégnek, aki jó asztalt akar biztosítani magának. A kávéház tele szép asszonyokkal, leányokkal s vígan folyik a flirt legártatlanabb neme, a nevetés, amelyet a tükrös falak közvetítenek. Tizenegyig, féltizenkettőig tart az élénkség, de ahogy az áramutató éjféli felé közeledik, mázsaszámra kezdi szállítani a ruhatáros a kabátokat, kalapokat, s mire a két mutató elfedi egymást, a publikum háromnegyed része már távozott. Csak egy nap volt kivétel, egy napon maradt együtt a közönség három óráig a kávéházban, akkor, amikor Psyländer a huszártisztekkel és Rónay Rózsival ott mulatott. Akkor hűségesen kitartott a publikum s a végén kiderült, hogy a kávé jobb üzletet csinált Psyländerrel, mint a szinigazgató s amelleff még — fellépti díjat sem fizetett neki.

A Központi kávéház

a csendesebbek közé tartozik. Déllelőtti törzsvendégei szintén a szálloda utasai, délután az aradi sakk-kör tagjai a legtipikusabb stammgasztok. Négy-öt asztalnál folyik egyszerre a harc, a csendes, de holdfős komolyságú küzdelem. A sakk-bajnokok: Bokor Alajos, a Magánisztviselők Egyesületének elnöke, Schlesinger fatereskedő, Keller színész, Bildhauer kereskedő, Abrahami Simon pártijait a szemlélők nagy tömege veszi körül, akik izgatottan lesik a lassu húzásokat.

A regatta-asztalnál Arad aranyifjusága ül: Reicher László, Keller Lajos, Keresztes Gyusza, Zbor Incsi, Rónay Rozsi.

A legrégebbi törzsvendégei a kávéháznak az öregek asztallársasága, a hosszú asztal, amelynek fagjai Bogdán Virgil dr., Zikó János, Várady Kálmán nyugalmazott táblabíró, Erdélyi Pál, a Simay-fürdő tulajdonosa, Péntes Ákos dr. ügyészi megbízott.

Ösi asztal a rendőrhő is, ahol minden délután Berecz Ferenc kapitány szíjja megszámlálhatatlan cigarettáit, Hoffmann Gyurka nyilatkozik a politikai helyzetről, ha ugyan nem dominózik Grumáz kapitánnyal. Vidá Vilmos és Beregi inkább a nőket gusztálják, mint tiszteletbeli rendőrtizedes pedig Elemér Gyula A cs. e. v. felügyelő foglal helyet az asztal mellett.

A Központinak is van jogász-asztala, amelyhez főleg a járásbírók bírái, jegyzői és gyakornokai járnak.

Élénkebb az élet tavasszal és nyáron, orfeum-kabará szezón idejében. A terráson szétszóra ülnek a kabará festett tünderei, akik mindjárt nagyobb férfiközönséget vonzanak még nappal is, éjszaka pedig, előadás után rendszeren nagy élénkség, vidám hangulat uralkodik a Központiban. Rónay idejében, a kávéház fénykorában kabarészezón alatt minden kártyaszoba, minden zug szeparává alakult át. De azért élénk az élet most is s Almáry Laci, kinek bandája talán a legnagyobb s leggazdagabb műsoru Aradon, fáradhatatlanul húzza hajnalig a mulatózóknak.

Amikor aztán a vendégek lassan elszállingóznak, még mindig maradnak szép számmal a kávéházban artistolányok, artisták, akik ha eddig a publikumot, most egymást szórakoztatják sohasem muló jókedvvel. Dominó és rámsli pártik alakulnak, amelyeket ugyan csak fillérekben, de annál nagyobb ambícióval játszanak. A temperamentumos Csabay Zsófi például inkább lemond egy napi gázsijáról, mint hogy egy „bulit” elveszítsen, a lorum pártik pedig késhegyig menő harcokra emlékeztetnek. Rendszeren virrad már, sőt besűt a nap a kávéházba, mire a vidám csoport hazatér s élvezhetik bírodalmukat a pincérek.

Alfabetikus sorrendben a következő a

Láng kávéház,

amelyet ugyan mostanában inkább Klein-kávéháznak neveznek. Négy év előtt Láng Ferenc volt a tulajdonosa, de akkor még előző s hosszú időn keresztül volt tulajdonosáról Pálinka neveztek. Mikor Láng Ferenc eladta a kávéházat Klein Lajosnak s az új tulajdonos neve került ki a cégérré, akkor kezdték a törzsvendégek a régi bohémkávéházat „Láng”-nak nevezni. Most pedig, hogy ismét egy Láng kezébe került a lokalitás, most már felbukkan Klein neve is.

Egyike a legrégebbi aradi kávéházaknak s talán mióta Aradon újságírás van, ebbe a kávéházba járnak éjszakánként az újságírók. Itt pipázott még Gárdonyi Géza bátyánk, ide járt szegény Tiszti Lajos, ez volt a törzskávéháza Méray Horváth Károlynak s a tragikus végű Sümegi Sándoré.

Rappal tisztas kispolgárok járnak a kávéházba s az éjszakai vendégek közül talán egy sem látta még napvilágításban a füstös falakat — ha csak hajnalban nem. Éjszaka tizenkét óra felé kezd benépesedni a lokál, amelyben különben most még muzsika is van. Egy óra, fél kettő felé már mindegyik szerkesztőség képviselve van, ha csak egy-két taggal is. Régebben, még négy-öt éve, majdnem valamennyi újságíró együtt volt a hosszú asztal mellett reggel három óra tájban, ma már — mintha még az újságírók is megszolidultak volna, már alig nyolcan, kilencen keresik fel a jó öreg Lángot. Ma már vége azoknak a jó időknek, amikor tizenöt-huszon együtt vonultunk ki hajnali reggelen napon-

ta tejfölt reggelizni s csak emlékezetben él az a nap, amikor pont tizennégyen vonultunk a Töklytéri vásárra, ahol Teller Kálmánnak kellő komolysággal segítünk libát vásárolni nagy szakértelemmel tapogató a gágogó gunárok mellé és hasát.

Lits Tóni azonban még ma is ugyanazon a helyen meséli hanem is ugyanazt, de ugyanolyan virzsinját szíva a gödöllői rablógyilkosság történetét, vagy számtalan szerelmi kalandjai egyikét, Lippai még ugyanolyan komoly képpel vádolja meg estéről estére hullarablással a bohém írógépeket, sokan közülünk még mindig napról-napra jobb ügyszó méltó konzekvenciával fogyasztják a kávéházba a debrenit, de a legtöbben már kidőltek, megszolidultak, elmentek, noppali emberekké vedlettek.

Újságírókon kívül néhány tipikus törzsvendége van a kávéháznak, akiknek az éjszakai humor különböző álnevet adott. „Józan Mátyásnak” hívják azt a derék zsentiment, aki éjszakánként megissza fiz-tizenüt üveg sörét, „Dalesz Lipinek” egyik csökönyes potyázót, „Ruffenberg” és „Szasszanov” a két dühös külpolitizáló, „Stark Arbezli” az athléta válu ügyvédjelölt, „Tate schéne” az ezerráncképi szenvedélyes alszó.

De mintha letűnőben volna az éjszaka romantikája... Nem olyan jókedvűek, nem oly gondtalanok már a fiúk, nem rágalmaznak már mindenkit és mindent oly derűs képpel... Mintha letűnőben lenne az éjszaka romantikája... Vagy mi lettünk négy-öt évvel öregebbek?...

A Városi

a kávé igazi hazája. A törzsvendégei megesküsznek rá, hogy kávéja nemcsak Aradon, de az egész országban a legjobb. S hogy ezt sokan vallják, annak bizonyossága, hogy a Városiban adják el naponta a legtöbb kávé, annyit mint más két kávéházban.

Hűséges törzsvendégei közül talán a legelső Reicher Károly nyugalmazott városi főügyész, aki már reggel fél hatkor ott ül rendes asztalnál. De nem ő az egyetlen koránkelő stammgaszt: dr. Steinitzer Pál, Heppes Miklós kuriai bíró, meg még nyolc-vagy tiz aradi előkelő uriember alig egy-két perc fört adnak neki.

Reggel nyolc és kilenc óra között zsufolva a kávéház reggelizőkkel. Az ügyvédek, orvosok, bankhivatalnokok legnagyobb része itt reggelizik, itt kezdik meg az üzleti napot a kereskedők s mire a reggeliző társaság távozik, ismét megtelik a kávéház ügynökökkel, börzeemberekkel, akik a kezdőkurtüst jelző sürgönyt lesik érthető érdeklődéssel. Itt tartanak hivatalos órákat Robitsék bácsi és Sfrasser, az értékpapírok fejedelmei, itt bonyolítják le üzleteik tekintélyes részét a gabonabizományosok, a Városi az a kávéház, amely nélkülözhetetlen az aradi ember életében.

Ebéd után, alighogy lenyelik a falatot, idesietnek az emberek. Ha valamit meg akar tudni az ember, elmegy a Városiba, ha valakit keres, elmegy a Városiba s óva elkerüli tükröablakait, ha valakiel nem akar találkozni. Egyszer egy nagyobb társaság valami miatt kimondta a bojkottot a Városi ellen s a társaság fiz-tizenöt tagja a szemben lévő kávéházba vonult, ahonnan titokban vágyakozva nézték elhagyott törzsasztalukat. De csakhamar kiderült, hogy a Városit nem lehet bojkottálni. Mindjárt az első nap akadt sztrájkterő, aki visszatért, másnap már hárman ültek a régi helyen, harmadnap ott volt a kávéházban az is, aki miatt a sztrájk kitört s negyednapra véget ért a rebellis mozgalom.

A Városinak vannak vendégei, akik már ötven éve szakadatlanul odajárnak s ha valaki egyszer ott pikkolózik, az törzsvendég lesz. Az egyik asztal a bankembereké, itt Ottenberg Tivadar elnököl s Kell Lajos helyesél, a másik asztalhoz a gabonások, börze emberek járnak s ott Tenner Lajos viszi a szót. Sugár Jenő dr. asztaltársasága a korzóra vigyáz, a nőkre. Itt lekéri ki a nyakát na-

ponta négy-öt embernek — elméletben a szangoinikus, de galamblelkű Koch Dani s itt merül gondokba barátaiért Ambrus Gy. Lajos, Arad legmozgékonyabb embere.

Uzsonnaköv idején nem főzsvendégnek nehéz még helyet is kapni. Nyáron a terrasz van zsufolva s sok a hölgyvendég is. Egyik asztalnál a füzérfisztek falálkoznak nap-nap után, a „megye-asztal” főhelyén Dálnoki Nagy Lajos alispán ül, a mindennapos uzsonnázók közé tartozik Pálmai Lajos dr., asztalnál ott vannak Schütz Henrik dr., Eies Béla dr. A szeletiben tanyázik az ujaradi asztal, amelynek tagjai Hemmen János dr. uradalmi ügyész, Győri Vilmos dr. és Vass József fakereskedő. Egyik asztal mellől a bőbeszédűnek éppen nem nevezhető Kiss Dávid dr. szemléli sztoikus nyugalommal a világ folyását, míg a szomszéd asztalnál Burián János gimnáziumi, Jancsóvicz Ferenc rediskolai, Reinhardt Kálmán ipariskolai igazgatók s Stengl Andor iparfelügyelő szoktak falálkozni. Egy hosszú asztal mellett olvassa a Temps-t, vagy a Figarót Kronstein Vilmos dr. mellette a galambász Beles esperes. Deutsch Izsó dr. hol ennél, hol annál az asztalnál bukkan fel s kezdi el újból, meg újból „A zsidó azt mondja a feleségének, Szálkám zisze... de akkor van igazán elemében, ha temetés megy el a kávéház előtt s felsőhajthat, hogy „Das lebt sich!”

A fiatalabb jogásznemzedék asztalnál pertraktálják az izgató jogeseteket Rácz Sándor dr. Gabos Jenő dr. Singer Lajos dr. Goró Arthur dr. Szalai dr. és még néhányan. A Városi a főzstanyája Szendreynek is, aki ha nem mond anekdótákat, hát panaszkodik.

Este, vacsora után különösen nyáron élnek a Városi, amikor a kellemes terraszon lehet beszélni a szomszédból párolgó pörköltszagot. Az idősebb urak asztalnál Mandl Vilmos dr. Kabdebó Muki bácsi, Bácskay Albert dr. Varjassy Lajos polgármester, Babó Iván táblabíró, Nemess Zsigmond dr. országgyűlési képviselő hányják-befik meg a nap eseményeit. Lusztig Andor inkább a hölgyek farsaságát keresi fel. A MARTA asztalnál olvassa a francia lapokat a billiárd golyószerűen leberetvált haju Biró Alajos mérnök, Molnár László főmérnök, Spitzer főmérnök, ehhez az asztalhoz jár Vajda Iván dr. is. A Sugár asztalt felkeresi esténként Eies Simon, a „jó bíró” is, s vendégeként megszokott jelenni a nagy tudású Szilvási Zsigmond dr. is. Pécskáról.

A kártyázók, billiárdozók a felső helyiségekbe szorultak, ahová lift viszi tel a festett lapok kedvelőit. A lift második volt a maga nemében Aradon, az első az Acsev. palotában szerelték fel. Tíz tizenkét kártyaterem van, amelyek csak vasárnap délutánonként telnek meg s amelyekből a házardjáték annyira ki van küszöbölve, hogy erre minden teremben még külön tábla is figyelmezteti a vendégeket.

A Városi a legszolidabb kávéházak egyike: hónapok telnek el anélkül, hogy pezsgőt innának ott s így nem csuda, hogy egy óra tájban már a főpincérek gyöngye, a szigorú Mátyás olvassa valamelyik asztalnál a lapokat. Mátyás nem utolsó vonzóereje a kávéháznak, gondos és figyelmes, minden vendég minden óhaját, szeszélyét nyiloántartja s ügyel arra. Számolásban sohasem téved, amit felszámít, az annyira megfélebbizhetetlen, hogy aki kételkedni mer, külön egy krajcár büntetést fizet. Bizalmaskodó, de sohasem konfidens s valóságos fogalom már a neve Aradon.

A Vadászkiirt, meg a főbbieik.

Amikor a Vadászkiirt megindult, az első napokban valósággal verekedtek az emberek ott egy helyért. Ma is egyike a legtorgalmasabb kávéházaknak s ez első sorban a tulajdonos személyének tudható be, mert Nagy Lajost Aradon mindenki szereti es becsüli.

A kedvesen és szépen berendezett kávéház a román politikusok főzstanyája. Már a régi Vas is otthonuk volt s most is odajárnak még Pop C. István, Raicu Sebő, Goldis László mindennap.

Este Kovács Kálmán bandája szórakoztatja a vendégeket, akik legtöbbször, főleg ünnepeken zsufolásig megtöltik a helyiséget. Inkább kispolgárok keresik fel, vagy azok, akik fesztelenül és jól akarnak mulatni.

Az Abbázia is zenészkávéház, szintén a mulatozókra számít, de falán nem annyira pezsgőzökre, mint sörözőkre. Iparosok, altisztek látogatják s ezért a legerősebb napja a szombat, meg a vasárnap. Hajdanában nagy kártyacsaták folytak itt, Jakabffy Iván nem egyszer vesztett ebben a kávéházban tekintélyes összeget, ma már azonban még kivételképen sem folyik házardjáték.

A Fiume szintén a kisemberek kávéháza, szolid és jóforgalma. A rációrosi kávéházak közül talán a legérdekesebb az Otthon, amely a cigányzenészek főzstanyája, az Erdélyi, melynek szeparéja nem egyszer utolsó stációja a lumpolásoknak. D'or.

A peres hódosbodrogi zárdábn.

Látogatás Hamsea archimandritánál. — Az ősrégi kolostor.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 30.

Reggel hét órakor a hódosbodrogi zárdá udvarán... A mezők sokhangu esőndje, az a felejthetetlen szimfónia, amely minden gondot, minden kötött gondolatot eloszlat... A kémény körül galambok szállongnak ide-oda, mely hangu turbekolásuk adja a szimfonia vezérszólamát, az ősi fáról ezernyi veréb csiripel, a tücsök vékony zenéje a szünetekben hallik fel. A reggeli napfény bearanyozza az ódon zárdáépületet, melynek szilhuettje valami régi rézkarera emlékeztet. A különálló, merészen égne meredező haranglábból messze zug az érelyelvek istentidieső szava... A nyitott, nyári kápolnából, amelynek széles, árkádos erkélyéről szokott áldást hinteni a zarándok tömegre nyaranta a biborruhas főpap, kiesillan az istenanya glóriás feje, egy feketereverendás szerzetes méltósággal, lassan kerülgeti a komor falakat brevariumot forgatva kezében...

Most befordul a széles udvarra a koesi, amelynek kerekén ott a szántóföldek zsiros, csillogó sara. A koesin egy patriarcha szakállu pap Hamsea Agost archimandrita, a zárdafőnök, aki a románok nagy perének legalaposabb ismerője s mozgatója.

— Nem haragszik úgy-e, — mondja lekötélző szivességgel — hogy várakoztattam, de már hajnalban kimentem a püsztára... Szomoruan állunk uram, nagyon szomoruan... Az idén sem lesz itt semmi termés... Tavaly elmosta az ár, most pedig ellepte mind a rozsdá... Ha nem lesz hirtelenében egy kis esendes eső, az idén sem aratunk semmit... Már öt órakor kimentem... Hja, így van ez, ha az ember falun él... Voltam már mindenféle, tanár igazgató, belekóstoltam még az újságírásba is, most öreg napjaimra kijöttem ide parasztnak...

Az archimandrita lakosztályában. Négy puritán egyszerűséggel, szinte ridegen berendezett szoba. A hálószobában faágy, mosdó, az asztal, rajta néhány könyv hever, két szék, a falon a király fiatalkori fényképe, több semmi... A dolgozószobában íróasztal s könyvespolc. Egyházi írók egyszerű uniformisba kötött munkái: Canianus, Hieronimus, Tertulianus, Basilius, meg a többi, a legfelső polcon azonban ott egy laikus munka is: Karl May: Reisesgeschichten. A fogadószobában, ahol a diskurzus folyik, négy kék selyemmel befolyt fetőil, barna fényezett asztal, korsó viz, egy pohár. Egy rézmet-szett, amely Saguhát, a nagy érseket ábrázolja, egy csoportkép, rajta Metianu metropolita, antik metszet az Athos hegyi kolostorról, a király családja körében, s az aradi szeminárium nővendégeinek csoportképe.

— Tudom — mondja lassan, megfontolva

a zárdafőnök, hogy az Aradi Közlöny foglalkozott már a mai nagy perünkkel! s köszönöm objektív cikküket. Hanem most talán kényes volna beszélni a dologról. Az ítéletet még nem kaptuk ki írásba, hosszú időben telik, hisz hatvan árkus az indokolás. A bíróság nyilvánvalóan helytelen alapon ítélkezett. Csak magánjogi szempontokat tekintett, pedig itt kánonjogi, sőt közjogi alapokat is számításba kellett volna venni... A zárdáknak az a főhivatásuk, hogy a nép körében kulturát, vallásos kulturát terjesszenek s ezért minden érdekük, hogy az ítélet megváltozzék. De ellentétben van az ítélet még azzal a céllal is, amelyet a zárdáknak szolgálni kell. A kérdéses zárdák románoklakta vidéken vannak. Itt van például a szomszédos bezdini zárdá: az egész környéken románok laknak s csak ötven-hatvan szerb. (Már most kérdem, hogy terjeszthet kulturát egy szerb zárdá) ott, ahol a szerb nyelvet még csak nem is értik?

— Ugy tudom, hogy nagyságos uram most éppen peres ügyben tanácskozásokat folytatott Metianu metropolitával. Hogy nyilatkozott a metropolita az ítéletről?

— Ő kegyelmessége tudomásul vette az ítéletet s mint mi mindannyian, úgy ő is bizik abban, hogy a felsőbíróóságok meg fogják azt változtatni. Csupán arra figyelmeztetett engem, mint a per vitelével megbízott delegáció egyik tagját, hogy ne mulasszuk el a felebbezést idejében beadni.

— Milyen alapon hozta a budapesti törvényszék a sérelmes ítéletet?

— Erről a kérdésről nem nyilatkozhatom, de meg nem is ismerem alaposan az indokolást. Ha megkapjuk, szívesen a rendelkezésére bocsájtom, egyelőre csak annyit mondhatok, hogy a bíróság tévesen ítélkezett s a kongresszus által a per vitelére kiküldött delegáció ahogy az ítéletet írásban megkapjuk, valószínűleg már a jövő héten össze fog gyűlni Aradon, hogy a felebbezést illetőleg tanácskozzék. Mi nem hagyjuk igazukat s a per maga olyan természetű, hogy a román egyháznak nemcsak joga, de egyenesen kötelessége, hogy a zárdákat a metropolia fennhatósága alá vonja.

Hiszen, ha a szerbeké maradnak, azok a zárdák nem is teljesíthetik a célt, amely a donációs levelekben meg van határozva. S különben is, a zárdák sohasem voltak a szerb patriarcha fennhatósága, legfeljebb joghatósága alatt. A zárdáknak olyan fennhatóság alá kell kerülniök, ahová a nép művelődési érdekei kívájják...

— Egy közbevető kérdést nagyságos uram: a zárdáknak tulajdonképen mi a céljuk és hivatásuk?

— A zárdák első sorban a nép művelődését szolgálják, másodsorban jótékonytágot gyakorolnak s harmadszor a világ zajától távol valóságos elmélyedésre adnak alkalmat azoknak, akik kedvet és hivatást éreznek magukban a szerzetesi pályára. Az én zárdám például két iskolát tart fenn s minden szegényt segítve. Különösen tavaly volt erre nagy szükség, amikor az árvízkatasztrófa annyi embert tönkre tett. Jelenleg a zárdában négy szerzetes és négy novicius van, akik a szorosan vett egyházi funkciókon kívül az adminisztrációs ügyeket intézik s a gazdaságot is kezelik...

— S a perben követelt négy zárdá vagyona, vagyoni értéke körülbelül mily összegre rug?

— Hát... hát ezt nem tudom pontosan...

— A bodrogi zárdának mennyi ingatlana van?

— Hatszáz hold... de ezt a kérdést talán ne érintsük. Amint mondtam, most a delegáció feladata, hogy a felebbezést a legnagyobb alaposággal elkészítse. A felebbezésben ki fogjuk fejteni, hogy az elsőbíróóság tévedett, amikor a jelen birtokolás, alapján ítélkezett. Ki fogjuk mutatni, hogy ezek a zárdák a mieink voltak, már akkor is amikor a szerbek még nem vándoroltak be. A szerbek ugyan ezt tagadásba vették, de most találtam meg Bécsben a császári levéltárban egy erre vonatkozó nagyfontosságú adatot, azt a felségfolyamodványt, amelyet Issaie Diakovics borosjenői püspök — aki később Aradra tette át székhelyét s ilyenformán ő volt Aradnak első orthodox püspöke — intézett 1690 táján a szerbek érdekében Lipót császárhoz. A kérvényben szó szerint a következő kitétel van:

Templa, monasteria, et earum bona, quae munificentia praedecessorum majestatis vestrae donata sunt...

Ez a mondat is világosan mutatja, hogy a zárdát királyi donációból keletkeztek, még mielőtt a szerbek letelepedtek volna. Hogy pedig románok már a legrégebb időben is laktak a Bánágban, azt Anonymus is igazolja, aki szerint Glád fejedelem hadseregében az oláhok nagy tömege (multi tude Vlachorum) harcolt. Ep a hódoshodrogi zárdá is azok közé tartozik, amelyek ősrégiek. Hogy mikor alapították, bizonytalan, származása a homályba vész. II. József idején minden zárdát összeirtak megkérdeve a főnököktől, hogy a zárdának hány tagja, milyen vagyona van s mikor alapították. Ekkor a kérdésre a hódoshodrogi zárdá akkori főnöke nem tudott precíz választ adni, csak annyit, hogy a zárdá legrégebbek egyike. En magam — különben teljesen önkényes hipotézis alapján — azon a véleményen vagyok, hogy a hódoshodrogi zárdá még a magyarok bevándorlása előtt fennállt. Ezt mutatja a templom építkezése: nincs két kő a templom falában, amely egyforma volna. Archeologusok különben megállapították, hogy a legtöbb téglá a rómaiak idejéből származik...

Ekkor már a zárdá gyönyörű gyümölcsösében, hamvas-piros eperágyak között, bódító illatu almafák alatt sétálunk. Ezer és ezer méh fongicsól szorgalmasan hordva édes nedvét a sok-sok kaptár felé. (A hódoshodrogi zárdá méhészete legnagyobb és legmodernebb az egész megyében) Erett gyümölcsöt már kínálgatja egy-egy eseresnyefa s az áldott levegőben, isteni nyugalomba özőnével lépik el az embert a bukolikus hangulatok...

Az elmozdított jegyző kérelme.

(Montia György Aradmegyéhez.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 30.

Aradmegye alispánjához Montia György volt aradkövi jegyző szokatlan kérelemmel fordult. Az elbocsátott községi jegyző a fegyelmi ügyét sürgeti Dálnoki Nagy Lajos alispánnál. Aradmegye közigazgatási bizottságának fegyelmi választmánya máreiusban hozta meg határozatát, amellyel megerősítette az alispán végzését és Montiát a hivatalában elkövetett súlyos szabálytalanságokra való tekintettel elmozdította állásától. A fegyelmi határozat értelmében az alispán beszüntette a több mint egy év óta felfüggesztett Montia fizetését és az aradkövi jegyzőséget azóta már be is töltötték.

Montia a fegyelmi tárgyaláson azzal védekezett, hogy ügyében addig nem lehet ítélni, amíg az ellene indított bűnügyet „jogerősen” be nem fejezik. A múlt év januárjában fölfedezett hivatali sikkasztásokért ugyanis az aradi törvényszék kilenc havi vizsgálati fogság után októberben két évi börtönre és hivatalvesztésre ítélte a megtévedt jegyzőt. Montia felebezett az ítélet ellen és az ügy büntető része így a nagyváradi ítélőtábla elé került.

A volt jegyző, akit az ítélet után szabadlábra helyeztek, azóta aradmegyei rokonainál tartózkodik és a táblai tárgyalásra készül. Most azzal a kérelemmel fordult az alispánhoz, hogy sürgősen küldjék meg fegyelmi ügyének iratait a nagyváradi királyi táblához, mert addig nem tudnak felebezése fölött és sorsáról dönteni, amíg a fegyelmi vizsgálat jegyzőkönyveit nem látják. Montia beadványa, amely annyiban szokatlan, hogy a fegyelmi uton elmozdított jegyző a saját fegyelmi ügyét sürgeti meg benne, az alispán nem tesz különös intézkedést.

A fegyelmi ügy aktái már régen nincsenek a megyei irattárban, mert azokat a nagyváradi ítélőtábla hivatalos átiratára az alispán már átküldte Nagyváradra. Ha tehát Montia fölött csak azért késik az ítélelhozatal, mert a fegyelmi ügy iratait nem tanulmányozhatta át a táblai tanács előadó bírāja, akkor rövidesen a tábla is meghozza ítéletét az elmozdított aradkövi-i jegyző felett.

Nyári esetek.

A fehér ruha.

Május van; hőség rekkenő,
Az utcán lágycsikenő
Folyik kemény aszfalt helyett,
Nem látni árnyékos helyet,
Öröm nézni: az emberek
Arcán a verejték pereg...
No én fölveszem délután
A fehér tengerész-ruhám!

Utánam bámul, úgy hiszem,
Minden ragyogó női szem,
Forró pillantásból kijut,
Suttogják: „Nézd a szép fiut,
Milyen fess, délceg és merész,
Kész szárazföldi tengerész!”
Büszkén feszitem délután
Fehér kapitányi ruhám.

Az felül áll minden vitán:
Nincs messze földön szerteszét
Fregatt, vagy korvet kapitány,
Akire jobban illenek.
A korzó az én nagy hajóm,
Ahol bámulják olvadón
Az első forró délután
Parancsnoki fehér ruhám.

De mit tesz isten: fellegek
Rohanják meg a kék eget
Egy perc se kell, már beborul,
Én pedig nézem komorul,
Arad másik végén lakom,
Hazáig hörög azhatom.
Nem öröm többé, csak üröm,
Ellentengernagy-kosztümöm.

A zápor hull, ömlik, szakad,
Ruhám lucskosan rámtapad;
Eszteendő óta van így ez:
Az a nap biztosan vizes —
(Meteor se jósol külbüül) —
Aznap kijut a vizözönbül,
Mikor fölveszem délután
Időt jósló fehér ruhám!

Adóemelés.

Kató drágám — szóltam tegnap
A feleségemhez,
Bricsesz-szoknyád, új kalapod
Már ezidén nem lesz;
Öltözz legőcskébb ruhádba
És keress ki nekem
Egypár rongyot, melyből bőmből
Rémes szegénységem.

Csapd el rögtön a cselédet,
Vásárolj hitelbe,
Sirj a legjobb barátodnak:
„Csak kenyérre telne!”
Ne kérdezd szívem szerelme
Hogy miért a móka:
Azt olvasom az ujságba:
Jön már az adóka.

Összeül a hős bizottság
És kimondja zordan:
„Szövetkezethy Váltóék
Házában jó mód van.
Szövetkezethy Váltóék
Könnyen fizethetnek
Kereseti adó címén
Új negyven percentet.”

No hát drágám: én nagy bölcsen
Be nem várom eztet,
Beöltözöm szőrcsuhába,
Rőt szakállt növesztek,
Soványító kurát tartok
És tanulók matól
Szívhez szólóan zokogni
Direkt Gál Gyulától.

Megfőzöm a bizottságot:
Szin-lehetetlenség,
Hogy rajtam, szegény nyomorgón
Szívük meg ne essék,
Bemutatom magam nekik
Mint ujkori Jóbot
Csak engedjék pár percenttel
Le az adósróft!

Rendre.

Margarétás aradi utcák.

(A Vörös Kereszt egyesület virágnapja.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 30.

Arad egyik legmozgalmasabb napja a mai: már rég nem láttunk az utcán ilyen élénkséget, sürgést-forgást, tömeget. Fellobogózott házak jelzik a nagy napot, az utca is ünnepi díszbe öltözött, izgalom ül ki az emberek arcára: ki az antótúra érkezést várja kíváncsisággal, mások a szentéletű püspököt, apró gyerekek izgalommal és örömmel gondolnak a holnapi bérmálásra, sugártermetű leányok pedig habkönnyű fehér ruhában a virágnapra készülődnek.

Féltizenegy felé kezdnek gyülekezni a csoportok a nagy, sátras ernyők alá, tizenegy órára már minden őrszem helyén van, s öt perc múlva már tapasztalhatjuk mindenki, hogy ezek az őrszemek oly szentálással vannak elhelyezve, hogy sorsát nem kerülheti el senki. Aki a Salacz-utca sarkán kisklik valahogy a perselyek özőne elől, azt a Minorita templomnál togják el, vagy a Matsky előtt, aki még ezeket a veszedelmeket is elkerüli, tíz husz lépéssel odébb, a színház előtt okvetlenül hálóba került.

„Csak egy virágszálat” volt a jelszó, (amelyet nem tartottak be). Tegnap még könnyelműen és nyugodtan értünk napirendre a virágnap felett: hisz az egész nem túlságosan veszedelmes, a kommunikék hirdetik, hogy egy margaréta csak tíz fillér s aki egy szálat virágot vásárol, mentesítette magát. Szóval az egész virágnap passzívája: csak tíz fillér. Csakhamar kiderült azonban, hogy a számítást gazda nélkül esztözölte az optimista. Az optimista nem számított arra, hogy Aradon cirka 126 uritányt ismer, hogy ez a 126 urilány mind feláldozza napját a szent cél érdekében, hogy mind számít arra, hogy tőle egy virágszálat vásárol, ha nem is tíz, de legalább husz fillérért s az optimista, mire egyszer végigment a korzón, már ötvennyolc és fél margaréta tulajdonosa.

Jókedvvel, a szokásos tréfálkozásokkal folyt a gyűlés egész délelőtt. A gyűlésnél a következő hangok buzdólkodtak:

Lócs Rezsóné és dr. Műlek Lajosné vezetése mellett (deben a minorita-röndház előtt, de után a kulturpalotánál): Ifj. Lócs Rezsóné, Kovács Margit, Csárán Tiú, Vertán Sára, Vertán Ida, Vertán Mária, Vasárhelyi Felice, Vasárhelyi Vilma, Priogl Irén, Rényi Magda, Eckert Erzsike, Ábrai Gizike. — Laczay Endréné vezetése mellett (delelőtt a Reinhart-féle butorkereskedés előtt, délután a kulturpalotánál): Hauser ezredesné, Madarász Elemérné, Éber Viktorné, Steiner Istvánné, Remenár Elek é, Jakabffy Gyuléné, Vasárhelyi Jánosné Reicher Ilonka, Pucher Nusi, Vasárhelyi Felice. — Ottavay Józsefné vezetése mellett (deben és délután a Köz-

ponti kávéház előtt) Matusik Mártonné, báró Somffay Tiborné, Faragó Gézané, dr. Madarász Jenőné, Marencsák Ferencné, Bignió Mária, Mikolay Kálmáné, Szentkirályi Imréné, dr. Singer Sándorné, Leopold Emilné, Madarassy Zoltáné, özv. Török Vilmosné, Szántó Gézané, Zoltay Mátjáné, Fodor Ernőné, Mihályi Pálné, Szücs Jenőné, Papp Romuluszné, Téger Micike, Marencsák Mancika, Terényi Isa, Marencsák Böske, Sipos Margitka, Csallós Ilonka, Péczelmann Aranka, Téger Irénke, Balla Hajnika, Ottavay Margitka, Vass Mancsi, Leopold Gizike, Rátkay Anna, Balla Bösike, Szántó Hédi, Matusik Olga, Inatitoris Lenke, Truthan Gertrud, Intitoris Boriska, Székely Mariska, Török Viola és Baba, Merley Ilonka, Schwarcz Rózsika, Faragó Ici. — Dr. **Posgay István** vezetése mellett (a Központi kávéház és a Matzky-cukrászda között): gróf Königsberg Fidélné, dr. Parecz Béláné, dr. Varjassy Lajosné, Keller Iváné, Kabbobó Jánosné, Szalay Károlyné, igaz Sárika, Velcsov Gézané, Bogdán Emici, Zehnbauer Berta, dr. Jegessy Károlyné, Farkas Sándorné, Grein Buci, Borsos Nusci. — Dr. **Prohászka László** vezetése mellett (delben az Atzél Péter utca és a Zrínyi-utca sarkán, délután a kulturpalota előtt): Darányi Jánosné, Szakolczay Lajosné, báró Neuman Alfrédné, Fodor Gyuláné, Rázel Istvánné, Jankó Gyuláné, Dr. Polónyi Jenőné, Éles Gézané, Domonkos Gyuláné, özv. Bogroghy Károlyné, dr. Török Jánosné, Ötvös Andrea, Vajda Olga, Vajda Mariette, Dömötör Ilonka, Dömötör Eszti, Dömötör Manyi, Sarnot Erzei, Kömfives Mici, Perelmann Aranka, Borsos Zelma, Gál Irén.

Dr. **Tisch Mór**né, **Kara Győző**né és **Mayer Miksa**né vezetése mellett (a Hungária-kávéház és a Matzky-cukrászda között): Deutsch Andorné, dr. Grossmann Emilné, dr. Stauber Andorné, Salgó Pálné, Stanits Pálné, Fischer Irén, dr. Schreiber Vilmosné, dr. Seidner Frigyesné, Ottenberg Tivadarné, Dományi Józsefné, dr. Mandl Vilmosné, Wieser Lajosné, Révay Lászlóné, Kotzander Ignác, Jellinek Józsefné, Schlesinger Lászlóné, dr. Zimmermann Károlyné, Weinberger Arthurné, Kara Mancsi, Halász Lili, Richter Lili, Barra Margit, Hecht Irénke, Hehs Baba, Szentes nővérek, Schwartz Klára, Schwartz Boriska, Steinberger nővérek, Sonn nővérek, Persa nővérek, Török nővérek, Róna Böske, Széll Edithke, Darvas nővérek, Brandeis Adélka, Glück Olga, Winkler Méri, Reisner nővérek, Balla Mariska, Barta Margit, Karton Böske, Cserepy nővérek, Steintzer Ilka, Glück Erzei, Lengyel Boriska, Klein Anna, Weiss Róza, Szücs Jolán, Stein Lili, Weichert Boriska, Künstler Irén, Schatteles Böske, Pick Annus, Oblát Annus, Steiner Terka, Szemere Viola.

A vasutállomás előtt Szemere Kálmáné állomásfőnökne vezetése mellett gyűjtöttek a hűlyek.

Délelőtt a Matzky előtt csalogatta az adakozókat katonazene, délután pedig a kulturpalota előtti gyönyörű parkrészeleten fejlődött ki mozgalmas élet. A katonazene a terraszról búbjós keringőket játszott, a himes virágágyak között pedig egész alkonyatig ott sürgött-forgott tout Arad. A Vörös Kereszt egyesület gyűjtése igen szép anyagi eredménnyel járt.

VÁROS ÉS MEGYE.

Városi közgyűlés. Az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága 1914. évi június hó 10-én d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydarabok. 1. Polgármester havi jelentése. 2. Rendőrfogalmazói állásnak választás utján való betöltése. 3. A tanács jelentése a majorbéli mély furatú kut elkészítése iránt megtartott árlejtés eredményéről. 4. Polcz Máriaival üzlet helyiségnek bér meghosszabbítása tárgyában. 5. A tanács előterjesztése Höfflich Sámuellel pócetartány tisztítása iránt megkötött szerződés meghosszabbítása tárgyában. 6. U. annak előterjesztése Wolf Aladár Béla bérhátralékának leírása tárgyában. 7. U. annak előterjesztése a Pöltenberg-utcának Schone csatornával való ellátás tárgyában. 8. U. annak a kijavítása és egyrészesének Schone csatornával való ellátása tárgyában. 9. A lippai főerdőhivatalnak kérelme az erdei vasúti vágány által igénybe vett bodrogai törv. ut használatának feltételei tárgyában. 10. A tiszt ügyésznek betérjeszté Neczin Miklós és társaival megkötött szerződést jóváhagyás végett.

Nem emelik az autobusz tarifát.

Az üzemigazgató nyilatkozata. — Új szakaszhatár.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 30.

Arad város közönsége a legnagyobb érdeklődéssel várja az autobusz felügyelő-bizottság jövő heti ülését, amelyen a sok nyugtalanságra okot adó tarifa kérdés eldöntése van soron. Hónapok óta izgatja a publikumot a viteldijak ügye, mert az eddig ismertté lett javaslatok mind azt a látszatot keltették, hogy újabb emeléssel szándékoznak az elhibázott tarifa politikát betetőzni.

Három megoldási módozat merült fel eddig, amelyek azonban nem találkoztak tetszéssel, mert az autobusz belső forgalmát kihasználó városi közönséget érintenék kellemetlenül, ha a szakaszhatárokat eltolva, a 12 filléres jegyek kihasználhatóságát korlátoznák.

Felkerestük ebben a fontos kérdésben **Zádor Imre** gépüzemigazgatót, akinek a felügyelő-bizottságtól megbízatása van, hogy a legközelebbi ülés elé terjesszen megindokolt javaslatot a tarifa rendezésére vonatkozólag. Az igazgató a következőkben volt szives az **Aradi Közlöny** tudósítóját informálni:

A tarifa megváltoztatásra 3 indítvány merült fel:

1. A szakaszhatár egységesítése a Karolina utcánál.
2. Az egységes tarifa.
3. A szakaszhatár kihelyezése a vasúti állomás elé.

1. Az első indítvány szerintem nem célrányos, mert a mai állapottal szemben a vasútról bejövő közönség, vagy a kifelé menő közönség menetdíját felemelné, anélkül, hogy valami előnyt biztosítana más oldalról, mert hiszen egyébként minden megmarad, úgy mint ma. Ennek folytán attól kell tartanunk, hogy a város belső forgalmában (Városház Városliget) igen sok utast veszítünk, többet, mint a vasútról jövő 20 filléres utasok szaporulata, ami azért is baj, mert hiszen a *cel az, hogy a város belforgalma legyen olcsó* és így a városi közönség kedvet nyerjen az autobuszok rövid távolságon való használatára. Ezen indítványt tehát mellőzni javaslom.

2. Az egységes tarifánál két esetet vizsgálók:

- a) egységes menetdíj 12 fillér
- b) egységes menetdíj 14 fillér

a) Mindkét, sőt az összes későbbi esetekben is, mellőzném, a mérsékelt árú jegyeket, mert ezek megnehezítik az adminisztrációt, jegykezelést, az ellenőrzést és tapasztalatom szerint rendkívül sok visszaélésre adnak alkalmat. Ennek folytán ugyanazon utasszámmal felvéve, mint 1914. évi április hónapban, a bevétel lesz:

82741 utasnál a 12 fill. 9928:92 kor., 6330 utasnál 11 fillér volt a bevétel 696:30 kor., bevételi szaporulat 1 fillér (utas 68:30) 759:60 kor. 75162 utasnál a 20 fillér volt a bevétel 15032:40 bevételi csökkenés 8 fillér per utas 6012:96 marad betét 9019:44 kor. 6260 utasnál a 16 fillér volt a bevétel 1001:60 bevételi csökkenés 4 fillér per utas 250:40 marad 751:20 kor. Összes bevétel azonos utasszámmal 20459:16 kor. Tényleges áprilisi bevétel 26659:22 kor. Hiány 6200:06 kor. melynek fedezésére egy hónapban 51670 utas a 12 fillér szükséges vagyis naponként 1722 utastöbblet és egy fordulóra 6,888 utas, b) egységes menetdíj 14 fillér.

82741 utasnál a 12 fillér volt a bevétel 9928:92 K, a többlet 2 fillér per utas 1654:82 6330 utasnál a 11 fillér volt a bevétel 696:30 korona a többlet 3 fill. per utas 189:90 összesen 13469:94 korona, 75162 utasnál a 20 fillér volt a bevétel 15032:40 kor. a csökkenés 6 f. per utas 4509:72 kor. összesen 10522: 68 k. 6260 utasnál a 16 fill. volt bevétel 1001:60 kor. a csökkenés 2 fill. per utas 125:20 kor. 876:40 kor. Összes bevétel azonos utasszámmal 24869:02 kor. Hiány az áprilisi bevételhez 1790:20 kor. melynek feezésére egy hónapban 12790 utas a 14 fillér szükséges, vagyis naponként — 426 utastöbblet és egy fordulóra 1:7 utas.

3. Ha a szakaszhatárt a vasutállomás felé helyezük ki oly módon, hogy főleg az állomás forgalmára alapítjuk a 20 filléres jegy eladást, felteszem, hogy az összes 81422 utasból, aki 1914. áprilisban 20 vagy 16 filléres jegyet vett, 50.000 van olyan, aki nem állomásra ment, hanem városi forgalomban volt kénytelen a jelenlegi szakaszbeosztás miatt drága jegyet venni. Lesz tehát ugyanazon utasszámmal mint áprilisban volt:

a) 89071 utas, aki 12 fill. jegyet vesz (12 és 11 fill. helyett) 10688:52 kor., 31422 utas, aki 20 fill. jegyet vesz 6284:40 kor., 50000 utas, aki 12 fill. jegyet vesz 6000:00 kor. Összes bevétel azonos utasszámmal mellett 22972:92 kor. Hiány a fenti áprilisi bevételhez 3686:30 kor., melynek fedezésére egy hónapban 30720 utas a 12 fillér szükséges, vagyis naponként 1024 utastöbblet és egy fordulóra 4:1 utas.

b) Ha felteszem, hogy a 20 és 16 filléres utas száma csak 40.000-el csökken, lesz 89071 utas, aki 12 filléres jegyet vesz 10.688:52 K 41422 utas, aki 20 filléres jegyet vesz 8.284:40 K 40.000 utas, aki 12 filléres jegyet vesz 4.800:00 K Összes bevétel azonos utasszámmal 23.772:92 K. Hiány az áprilisi bevételhez 2.886:30 K, melynek fedezésére egy hónapban 24050 utas a 12 fillér szükséges, vagyis naponként 802 utastöbblet és egy fordulóra 3, 2 utas.

c) Ha a 12 filléres jegyeket is *leszállítom 10 fillérré*, és felteszem, hogy az 50.000-rel kevesebb 20 filléres utasom lesz, a helyzet így alakul 89071 utas vesz 10 filléres jegyet ez 8907:10 K 31422 utas vesz 20 filléres jegyet ez 6284:40 K 50000 utas vesz 10 filléres jegyet ez 5000:—K Összes bevétel azonos utasszámmal mellett 20191:50 K, Hiány az áprilisi bevételhez 6467:72 K, melynek fedezésére egy hónapban 64680 utas a 10 fillér szükséges, vagyis naponként 2156 utastöbblet és egy fordulóra 8,624 utas.

Ezme számítások alapján legkedvezőbbnek látszik tehát az egységes 14 filléres menetdíj, mert ennél egy fordulónál csak 1:7 utas többlet szükséges, hogy az ez év áprilisi eredmény eléérjék. Tekintettel azonban arra, hogy ezen új tarifa részben drágább az eddiginél, attól tartok, hogy az eddigi 12 filléres utasok száma csökkenék és épen azt a célt nem érjük el, amit akarunk, hogy a *belső forgalmat emeljük*.

Épen ezért leghelyesebbnek tartom, ha a vasúti forgalomban 20 filléres díjat szedünk, a városban pedig 12 fillérest.

Ily módon egy fordulóban 4:1 utastöbbletre van szükségünk, ami — mivel a forduló tényleges hossza 5,454 km. — hasznos kilométerenként kb. 0:75 utastöbbletet jelent. Mivel pl. áprilisban összesen 225111 utasunk volt és a hasznos kilométerek száma 40647, utasátlagunk hasznos kilométerenként 5,538 és így a többlet — mely nézetem szerint könnyen elérhető — annál kevésbé jelent megterhelést, mert 12 filléres, csak a város belforgalmában közlekedő utasokról van szó, akik tehát az összes kocsik megozozlanak és nemcsak azokat a koczikat terhelik, melyek a vasutól amugyis zsúfolva jönnek.

Azt fogom tehát indítványozni, hogy lépessük életbe ezen új tarifát és pedig oly módon, hogy

a szakaszhatárt a jelenlegi „Iskola” megállóhelyhez tegyük, a viadukt elejére

Az ismertetett számításban felvett 20 filléres utas számot a Máv. állomás forgalma — mely a múlt évben 118306 utas volt havi átlagban — kiadja és a 12 filléres szakasz minél nagyobb hossza megkönnyíti a szükségesnek kimutatott utastöbblet megszerzését, sőt tullépését. Különösen fontosnak tartom, hogy a Gróf Tisza István-ut forgalmát a Hegyaljai villamossal együtt, valamint a Máv. üzletvezetőséget is bekapcsoljuk az olsó forgalomba sőt a Mósóczy- és az Ujtelepnek is elég közel eső megállóhelyet adunk az iskolánál, honnan 12 fillérért mindenki bejuthat a városba. Ily módon számos új utast nyerhetünk, aki eddig — a 20 filléres viteldij miatt — egyáltalában mellőzte az autobuszt.

Az auto-tura versenyzői Aradon.

— A gépkocsik érkezése. — Fogadtatás a Marta-gyárban. — A versenyzők. — Indulás az utolsó etappról. —
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 30.

Egy héttel ezelőtt, derengő hajnali fényél Budapestről harminchat automobil nekivágott a tavaszi lázban fürdő országnak, hogy lefussák a kárpáti automobil turautat. Városok és falvak, ébredő mezők és serdülő vetések pillanatok alatt maradtak el a rohanó gépek mögött és az új kornak olyan hamar népszerű közlekedési eszköze, az autó, most hat nap alatt keresztülfutotta az országot. Kárpáti hegyek sziklái meredeztek még tegnap rájuk s ma már az Alföld földje mosolyog feléjük. Sziklák tövével köszöntötte őket a felbukkanó nap és nem volt öreg este, mikor már rónák virága illatozott előttük. Így érkeztek nagyszerű utukon, mint már az *Aradi Közlöny* jelezte, ma délután Aradra. Herkulesfürdő volt az utolsó előtti etappe és Arad az utolsó állomás. Innen már holnap indulnak, hogy még aznap visszaérkezzenek Budapestre.

Napok óta serény és tevékeny bizottság buzgólkodott, hogy az automobil tura-ut versenyzői méltó fogadtatását előkészítse. A város lakossága segített nekik munkájukban. Szeretet, érdeklődés, sőt izgalom nyilvánult meg a verseny iránt és régóta nem volt esemény, amely annyi nézőt, annyi lelkes kíváncsit vonzott volna magához, mint a tura-ut résztvevőinek Aradra érkezése. A program szerint Uj-arad felől futnak be a gépek és keresztül a városon kirobognak a cél felé, a Marta-gyár garage-ába. Ehhez alkalmazkodva iparkodott mindenki minnél jobb helyet találni, ahol megnézhesse, mint száguldnak a poros, fáradt gépek céljuk felé és őszinte érzéssel küldhesse egy-egy éljont az utasok felé.

(Diadalkaputól — diadalkapuig)

Az ujaradi hid hidfőjénél ma reggel óta hatalmas diadalkapu áll. Cimeres zászlókat, nemzetiszín lobogókat lenget rajta a szél. Itt lépnek az autók Arad város területére, itt köszönti őket először az aradi vendégszeretet. Azután tovább haladnak a városon és a Karolina-utcán át jutnak le a Pécskai útra, majd a Marta-gyárhoz. Délután két órára jelezték az első gépet, két óra ebéd után elindultak azok, akik a hidfőnél akarták látni a versenyzőket. Innen kezdve azután befelé az út sűrű embertömeg hordozója. A Szabadság téren áll az első hölgy társaság, hogy innen tud mind nagyobb és nagyobb csoportokba verődve várják az autókat. Az utcákon sorjában, mint őrt álló katonák, póznákon kicsiny zászlók lengenek, mellettük egy-egy rendőr diszrubában. Az utat mutatják ezek az érkezőknek. A kávéházak terraszán a törzsvendégek százain kívül a férfiak raja hemzseg. A cukrászdák előtt bájos hölgyek asztalán olvad a fagyalt, kinek van most türelme elfogyasztani, hiszen minden percben jöhet az első gép. Az Andrassy-téri házak ablakaiban négy-öt fej hajlik előre, minden autó túlkölésére újabb-újabb kíváncsiak mozdulnak meg és amikor kitűnik, hogy egy helyi gép, csalódottan vonulnak vissza.

(A Marta-gyár előtt.)

Ezalatt kint, a Marta-gyár előtt mozgalmas élet kezdődik. Itt áll a második diadalkapu, rajta hatalmas betűkkel:

Start.

A gyár kapuját is feldiszipítették, zöld lombok, virágok pompáznak és az érkezők felé int a széles szalag:

Isten hozott.

Háromnegyed kettő felé a város kezdi ontani a népet. Most még jobbra csak automobilon érkeznek, jönnek a bizottság tagjai és az előkelőségek. Egymásután érkeznek: Urbán Iván és Péter bárók, Vásárhelyi János, Stengl Andor, Green Nándor, Nemess Zsigmond dr., Pálmai Lajos, Ország Róbert, Lőcs Rezső, Breda Viktor gróf, Bohus Lajos báró, Fábry Sándor dr., Koromzay Frigyes, báró Bánhidy Antalné és Nyéky Iona, Neuman Alfréd báró, Kabdebó János dr., legtöbben családjukkal. Az udvar hamarosan megélenkül. A bizottság tagjai felöltik karszalagjukat és tennivalóikhoz látanak. Pivny Aladár mérnök jelentést tesz a főispánnak, aki erre elővesz egy nemrég kapott hivatalos értesítést, amely szerint a versenyzők délben 12 óra 15 perckor indultak el Versecről.

A hölgyeket ez a sok hivatalos beszéd alig érdekli. Ők csak a versenyre kíváncsiak s egyelőre annak örülnek, hogy *Haltenberger Samu*, a gyár igazgatója fürge gentleman és siet gondoskodni kényelmükről, székeket hoznak, amelyen helyet foglalnak, mert úgy hirlük, még beletelik egy óra, mire az első gép beérkezik. Addig pedig a pompásan süttő nap ezernyi sugarával a legszebb aradi hölgyek előtt táncol. A percek múlásával egyre többen és többen érkeznek, az autók, fiakkerek, fogatok vágatva hozzák a vendégeket és félháromfelé már száz és száz szép hölgy várja a turaut résztvevőit.

(A banda szól)

Egy gondos gentleman, éppen most kesereg, hogy buffet-t kellene felállítani. A hűsítő italok- és szendvicsek gyors keletnek örvendenének. Az ötlet azonban csak ötlet marad, mert a hölgyek kijelentették, hogy egy poros autót most nem adnak oda Gerbeaud legművészebb munkájáért.

A gyepen, a gyár előtt már száz számba állnak azok, akiknek nem jutott belépő jegy. De ők is szórakoznak, a katonazene rázendít egy Fall keringőre és a muzsika száll-száll a levegő vizén befelé a városba, ahonnan egyre ontják az embereket a legkülönbözőbb közlekedési eszközök. Két oldalt az országuton a gyár előtt egyre nagyobbodik a tömeg. Most, hogy már félhárom, mindenki iparkodik jó helyen lenni, bármelyik percben jöhetnek a versenyzők. A hölgyek is elunták a várást, kivonul a ragyogó tábor a starthoz, ahol már fölállott a fogadó bizottság. Egyelőre azonban még ők is ráérnek udvarolni, ha csak a fényképeszek nem zavarják meg, akik valóságos hadsereget alkotnak. Egy pillanat alatt legalább tizszer szegeznek feléd jámbor kodakjukat és úgy látszik minden mozdulatodat az örök halhatatlanságnak akarják átadni. Egyébként *Lőcs Rezső* az érdeklődés központja, aki elmeséli, hogy ma reggel képeslapot kapott, amely a turaut két hölgy résztvevőjének *Frohner Románénak* és *Pásztély Zsanettnek* van címezve. A postás azonban, tudva, hogy a versenyzők csak délután jönnek, elhozta neki.

— No — biztatják mosolyogva — jó alkalom két szép hölgygel megismerkedni, mert a képeslapot át kell nekik adni.

Rendben van — veszi *Lőcs Rezső* tudomásul — be fogok mutatkozni.

(Egy kis baleset.)

A pompás toalettek között hirtelen egy délcég szemüveges honvédőrnagy alakja tűnik elő. Ki lehet — indul meg a találgatás, amelyet maga az ismeretlen hamarosan megfejt. Bemutatkozik a főispánnak és a bizottság többi tagjainak: *Zulavszky Elemér* huszárőrnagy, azután elmeséli, hogy az uton — verseny közben baleset érte. Herkulesfürdő előtt 100 kilométerrel a 34-es Benz Avesinak — mellyel versenyzett — eltört a rugója. Csak egy pillanatot — mondja — és már benn vagyk az árokban. A szerencsétlenségben azonban szerencsénk volt, az autó hatalmasat pattant s megállt. Sikerült egy idegen gépen Szászvárosba mennem, onnan azután vonattal jöttem Aradig. Az új ismerősök szívesen gratulálnak szerencsés megmeneküléséhez, egy fürge fotografus pedig siet lefényképezni.

(Izgalmon át.)

Tömvé már a gyár előtti ut, a nap mintha elfáradt volna tavaszi ragyogásában, a felhők mögé bujnak s az embertenger morajlik, egy pillanatra a türelmetlenség bacillusa mozdul meg. De csak percekig tart az egész baj, egykét „jönnek már” kiáltás, egy-egy távoli autó berregésének hangja felrisszít a lankadókat és mire áttöri a felhők árnyát a nap, újra, jókedvű, derűs mindenki. Két óra és 40 perckor hatalmas porfelhő kerekedik a Pécskai-uton, s rohanva közeledik egy széles autó. „Jön az első gép” hallatszik mindenfelől, az embereken mintha különös izgalom venne erőt, a katonazene rázendít a Rákóczi indulóra és az éljenzés már ott ül a szóltan ajkakon. Am az autó közelebb ér, néhányan már látják a bennülőket, s tudtul adják, hogy ez nem versenyző, *Kintzig János* jön. Tényleg ő érkezett. Öt perc múlva hasonló jelenet ismétlődik, most meg *Neuman Károly* báró érkezik. Három óra előtt néhány perccel egy nagy Mercedes gép fut el a startnál. A katonabanda indulóval tiszteli meg, de az autóban ülők tudomást sem vesznek róla, a gép rohan tovább. Idegenek voltak, akik a versenytől függetlenül haladtak keresztül. Még egy autó tűnik fel, *Szabó Zoltán* és *Tagányi Sándor* ülnek benne. Tíz perc múlva feltűnik egy szürke kocsi, amely még a start előtt megáll. Tehát nem versenyzők — állapítják meg gyorsan. Nem is, hanem két kedves uriember, *Sebestyén Richard* és *Savel Károly* huszárkapitány, akik Budapestről érkeztek a versenyzők elé.

(Éljen Zichy gróf!)

Pontban egynegyed négy óra van, amikor *Urbán Iván* báró főispán harsány hangja hallatszik:

— Az első autó keresztül jött az ujaradi hidon.

Nem telik bele öt perc, az országut felszökkenő fái között elő-előtűnik egy száguldó autó elfutó sziluettje. Szürke portenger uszik mögötte, a gép berregése már hallatszik, egyre közelebb ér a starthoz, amely előtt pontosan 3 óra 20 perckor megáll. Zugó éljenzés fogadja, a hölgyek integetnek, férfiak kalapjukat lengetik, a szeretet ezernyi jele száll a kocsi felé, amely rázkódva, reszketve, zugva áll és kiszáll belőle *Zichy Béla Rezső gróf*, a *Királyi Magyar Automobil Klub* elnöke. Az ut porán át is megismerik és amint körülnéz, már meg is éljenzették, mellette a főispán és a bizottság. Mosolyogva fogadja az üdvözléseket, leveti utikabátját és a gépet, amelyet eddig ő vezetett, a soffór a garage-ba irányítja.

— Nem volt semmi baj? — kérdik a szimpatikus arcú, előkelő megjelenésű gróftól.

— Nem, nem — válaszol — csak *Fehér* mentől Versecig nagyon rossz az út.

A következő pillanatban itt a második kocsi, amelyben Szelnár Aladár dr. Geeső Lajos dr. Szabó Lajos, a kereskedelmi miniszter képviselője és ifj. Krisztinkovich Béla főmérnök ülnek. Nekik is jut az éljenzésből. Egy pillanat múlva újabb kocsi áll meg a startnál: megérkezett a célbíró. Felnégykor érkezik a versenybizottság kocsija: Thurn-Taxis Erich és Dras Erich gróf ülnek benne.

(Az első.)

Felnégy után öt perccel megérkezett az első tényleges versenyző

Friedrich István budapesti gépgyáros.

Hatalmas Benz-kocsija, amint megáll a startnál, felharsan minden ajkon az éljenzés, a katonazene indulót játszik, az öröm és lelkesedés tüze az arcokon és Friedrich István, aki a kormánykeréknél ül, meghatottan látja a szeretettelyes fogadtatást. Leszáll a géperől és szalutálva köszöni az üdvözléseket, amelyek utasának is szólnak, aki nem más, mint a felesége.

Az ut fáradtsága egyikükön sem látszik. Frissek és mosolyogva tekintenek szét s míg a gép bemegy a garage ba, a portól iparkodnak megszabadulni, amely mint valami szürke réteg rakódott le ruhájokon. Kis ideig beszélgetnek még, azután aradi autón szállásukra sietnek.

(Jönnek a többiek.)

Alighogy az első gép megérkezett, a közönség elhagyta a rendőri kordont és valósággal megostromolták az utót. A rendőrség, amely pedig kellő számban volt kivezényelve a rend fenntartására, mintha nem tudott volna hirtelen kellő eréllyel fellépni, néhány percig nem állította helyre a rendet és félt volt, hogy a következő kocsi könnyen elűthet valakit. Szerencsére azonban a publikum maga is észrevette ezt és mire Chranbach Frigyes megérkezett autójával, már újra a régi lelkes közönség óvációja fogadta. Azután a nézők lassan-lassan oszladozni kezdtek. Sokan bementek a Martagyárba, megnézték annak nagyszerű berendezését és kitűnően irányított üzemét, sokan pedig a városba jöttek. Így is maradtak azonban eleget a Martánál, akik valamennyi érkezőnek kijuttatták az éljeneket. A bizottság különben az utolsó kocsi megérkezéséig ott maradt. Harmadiknak Száhlmann Károly autója futott be, azután sorban:

Geschwindt Ernő, Musil Walter v. M., Kornfeld Emil, Urbán Zsigmond, Heine Vilmos, Frohner Román dr. (versenyen kívül, mert utközben meggyuladt a karburatorja), Schneller Jenő, Kolowráti Sándor gróf, Hans Niebel, Delmár Walter, Pfanz Jahn, Pollák Ottó, Orszics György gróf, Gróber Ernő, Vértés Vilmos István, Siercke Róbert, Schweitzer Alfred, Frohner Románé, Köhler László, Werlin Jacques, Höcker Frigyes, Kövér Viktor, Fejes Jenő, Silberleitner József, Waszky Rudolf, Héger Jenő, Madarassy-Beck Ilona bárónő.

(Hat óra elmúlt...)

Hat óra elmúlt, amikor a bárónő gépét a startnál megállította. Ő is, mint a többiek, szaladásra sietett. Fél hétkor este, már csak egy-két elkésett kíváncsi bámult be a Marta telepére. A diadalkapu lombjai bágyadtan hajlottak a földre, ernyedtek és fáradtak, mint azok, akiknek tiszteletére, távolba látszó biztatására fölaggatták őket. Az országut porában mély keréknyomok jelzik, hogy a hatalmas gépek itt megpihentek.

Benn a városban, esti pompájában éppen most ragyog a korzó s a tura-ut résztvevői, akik csak egy-két órával ezelőtt még porosan,

olajosan ültek gépükön, most frissen, elegánsan vonulnak végig az utcán s — amint tanúi voltunk — hangosan dicsérik a várost, amelynek közelében — mint egyikük mondotta — nagyszerű az ut és gyönyörűek a hölgyei. Késő este volt, amikor pihenni tértek, hogy holnap folytassák utjukat Budapest felé, ahova reggel 8 órakor indul az első automobil.

Hatvan százalékos az adóemelés.

(A város akciója. — Beszélgetés a javaslat készítőjével. — A kamara átirata a törvényhatósághoz.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 30.

Lankadatlanul kell folytatnunk az adózó közönség feszült figyelmének ébrentartását, mert tudjuk, hogy mi vár reá. Tudjuk, hogy az aradi polgárság két napig tartó lelkesedéssel van felruházva és harmadnap eltikkad a magasra csapkodó érdeklődés a legkétségbejött közőnyben. Pedig ha majd közszemlére lesznek kitéve a harmadosztályu kereseti adólajstromok, akkor látja csak a maga érdekeit elhanyagoló társadalom, hogy mennyire mögötte maradt, a mi riasztásunk a szükséges haranguirozásnak. Majd meglátja, — mert most még hivatalos titokként kezelik a javaslatokat és az adatait sem adják át a nyilvánosságnak — hogy

az adóemelések sokkal súlyosabbak, mint a hogy mi azt jeleztük. Nem negyven, hanem hatvan százalékkal nagyobb az adó jövőre, mint a tavalyi esztendőben.

Ennek a ténynek meg kell mozdítania mindenkit, mert a mai gazdasági viszonyok közt, ez az adózás csak hadisarenak mondható. Egy nagy háboru után is nehezen tudná csak elképzelni az ember azt, hogy a teljes kereskedelmi és ipari pangás ellenére a velőt szedik ki a közönségből, mert valamivel csak kell olajozni az államgépezet kerekeit.

Nem hisszük, hogy egyetlen egy illetékes tényező is akadjon, aki most kötelességmulasztás vádjának tenné ki magát. Mindenkinek módja van, még idejében cselekedni.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara áll az akció élén. Ma ismét beszélünk Varjassy Lajos dr. kamarai titkárral, aki erős akarattal fogja megvívni a polgárság harcát.

— Nagyon szívesen fogadok minden olyan eszmét — mondotta — amely fegyvert ad a kezünkbe. Minden követ megmozgatunk, hogy elhárítsuk a horribilis adóemeléssel rejlt csapást a polgárság felől. A kamara átirat Arad város törvényhatóságához és kéri, hogy alkalmas módon vegye ki ő is a részét a harcából és találjon formát, amellyel az adókiivető-bizottság tagjait meggyőzze arról, hogy Aradon ma adót emelni abszurdum.

A kamara terjedelmes átiratából közöljük a következőket:

„A kamarának nincs kétsége abban, hogy a város polgáraitól alakított adókiivető és adófelszámolási-bizottságok tudatában vannak annak, hogy kötelességüket méltányosan az összes érdekek szem előtt tartásával kell és fogják teljesíteni. Jónak látjuk mégis, hogy megkeressük és megkérjük a tekintetes törvényhatósági bizottságot aziránt, hogy a maga tekintélyének szavával hasson oda: hogy az adókiivető-bizottság mindenekelőtt kellő módon

tegye közhírré azt, hogy működése mikor veszi kezdetét, hogy az egyes adókötelezettek adóját melyik napon tárgyalja. Módot kell adni ugyanis az adókiivetésre kötelezetteknek arra, hogy megjelenjen az adókiivető bizottság előtt, személyesen védekezhessenek a magasabb adók megállapítása ellen. Úhajtandó lenne továbbá, hogy a törvényhatósági bizottság egy e kérdésben elfoglalandó álláspontjának publikálásával odahatna az adókiivető bizottságnál, hogy a viszonyok rendkívül gondos mérlegelése alapján állapítsák meg az adófizetésre kötelezettek adótételét. Mindezt a város közönsége az adókiivető-bizottság tagjaitól és ezek működéséül elvárhatja nemcsak azért, mert hiszen ez egyébként is az ő törvényes kötelességük, hanem azért is, mert a bizottsági tagok egyrészt maga a törvényhatósági bizottság a polgárok átruházott bizalmából delegálta az adókiivető-bizottságba. Szükségesnek tartanók, hogy a törvényhatósági-bizottság az általunk kívánt lépéseket megtegye azért is, mert ez bizonyára megnyugvással szolgálna a város adófizető polgárainak abban az irányban, hogy az adókiivetési eljárás során az ő érdekeiket az adókiivető közegek és testületek meg fogják védeni, mint ahogy igazságosan megvédik az állam érdekeit is.

Felkerestük a javaslatok készítőjét Kalmár Lajos pénzügyi titkárt is, hogy az ő véleményét is megismertessük a közönséggel.

— Az adójavaslatok még nem készültek el teljesen — mondotta Kalmár titkár ur — és ezért részletekkel még nem szolgálhatok. Kár volt ilyen korán a közönséget megijeszteni. Ráérték volna az urak akkor is irni a dologról, amikor közszemlére tesszük az elaboratumot. Mi igazán nem tehetünk arról, hogy Aradon magasak a házbérek és boltbérek. Tessék elhinni, hogy én abba fáradtam bele, miként szorítsam le a minimum minimumára az emelést. Sokszor magam is megdöbbentem mikor egy-egy adótételt kiszámítottam. Nem vágyódnak mi arra, hogy az ezer teher alatt roskadozó közösséget még jobban megnyomorítsuk. Nincs is ilyen utasításunk felsőbb helyről, sőt szívesen sem látnák, ha engem olyan törekvés vezetne, hogy a kincstár jövedelmeit erőszakos és indokolatlan adóemeléssel emeljem. Hideg matematikai számítás a mi munkánk, amelyet legtöbbször keresve-kereset jóakarattal igyekszünk a közönség javára fordítani. De a számok ereje ellen hiába küzdünk. Én is szívesebben terjesztenék elő olyan javaslatot, hogy legyen az adó a tarifánál is kevesebb. Azonban nem lehet, mert a törvény engem is köt. Ahol lehetett, ott a házbér másfélszeresét vettem csak, pedig kétszeresét, sőt háromszorosát is vehettem volna.

Az a baj, hogy Aradon eddig nem fizettek elég adót,

illetve, hogy az adózó képesség mögött maradt a teljesítmény. Különös tekintettel voltam azokra, akik most kezdik meg önálló működésüket. A törvény ezekre kivételes intézkedéseket enged meg és ha ez lejár, ha két év múlva nagyobb lesz az adójuk, persze megdöbbenve kiáltják, hogy száz százalékkal emeltük az adójukat. A polgárságnak módjában lesz a kiivető bizottságok előtt a könyvekkel, hiteles okmányokkal igazolnia, hogy nem megfelelő a javaslat, ha hiteles adatokat fogok látni, én leszek az, aki a leszállítást proponálok. Ismerem az aradi viszonyokat és magam is tudom, hogy mi a méltányos és mi az igazságos.

Mint értesülünk, az adójavaslatokat június 8-ikán tessék ki közszemlére és nyolc napon belül mindenki megtekintheti azokat a városi adóügyi osztályban. A házbéradó javaslat már hétfőn, június elsején megtekinthető.

Apja előtt menekülő urileány.

— Akit az aradi rendőrség mentett meg. — Látogatás a patronázs menhelyén. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 30.

Az Orczy-utca 27. számú háznak május elseje óta érdekes lakói vannak. A hatalmas kert közepén álló földszintes ház szárnyépületében nyitotta meg az Aradi Patronázs-Egylet fiatalok számára berendezett menhelyét. Az új menhelyben, amelynek már az első napon akadt lakója, azokat a fiatalokat helyezik el, akiket a hatóság teljesen elhagyatottnak talál és a menhelybe küld, vagy pedig a fiatalok bírósága dorgálás után a menhelybe utal. A kis menhelynek, — amely egyelőre csak alapja, kezdete a belőle fejlesztendő nagy és humanus intézménynek — egyre szaporodnak a fiatal lakói: eddig hat fiatal fiu került a menhelybe, tegnapelőtt pedig az első leánylakót is beszéltette az aradi rendőrség.

A Patronázs-egylet az Orczy-utcai ház udvari frontján levő lakásban rendezte be a menhelyét, amelyre Szabó György volt állami tanító, és felesége ügyelnek föl. Óriási tágas térség terül el a kis menhely előtt: a Szeherhag-testvérek virágkereskedő cég kertje, amelyet most a Patronázs-egylet bérbe vett, hogy szabad levegőt, szabad mozgást, egységes kerti munkát biztosítson a menhelybe került fiataloknak. A menhely egyelőre két szobából áll: egyik a fiuké, másik a leányoké. Mind a két tiszta, világos, jól szellőzőt szobában hat-hat egyszerű tiszta vaságy, székek, az ablaknál asztal, mosdók: ez a berendezés. A fiuk szobájának ma már minden ágát elfoglalták: éppen ma küldte be a menhelybe a hatodik fiut Köller János táblabíró a fiatalok bíróságának elnöke.

A leányok szobájának egyetlen lakója egy kedves, barna, rendkívül intelligens tízezeréves kis leány, aki mindössze két napja tartózkodik a menhelyen. Szabó Györgyné a felügyelő felesége foglalkozik vele, kézimunkát csinálnak kettesben és a kis leány annyira megszerette új környezetét, hogy nem is kívánczik el az Orczy-utcai házból. A kis leányka története valóságos regény.

Az aradi rendőrség négy nappal ezelőtt távirati értesítést kapott egy nagy alföldi városból. A táviratban a város rendőrsége arról adott hírt, hogy az ottani iskola igazgatótanító leánya — nevét éppen fiatal korára való tekintettel nem lehet kiírni — megszökött hazulról és minden valószínűség szerint a Szolnok—brassói vonalon utazik Erdély felé. Az aradi pályaudvaron detektívek figyelték a távirat érkezése óta az utasokat és az egyik detektívnek két nap előtt a délelőtt nyolc órakor érkező vonat utasai között egy jól öltözött fiatal leányka tűnt föl. A fiatal leány, aki teljesen egyedül, csomag nélkül utazott a detektív első kérdésére beismerte, hogy ő a keresett szökevény.

A rendőrségen, ahová a detektív bevezette ezeket vallotta a fiatal leány:

— Megszökötem hazulról, mert apám rosszul bánt velem. Állandóan ütött-vert, szidott, a legrettenetesebb életem volt otthon. Apám iskolaigazgató, és én vagyok egyetlen gyermeke. Eddig nem volt bántódásom, jól megfértünk otthon, apám — miután a négy polgárit elvégeztem, gimnáziumba iratott be és már egy gimnáziumi osztályról is van bizonyítványom. Ezidén egyszerre megváltozott apám. Brutális ültegeit már nem bírtam el, meg akarított pén-

zemből vasuti jegyet váltottam. Az volt a szándékom, hogy keresztapámhoz utazom, aki református lelkész Gyulafehérvár mellett.

— Ha visszavisznek apámhoz — folytatta a leányka — megszököm újra. Ne kívánják tőlem, hogy megmondjam az okát, de nem élhetek apám mellett, inkább megölöm magamat. Olyat tett velem, az édes lányával... de nem, azt nem mondhatom el...

Sok faggatásra könyek között, mondta el az apa bűnös kísérletét a kis leány. Az aradi rendőrség ezek után indokoltan tartotta, hogy a szökevényt ne küldjék vissza apjához, hanem a patronázs menházban helyezte el.

A patronázs-egylet buzgó főtitkára és a menhely vezetője Keller Lajos megyei árvaszéki jegyző, már értesítette a kis leány kereszt-szüleit, hogy hajlandók-e magukhoz venni az elkieseredett fiatal teremest. Addig a tragikus sorsu serdülő leányka az aradi patronázs menhelyének kedves esendjében pihenni ki a testi és lelki megpróbáltatást.

A menhelyen levő hat fiu története kevésbé regényes. Első lakója a menhelynek vidékről jött. A ménesi községi előjáróság utalt be a menhelyre egy tizenkét éves kaeskalábu apátlan, anyátlan parasztfiut. A fiu május harmadika óta van a menhelyen, de legközebb már elhelyezik egy aradi szabómesternél, ahol inas lesz.

Egy tizenhat esztendő fíu, aki most már a mézeskalácsos mesterséget tanulja, az aradi rendőrség beutaló levelével jött a menhelyre. A falusi fiu mostbászülei rossz bánásmódja elől Aradra szökött, itt egy vak koldussal együtt járt házról-házra kéregetni. Tiltott koldulásért állították elő, de a kihágási bíró nem büntette meg a fiut. A menhelyen nagyszerűen érzi magát.

Legidősebb lakója a menhelynek huszonegy éves. Javítóintézetből szabadult ki, amikor Aradra került. Itt csavargáson érték, de elzárás helyett a menhelybe utalták. Most egy aradi iparosnál dolgozik heti 14 korona bérért, este pontosan hazamegy a menhelybe és arra kérte Keller Lajost, a menhely igazgatóját, hogy a patronázs egylet szerezzé be okmányait, mert tengerészatonának szeretne bevonulni. — Egy tizenhat éves gyári inast a rendőrség, tegnap és ma egy-egy 14 esztendő foglalkozás nélküli fiut a fiatalok bírósága juttatott a menhelyre. A patronázs valamennyiüknek munkát igyekszik szerezni.

A menhely lakóinak tökéletes a szabadságuk. Nincsenek bezárva, nyugodtan járhatnak-kelhetnek: aki akar, meg is szökhet: fárva-nyitva áll az ajtó. Legtöbbször nappal munkába mennek mesterükhöz, gyárba, de este pontosan visszatérnek. Elégedettek, jobb a helyzetük, mint életükben idáig volt.

— Nem szökik meg innen egyetlen egy sem, uram — mondja Szabó György. — Ha itthon vannak: dolgoznak a kertben és az a tudat, hogy szabadok, nincsenek ide kötve a menhelyhez, csak jobban megszeretteti velük az itteni életet.

A Patronázs Egyesület, amelynek élén Urbán Iván báró főispán áll vezető és irányító tevékenységgel, a társadalom jótékony adományainak segítségével tartja fenn menhelyét. Az

állam a fiatalok bírósága által beutaltakért napi 62—62 fillér élelmiszeri költséget fizet. A humanus intézmény számára mindig újabb adományok érkeznek. A Glück Károly és testvére — tekintet nélkül a menhelyen levők számára — elvállalta, hogy a menhely busszükségletét ingyen szállítja minden csütörtökön és vasárnap. — Ha az egylet anyagilag megerősödik: önálló otthont épít a menhely számára.

Madarassy-Beck bárónő első interjúja.

— A sportlady beszél a turautról. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 30.

A kárpáti automobil turaut résztvevői között két urinó is szerepel. Az egyik Frohner Románé, a másik Madarassy-Beck Ilona bárónő. Amikor elindultak, már akkor élénken feljök fordult az érdeklődés és amerre elhaladtak, mindenütt eléjük szárnyalt a bir: nők, akik ép oly biztosan, ép oly szakértelemmel, fáradtságtól és veszdelmekről vissza nem riadva ülnek a kormánykerék mellett, mint a leggyakorlottabb soffőr.

Madarassy-Beck Ilona bárónő ma este hat óra után, last not least, érkezett Aradra. Amikor a start előtt megállt és karosu lendülettel kiugrott kocsijából, harsány éljenzéssel köszöntötték. Talán sokan nem is tudták, hogy a portól nehéz köpenyben öltözött nő egyike a fővárosi világ legszimpatikusabb, legkedvesebb hölgytagjainak. Mosolyogva kísérté be gépét a garage ig, azután bejött a városba és félnyolckor a Központi szálló halljában ült a bátor sportlady, mintha mostanáig five o'clock-on szórakozott volna. Az Aradi Közlöny munkatársa itt beszélgetett a bárónővel.

— Hát mit is kell ilyenkor mondani — szölt mosolyogva — mert engem még nem interjúoltak meg.

Elmondtuk hát, mire volnánk kíváncsiak és a bárónő szíves készséggel felelt.

— Három héttel ezelőtt ültem először kormánykerék mellett — mondotta — és kedden volt csak egy hete, hogy a vizsgát letettem. Ott nagyon megdicsérték, erre nyomban elhatároztam, hogy résztveszek a versenyen és amint látja, itt vagyok, hála Istennek frissen, jó kedvvel, sőt örömmel, mert mondhatom ez a legnagyobb élvezet, amit csak elképzelhetek.

— A kocsim egészen kicsiny, 27 lóerős s 3 utasom van: a társalkodóim, a sportbiztosom és a soffőröm.

— Bizony nem tagadom, büszke is vagyok az első debümre, mert 35-en indultunk és most már csak beton vagyunk, akiknek nincs büntető pontunk. Most már csak az a fő, hogy a holnapi uton ne érjen semmi baj, de vigyázni fogok! És a két kezével mozdulatot tesz, mintha az automobil kormányát fogná Vékony, formás, jól ápoltnői kéz, ki gondolná, hogy halálos biztonsággal vezet országán át, esőben, szélben, napban egy autót.

— Még azt is elmondom — folytatta — hogy az utak legtöbb helyen jók, de néhol nagyon, nagyon rosszak. A legnagyobb sebesség, amelylyel jöttem, óránkénti 70—75 kilométer volt, de ezt csak prima uton tettem. A bárónő egy pillanatig elhallgatott, azután mosolyogva szölt:

— Most már maga mondja meg nekem, hogy hol olvashatom én el ezt az intervjút?

Megígérttem és meg is tartom, hogy holnap korán reggel a lakásán lesz az Aradi Közlöny hoinapi száma, amelyben először debütál Madarassy-Beck Ilona bárónő, a nagyszerű sportlady, mint interjú adó.

Glattfelder Gyula Aradon

— A osanádi püspök fogadtatása. — Egyházi ünnepek. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 30.

Fényes ünnepséggel és ragyogó egyházi szertartással fogadta az aradi katolikus világ ma este Glattfelder Gyula dr. osanádi püspököt, aki bérálás-körútján épen a két pünkösdi ünnepnapra érkezett Aradra. Az amugy is népes főutvonalat a püspök fogadására tóduló katolikus hívek és iskolai tanulók teljesen elárasztották és a minoriták rendháza előtt, ahol az egyházfő megszállt, késő estig sűrűn tolongtak az érdeklődők.

Néhány perccel három negyed hét után érkezett meg a temesvári vonattal a püspök, akit Pacha Ágoston kanonok kísért. A püspök fogadására a pályaudvaron megjelent Urbán Iván báró főispán, Lőcs Rezső helyettes polgármester, Kovács Vince kulturtanácsnok, Greén Nándor főkapitány, Lakatos Ottó rendfőnök, továbbá Műlek Lajos dr., Kehrér Károly tanfelügyelő és a katolikus társadalom több vezető tagja. A püspököt Lőcs Rezső üdvözölte szép beszéddel a város nevében. Glattfelder Gyula dr. válasza után, a püspök Lőcs Rezső polgármesterhelyettesel városi fogaton a Szentháromság-szobor előtt felállított sátorhoz hajtatott.

Itt történt meg a fogadtatás színesebb és megkapóbb része. A sáttól az Andrassy-tér közepén fehér ruhás iskolásleányok kettős sora mögé sorakoztak a hívek és nézők, a minorita-templomban, a templom lépcsőin és a rendház előtt százával szorongott a tömeg. A hatalmas sátor alatt zöld levélből és fűből puha, vastag szőnyeget hintettek az utca kövére. A templom harangjai attól a perctől kezdve, hogy a püspök elhagyta a pályaudvart, hangosan kongtak. A püspök kocsijáról leszállva egyenesen a sátorba ment, ahol a minoriták fiatal papjai karingben fogadták és a szobor előtt emelt kis oltárnál az egyházfőre öltötték a violaszin püspöki ornátust. Kanonoki viola ornátusba öltözött Pacha Ágoston kanonok is. A fiatal leányok sora megmozdult és két tanítónő vezetésével az összefogózt leánykák gyöngéd kordona nyitott utat a szorongó tömeg között az ünnepélyes menetben haladó püspöknek a templom lépcsőjé felé.

A plébániatemplom előcsarnokában Monay Ferenc dr. plébános és papi segédlete arany-szövetű pluviáléban várakozott a püspökre, hogy az egyházmegye fejét az aradi egyházközség templomának küszöbén szertartásosan fogadja. A templom előcsarnokába lépő püspöknek a plébános csókra nyújtotta a kezében tartott feszületet, azután szenteltviz hintőt nyújtott át az egyházfőnek, de előbb hódolattal megoskoltta az ezüst vízhintő nyelét. A főpásztor ezután tömjént szórt az elébe nyújtott füstölőbe és a szertartásos ceremónia után áldást osztva orgona és karének hangjainál vonult be a főoltárhoz, ahol rövid könyörgést mondott és áldást osztott.

A templomból ismét a leánykák mozgó sora ment Glattfelder püspök az utcán át a rendházba, ahol a részére berendezett lakosztályba vonult. Nyolc órakor este szerenádokat adtak tiszteletére az Andrassy-téren. A szerenádokat a püspök a rendház erkélyéről hallgatta végig. Vacsora után a püspök és kísérete nyugalomra tértek.

Vasárnap délelőtt a fiukat, hétfőn a leányokat bérálja Glattfelder püspök a már megállapított sorrendben. Vasárnap délben feltizenkettő után a küldöttségek tiszteletét fogadja a

rendházban az egyházmegye főpásztora. A küldöttségek — az oltáregyesület, a katolikus kör — feltizenkettőkor a rendház udvarán gyülekeznek. Vasárnap délután látogatásokat tesz a püspök és megjelenik a liceumban a Mária kongregáció ünnepén. Délben fél kettőkor a Központi Szállóban ebéd, este Urbán Iván báró főispánnal vacsora lesz a püspök tiszteletére.

Hétfőn reggel háromnegyed nyolckor bérálás előtt az oltáregyesület zászlóját szenteli be a püspök. Aznap délután utazik el Aradról az egyházfő.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* A Medgyaszai-kabaré tagjainak vendégjátéka június hó 8., 9., 10., 11. és 12-én lesz a *Fehér Kereszt szállodában*, mely alkalommal az immár országszerte ismert és népszerű művészek elhozzák azt a sok derűs és szellemes apróságot, amik egységes csokorba kötve, oly sok mulatságot és gyönyörűséget szereznek a közönségnek. A társulat primadonnái: *Vörös Ily*, aki a szezon legjobb kupléit adja elő az ő kedves és ötletes modorában és *Mátrai Bócsi* aki kiváltképpen finom megjelenésével és graciózus táncjaival excellál. A férfi erősségek: *Kovács Gyula* (aki a konferenciák is egyúttal) és *Boros Géza*, az ország két legnagyobb cabaret-komikusa, továbbá a széphangu, ügyes *Papp János* és *Máhr Nándor*, a politikai tréfák utolérhetetlen alakítója. A zeneszámokat *Rajna Sándor*, a jönevű karmester kíséri zongorán. Legmulatságosabb számai az aktuális és ötletes műsornak: *A Tisz(t)ja választás*, *Asta és Pszander*, *Tangó a Lipótban*, *Nemtűdömke*, *A pesti család*, *Lukács kuplék*, *A nagy revü!* stb. stb. A társulat adminisztrátora *Faragó Jenő* az előnyösen ismert kabaré-igazgató. 3421

* Házi-hangverseny június hó 7-én vasárnap d. u. 5 órakor a Szalay-féle zeneintézet tanári kara az intézet nagytermében (Szabad ág-tér 7. II. em.) hangversenyt rendez. Szalay Aranka (ének), Békefi Pál (hegedű) és Stroke Henrik (zongora) kiknek pedagógiai tudásukat nemcsak a szülők, hanem zenei szaktekintélyek is elismerik. Ezuttal mint előadók, egyelőre szűkebb körben szerepelnek. Klasszikus zeneszerzők válogatott művei lesznek műsoron. Vendégeket szívesen lát az igazgatóság. 3500

* Legközelebb megjelenik az Athenaeum könyvtár egyik legnagyobb szenzációja, *Meieskovszky: Leonardo Da Vinci* című 2 kötetes felséges regénye. Ez a nagyszerű renaissance regény az ujkori regényíróknak is valóságos renaissance-át jelenti s a legtöbbet adja, amit regényírótól, íróművésztől, lélekismerőtől és történetírótól valaha kívánhattunk. Ára a 2 vaskos kötetnek (1000 oldal) K. 3.80. Megrendelhető Kerpel könyvkereskedésében Aradon. Telefon 3-85.

* Bocskay kabarettje a „Központi“-ban ma kezdi meg működését kitűnően szervezett társulatával, melynek főerőssége a kabaret művészek kitűnőségei közül *Szász Ilona* előadó művésznő, *Geiger Irma* a Király színház táncművésznője, *Arnyai Károly* a „Royal“ orfeum komikusa, *Sándor Mancika* 9 éves gyermek művésznő, *Erdélyi Adolf* hangverseny-ének, *Rónay Ica* kupléénekesnő, *Olyi Zsoly* táncművésznő s még számos elsőrendű tag.

* Pünkösdi műsor az Apollóban. Pünkösdi két napján gondosan összeállított, érdekes műsora lesz az Apollónak. Első nap, vasárnap, Kossuth temetésén kívül bemutatásra kerül egy rendkívüli izgalmas detektívdráma. Az ismeretlen kéz a darabnak a címe s a cselekmény igazi idegizgató mozdírámaival ismerteti meg a nézőt. Nem a sablonos trükköket találjuk ebben a képen, hanem egészen eredeti ez a darab a maga zsánerében. Ezen kívül több eredeti felvétel és kacagtató bohózat teszi vonzóvá az Apolló vasárnapi műsorát. Pünkösdi hétfőjén teljesen új műsort vetít az Apolló. Ennek a műsornak két érdekfeszítő slágere is van. Az egyik „Az életmentő majom“ című dráma, a másik „Az önfeláldozás“. A gyönyörű képek elsőrangú szórakozást fognak nyújtani a publikumnak.

* Zigmár II. — A Bánya. (Az Urária mai bemutatója.) A színház pazar bőkezűséggel ma két elsőrangú slágert mutat be a közönségnek, melyek mindegyike külön-külön is egy egész előadást betöltő szenzáció. Zigmár II. a közismert detektív története egyik legkiválóbb része. Benne a bandita szédületes ügyességgel és ravaszsággal ugyanannyiszor szöki ki a detektív körmei közül, valahányszor az őt biztonságba tudja és átkarja szállítani a fogházba. Végül Nick Charternek sikerül hírek elhelyezése útján tévútra vezetni a banditát s mikor épen az egész társaság győzelmi lakoma mámorában fetreng: a detektív elesipi őket és a banditát a bíróság elé állítja. Izgalmas és érdekfeszítően szép ennek a hájszának minden része, de kerülve van benne minden izléstelenység és minden erkölcsrontó epizód. A másik sláger a „Bánya“, mely főleg meséjének vonzó erejével, de azonfelül egy bányarobbanás gyönyörű bemutatásával és színes eleven rendezésével tűnik ki. 5

* „Le a férfiakkal“ világhírű bohózat a kék egérbeli Magde Lessing gel legközelebb az „Urániában.“ 5

* Kossuth Ferenc temetése minden előadáson az Urániában. 5

Fekete asszony...

Fekete asszony: csodaszép
Szeretlek és imádkozom,
Ahova lábad odalép.

Megáldom és megátkozom
Ezerszer is a perceket,
Mig átsuhantál álmodom,

Mig sirva elmondtam neked
A vérbeülő harcokat,
Mik sebbé ronták lelkemet!

Fordítsd felém az arcodat,
Neved ki felszakadt szívem,
Hol téged izzó dal fogad

És kísér messze és híven
A fényen és az árnyon át,
Mig minden rontás elpihen

S megjárva annyi Golgotát:
Az én erém lesz győztesebb
S elérlek minden poklon át;

B-gyógyul ott e szív, e seb
S-megmarja ajkam ajkadata,
Amely mindennél édesebb

S szívemen elpihensz magad,
Mig az, mint szárnyas csodagép
A fellegekbe elragad,

Hol lábad napsugárra lép,
Hol minden érted van csupán,
Fekete asszony, csodaszép!

Zombori Andor.

A közelgő nyári idény küszöbén

elköltözés, lakásváltoztatás esetén tisztelettel kérjük előfizetőinket, hogy lakcímüket — a legutolsó tartózkodási hely megjelölése mellett — a kiadóhivatallal a lap pontos szétküldése szempontjából idejekorán közöljék. Külföldre való költözéskorán közöljék. Külföldre való költözéskorán közöljék. Külföldre való költözéskorán közöljék. Külföldre való költözéskorán közöljék.

Csalással megvádolt kereskedő.

Az aradi törvényszék felmentő ítélete.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 30.

Balla Lajos kereskedő, aki 1910-től 1912-ig az Aradi Sertésbizalmi R. T. igazgatója volt, sertéskereskedelmi ügyletekből kifolyólag állandó üzleti összeköttetésben állott Schleifelder és társa bécsi céggel. A cég előleget szokott volt adni Ballának sertések vásárlására s az összeget aztán az eladási árból levonta. 1911. novemberében körülbelül 90,000 koronával tartozott Balla Schleifelderéknek, azonban a sertéseket nem hozzájuk, hanem egy budapesti bizományoshoz, Huber Józsefhez küldte s a befolyt vételárat sem küldte el Schleifelderéknek, hanem részint saját céljaira fordította, részint Huberéknél levő tartozását egyenlítette ki vele. Emiatt Schleifelderék bűnügyi feljelentést tettek Balla ellen.

A három év óta húzódó bűnügyben ma ítélezett az aradi törvényszék Bittó József táblabíró elnöklete alatt. Szavazóbírák Mészáros Dániel és Révay Kálmán voltak, a közvádat Fikler Károly képviselte, a védelmet Nagy Sándor dr. látta el.

Balla elmondotta a bíróság előtt, hogy ő, és atyja Beer Mátyás bácsipolyai gazdálkodó tényleg közel kilencvenezer koronával tartoztak Schleifelderéknek, akikkel hosszabb ideje üzleti összeköttetésben voltak. A pénzt sertések vásárlására kapták, a megvásárolt sertéseket aztán Bécsbe küldték Schleifelderéknek, akik azokat az ő számlájukra tovább eladva maguknak egy százalék közvetítési díjat számítottak fel.

A kérdéses alkalommal öt vagon sertésről volt szó s Balla biztosítésként 150 sertésnek járulatát deponálta a bécsi cégnél.

— Én — mondotta Balla — november elseje táján jeleztem Schleifelderéknek, hogy a jövő héten Aradon rakodni fogok. Időközben azonban Bécsben valamivel lement a sertés ára, úgy, hogy Bécs és Budapest—Ferenváros között nagyobb differencia volt. A saját érdekében tehát Budapestre szállítottam a sertéseket Huber József bizományos céghez, akivel szintén összeköttetésben álltam s meghagytam a Huber cég vezetőjének, Réti Zoltánnak, hogy a bevételt, amely 50,000 korona körül kellett, hogy legyen, utalja át Bécsbe Schleifelderékhez. Réti ebbe bele is egyezett, de azután mikor már mind az öt vagon megérkezett, kijelentette, hogy az összeget a náluk fennálló tartozásunk fedezésére fordítja. Én és atyám ugyanis Hubernek is tartoztunk 46,000 koronával, amiből 26,000 atyám birtokára be volt kebelezve, huszezet pedig néhány nap előtt vettem fel tőlük, mint előleget. Így a bevételt nem fordíthattam a Schleifelder féle számla kiegyenlítésére. Megjegyzem, hogy időközben Schleifelderék teljes követelését kiegyenlítettem.

Huber József sertésbizományos vallja, hogy Balla atyja 25000 koronával tartozott neki régebről. Differenciák is voltak közöttük, pörösködtek is, végre a 25000 koronát bekebelezte Beer Mátyás topolyai ingatlanaira s úgy állapodtak meg, hogy az összeget 1912. február 1-én fogja Beer kifizetni. Határozottan tudja, hogy Balla nem adott felhatalmazást se neki, se cégvezetőjének, Rétinek arra, hogy az öt vagon sertés bevételét Bécsbe küldje, hanem ellenkezőleg, Balla óhaja volt, hogy az összegből tartozását

egyenlítsék ki. Az elszámolás után Balla még 7600 koronát készpénzben felvett, mint maradékot. Ballának egyáltalán nem volt szándéka az öt vagon sertés árát Bécsbe küldeni, amit bizonyít az is, hogy Topolyáról Balla atyja még sürgönyözött is mikor Schleifelderék erőlyesen léptek fel, hogy a hátralékos 7600 koronát semmi esetre se adják ki nekik.

Réti Zoltán, Huber üzletvezetője, aki Ballával az ügyletet lebonyolította, szintén határozottan állítja, hogy Balla nem adott utasítást arra nézve, hogy a pénzt Schleifelderéknek küldje el. Valótlan, mintha ő ragaszkodott volna ahhoz, hogy Balla a náluk lévő tartozását egyenlítsék ki. Ezt annál kevésbé tehetné, mert Balla tartozása csak 1912. február elsején volt esedékes.

Schleifelder Ottó harmincegy éves bécsi sertésbizományos elmondja, hogy 1911. novemberében Balla 80–90,000 koronával tartozott cégének. Fedezetül 150 sertés járulatát küldte be neki, aztán Eleken vett 500 sertést s arra kért pénzt azzal, hogy a járulatokat mindjárt Schleifelderék nevére állítja ki. November első napjaiban személyesen volt fenn Balla Bécsben s visszakérte a zálogba tett járulatokat azzal, hogy most már szállítani akarja a sertéseket s szüksége van a szállításoknál a járulatokra. A sertések késiek s ő gyanút fogott, mert tudta, hogy Balla más sertésbizományosokkal is összeköttetésben állt s tudta azt is, hogy minden sertés spekuláns, úgy Balla is igen nagy összeget vesztett az 1911. év folyamán. Cégvezetőjét, Kókényi Imrét Budapestre küldte s ki is derült, hogy Balla az ő pénzén, az általa előlegezett összegben vásárolt sertéseket Huberék útján eladta. Szokás ugyan, hogyha Budapest—Ferenvárosban nagyobb a könnyű disznók ára, hogy akkor a kereskedők Bécs helyett odaszállítják még az előlegben vásárolt sertéseket is, de ilyenkor szintén kereskedelmi szokás a bransban, hogy a bevételt annak a bizományosnak küldik, aki az előlegeket adja s azonkívül megtérít neki az egy százalék províziót is. Balla később a pörös eljárás során 5000 korona híján kiegyenlítette követelését. Ötezer korona még vitás közöttük, de azért megkárosítva nem érzi magát.

Kókényesi Imre, Schleifelder volt cégvezetője azt vallja, hogy mikor Budapesten Rétiel beszélt, Réti kijelentette neki, hogy Ballától utasítást kapott, hogy a pénzt Schleifelderéknek küldje. Később, amikor már Réti, illetve Huber mind az öt vagon sertést eladták, Réti Várady Zsigmond dr. országgyűlési képviselővel együtt telefonon felhívta, de ekkor már Réti kijelentette, hogy a pénzt Ballának náluk lévő tartozásának kiegyenlítésére fordította.

Wittmann Ferenc eleki nagybírókos, Aron Géza dr. budapesti ügyvéd, Fenyő Aladár és Rézmányi Antal, Huber alkalmazottainak kihallgatása után a bíróság az elhunyt Várady Zsigmond drnak a budapesti törvényszék előtt tett vallomását olvasta fel, majd a tanúk meghiteltetése után a vád és védbeszédék hangzottak el.

Nagy Sándor dr. hatalmas koncepciójú védőbeszédében kifejtette, hogy Ballát már csak azért sem lehet csalással vádolni, mert először amit tett, bevett szokás a sertéskereskedelemben, másodszer pedig károsodás senkit sem ért.

A bíróság hosszas tanácskozás után magáévá tette Nagy Sándor dr. álláspontját s Ballát a vád és következményei alól felmentette.

A Marta közgyűlése.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 30.

Alig egy negyed óra alatt elvégezte ma a Marta részvénytársaság közgyűlése a teendőit.

— Ez az igazán egészséges állapot — mondotta Varjassy Lajos polgármester, a Marta alelnöke — tíz perc alatt lepereg egy közgyűlés. Ez illik is egy olyan iparvállalat-hoz, amely most készül meghódítani Európát.

Helyeselték a polgármester hallgatói és ebben a helyeslésben benne van minden elismerés a Marta fejlődése és felvirágoztatása körül érdemeket szerzett vezetőségnek, igazgatóságnak, tisztviselői karnak.

A ma délelőtt tíz órakor a városháza tanácsstermében megtartott közgyűlés, amelyen Károlyi Imre gróf elnökölt, egy nehéz munkában eltöltött, de sikerekben gazdag eredménnyel végződő esztendőnek volt a beszámolója. Az elnök üdvözölve a megjelent részvényeseket, megállapította a közgyűlés határozatképességét, majd pedig az igazgatóság évi jelentését tárgyalta.

— Ismerjük és elfogadjuk és nem is kívánjuk felolvasását — kiáltották. Az elnök megköszönte a bizalomnak ezt a megnyilatkozását. A rendkívül érdekes jelentés örömmel és büszkeséggel emlékezik meg az új kibocsátású részvények elhelyezéséről, az alaptőke-emelés sikeres lebonyolításáról.

Fokozott figyelmet fordítottunk, jelenti az igazgatóság, gyártmányaink minőségének tökéletesítésére és jó hírnevünk megalapítására. Azon általános elismerés és megbecsülés, amelyben az egész világon a Coventry-i Angol Daimler-Társaság részesül, arra indított bennünket, hogy gyártási licencia megszerzése érdekében ezen nagy társasággal érintkezésbe lépünk. Örömmel jelenthetjük, hogy tárgyalásaink sikeresek voltak és hogy még ezen év folyamán megkezdjük az angol Daimler-szerkezet szerint gyártott, szelep nélküli Knight-motorral ellátott autók készítését. Ugyancsak figyelemmel vagyunk a repülőgépipar folytonos fejlődésére és igyekezetünk odairányul, hogy ebben a tekintetben is valamely elsőrendű külföldi gyárral szövetkezve, repülőgépmotorok gyártását üzemkörünkbe mielőbb felvehessük.

Nagy eredménynek tartjuk, hogy műszakilag minden tekintetben fel vagyunk készülve, mégis azonban jelezniünk kell, hogy üzletünk fejlődése a jövőben nem kis mértékben attól függ, hogy a gazdasági viszonyok megváltozzanak és hogy a mérvadó körök felismerjék, hogy az autógyártást Magyarországon akkor lehet majd magas színvonalra emelni, ha a kormány is kötelességnek tartja, hogy elsősorban azokat, az autógyárakat támogassa megrendelésekkel, amelyek kizárólag ezen iparágak szentelik magukat és nem mellékfoglalkozásként és alkalmasszerűen készítenek autómobilokat.

Ezután Haltenberger Samu vezérigazgató bemutatta a mérleget és javaslatára a közgyűlés a következőképp osztotta fel a 176.348 korona tiszta nyereséget.

32,326 13 koronát az értékesítési alapra, a tartalékalap javadalmazására 7201 korona 10 fillért, az igazgatóság jutalmára 14,402 20 koronát, osztalékfizetésre az alaptőke 5 százalékát 120 ezer koronát, összesen 141,603.30 koronát fordítanak, a fennmaradó 13,136.92 koronát új számlára vezették elő.

A közgyűlés egyhangulag elfogadta az igazgatóság javaslatát a nyereség felosztására nézve. A régi felügyelő bizottságot újból megválasztották, a megüresedett igazgatósági tagsági helyet pedig Schwartz Alfrédral a „Wiener Bankverein” igazgatójával töltötték be.

Ezernél több halott az Empress katasztrófájánál.

(Haldoklik a hős kapitány. — Az Irving-pár tragédiája.)

Távirati tudósítás.

London, május 30.

Az *Empress of Irland* katasztrófájáról érkezett legújabb hírekből még nem lehetett pontosan megállapítani, hogy hány utas lett az áldozata. Maga a katasztrófa körülbelül világosan áll előttünk abból a háborzongató leírásból, amelyet az elsüllyedt gőzös kapitánya Kendal adott. Péntek hajnalban két órakor — a legsűrűbb ködben — hirtelen felbukkant az *Empress* baloldalán a *Storstad* nevű norvég szénszállító gőzös s a kapitány már hiába adta ki a parancsot, hogy forduljon meg a hajó. A legvadabb pánik támadt, az utasok nagy gomolyban, verekedve törték magukat a mentőcsónak után, a tisztek a legnagyobb erőfeszítéssel sem tudtak valamelyes rendet tartani. Kendal kapitány az utolsó pillanatig a süllyedő hajón maradt tisztjeivel együtt. Az *Eveline* és az *Eureca* nevű mentőgőzösek személyzete szintén hősi munkát végeztek, de ugylátszik, ezernégyszáz utas közül aligha menekült meg több, mint háromszázötven.

Nagy a rémület azok között, akik hozzátartozóikat az *Empress* utasai közt tudják. Eddig meg nem erősített hírek szerint Irving, a híres angol színés feleségével együtt a tengerbe veszett s az üdv hadseregének száznegyven tagja közül csak husz menekült meg. Az *Empress* hihetetlen gyorsasággal süllyedt el. Az utasok, akik a mentőcsónakokba juthattak, épen, hogy pusztá életüket menthették meg és a nagy dulakodásban soknak a lába, karja eltörtött, sokan félig megfagytak a hidegtől és Rimouski város, amely nagy szeretettel fogadta a menekülteket, egész kórházzá alakult. Az elsüllyedt *Empress* körül fölborul mentőcsónakok és hajóroncsok uszáltak a vizen, sok mentőcsónakban megdermedten feküdtek a menekültek, sokan pedig a mentőcsónakokon haltak bele sebeikbe.

Ma a következő részleteket kaptuk a borzalmas katasztrófáról:

Ezerharminckét halott.

— Holttestek a tenger fenlizién. —

Montrealból jelentik: A *Canadian Pacific* vasúttársaság ma reggel azt a jelentést adta ki, hogy az *Empress of Irland* katasztrófája következtében

1032 ember vesztette életét és 355-öt sikerült megmenteni.

Ezek között 18 első osztályos, 131 másod és harmadosztályos utas és 206 a hajó alkalmazottja. A hajón összesen 1387 ember tartózkodott. Ezek között nyolcvanhét elsőosztályú, százötvenhárom másod és hétszázötvenöt harmadosztályos utas volt, négy-százharminckettő pedig alkalmazott.

Berlinből jelentik: A *Canadian Pacific* ma táviratot kapott, amely szerint négyszáz holttestet találtak. A holttestek személyazonosságát nem tudják megállapítani, miután erre név semmiféle adat sem áll rendelkezésre.

Tizenkét perc alatt ezer halott.

— A Marconi tiszt elbeszélése. —

Montrealból jelentik: A katasztrófa színhelyére elsőnek érkezett *Héurka* hajó kapitánya elmondja, hogy ötven halottat és hatvan menekültet vitt hajóján *Fatherpointba*. Amikor

a szerencsétlenség helyére ért, már csak apró csónakokat talált és a benne ülőket felvette a hajóra. Feltűnt, hogy kevés asszonyt és gyermeket mentettek meg, amit azzal magyaráznak, hogy a szerencsétlenség pillanatában mindenki aludt és a stewardoknak nem volt idejük, hogy felkeltsék az utasokat.

Londonból jelentik: A lapok még mindig új szörnyű részleteket közölnek a katasztrófáról. A menekültek beszélik, hogy az *Empress* kapitánya derekasan viselkedett, mindvégig parancsnoki hidján maradt, de a víz oly rohamos gyorsasággal hatolt be a hajóba, hogy a legtöbben kabinjuk ajtaját sem tudták már kinyitni. A legénység is derékul viselkedett, de a mentés fejvesztett volt. A hajón tartózkodott az Üdv hadseregének 155 tagja, köztük több gyermek. Ezek közül 153 a vízbe fullt. A megmenekültek közt van az Üdv hadserege egy hadnagyának nyolc éves leánya, aki apját és anyját is elvesztette a katasztrófa alkalmával.

Az elsüllyedt hajó távirótisztje elmondja, hogy rögtön az összeütközés után vészjeleket adott s azokra választ is kapott, munkáját azonban nem sokáig folytathatta, mert öt perc múlva már elromlott a Marconi készülék s a hajó tizenkét perc múlva már elsüllyedt.

Montrealból jelentik: A megmenekültek azt beszélték el, hogy a katasztrófa pillanatában erős lökést éreztek s alig volt annyi idejük, hogy a vízbe ugorhassanak. Azok, akik az öltözködéssel időt veszítettek, valamennyien elpusztultak. Több százan azért veszték el, mert nem tudták magukat elhatározni a cselekvésre, minthogy a stewardokat várták, hogy jelentsék, mi történt. A ruhákért igen nagy küzdelem folyt, mert erős volt a hideg. A *Héurka* feelezeten volt menekültek *Fatherpoint*-nál partra akartak szállni, azonban ezt nem engedték meg nekik, csak orvosi segélyben részesültek. A hajó elvitte őket egészen *Rmoukybe*, ahol már ott volt a *Lady Evelin* husz halottal és nyolcvan menekülttel.

Kendal kapitány a halálos ágyon.

Az *Empress* hőse elmondja a katasztrófát.

Londonból jelentik: Kendal kapitány, az *Empress* parancsnoka, akinek hősiességét a menekültek egyértelműen magasztalják, a kórházban fekszik és utolsó óráit éli. A kapitánynak még volt annyi ereje, hogy elmondta a katasztrófa történetét és részletes távirati tudósítást küldött a *Canadian Pacific* társaságnak. Kevéssel azután elvesztette eszméletét. A megmentett utasok a legnagyobb bámulat hangján beszélnek Kendal kapitányról, aki legutolsónak hagyta el a hajóroncsot és maga egy deszkadarabra kapaszkodva igyekezett menekülni. A kórházi orvosok véleménye szerint a kapitány menthetetlen. A halál néhány óra múlva bekövetkezik.

Kendal kapitány a következőket mondta el a rettenetes katasztrófáról:

— Amikor tegnap este kifelé haladtam a *Lowrence* folyóból, olyan sűrű köd ereszkedett a környékre, hogy lépésnyire se lehetett látni. Nyomban kiadtam a parancsot, hogy a gépek tevékenységét felére csökkentsem s a lehető leglassabban haladjunk. A parancsnoki hidra mentem s mikor az éjszaka folyamán legsűrűbb let a köd, kiadtam a rendeletet, hogy még inkább lassítsuk a menetsebességet. Körülbelül *Fatherpoint* magasságában voltunk, a mikor a hajómtól jobbra a ködből egyszerre csak előbukkantak egy idegen hajónak, B. O. B. jelzésű lámpái s a következő pillanatban a vaksötétből kirajzolódott egy hatalmas

idegen gőzös korvonalai. A vér megfagyott ereimben. Tisztán láttam, hogy a katasztrófa elkerülhetetlen. Az idegen gőzös a legnagyobb sebességgel tartott felénk. Megkísérletem, hogy a hajót gyorsan balra fordítsam, erre azonban már nem volt idő. Ugyanabban a pillanatban, melyben én kiadtam a vezényszót a balra fordulásra, megtörtént az összeütközés is. Az idegen gőzös irtózatos erővel ütődött neki a mi hajónknak, melyet épen a közepén ért a rettenetes lökés. Az *Empress of Irland* egész teste megremegett s a következő pillanatban már azt is éreztük, hogy hihetetlen sebességgel süllyedünk. Hajónk a szó legszorosabb értelmében kettévált. Azonnal kiadtam a rendeletet, hogy bocsássák le a mentőcsónakokat. A parancsnoki hid, melyen én álltam, a hajó jobb oldalán volt, a mentőcsónakok pedig a baloldalon. A rés, melyet az idegen hajó az *Empress of Irlandon* ütött, akkora volt, hogy csak egy keskeny összekötő sáv maradt a két rész között s nekem át kellett kusznom a baloldalra. A mentés nem ment simán. Borzalmas vihar dühöngött s valahány csónakot lebocsátottunk, mind rögtön felfordult. Többet közülük pedig egyáltalában nem is tudunk lebocsátani. Az idegen gőzös nyomában az összeütközés után, mint valami kísértet, eltávozott s eltűnt a ködben.

Hogy mi történt vele, nem tudom. Lehet, hogy az is ott van a hullámok fenekén, a mi gyönyörű hajónk mellett. Az *Empress of Irland* alig tíz perc alatt elsüllyedt. Aztán már csak egy örvény jelezte a hullámok tetején, hogy hol van a sirja. Én egy fadarabba kapaszkodtam s körülbelül három óra haszat lehettem a vízbe, amikor a segítségünkre siető *Eureca* gőzös egyik csónakja megmentett.

Kendal kapitány, mielőtt eszméletét vesztette, még arról is gondoskodott, hogy rokonait értesítsék a történekről. A hős kapitány iránt mindenütt nagy a részvét.

Az angol király részvéte.

Londonból jelentik: György király egy sürgönyben mélységes fájdalomának és őszinte részvétének adott kifejezést a *Canadian Pacific* társaság előtt. A lord-mayor gyűjtést indított a megmenekültek javára.

Irvingék pusztulása.

Montrealból jelentik: Az *Empress of Irland* gőzösről tartózkodott tudvalevőleg *Lawrence Irving*, a híres angol színész és a felesége, akik Kanadában művészi turnén voltak — előadták a *Tajfun* című magyar darabot is — s akik mindketten elpusztultak.

Irving és feleségének haláláról egy *Abbet* nevű öregebb megmenekült utas a következőket mondotta:

— Az összeütközés után találkoztam Irvinggel és feleségével a folyosón. — Mi az, összeütköztünk? — kérdezte Irving — Süllyed a hajó? — Igen! — válaszoltam. — Siessünk! — kiáltotta ezután Irving s feleségére akarta adni a mentőövet. Eközben megesusztott, neki esett egy kabinajtónak s oly súlyosan megsértette fejét, hogy a vére csurgott. Aztán feltápaszkodott, nyugalomra intette feleségét s a mentőövet ráadta, majd átfogta, hogy levigye a lépcsőn. Én felajánlottam segítségemet, de Irving ezt felelte: — Segítsen magának öregecském, de azért az isten áldja meg készségét. Én ezután a tengerbe ugrottam s a vízből még láttam, amint Irving feleségét átölelve a fedélzeten állt, míg egy hullám le nem sodorta.

HIREK.

Farkasházy Zsigmond

letartóztatása Amerikában.

— Megakadályozott partraszállás. —

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, május 30.

Károlyi Mihály gróf tegnap kábeltelegrammot kapott Farkasházy Zsigmondtól, amelyben hírül adja, hogy Ellis-Islandon letartóztatták.

A letartóztatásra az adott ürügyet, hogy az amerikai törvények szerint a büntetett előéletű idegen beengedése vagy visszatartása dolgában a bevándorlási tanács dönthet. Farkasházy párbajvétség miatt volt büntetve s ezzel az ürüggyel tartották vissza Ellis Islandon. A fogvatartás nem tartott soká. Farkasházynek egy később érkezett távirata már jelentette, hogy előkelő magyarok közbenjárására kevés idő múltán szabadon bocsátották. Hír szerint Farkasházyt európai ügynökök információja alapján tartották vissza Ellis Islandon.

Károlyi Mihály gróf a következő kábelgrammot kapta Farkasházy Zsigmondtól New-Yorkból:

„Magyar kormány itteni agense A. S. Gleen, alias Gondos Sándor feljelentett engem bevándorlási biztosnál párbajvétség miatt, hogy partraszállásomat megakadályozza. Konta erélyes fellépése a tervet megakadályozta. Gleen napokban Károlynak is hasonló fogadtatást ígér. Amerikai lapok Károlyi mellett irnak. Fenti ágens amerikai politikusokat ellenem hangolni igyekezett sikertelenül. Konta szerint Károlyi akciója fényesen halad. Farkasházy.“

Százezer koronát adott a király

Márkus Emiliának.

— Lukács László protekciója. —

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, május 30.

Érdekes beszélgetést folytatott egy újságíró Márkus Emiliával, a Nemzeti Színház kiváló művésznőjével. A nagy tragika valóban szomorú dolgokról eszegett, amennyiben elpanaszolta, hogy súlyos anyagi gondjai vannak, sok az adóssága, amelyeket nem képes rendezni.

— Lehetne ugyan rajtam még segíteni — mondotta — bár azok, akik ezt husz évvel ezelőtt készségesen megtették volna, most bizony cserben hagytak. De én a kormánytól várom, hogy segít rajtam, mihelyt teheti. A jó indulat meg volna benne, azt hiszem.

— Ha jól emlékszem, egyszer már... hogy is mondjam...

— O, az is az én balszerencsémhez tartozik! Egyszer a király, áldja meg az Isten, százezer koronát küldött nekem, hogy fizessem ki az adósságaimat és éljek emberhez illő kedélyállapotban. Ezt a százezer koronát Lukács László járta ki nekem a felségnél. Örök életben hálás adósa maradok érte. Csak hogy a pénz a kultusz-kormány útján jött és mivel a színházi alapnak is adósa voltam, Náray Szabó Sándor, akkori államtitkár rátette a kezét a pénzre és lefogta belőle azt a hatvanezer koronát, amellyel a színházi alapnak tartoztam. Holott a király nekem azt a pénzt azért adta, hogy a magánhitelezőimet elégitsem ki belőle és legyen tőle nyugtom. Az államnak nem kellett volna engem sürgősen exekválni. Így hát mihez kezdtem a megmaradt negyvenezer koronával? Egy pár lyukat betömtem vele, de a többi annál inkább tátongott...

Mennyiből lehetne ma még úgy segíteni magán, — kérdezte az újságíró — hogy a fizetése felszabaduljon és a pénz, amelyet keres, a magáé is legyen?

Gondolkozott.

— Azt hiszem, negyven-ötvenezer korona teljes elegendő volna.

Aztán hozzátette, és ezen a délutánon először siklott végig mosoly búbajos arcán:

— Miért? Tud talán valami jó bankot, amely segítene? Istenem, egy ilyen banknak mi az?

Ezen aztán a művésznő és újságíró is nevettek.

Lelkész által alaptalanul vádolt tanító.

(Elégtétel Dirlea Pálnak. — A metropolita szentszék ítélete.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 30.

Az Aradi Közlöny olvasói még élénken emlékeznek Dirlea Pál borosjenői gör. kel. román felekezeti néptanító ügyeire. Kreszta Antal és Muntean Konstantin azt állította róla, a kiról a felebbvalói is elismerik, hogy egyike a megye legintelligensebb és legjobb tanítóinak, hogy a gyermekeket megtanítja, hogy erkölestelen életet él, hogy felebbvalóival szemben tiszteletlenül és arrogánsul viselkedik, hogy istentisztelet alatt nem térdelt, hanem hasravágódott a templomban stb. Ebből kifolyólag a büntető pörök egész légiója folyt, az aradi gör. kel. román szentszék pedig, saját kérelmére fegyelmi eljárást indított ellene.

A bűnügyi pörökben Dirlea Pál tanítót a bíróság jogerősen fölmentette, s a fajtalanság miatt ellene folyt ügyben is nem bűnösnek mondotta ki. Az aradi román szentszék hosszú processzus után más álláspontra helyezkedett és állásától elmozdította Dirleát, amde ugyanekkor kimondta, hogy jogában áll másutt tanítóként működnie. Azzal indokolta a konzisztórium ezt az ítéletét, hogy egy tanító erkölcséhez még a gyanu árnyékának sem szabad férnie, mert ez ártalmas lehet a reá bízott gyermekek erkölcsi fejlődésére.

Dirlea Pál tanító az ítélet ellen Stoinescu Sándor dr. aradi ügyvéd útján felebbezéssel élt a nagyszabeni metropoliai szentszékhez, amely előtt a logikai, orvosi és ténybeli bizonyítékok egész tömegével igazolta a vád alaptanságát.

A metropoliai szentszék most 86-914. számmal hozott ítéletével helyt adott a felebbezésnek, az erkölestelen élet és ide tartozó többi vád alól fölmentette az érdemtelennel meghurcolt Dirlea Pál tanítót és neki abszolút elégtételt adott, amidőn a jogerős ítéletben kimondta, hogy:

„... Az egész ügycsomóból, a sok kihallgatásból, nyilatkozatból és vallomás visszavonásból, azon kétes és gyanus szerepből, amelyet a vádaskodó Balán Vazul lelkész eljátszott, kitűnik, hogy a jelen pör folyamán, személyes boszu céljából, frivol játékot űztek az igazságszolgáltatás formáival...“

Dirlea ezzel teljes elégtételt kapott a hosszú meghurcolásért és ellene folytatott házszaért és most a borosjenőiek őszinte öröme visszanyeri állását is.

Letartóztatott vezérigazgató.

— Csalás részvényjegyzéssel. —
Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, május 30.

A bécsi rendőrség tegnap letartóztatta Molnár Odón budapesti hiteltudósítói igazgatót, a Molnár és Bauer cég alatt bejegyzett részvénytársaság vezérigazgatóját. Molnár hír szerint negyvenezer koronás csalást követett el. Névleges részvénytársaságot alapított és egyik bécsi banknál a részvénytársaság nevében negyvenezer koronát vett fel. A bank azonban rájött a csalásra, följelentést tett a rendőrségen, mire a detektívek Molnárt szállóbeli lakásán letartóztatták. A Molnár és Bauer hiteltudósító részvénytársaságnak Budapesten az Izabella-utca 34. szám alatt van az irodája, saját háromemeletes palotában. Az irodában, ahol érdeklődtek Molnár letartóztatása iránt ezeket mondták:

— A dolgról mi nem tudunk részleteket. Bennünket lepott meg legjobban az eset és nem tudjuk tulajdonképpen mi is történt. Molnár ur esütörtökön utazott el Bécsbe. A feljelentést úgy tudjuk, Schleissner Henrik, a részvénytársaságnak Bécsben lakó igazgatósági tagja tette, ügyvédje szügerálására, de úgy tudjuk: alaptalanul. A dolog egészen érthetetlen, hiszen a részvények háromnegyedrészét Molnár birtokában van.

A feljelentők szerint Molnár, aki tavaly Bécsben is fiókot nyitott, oly részvényaláírási ivatek terjesztett a bécsi részvényesek elé, amelyen gazdag magyarországi kereskedők és részvénytársaságok voltak felsorolva. A panaszosok azonban utánajártak a dolognak és kiderítették, hogy az aláíróknak semmiféle érdekelttségük nincsen a Molnár és Bauer céggel. A vizsgálóbíró különben még folytatja a kihallgatásokat és átírt a budapesti államrendőrséghez, a részvénytársaságra vonatkozó adatok közlése végett. Az országos törvényszék döntéséig Molnár fogva marad.

Az Aradi Közlöny legközelebbi száma a kettős ünnep után szerdán, június harmadikán reggel a rendes időben jelenik meg.

Milyen idő várható? A meteorológiai intézet jelentése. Az időjárásban lényeges változás nem várható. — Sürgönyprognózis: Változás nem várható.

Vilmos császár Konopistban. Bécsi tudósítónk jelenti telefonon: Jelentettünk, hogy Vilmos császár június 12-én Ferenc Ferdinánd főherceget meglátogatja Konopistban, ahol két napot fog tölteni. A császár tizenkeddiken este érkezik meg. Gróf Wilczek János most Ferenc Ferdinánd főhercegtől meghívót kapott, hogy ugyanekkor látogassa meg a konopisti kastélyban. A gróf a meghívás értelmében június 12-én Konopistba utazik, hogy a német császár látogatása idején a főhercegi pár vendégeként a kastélyba tartózkodjék.

A polgármester szabadságon. Varjassy Lajos polgármester ma délután elutazott Aradról és megkezdte három hétre tervezett szabadságát, amelyet Olaszországban szándékozik eltölteni. Helyettese Lócs Rezső helyettes polgármester naponta délelőtt tizenegy óráig mint gazdasági tanácsnok intézi resszortja ügyeit és a gazdasági hivatalban fogadja a feleket. Tizenegy órától a polgármesteri hivatalban fogad. Délután négy órakor kezdődnek a polgármester hivatalában a bizottsági ülések.

„Kiselejtezett képviselők.“ Budapestről jelentik: Egy estilap írja: Ellenzéki körökben azt beszélnek, hogy Tisza István gróf a napokban szorgosan áttanulmányozta a munkapárti képviselők névsorát és több mint száz olyan képviselő nevét törölte, akik különféle vállalatokkal és üzletekkel valamely vonatkozásban voltak. Ezeket a jövő választáson nem fogja Tisza István gróf jelölni.

— **Európai ügyek az albán lázadók ellen.** Durazzából jelentik: A tárgyalások, amelyeket a lázadókkal folytatnak, nem sok sikerrel kecsegtetnek. A nemzetközi bizottság felszólította a lázadókat, hogy hétfőig tegyék le a fegyvert, mert különben európai ügyukat vontatnak ellenük. A felszólításra eddig még nem érkezett válasz. A fejedelem tárgyalásokat folytat a miriditák főnökével s felszólította, hogy lépjen be a kabinetbe. A miriditák főnöke hajlandónak mutatkozott a lázadók ellen vonulni, de vallásbáberut nem akar viselni. Bejelentette, hogy hatezer ember felett rendelkezik s háromezer ember számára fegyvert kért a fejedelemtől. A fejedelem még nem adott választ. Durazzóban nagy az izgalom s attól félnek, hogy a felkelők, akik cavallai állásukat megerősítették, a főváros ellen vonulnak.

— **Tanárok közgyűlése Aradon.** A Kereskedelmi Szakiskolai Tanárok Országos Egyesületének közgyűlésére a legmesszebb vidékekről is nagy számmal érkeztek a kereskedelmi iskolai tanárok. Megjelent vendégül Schack Béla dr. kir. főigazgató is nejevel és kivülről még számos a tanférfiak közül. Este 8 órakor az egyesület tagjainak ismerkedési estélye volt, melyen több lelkes felkészítő hangzott el. Vasárnap délelőtt 10 órakor a kulturpalota dísztermében nagyon gazdag tárgysorozatú közgyűlés lesz s este 6 órakor előadás a Quarnerőről vetített képekkel a Weitzer János-utcai fiúiskolába. Hétfőn reggel a kulturpalota dísztermében két nagyon érdekes felolvasás lesz, a második felolvasás kísérletekkel. A közgyűlés és a felolvasás nyilvános, az egyesület elnöksége szívesen látja az érdeklődő tanférfiukat és a művelt nagyközönséget.

— **Eljegyzések.** Frank Viktor cs. és kir. huszár főhadnagy eljegyezte Bogdán Emicit, Bogdán Virgil dr. aradi ügyvéd és neje, szül. szepesszombati Szontagh Vilma leányát.

Fuchs Albert dr. ügyvéd eljegyezte Krón Mándy Aradról. (Külön értesítés helyett.)

Perecz Béla és Reisz Jenike jegyesek. (Minden külön értesítés nélkül.)

Hidvéghy Pál és neje Gálffy Gizella leányát Erzsikét eljegyezte Polereczky Márton állatorvos.

— **Nyolc gyermek koldus-szövetsége.** Az aradi rendőrség kezére nyolc tagú gyermek társaságot játszott a véletlen. A tíz-tizenéves gyerekek koldulás céljára szövetkeztek, fölsoztatták maguk közt a várost és mindegyik más-más városrész utcáiban járt házról-házra kéregetni. A kis koldus-szövetség vezére éppen az Aradi Patronázs Egylet egyik vezető emberének a házába topant be tegnap. A kis koldust barátságosan fogadták, nem is eresztették tovább, hanem alaposan kivallatták, hogyan él, ki az apja, anyja. Hiven elmondott mindent, megnevezte társait is. Az apró koldusokat most elveszi a rendőrség, életviszonyaikat nyomozza a patronázs egylet is és ha családjukban nem viselnek gondot rájuk, akkor elhelyezi őket a menhelyen.

— **Pusztuló sóbánya.** Marosujvárról jelentik: Mint emlékeztetes, a tavalyi nagy árvizek alkalmával a Rudolf bányába két millió köbméter víz hatolt be, amelyet azóta állandóan szivattyuznak. Most a József tárna felett tíz méter mélységből forrás fakadt és azt veszik észre, hogy míg eddig naponta a szivattyuzás következtében huszonöt centiméter volt az apadás, az most csak öt centiméter. Attól félnek, hogy a rendkívül dus sóbányák beszakadnak.

— **A montenegrói herceg válópöre.** Berlini tudósítók jelentik, hogy Mirko montenegrói herceg ellen a felesége, aki szerb hercegnő, beadta a válópört. A herceg ezidőszent montenegrói birtokán tartózkodik. A válás oka, hír szerint, a herceg montenegrói tartózkodása idejéből származik.

— **Házasság.** Altmann Ernő kereskedelmi képviselő június 2-án vezeti oltárhoz Drechsler Monika urleányt Aradon.

— **Kossuth Lajos Tódor elutazása.** Budapestről jelentik: A 48-as és függetlenségi párt tegnapi értekezletén elhatározta, hogy felkeresi Bárczy Istvánt, Budapest polgármesterét s megköszöni, amiért a főváros oly méltó fényvel rendezte Kossuth Ferenc temetését. A párt küldöttsége ma délután fél két óraker kereste fel Bárczyt, aki elhárította magától a köszönetet, majd pedig elbeszélgetett a politikusokkal s elmondotta, hogy a főváros nyolcszáz ezer koronát gyűjtött Kossuth Lajos szobrára, amely időközi kamatokkal együtt egy millióra szaporodott. A szobrot a jövő évben a parlament előtt fel fogják állítani. Elmondotta továbbá, hogy a főváros a Kossuth Mauzoleum előtt díszes oszlopot emeltet, hogy a mauzoleum architektonikus hatását fokozza. Az életben lévő negyvennyolcas honvédek közül többen azt kérték, hogy a főváros eme oszlopsorban jelöljön ki számukra sirhelyet. Kossuth Lajos Tivadár ma megjelent Raffay Sándor theologiai tanárnál és megköszönte, amiért bátyja temetésén beszédet mondott. Az utolsó Kossuth fiu ma este a déli vasut budai állomásáról nyolc óraker Milanóba utazott. Az állomásra senki sem kísérte ki.

— **Furcsa rendőri igazolvány.** Bécsi tudósítók írja: A bécsi rendőrhatalóság a minap nem mindennapi igazolványt állított ki. Az igazolvány egy előkelő bécsi gyáros és háztulajdonos nevére szól, aki most 44 éves és gyakorta utazgat. A szóban forgó igazolvány pedig feljegozítja birtokosát, hogy tetszése szerint férfi vagy női ruhában járjon, mert az illető „ur” tulajdonképpen „nagyságos asszony”, akit a természet legkülönbözőbb játéka két nembeliséggel áldott meg. Ne hogy azonban e miatt kellemetlenségei támadjanak, folyamodására az osztrák belügyminisztérium utasította a rendőrséget a szóban forgó igazolvány kiállítására. A különös okiratnak már hasznát is vette a gyáros, aki csak 20 éves korában fedezte fel, hogy benne — két lélek lakozik. Salzburgban történt, hogy a gyáros „ur” megszállott az ottani legelőkelőbb hotelben, ahonnan azonban mindjárt megérkezése után mint elegáns hölgy távozott. A gyors metamorfózis persze feltűnt a szaglászó szállósze-mélyzetnek, amely sietett besugni a gyanus esetet a rendőrségnek. A kiküldött detektív tényleg le is felelte önágyaságát és kérdőre vonta a „maskarádá” miatt. Erre előkerült a ridikülből a bécsi igazolvány: „B. K. gyáros ur, lakik Wien..... utca 2. szám, az ő élettani sajátosságai alapján, amelyeket hatósági orvosok igazoltak, miniszteri engedéllyel jogosult tetszése szerint férfi vagy női ruházatot viselni.” A detektív pedig — mit tehetett egyebet? — fejet csóvált és ellépett.

— **A bán merénylői.** Zágrábból jelentik: Csacics Vladimir dr. vizsgálóbíró tegnap és ma kihallgatta Scheffer Jakab kereskedelmi iskolai tanulót, akit a bán ellen tervezett merénylet alkalmából beszállítottak a bíróságra. A bíróságra vitték Herzigonja Ferenc díjnokot és Jaksics György pincért is. Cicics József diákot, akit a rendőrség fogva tartott és aki Scheffer lakótársa volt, szabadlábra helyezték, mert a rendőri nyomozás nem talált bizonyítékot arra, hogy része volt Scheffer tervében.

— **Az Aradi Filharmonia Egyesület évzáró és tisztújító közgyűlése** június hó 7-én, vasárnap délelőtt 10 óraker tartja a kulturpalotában saját helyiségében (a Turista Egylet feletti sarokteremben, bejárat a Maros-part felől.) A tagok mennél nagyobb számban való megjelenését ez uton is kéri az elnökség. Érdeklődők szívesen láttatnak. A közgyűlés után (11 óraker) a megjelentek kivonulnak a temetőbe Hóozli Jakab, az egyesület néhai első karnagya síremlékének felavatására.

— **Megvert tanárok.** Szerajevóból jelentik: Mesztrában három gimnáziumi tanuló az utcán megtámadta a gimnázium igazgatóját és két tanárt s véresre verte őket. Tettüket állítólag azért követték el, mert három tanár a szerbhorvát ifjúságot zaklatja. A gimnáziumot azonnal bezárták.

— **Öngyilkos volt aradi kapitány.** Temesvárról jelentik: Kootz Frigyes temesvári negyvenhat éves százados, aki hosszabb ideig Aradon is szolgált — ma hajnalban hatlövetű forgópisztollyal föbelötte magát, azonnal meghalt. Az öngyilkos százados — aki feleségén kívül két gyermeket hagyott hátra — tegnap hivatalos átíratot kapott, amelyben arról értesítették, hogy nyugdíjazzák. Öngyilkosságának valószínűleg ez is volt az oka. Kootz Frigyes egy évvel ezelőtt ment Temesvárra. Aradról helyezték át, mint katonai raktári tisztet. Kootz hét évig volt Aradon. Eredetileg a hatvanharmadik gyalogezredben szolgált, de innen áthelyezték az aradi élelmezési raktárhoz. A századoson az utóbbi években a kedélybetegség tünetei kezdtek mutatkozni, melyek rohamosan fejlődtek. Kootzon azután az év elejével teljesen erőt vett a neuraszténia. Melankólikussá vált és üldözési mánia gyötörte. Ehhez azután roppant nagy testi fájdalmak is járultak, úgy, hogy az egykor szorgalmas, kinosan pontos és törekvő katonatiszt nem volt képes kötelességének eleget tenni. Négy hónappal ezelőtt bekerült a temesvári kórházba, hol betegségét előrehaladott paralizisnek minősítették. Három hónappal ezelőtt elbocsátották a kórházból, mert kitűnt, hogy Kootz betegsége gyógyíthatatlan. Tudta ezt maga a százados is, ami még jobban elkésértette és teljesen morózussá tette. Tegnap mig családja távol volt, öngyilkos lett.

— **Felsült kincskeresők.** Déváról jelentik: A tegnapi felhőszakadás után a koszolai hegyekből vadvizek zudultak a városra és ezek a görög keleti román temetőnél több helyen régi római pénzt és görög érmet mostak ki. Oly nagy mennyiségben kerültek ezek napfényre, hogy a gyermekek marékszámra árulták. A csángók azt hitték, hogy aranykincsre bukkantak és ma tömegesen láttak hozzá a tovább ásáshoz, azonban eredménytelenül.

— **Kinos fejfájásnak és álmatlanságnak,** bágyadtságának és túlságos ingerlekenységnek legfőbb oká a rendetlen székelés az okozója. A bécsi idégörvosi klinika tudományos jelentéssel azt mondják, hogy a betegeknek a természetes Ferencz József keserűvizet azért alkalmazzák oly szívesen, mivel már kis mennyiségben is sok betegség előidézőjét kiméletesen megszünteti. A Ferencz József vis oly o. csó orvosszer, hogy még a kevésbbé tehetőseknek is bátran ajánlható. Kapható minden gyógyszerárban, drogériában és fűszerüzletben. 464

— **Gazdát cserélt aradi ingatlanok.** Montag Manó és Montag Dezső eladták az aradi 5623. sz. tkvben felvett gróf Apponyi Albert körút 4. sz. házat 130.000 koronáért Rosenfeld Herman és nejeinek. — Ungurián Moyzsa eladta az aradi 3551., 3824. és 4062. sz. tkvben felvett ingatlanait neje szül. Szoboszlay Máriának 6000 koronáért. — Nacht Viktor és neje eladták az aradi 3829. sz. tkvben felvett Petőfi-utca 7. sz. házat 100.000 koronáért Münz Márton és nejeinek. — Zinner Viktor és neje eladták az aradi 6166. sz. tkvben felvett Lipót-utca 8a. sz. házat 12.000 koronáért Márás Karolyénak. — Demián Vazul dr. aradi orvos megvette Sarlot Domokos nyug. főkapitány Deák Ferenc-utca 31. sz. házat 110.000 koronáért.

— **Vasárnapi zárás.** Mi alólított uri szabók tudatjuk az igen tisztelt vevőinkkel s a nagyérdemű közönséggel, hogy közös megegyezés alapján üzletünket f. évi június hó 7-től bezárolag augusztus hó 20-ig, vasárnaponként egész nap zárva tartjuk. Braun Miksa s. k., Cziráky Alajos s. k., Erdős Ignác s. k., Engel Bernát s. k., Geordiades József s. k., Gianotti Sándor s. k., Hirsch Antal s. k., Hollender Illénné s. k., Jakabffy I. és Társa s. k., Karpelesz Zsigmond s. k., Karácsonyi Márton s. k., Kádár István s. k., Kiss András s. k., Klár Ferencz s. k., Malek Dezső s. k., Maricza György s. k., Martini János s. k., Márton Jakab s. k., Mártics és Pák s. k., Rosenberg Herman s. k., Schaffer Henrik s. k., Sugár József s. k.

— **A felső légcsővek hurutjánál makacsnyálkásság,** kínzó köhögéssel hassnál a „Sirolin Roche”. Ez magában egyesíti a Kreosot-präparatumoz rég bevált gyógytulajdonságait anélkül, hogy ingerlő vagy mérgező hatása volna. A mellett olyan jóízű, hogy hónapokig is szívesen veszik.

— **Ki az inspekciós?** (Levél a szerkesztőhöz.) A rendőrségen, mindjárt a kapu mellett naponta kifüggesztenek egy táblát. Szolgálati kimutatás vagy más ehhez hasonló cím ékeskedik a tetején és az van rajta írva, hogy aznap ki az inspekciós orvos, ki az ügyeletes rendőrtiszt, ki hol teljesít szolgálatot. Benéztem délelőtt a rendőrségre és odaadók buzgalommal kezdtem olvasgatni a valóban nem fölösleges írást, mert bizony jó, ha tudom, hogy ez, vagy az a rendőr ma hol található, hogy melyik rendőrtisztet találok itt, vagy ott. Szorgalmas munkámat azonban csakhamar megzavarta a kapus. Kérem — szólt ridegen — ezt nem szabad idegennek olvasni. Hát ki nek szabad, bátorkodtam kérdezni. Csak nekünk — hangzott a válasz, ön úgy látszik nem rég jött Aradra, ha ezt sem tudja. Megpróbáltam szerényen ellenvetni, hogy éppen nekünk, közönségnek kell azt olvasnunk, mert hiszen ők, rendőrök úgy is tudják, azonban érveim hatástalanul maradtak és én kénytelenül belenyugodtam abba, hogy tilos azt tudnom, ki az ügyeletes orvos, mi a neve annak a rendőrnek, aki a Hungária-kávéház előtt áll. De ha már a rendőrségen ezt így bölcsen kifőzték, nagyon szépen kérem, világossítsák fel a szegény halandókat, akik ezt a magasabb intézkedést nem értik, hogy minek hát akkor ott az a tábla?

— **Műhímezés eredeti Singer varrógépen.** A Singer Co. varrógép részvénytársaság Arad (József főherceg ut. 9. sz. a.) 3 év alatt körülbelül 1000 vevőjét tanítottatta ki az eredeti Singer varrógépeken a műhímezésre teljesen díjtalanul, nevezett cég legelsőbben Aradon a női ipariskolában létesített tanfolyamot, — s azóta állandóan 10—12 vevőt tanított üzlethelyiségében, — továbbá a vidéken Pécskán, Eken, Kisjenőben, Ujszentannán, Ujaradon és Vingán is igen szép sikerrel rendezett tanfolyamokat, melyek folytán a műhímezés a vidéken meghonosult, s aki a háztartásban nagyon is fontos segédeszközt akarja beszerezni eredeti Singer varrógépet vesz, mert azon a midőn a rendes varrást, szímetlítés, plissirozást eszközli, — azon még szines és fehér himzés, monogram cakk, madeira, smirna különféle és perza himzés applicatív része munkát, valamint fehérnemű és harisnya stoppolást is végezhet. Nevezett cég Aradon egy nagy teremben nagyobb szabású tanfolyamot akarván rendezni felkérjük hölgyközönségünket, hogy aki részt akar venni e tanfolyamon, szíveskedjék jelentkezni a cég üzlethelyiségében.

— **Az aradi üzletek nyári munkaszünete.** Az aradi női-divat, kézmű és rokonszámabeli kereskedők elhatározták, hogy a korábbi években követett szokáshoz képest üzleteiket június 14-től, augusztus 20-áig bezárólag vasárnaponként egész napon át zárva tartják. Az erre nézve létrejött egyezséget a következő cégek írták alá: Bellák és Deutsch, Bohn Károly, Hoffmann Sándor, Kell és Krausz, Glück Dezső, Lengyel Testvérek, Rosenblüh H. és Tsa., Scherhág H. és fia, Weisz és Benjamin, Deutsch Testvérek, Hoffmann Antal, Wadowszky Gusztáv.

— **Öngyilkos munkás.** Barta József husz éves gyári munkás ma reggel hét órakor a Hajó-utcában levő éjjeli mulatóhelyen föbe lőtte magát és azonnal meghalt. Barta tegnap érkezett Budapestről Aradra, tettét azért követte el, mert szerelmes volt a mulatóhelyen levő egyik leányba, aki az utóbbi időben elhidegült tőle.

— **Tízéves találkozó.** Felköttem volt tanulótestvérségeim, akikkel 1904. évben az aradi felsőkereskedelmi iskolában együtt érettségiztünk, hogy megállapodásunkhoz híven 1914. június hó 7-én délelőtt 11 órakor a fentnevezett iskola disztermében megjelenül szíveskedjenek. Az ünnepség után bankett lesz, evégből szíveskedjenek valam idejében közölni, kik öhajtanak azon részt venni. — Jakabfy Dezső Arad, Aradi Első Takarékpénztár.

— **Kétféle „okos fej“ létezik** t. i. azok, akik a tésztahoz, kuglofhoz, tortához és süteményekhez dr. Oetker-féle sütőport 12 fillér évek óta állandóan használnak és azok, akik csak ezután fognak rájönni, hogy a dr. Oetker-féle sütőpor tényleg a jelenkor legjobb sütőszere. Az előbbiek száma állandóan szaporodik, az utóbbiak mindig kevesebben lesznek, ami mindenestre legjobb bizonyítéka a dr. Oetker-féle sütőpor jószágának. 1618

— **Nyaralni indulók figyelmébe. Igló — a Szepességen, a Magas Tátra alján — gyönyörű és olcsó nyaralóhely.** A városban egy kilométernél hosszabb vízszintes parkszerű sétányok, forrásvíz, villanyvilágítás és gőzfürdő. A város mellett terül el a festői fekvésű tizenöt holdas Madarász-park. Negyedóránnyira fenyőerdők. Havi lakások 15—40 K. Havi ellátás 56—80 K. Iglóról a Magas Tátra legszebb pontjai, sőt csúcsai (Csorbató, Tarpatak, Zöldtő, Tengersizmes) egy nap alatt járhatók meg. Mindenféle kitűnő vasutés- és automobilösszeköttetés. A műemlékeiről nevezetes Késmárk, Lőcse, Szepesvár s a természeti szépségéről híres Dobsinai jégbarlang, Sztracsenai völgy, Branyiszkó és Hernádátörés legalkalmasabb kiránduló pontja. A Magyarországi Kárpátgyógyászati Szekhelye. Gyakori társas kirándulások. — Közélebbi felvilágosítással szolgál az „Idegenforgalmi Iroda“ Igló. 3499

— **A legtöbb ember nem törődik gyomrával,** mintha az nem is érne annyit, mint bármely más szervünk, pl. a tüdőnk, amelynek megbetegedése mindenkét nyugtalanít. S mégis ha a gyomor rendetlenül működik, lanyhul az egész test munkaképessége. Ezért mindenkinek kötelessége, a legcélszerűbb zavarokat észrövéve, azokat rögtön eltüntetni. Ezen célra legalkalmasabb a 40 év óta legjobban bevált dr. Rosa gyomorbalzsam Fragner B. cs. és kir. udv. szállítású gyógyszerárúházból Prágából, mely minden gyógyszerárúháznál kapható.

— **Orvosi körökből. Drechsler Henrik dr.** fogorvos, orr-gége specialista külföldi tanulmányutra utazott. 3470

— **Vizsga. Unger Mór** zene-tanár jeles képzettségű tanítványa Schwarz Klári Budapesten az Orsz. magy. kir. zeneakadémián zongorából és zeneelméletből kitüntetéssel vizsgázott.

— **A ruhák megóvására** mindenféle előszeretettel használják a 14 év óta bevált kellemes illatú „Mof“ molypusztító szert, mely nemcsak elijeszti a molyoknak a ruhákhoz való közeledését, hanem biztos sikerrel meg is öli őket. „Mof“ ezerszer erősebb, mint a kámfor és a naftalin s csomagonként kapható 1, 2-20 és 4 koronáért minden illatszertárban és drogériában. Ahol nem kapható, forduljunk: an die Parfümerie „Oja“ A. G. Wien I., Petersplatz No. 11. 2499

— **Síófok ujj strandfürdője és a síófokszálló** a pünkösdi ünnepek alkalmából nyílnak meg. Minthogy a nagykiterjedésű plage és a pompás homok- és napfürdők valószínűleg tengerparti jellegűt kölcsönöznek e páratlan balatontavi fürdőhelynek, a nagy érdeklődésre való tekintettel a kabinok és szobák lefoglalása ajánlatos. Szobák júniusban 3-tól 6 koronáig állnak rendelkezésre, teljes ellátással pedig napi 10—12 koronába kerülnek. Az igazgatóság.

— **Bérma ajándékok.** Külön e célra beszerzett mérsékelt áru, maradandó, szép, szolid, elsőrendű gyártmányú ékszer, u. m. karsattok, függők, gyűrűk, láncok, nyakékek, órakarsattok Weinberger Ferenc ékszerésznél Arad, Andrassy-tér 20. (Fischer Eliz-palota.) 439

— **Jó éjszakát** szerezhet magának mindenki, ha a hálószobáit a „Löcherer Cimexin“-nel fertőtleníti. A fővárosban történt próbák beigazolták, hogy a „Löcherer Cimexin“ nem csak a poloskát és annak petéit pusztítja el rögtön, de megszabadít a ruszli, sváb és hangyáktól is; a molykártól pedig a szőrme ruhákat teljesen megóvjá. Beszerezhető: Földes Kelemen, Hehs Vilmos gyógyszerárúházaiban és a készítőnél „Löcherer Gyula“ gyógyszerárúházaiban Bártfán. 1373

— **A közelő bérálásra** arany, ezüst ékszer, órák a legszerényebbtől, a legelegánsabbig, igen mérsékelt árakon és nagy választékban szerezhetők be Igaz Sándor ékszerésznél Andrassy-tér, Minorita-palota. Telefon 321. Alapítva 1902. 3105

— **Antik butorok,** régi porcellánok, biedermeier poharak és más, ezen korból származó tárgyak eladatnak Braun Miksa cégnél Arad Boros Béni-tér 2. Hétköznapokon 5-től 7-ig.

— **Hölgyközönség szíves figyelmébe** ajánlom legújabb tavaszi és nyári női kalap modell ujdonságaimat óriási választékban, kivételes olcsó árakon. Átalakítások és gyászkalapok legrövidebb idő alatt elkészülnek. Szíves látogatást kért Grünblatt Antónia Szabadság-tér 11. 2421

— **Tavaszi ujdonságok,** elegáns kalapok nyakkendő, harisnyák, uri fehérneműk, zseb-kendő, gummikabátok, utazósapkák, az összes uri divatekkek nagy választékban és legolcsóbban „Chic“ uri divatüzletben Arad, Andrassy-tér 15. 1321

— **Külön bérálásra készített kedvezményes áru ékszer,** izléses gyűrűk, collierek, karsattok, órák Muccal, a legszerényebbtől kezdve a legértékesebbig, Gallert J. és fia ékszerész cégnél Andrassy-tér 22.

— **Pap Lajos** fogorvosi gyakorlatát Andrassy-tér 20. szám alól, Andrassy-tér 7. szám alá (Réthy-ház, Minorita-templommal szemben) helyezte át. 2926

— **Sokszorosítások,** írásmunkák, fogalmazványok, beadványok, fordítások magyar-, német-, francia-, angol nyelvben legjutányosabban olvállal Engel írógépvállalata, Lázár Vilmos-utca 2. 657

— **Elegáns gummiköpenyek és átmeneti kabátok** legjutányosabban beszerezhetők Hirsch Antal uriszabó cégnél Arad, Andrassy-tér 22. sz. alatt. 1557

— **Kiváló szép formájú fehér bérma cipők,** tenniscipők urak és hölgyek részére. Angol vászonn sapatcipők és a világhírű Chasalla Kneip-sandalok már megérkeztek Weinberger János kizárólagos cipőraktárába. 2271

— **Ha rosszul érzi magát,** igyék egy üveg eredeti Kárpáti-féle epehajtót, mely a legkitűnőbb fájdalomcsillapító gyomortisztító hárszer. Ize édes, hatása gyors és biztos. 1 üveg utastársakkal 40 fillér. 12 üveg franco K. 4-80. Kapható kizárólag a készítőnél Kárpáti János gyógyszerárúháza Arad, Boros Beni-tér. 14

— **Gyermekkocsi gyári raktár Fischer-féle Nagyáruháza** Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt. Fischer-nél legfinomabb, legmodernebb és lelegegységesebb gyermekkoscsik 20%-al olcsóbbak lettek.

— **Footballok, footballcipők, tenniszverők,** nagyválasztékban és legolcsóbban Hegedűs Gyula cégnél Arad, Andrassy-tér 16. Telefon 506. 1321

TÁRKASÁGOK

(Uj időjelzés.) Egy aradi társaságban délutánonként kis csoport ül körül a söld posztos asztalt és néhány óra hosszat komoly hevüléssel — amelyet suhogó, zizegő bankok súlyosítanak — az ötre bevágás problémái körül folyik az ütközet. Bármielyen elágerjárás legyen is, akárhogyan uszik a posztörök pénze: pontosan nyolc órai harangszóra összedobják a kártyát és másnapra halasztják a mérkőzés folytatását. A napokban is a megszokott délutáni szórakozásnál ütök az urak. Epen egy népszerű és kedves humoru aradi uriember oldalán üt a szerencse. Az ismert aradi ur nyeresben volt és egészen csinos bankócsomó halmozódott előtte.

— Na fejezzük be: nyolc óra van — szólalt meg egyszerre a vidám uriember.

Általános elképedés fogadta ezt a kijelentést. A partnerek és kibicék egymásután kaptak elő az aranyórakat és egyhangulag konstataáltak:

— Mit beszél ez itt nyolc óráról, hiszen még fél nyolc sincsen!

— Hát tudjátok, talán az órán még nincs, de az én pénzem már nyolcat mutat — döntötte el a kérdést molyogva a tréfakedvelő ur és összezsévedve a söld asztalról az aznapi „eredmény“ bankóit.

Az ötletes megjegyzés hosszantartó, zajos derűtséggel találkozott. A vidám ötletnek azután tegnap folytatása is akadt. A törvényszéki palota folyosóján a tréfás eset egyik tanúja összetalálkozott a vidám uriemberrel.

— Kérlek szépen — szólította meg — otthon feleltem az órámat.

— Félitzenegyor tárgyalásom van, mond kérlek, hány óra?

A megszólított gondolkodás nélkül elővette mellyezsebből a duplafedelűt és megnézte:

— Pont fél tizenegy.

— No ez bámulatos! — kiáltott a kérdezősködő.

— Mi bámulatos!

— Te itt az órát nézed, pedig én holtbírtosra vettem, hogy a bugyellárisodról állapítod meg az időt.

TÖRVÉNYKEZÉS

Mágnás Elza gyilkosai.

— A megölt asszony ékszerai. —
Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, május 30.

Mágnás Elza örökös rabságra ítélt gyilkosai, mint budapesti tudósítónk jelenti, beletnyugodtak sorsukba. Weiss Ödön dr. védő ma reggel meglátogatta Kóbori Rózsit, aki kijelentette előtte, hogy tulszigorúnak tartja az ítéletet és hogy nem ő bujtotta fel Nicket, aki csak boszúból vallott ellene.

— A börtönőrök előtt is kértem — mondta Kóbori Rózsai — hogy mondja meg az igazságot.

— Ha én kapok kötelet, akasszanak fel téged is! — felelte nekem Nick.

Ma reggel Gleichmann Lajos dr., Schmidt Miksa ügyvédje megjelent Balogh György törvényszéki elnöknel, akit arra kért, hogy a meggyilkolt Turcsány Emilia hozzá intézett leveleit adja ki. Az elnök, minthogy a levelek örökség tárgyát ugysem képezhetik és különben is diszkrét tartalmuak, elrendelte azok kiadását.

Az ügyvéd a meggyilkolt anyjának képviselőjében is kérelmet intézett az elnökhöz és kérte, hogy 65000 korona értékű ékszert szolgáltatasson ki a bagyatékokat kezelő közjegyzőnek. Az elnök ezt is elrendelte.

§ Aradi ügyvédek — katonai védők. Mint ismeretes, a jövőben katonai bíróságok előtt ügyvédek is védhetik a vádlottakat. A jelentkezések során újabbban a következők vállalkoztak az aradi ügyvédi kamaránál ilyen feladatra: *Parecz Béla dr., Székely Ferenc dr., Fuchs Albert dr., Gabos Jenő dr., Jancsovic Emil dr., (Békéscsaba) Juhász Géza dr., Szamek Emil dr., (Békésgyula) Avramescu Vazul dr., (Máriaradna) Jancu Cornél dr., Krausz Gyula dr., Mittler Izidor dr., Popper Sándor dr., Berger Ernő dr., Singer Lajos dr., Mandl Vilmos dr., Hotoran Viktor dr., Borcsiczky Dezső dr., (Orosháza) Rafael Miksa dr., (Algyógy) Kell József dr., Martos József (Békésgyula), Schiffert Ferenc (Békésgyula), Stoinescu Sándor dr., Szabó Frigyes dr., Domsa György (Pankota), Tellmann Sándor dr., (Kisjenő) Gara Armin dr., Velosov Géza dr., Lányi László dr., Lőcs Rezső dr. és Nagy Sándor dr.*

TANÜGY.

(—) Tanítógyűlés. A „Délmagyarországi Tanítóegylet marosmelléki fiókköre”, — melyhez az ujaradi, vingai és lippai járások tanítói, tanítónői és ovónői tartoznak — május hó 28-án Vingán tartotta tavaszi közgyűlését, melyen a fiókegylet tagjai s tanúgybarátok igen szép számban jelentek meg. A fiókegylet választmányának ülése után Vadász János vingai esperes-plébános misét mondott, melyen a fiókkör dalköre Mayer Ker. János ujaradi plébános vezetése mellett „Mitterer Jézus neve tiszteletéről” szóló misejét adták elő. Mise után Prinz Fidéll ujaradi igazgató-tanító, fiókkör elnök megnyitójá után Andres János vingai községi tanító az alsó-ausztriai iskolákról tartott felolvasást, melyért elnök indítványára a közgyűlés jegyzőkönyvileg fejezte ki köszönetét. Ezután elnök meleg szavakkal üdvözölte Neidenbach Ödön aradi polgári iskolai tornatanárt, aki meghatóttan köszönetet mondott a szívélyes üdvözlésért, majd egy teljes órán át igazán érdekes szabad előadást tartott a modern testi nevelésről és bemutatva élénk érdek-

lődés mellett két tanulóval a tanteremben is elvégezhető különféle svédgyakorlatokat. Pilsák János fiókegyleti titkár felszólalása után meleg óvációban részesítették Neidenbach Ödönt. Henczl Ferenc temeskenézi községi tanító az egységes tanítói fizetés- és tanítói nyugdíjörvény revíziójáról tartott hosszabb előadást, majd több egyleti ügy tárgyalása után elhatározta a közgyűlés, hogy a fiókegylet az őszi gyűlését Németságon fogja megtartani. A közgyűlés után diszbed volt, melyen több felkösztönt hangzott el.

(—) Áthelyezés. A közoktatásügyi miniszter Román József aradi Bibics alapi főgimnáziumi rendes tanárt az ungvári kir. kath. főgimnáziumhoz, Szmetana Péter ungvári kir. kath. főgimnáziumi r. tanárt az aradi Bibics-alapi főgimnáziumhoz helyezte át.

EGYESÜLETI ÉLET.

Parkünnep az aradi tüdőbetegek javára.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 30.

A legnemesebb hivatást, a szegénysorsu tüdőbetegek gondozását és segélyezését végző tuberkolózis elleni küzdelem aradi egyesülete Urbán Iván báró és Darányi Jánosné elnök vezetése mellett tegnap tartott értekezletén kimondta, hogy június hó 28-án parkünnepélyt rendez, amely a kulturpalota előtti sétányon, továbbá a Baross és Salacz-parkokban és a Marosparton hangversenyekkel, kabaré-előadással, lámpionos fölvonulással, tűzijátékkal, sátorárú-sítással és egyéb vigalmakkal szórakoztatni fogja a humánus cél szolgálatára egybeseregülő közönsége.

A vármegyeháza tanácstermében megtartott értekezletet Urbán Iván báró nyitotta meg. Bejelentette, hogy az egyesület végrehajtó bizottságának főlkérésére Darányi Jánosné kidolgozta egy nyári ünnepélynek nagyszabású tervvezetét.

Bak Sándor egyesületi titkár vázolta a parkünnepély programját. A titkár előterjesztése után Leitner Ernő dr. a legnagyobb örömmel üdvözölte az ünnepély rendezésének gondolatát. Zubor Andor is pártolja az eszmét és egyben az ünnepély céljára felajánlja a N. ptutárdót, amelynek területe tanrendezésre különösen alkalmas. Bácskai Béla dr. egyesületi igazgató javasolja, hogy az összes társesületet kérjék föl ügyük támogatására.

Urbán Iván báró elnök összegezi az elhangzottakat, köszöni a megjelenést és az ülést berekesztette.

(*) Adomány. Singer János dr. édesanyja koporsójára szánt koszorúmegváltása címén 20 koronát adományozott a tuberkulózis elleni küzdelem aradi egyesülete tüdőbetegegondozó intézetének, melyért az egyesület nevében köszönetet mond Bácskai Béla dr. igazgató.

(*) Mészézet. Az Aradvidéki mészézegegyesület ma — vasárnap — délután az Illics-féle méhes megtekintésére Gájba rándul ki. Felkérem az egyesület tagjait, hogy pont 2 órakor gyülekezzenek az újtelepi fiúiskolánál. A lövonat fél 3 órakor indul az indóházról. Az elnökség.

(*) Az aradi turista egyesület június hó 27-én július hó 7-ig rendeli ki a legszébb pontjára Konstantin polyba társas kirándulását. Részvételi díj személyenként 250 korona. Jelentkezni lehet 1914. június hó 4-ig az aradi turista egyesület igazgatóságánál (Kultur palota) minden nap d. u. 8-7 óráig szóval vagy írásban.

(*) Köszönetnyilvánítás. A Nők Otthona céljaira küldtek: egy magát megnevezni nem akaró jötevő 50 koronát, Glück Józsefné 10 koronát, Kohányi Róbert egy szép éjjeli szekrényt, Ábray Gizi 2 üveg cseresznyelekvárt, Hirschmanu Irén olvasmányokat. Mindez adományokért hálás köszönetet mond az elnökség.

(*) Az aradi főgimnáziumi és főreáliskolai szegénytanulókat segélyező egyesület folyó évi június hó 1-én (hétfőn) délelőtt 11 órakor tartja évi rendes közgyűlését, melyre a tagokat tisztelettel meghívja az elnökség.

SPORT.

Arad pünkösdi sportja.

(Bajnoki atletikai verseny az ATE pályán.
— Két fővárosi vendégcsapat az AAK nál.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 30.

Pünkösöd másodnapján (hétfőn) délután fél négy órakor az óvártéri sporttelepen lesz az Aradi Torna Egyesület kerületi bajnoki atletikai viadala. Mint minden évben, úgy most is igen élvezetes sport eseményben lesz része városunk sportközönségének annál is inkább, mert ezen a viadalon itt lesznek délmagyarország összes számottevő egyesületei a legjobb atlétákkal.

A rendezőség nagy ambícióval készül a verseny elé, fáradságot nem kímélve mindent elkövet, hogy a viadal kifogástalanul folyjon le az ATE eddigi igen jó hírnevéhez méltóan.

Az egyes versenyszámok:

100 yardos síkfutás 5 induló. Magasugrás. Ezen számon a tavalyi bajnok Szigethy Jenő (A. T. E.) ismét indul, 1 angol mértföldes síkfutás 7 induló. Súlydobás 6 induló $\frac{1}{2}$ angol mértföldes síkfutó 8 induló. A tavalyi bajnok Knizse (A. T. E.) 220 yardos síkfutás 6 induló. Diszkosz vetés 5 induló. Távugrás 1 angol mértföldes gyaloglás. 5 induló. 3 angol mértföldes síkfutás 7 induló. Rudugrás 4 induló. Az atletikai viadal után football mérkőzés lesz.

Megfelelő számú ülőhelyekről, buffetról gondoskodva van. Ugy az atletikai, mint football mérkőzésre egy jegyet adott ki a rendezőség és azt a legminimálisabb összegben, 60 fillérben állapította meg. Sportjegy 40 fillér. Diákjegy 20 fillér. Program ára 10 fillér.

Pünkösöd két ünnepén mérkőzik az AAK. pályán a kék-sárga dresszes MAC. s a zöld-fehér dresszes FTC. csapata az Aradi Atletikai Klub sárga-fehér dresszes csapatával.

Főlöszleges hangsúlyozni azt, hogy a sport s ebben különösen a football ma már mily nagy jelentőségű egy modern város életében. A főváros ezrekre menő sportrajongói után a vidék nagyobb városai is ezrekre menő közönséget tudnak egy-egy mérkőzésen felmutatni s azután a lépés után, hogy Arad elsőnek merészelt angol csapatot vidékre hozatni, mind sűrűbben látogatnak el a főváros első osztályú csapatok is a vidékre, hogy a sportérett közönséget játékuiban gyönyörködtessék.

Érthető tehát, ha épen Aradot egyszerre két fővárosi csapat látogatja meg. Ez elismerés Arad közönségével szemben ép úgy, mint az Aradi Atletikai Klubbal szemben. Most Arad közönségén mulik, hogy ezt a vendégségbe jövő két fővárosi csapattal szemben viszonzza.

Eddigi híradásainkban ismertettük már a csapatokat, kiemeltük kiváló klasszis játékukat, köztöltük azt, hogy az AAK. a legkomplettebb csapattal veszi fel a küzdelmet s minden jel arra mutat, hogy rég nem élvezett szívós játékuiban fogunk mindkét napon gyönyörködhetni. Hogy melyik lesz a szebb, nehéz volna eldönteni.

— A mérkőzések mindkét napon a Török Gábor-utcai sporttelepen délután 5 órakor kezdődnek. A hetyárakat a klub a következőképen állapította meg: Páholy 12 kor., korzólús 2:50 kor., tribün ülés 1:20 kor., állóhely 80 fillér, munkásjegy 50 fillér, deákjegy 30 fillér. A tolongást elkerülendő a klub két pénztárt állított fel.

+ Aradi katonák football-mérkőzése. Nagyváradon nagy katonai parádéval mérkőznek meg három város: Arad, Debrecen és Nagyvárad gyalogezredeinek footballistái. Tegnap már délelőtt 9 órakor kezdődött a nagy match, amelyen jelen voltak: Csanády altábornagy, hadosztályparancsnok, Békéssy vezérkari őrnagy, Barbini vezérőrnagy, Paczák vezérőrnagy, dandárparancsnok, a váradai tisztikar és Aradról Litschauer alvezredes, Pechtold százados. Először a 39-es debreceni és a 33-as aradi csapatok mérkőztek. Eredmény 0:0 (0:0). E mérkőzést Schmidt Béla vezette. Ezután a két váradai csapat vette fel egymással a küzdelmet. A 101-esek könnyen nyerték meg a matchüket a 37-esek ellen 6:0 arányban, felidő 4:0. Ma az aradi 33-asok a nagyváradai 101-esek ellen játszottak.

+ A szegedi tavaszi löversenyek. A Szegedi Gazdasági Egyesület az idei tavaszi löversenyeket június hó 6-án és 7-én rendezte az egyesületi löversenyterén. E verseny igen nagy szabásúnak ígérkezik, mert a 14 futam 18 000 korona díjára ezideig 112 nevezés történt. Külföldös érdeklődést kelt a június 7-én megtartandó „sorsolási verseny.” A versenyen 4 totalsateur gép bookmaackoz lesz és ka-onazene játszik. Pályajegyek előjegyezhetők a versenydíjkárnál (Szeged, Tisza Lajos-körút 69.) a többi jegyek a szegedi üzletekben és tőzsdékben kaphatók május hó 30-tól kezdve a verseny napjáig. Ugyanott kaphatók a részletes versenyprogramok is.

MULATSÁGOK

(=) Népiünnepély a városligetben. Az Acsev. „Szárnyaskerék Dalkör“ május 31-én (pünkösd vasárnap), a 33-ik gyalogezred zenekarának közreműködése mellett népiünnepélyt rendez. A népiünnepély programja szenzációt keltő számokból van összeállítva. Lesz hangverseny, kabaré tombola, gyermek- és női szépségverseny, velencei éjszakára emlékeztető tűzijáték és sok új bohóság, melynek látása meglepő szórakozást fog nyújtani. A népiünnepély délután 2 órakor kezdődik és este 7 óráig személyenként 50 fillér, azontul éjfélig 1 korona a belépti-díj. Este 8 órai kezdettel a „Fehér Kereszt“ nagytermében dalestélylyel egybekötött táncestély lesz, melynek belépti-díja személyenként 1 korona 20 fillér, családijegy 2 korona 50 fillér. 3269

(=) Hangverseny. Az aradi posta- és táviráda altisztek és szolgálók dalköre folyó évi május hó 31-én, pünkösd első napján délután 4 óráig este 8-ig a 33. gyalogezred zenekara közreműködése mellett Ujaradon a báró Nopcsa kertben hangversenyt rendez, a műsort, mely belépőjegy gyanánt is szolgál, a vezetés személyenként 40 fillérben állapította meg, külön meghívó nem bocsátatik ki, a dalosgyesület ezuton hívja meg a közönséget, rossz idő esetén ünnep másodnapján tartják meg.

(=) Az aradi könyvkötők 10 éves jubileumi népiünnepélye 1914 június 21-én tartatik meg. Kéri a Szakegyesület a nagyközönséget, hogy a jótékony célra való tekintettel, tombolatárgyakat sziveskedjenek adományozni és azt Filadelfi Adolf szakegyesületi elnök címére, Aradi nyomda r.-t. elküldeni kegyeskedjék.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Egy előfizető. Névtelen levélben elmondott történeteket bajos nyilvánosságra hozni. Hogyan feleljünk mi nyilvánosan olyan intim dolgokért, amelyekért a beküldő még előttünk sem mer felelősséget vállalni a nevével. Azután kissé hihetetlen és zavaros az ön története a főtisztviselő önt ostromló leányáról, aki önt halálra üldözte szerelmével, de amikor ön közelébe próbált hozzá egész gárdával vette körül magát, hogy öntől szabaduljon és mindennek tetejébe önt mint tolatkódó üldözöt elmeorvóintézetbe juttatta. Talán nem is ok nélkül???

Rózsa. Sorajegy nem nyert.

Mibe kerül a mozgósítás... Amint már minden fővárosi lap napokkal előbb megírt, bőven ismertetett, arról nem adhatunk senki kedvéért napokkal utóbb terjedelmes cikket.

Zászlószentelés. Ha néhány sorban mondtunk volna el, közölhetünk volna, de a nehezen olvasható, terjedelmes és vasárnapi eseményről szerdán beszámoló cikket még csak át se tudtuk alakítani úgy, hogy az esemény jelentőségéhez mért kisebb terjedelemben helyet kaphasson.

Dr. M. L.-né. A postaigazgatóság (ez esetben a nagyváradi) szívesen ad részletes felvilágosítást arról, hogy mikor lesz a legközelebbi kurzus. A kurzus elvégzése utáp kap fizetést; a kurzus tandíjának nagyságát ugyancsak a postaigazgatóság tudatja.

I. M. Ha ilyen pompás ajánlattal rendelkezik miért akarja azt éppen nálunk érvényesíteni? Jó bornak nem kell céger, rossznak pedig nem hasznák. P. D. A pünkösd számáról már lezest.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Az arad-hegyaljai szőlők és borok.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 30.

A fagy- és jégkár veszéllyel járó három fagyosszent napon és Orbán napján szerencsésen kár nélkül túl vagyunk, mert a megelőző három év ezen időszakában: április közepe táján, mindig nagy fagy- és jégkárokat szenvedtünk s így, ha a második időszak: a szőlők virágzásának időpontja is szerencsésen s eső nélkül mulik el, úgy végre mégis kilátás van rá, hogy a szőlők 3-4 év után egyszer ismét jó középtermést fognak adni.

Ezen természetesen szükséges, hogy a későbbi hónapokban, kellő időben, elegendő eső, a cukorképződéshez pedig megfelelő meleg időjárás legyen, hogy így valahára ismét finom, édes fajborokat szüretelhesünk, mert bizony a savanyu, ugyanevezett hárommembers borokkal nem igen volna segítve, mert azokból évről-évre nagyobb mennyiség eladatlan marad az aradi pincékben s így, a nehezen értékesíthető készlet nagyon is felhalmozódik.

A korábbi években már egészen hozzá voltunk szokva, hogy — kevés kivétellel — többnyire elsőrendű kitűnő fajborok termettek; melyek az ország legjobb és legnemesebb asztali és csemege boraihoz tartoznak s ilyenek el is vannak ismerve. Amál élszomorítóbb a bortermelésre és Arad-hegyaljára, ha látjuk, hogy körülbelül 12.000 holdat kitevő, hírneves aradmegyei borvidékre Ausztriából és a felsővidékről szállítanak be hozzánk asztali borokat, pedig importált borok a legtöbb esetben alig érik meg az érték fizetendő összeg felét.

Az aradi kereskedőknek, kötelességük lenne a körülményt méltányolni s legelőképebb, sőt tündetőleg: **csakis az arad-hegyaljai borvidék borait kellene forgalomba hozniuk, s ezt, tekintettel a borok kitűnő minőségére s jó hírnevére, igen könnyen, sőt némi büszkeséggel tehetnék meg.** Még kell gondolnunk, hogy az újratelepített szőlők Arad város polgárainak legalább is 100 millió koronájába kerültek s hogy a nagy terhek és károk számos derék polgárt juttattak koldusbotra. Miért importáljunk és igyunk tehát idegen, nem a mi vidékünkön termett borokat??

Az idén, legalább eddig, szőlőink igen szépen, kármentesen állanak s a fűthozadék bőséges s ha így marad, akkor az idén igen jó középtermésre számíthatunk; míg az ország sok más vidékén igen szomorú kilátások vannak.

Több szőlőbirtokos.

Budapesti áru- és értéktőzsdé.

Tőzsdéi közlöny.

Budapest, május 30.

Készárú.

Amerika egy fellel olcsóbb. Kinálát, vételkedv gyenge, 10 ezer mm. 10 fillérrel magasabb.

Határidő.

	Déli sáviat	2 órai sáviat
Buza 1914. októberre	13.44 13.45	13.44 — 13.45
Rózsa 1914. októberre	10.05 — 10.06	10. — 10.01
Tengeri 1914. júliusra	7.96 — 7.97	7.99 — 8. —
Zab 1914. októberre	8.31 — 8.32	8.29 — 8.30

As árak 50 kilónként számíttva.

Budapesti értéktőzsdé (május 30.)

Magyar hitel	805.50
Magyar hitel	774.35
Koronajáradék	79.90
Magyar-magyar államvasut	735. —
Láslogbank	397.25
Magyarbank	490. —
Magyar Bank	476.50
Magyar Bank	487. —
Kereskedelmi Bank	3626.50
Magamurányi	620. —
Magyarárjani	667. —
Magyar Vasut	591.50
Magyar Villamos	816. —

Bécsi értéktőzsdé (május 30.)

Magyar hitel	603.50
Magyar hitel	780. —
Magyar-magyar államv.	688. —
Magyar vasut	90.25

A Temesvári Lloydársulat terménycsarnokának átvettél árjegyzése. (Árak 100 kilogrammonként korona értékben.) 1914 máj. 30 Buza 75 kilogrammos 27.80—27.40, 50 kilogrammos 27.50—27.60, 77 kilogrammos 27.70—27.80, 78 kilogrammos 27.90—28.00 Rózsa (prima) 21.20—21.30, (közép) 20.70—20.90, Árpa (sörfőző) —, (szakmánya) 14.70—14.90, Zab (prima) 14.30—14.50, (közép) 12.60—12.70, Tengeri régli (magyar) —, (román) 15.00—15.20, (román) régli 14.70—14.80, új 10.30—10.50, Turgonya 100 kgr. (fehér) 6.50—6.60, (rózsás) 6.80—7.00.

Feloldó szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1914. évi május 31. és június 1-én:

!!! HÁROM ELŐADÁS !!!

Fél 4, 7 és 9 órakor. Pénztáryitás délután 3 órakor, este fél 7 órakor.

!!! OLCSÓ HELYÁRAK !!!

KABARET

Pintér Imre és színtársulatának vendég-felléptével.

NYILTÉR.

Gyenge csontalkatu

gyermek, kik undorodnak a csukamájolaj szedésétől, egész különös szeretetet tanúsítanak a Scott-féle emulsió iránt. Es az ok indítja az orvosokat arra, hogy a közönséges csukamájolaj helyett Scott-féle emulsiót rendeljenek, ha a kis picikének csontképző elemre van szükségük. A Scott-féle emulsió, csontképző alkotórészekből álló összetételé folytán, a fiatal szervezetnek erőt kölcsönöz és pótolja a csontoknál ilyen esetekben hiányzó ásványállományt. A gyermekek kezdenek egyenes testtartással járni és rövid idő múlva kellő biztonsággal, életvidáman futkosnak.

Határozza tehát el magát halvány, gyenge gyermekeivel, a jó, könnyen emészthető Scott-féle csukamájolaj emulsióval, mely őket rövid idő múlva piros pozsgásokká, vidámmá teszi.

De csak a Scott-féle emulsió és nem más.

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 fillér. Minden gyógyszertárban kapható. Ha ezen lapra hivatkozva 50 fillér értékű bélyegget küld SCOTT & BOWNE Ges. m. b. H., címére Wien, VII., egy gyógyszertár utján próbaadagot küldünk. 173

9821

SALVATOR

kiváló bór- és lithiumos gyógyierrá

vess- és hólyagbajoknál, köszvényél, cukorbetegségnél, vörhenyél, emésztési és egyéb szervek hurutjainál kitűnő hatással. — Természetes vasmentes savanyuvíz.

Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszertárakban.

SCHULTES ÁGOST

Székely-Lipóci Salvatorforrás-villásai Budapest, V. Ruda-központ 2

Nyílttér.
György

Menyhért és Társa

**Női
Felöltők**

áruháza Arad, Andrassy-tér
8. szám. (A Minorita tem-
plom bejáratával szemben.)

Legujabb tavaszi újdonságaink u. m.:

Angol felöltők

Divat köpenyek

Selyem és brochee köpenyek

Angol kostumeok

Leány kostumeok

Divat aljak

Blouseok és Pongyolák

teljes választékban megérkeztek. 1164

Szabott ár! Telefon 8-55.

A tisztviselők és katonatisz-
tek bevásárlási r. t. szer-
ződéses szállítója. ❖ ❖

APOLLO

SZINHÁZ.

Pünkösd vasárnap:

Ismeretlen kéz.

Amerikai dráma
2 felvonásban
és a

Tenger titka.

Eredeti felvétel.

Pünkösd hétfőn:

Önfeláldozás.

Amerikai dráma
3 felvonásban és

**A gyermek-
mentő majom**

Dzsungel törté-
net 2 felvonásban

Legközelebb:

**Szenzációs izgalmas
detektívdráma.**

MENETREND.

Arad—Nagyvárad.

Arad	1.	5.00	6.20	8.20	11.42	4.15	9.30	4.51
Csaba	é.	6.27	7.23	9.23	1.12	5.19	11.01	6.54
	i.	6.49	8.19	11.40	1.88	5.56	1.47	1.47
Nvárad	é.	9.40	12.01	2.15	4.—	8.20	3.54	8.54

Nagyvárad—Arad

Nagyvárad	1.	6.00	8.01	10.10	1.15	4.40	7.52	1.14
Csaba	é.	8.12	11.08	12.37	4.34	7.22	11.04	8.26
	i.	11.27	11.27	2.05	5.57	7.29	9.06	4.52
Arad	é.	12.32	12.32	3.11	6.59	9.03	10.09	5.57

A vastag számok a gyors-, a dült számok a motor-, a rendes számok a személyvonatokat jelzik.

Kiadó

3, 4 és egyszobás
lakások.

Bővebbet: Steiner József irodájában Szent
László u. 7. sz. 3515

5 napig a Béla-téren.

Aradon előnyösen ismert

Grand Colosseum HORVATH

CIRKUSZ

junius hónap 4-én érkezik különvonaton.

Elsőrangú világvárosi
műsor! 18 attrakció! 3492

Megnyitó előadás

csütörtökön, junius 4-én
este fél 9 órakor. Bővebbet a falragaszok.

Szállodák és vendéglők hir-
detésére nélkülözhetetlen!

**"UTMUTATÓ"
Vasuti Menetrendkönyv.**

A magyar és közös közlekedési vállalatok hivatalos menetrendkönyve

Tartalmazza a ma-
gyar, közös, osztrák, kül-
földi vasutak és hajók me-
netrendjeit és menetárait, a köz-
vetlen vonatcsatlakozásokat,
utirányokat, a bérko-
csik viteldíjszabását

2001

Bővebb értesítést nyújt a kiadóhivatal,
Budapest, IV. ker. Régi posta-utca 4. szám.

Szállodák és vendéglők hir-
detésére nélkülözhetetlen!

Steckenpferd- liliumtejszappan

Bergmann & Co. cégtől Tetschen a/Elbe.

egyre nagyobb kedveltségnek és elterjedtségnek örvendő szeplo ellen való elismert hatásánál fogva a bőr-és szépség gondozásában való föllumulhatatlanságáért. Ezernyi elismerőlevél! Sok legnagyobb kitüntetés! Bevásárlásnál óvatosság! Úgyeljen nyomtatékosan a Steckenpferd védőjegyre és a cég helyes nevére! Darabja 80 fillérért kapható gyógyszerárakban, drogériákban, illatszerüzletekben stb. Hasonlóképpen kitűnő Bergmann Manera liliumkrémje (70 fillér egy tubus) Kitűnő szer női kezék gondozására.

Tudományos apróságok.

AZ INKÁK ELSŐ VÁROSA fölé borult az a hatalmas őserdő, amelynek óriási fáit, rengeteg bozótja közül Hiram Bingham amerikai professzor öt évig tartó kutatás után kiszabadította az ősrégi város jelentékeny romjait. Régi várakozása a tudományos világnak, hogy Dél-amerika őserdőiből még nevezetes romokat, emlékeket hozzanak elő, de minden eddigi fölfedezésnek jelentősebb az amerikai professzoré, akit a híres Yale egyetem támogatott expedíciójában. Hiram Bingham kutatásait azoknak a régi mondáknak az alapján kezdte meg, hogy az Andések között védett helyen hatalmas városa volt az inkák népének. Tampu Tocco volt a város neve és a három nagy ablak városának is nevezték. Az Urubamba folyó környékén élő indiánok utmutatásai alapján indult az amerikai tudós az ősi Tampu Tocco fölkeresésére és rettentő fáradságok után átvergődött a zuhato-gos, örvényes folyón az őserdővel borított hegyek közé. Az egyik völgy lankáján teljesen elborítva a fölébe növekedett őserdőtől megtalálta Bingham professzor a keresett várost. Expedíciójával nekiállt az erdőirtásnak és egy hónapi munka után megtisztította a fáktól, bozótól az ősi romokat. A várost, amelyet a benszülöttek Machu Picchu-nak neveznek, a kőkorszak idejét élő aztékek lakták. A brizak falai csodás épségben maradtak. Csoportosan, egy közös bejáratnál épültek össze ötével-tízével a hazak és az egyes ilyen házcsoporthoz a házfalakon található vésett jelek szerint egyazon család tagjaié voltak. A házak a hegyoldal terrasos bevágásain emelkednek és lépcsős utcák kötik össze az egyes terrasokat. Több mint száz lépcsős utca van a városban; köztük olyanok is, amelyeknek 100-150 fokuk van. Három közeli forrás vizét másfél kilométer hosszú kőbevéjt esatorna vezette a városba, egy keskeny völgyet is át-hidalva utjában. Legérdekesebb része azonban a kőkorszakbeli városnak kétségtelenül az a fehér kőtömbökből összerótt templom, amelynek falán három hatalmas ablaknyílás tátong arnak hirdetőjéül, hogy ez csakugyan a három ablak városa... A város körülbelül kétezer évvel ezelőtt épülhetett. Lakói csak kő szerszámokkal dolgoztak, de ezzel csodálatos tökéletességgel végezték munkájukat. Valószínű, hogy az éghajlati viszonyok kedvezőtlen változása okozta, hogy a városból kivándoroltak kényelmesebb fekvésű tájra a későbbi inka városok felé Machu Picchu lakói...

UJMÓDI MÉRTEKVÉTEL módját eszelte ki most egy német szabómester. Abból az okoskodásból indult ki, hogy a szabóknak is, a ruhavásárlóknak is sok bajt okoz a mellény és kabátpróbálgatás és mindig van panasz a ráncokra, hogy bő, hogy szűk, hogy feszül, hogy lóg... A „feltaláló” most úgy akar segíteni a bajon, hogy modellt mintáz a ruharendelőkről. A rendelőt levetkőzteti és mezitelen testére deréktól — nyakig erős vékony vászonzubonyt ad, amelyet gummi szalagokkal ragaszt keresztül-kasul és valami kulimással ken be. Mikor mindez páncéllá keményedett — ami elég gyorsan történik — a vevő hátán fölvergő a pántélt és lefejtik a testéről. Ezzel készen is áll a modell, amelyet csak össze kell ragasztani hátul és rálehet szabni a kabátot, mellényt,

mintha csak a vevő testére szabnák. Nadrághoz nem kell eféle modellírozás, mert a nadrág enélkül is jól áll — mondja a kitűnő német modell szabó.

ABLAKTALAN FELHŐKARCOLO épül most Newyorkban. A tizenkilenc emeletes óriás-épületben, amelyben az amerikai szakfolyóiratok hatalmas könyvtárát helyezik el lesznek tulajdonképpen ablakok, de ezek közül egyetlenegy sem lehet kinyitni. Az ablakokat egyszerűen befalazzák a házóriásba és csak a világosság hatolhat be üveglapjukon. A különös építkezés célja az, hogy megakadályozzák a por bejutását és azt, hogy felhőkarcolókra, de különösen a könyvtárra oly veszedelmes tűz egy az ablakon át bejutó szikrából támadhasson. A házóriást mesterségesen, rengeteg ventilátorokkal szelöztetik pormentes levegő tartányokból.

Nyiltér.

Berger gyógy-kátrányszappana
G. Hell & Comp-tól.
Kiváló orvosok ajánlják és Európa legtöbb államában a legjobb eredményekkel használják mindenféle **bőrkiülés ellen** különböző krónikus bajok és kiütések, valamint haj- és makakkorpa ellen. Tartalmaz 60 százalékos fakótrányt és lényegesen kíméletesebb a kereskedelemben előforduló egyéb úgynevezett gyártmányoktól. Működés borbajoknál egyen hatású.

Berger kátrányos kényszappana.
Hősek és gyomrok ellen enyhébb hatású kátrányszappan

Berger glicerin kátrányszappana.
Továbbá kátrány nélkül a híres

Berger-féle Borax-szappan
pattanás, napjaink, szeplo, miltosor és más bőrbajok ellen. Darabja utasítással együtt 70 fillér.

Uj-erger gyógy-nyíló kátrányszappana.
Kiváló hatású bőrbetegségeknek, fejt- és szakállkorpa-
valamint kiváló hajnövekedést szor. 1 üveg 1.50 korona. Kérjen kifejezetten Berger-szappant G. Hell & Comp-tól és nézze meg jól a melléltet levegő-
gyógy- és glicerin-
szappant. Kiváló-
tiszta. Működés borbajoknál egyen hatású.
Wien 1913. és az 1900-ik évi párisi világkiállítás arany-
érem. Kapható minden gyógyszerárban, drogériákban és szak-
üzletekben. Nagyban: G. Hell & Comp, Wien, I., Helffer-
storferstrasse 11-13. Budapesten nagyban és kiskeresletben:
Tóth József gyógyszerárban Király-utca 12., Molnár és
Moser, Thalhammer és Seitzel, Kochmeister, Frigyes-
utódnál, Radányi Testvérek, Stessel Nándor és
társai, Neruda Nándornál, Deisler Frigyesnél, Vár-
körút 6. Keszinyben minden gyógyszerárban, több dro-
gériában és illatszerüzletekben.

Aradon G. Földes Kelemen, Hehs Vilmos, Hajós Árpád és Rozsnyay Mátyas-gyógyszerész uraknál; Hegedüs Gyula Andrassy-tér 15. parfumerie, Vojtek és Weisz drogueriában és kapható az összes hazai gyógyszerárakban. 2641

A gyomor egészségben TARTÁSA

főleg a táplálkozástól, az étvágytól, az emésztés szabályosságától és a terhes székrekedés megelőzésétől függ. Régióta bevált szer, kiválóan jóllehető és legbiztonságosabb gyógyfővekből gondosan elkészített étvágygerjesztő, emésztést előmozdító és enyhe hashajtó házi szer, mely a mértéktelenség, ismeretlen követelmények, helytelen táplálkozást, meghűlést és a terhes székrekedést mint pl.: gyomorhív, felpuffadást, fölösleges savképződést és a görögös fájdalmakat megszünteti **Dr. Rosa gyomor balzsama**, Fragner B. gyógyszerárától, Frágában.

ÓVÁS! A csomagolás minden része a törvényileg bejegyzett véd-jegyet viseli.

Főraktár:
B. FRAGNER csász. és királyi udvari szállító gyógyszerártára ::
„A Fekete sashoz” PRAGA. Kleinseite, Nr. 203.
Naponkénti posta kúldás. Nerudagasse sarkán.

1 üveg 2 kor. 1 fél üveg 1 korona.
Pórnai pénz előleges beklódsával 1.50 korona, egy kis üveg 2.00 korona egy nagy üveg 4.70 korona 2 nagy üveg 8.00 korona 4 nagy üveg 22 korona 14 nagy üveg kúldunk trankó az osztály magyar monarchia minden államaira.
Raktár Aradon: gutori Földes Kelemen, Hajós Árpád, Hehs Vilmos és Rozsnyay Mátyas gyógyszerárakban.
Raktár Magyar és Ausztria-ország gyógyszerárakban. 1915

Sokszorosan utánzótt, de soha el nem ért eredményekhez Zacherlin

Valóságos csodálatraméltó bármely rovar ellen. Soha nincs zacskóban, hanem kisrőrlag üvegben és kapható:

- Arad:**
Nagy Farkas (Adler Anna és társa), Färber Lajos és testvére, Eles Armin, Vojtek és Weisz, Pollák József, Hegedüs Gyula, Weigl Adolf és társa, Ehrenfeld Ignác, Dürr Gusztáv, Schlesinger Béla, Dalmel Lajos utóda Schenck Rudolf, Braun Soma, Weisz Dávid, Steinitzer N., Meer Mór és fia, Hoffmann J., Hoffmann Ottó, Lazár Gyula, Guttmann Gyula, Dusek Ferenc utóda, Dürr Kocsárd, Rottstein Mór, Kovács Gusztáv utóda, Kertész Pál, Dónáth Simon, Braun Antal, Riesz Mátyas, Glüc József, Schwarz M. és társa, Schwarz János, Ifj. Weisz Mór, Prolich István, Hendl testv., Gróf László, Altman Ede, Erbeszkern Béla, Kardos Miklós.
Uj-Arad: Orth A. J. utóda Theisz Miklós, Haekkel Gyula és tsa.
Battonya: Fischer Hermann, Geller Ferenc.
Borosjenő: Blau Dávid, Radó Adolf, Straus Ignác.
- Battonya:** Klein Márton.
Csermő: Holländer Samuel Fia.
Gurahoncs: Weisberger Samu ut.
Kisjenő: Messer Lipót
Mária-Radna: Berwanger József, Joszt Árpád, Weisberger Pál.
Mészhegyes: Anspitz Lajos ut. Mosony Károly, Kruchio Elekné.
Pankóta: Barna Lajos, Duffek Kálmán Messer Armin, Pavlovics Konstantin utóda.
Pécska: Turcsy Nándor.
Radna-Lippa: Eisele János utóda, Palla Mihály, Huszarek Agoston, Schwarz Ferenc, Wingeron József, Wingeron Miklós.
Soborsin: Hirschmann Márk, Roth Mór és társa.
Uj-Szt.-Anna: Endre Hermann, Henny Károly.
Világos: Kreittler Vilmos, Weber János.
Vinga: Kleemann N. ut Tóth András, Bánfi Béla, Irsa Daniel, Kaufmann Ignác ut. Kaufmann Róza.
Zádorlak: Hemmen Ferenc. 2597

Uj könyvek.

* A magyarfürdők ingyenes kalauza. A hazai fürdők legrégibb ismertetője, a „fürdők és nyaralóhelyek” XVIII-ik évfolyama dr. Fodor Oszkár gondos szerkesztésében most jelent meg. A díszes illusztrációkkal ellátott könyv a magyar fürdőkre vonatkozó hasznos tudnivalókat tartalmazza és ezáltal jelentékenyen közreműködik abban, hogy népszerűsítse azokat a kincseket, amelyek kétségkívül a magyar fürdőkben rejlenek. A könyv ingyen áll bárkinek rendelkezésére és 20 fillér portódíj ellenében megküldi a „fürdők és nyaralóhelyek” kiadóhivatala Budapest, VIII. Stáhlly-utca 15. sz.

* A „Modern Szemle” legújabb száma friss, változatos tartalommal jelent meg. Molnár Ferenc „A szobaur visszajött” című pesti életképét mely az illusztris író fényes tehetségét tükrözi. Kóbor Tamás: „Vak asszony” című elbeszélését, mely az íróját az élet legnagyobb megfigyelőivel helyezi egy sorba, Veér Imre artistikus verseit, Rezek Román: „Leánykacaj férfisirás” című friss, úde költői tárgyú novelláját, Haraszi Zoltán megkapó versét „Dantéhez” első magyar „Guj de Maupassant” tanulmányt s Balzac: „Az ismeretlen remekmű” című megragadó drámai erejű novelláját hozza. Régi magyar könyvesház, könyvritkaságok ismertetése, Veér Imre modern bibliográfiája s bőséges szemle-rovat teszi változatosabbá a számot, mely 60 fillérért minden könyvkereskedésben és dohánytözsdeben kapható Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VII., Rákóczi-ut 62.

* Virágtenyésztés, I. rész. 79 sikerült ábrával. Irta: Czapáry Bertalan m. kir. főkertész, a mezőhegyesi állami kertészet vezetője. Ára 1 korona. Megjelent a „Pátria” irod. vállalat és nyomdai részv.-társ. kiadásában, Budapest, IX., Üllői-ut 25. Különös gondot fordít az utmutatást a virággyak elkészítésére, a talaj, a kiültetés és a szabadban való ápolásra, valamint a virágos kertek berendezésére, továbbá a cserepes szobai virágok tenyésztésére, a növények teleltetésére, a virágos ablakok elkészítésére, valamint szobáinknak virággal való ékítésére s a virágok

téli virágoztatására. Végül pedig a beteg növények gyógyításánál ügyes és hasznos gyakorlati eljárásra tanít meg.

* Tanítsuk-e a latin nyelvet? (Tájékoztató a művelt nagyközönség számára; írta Vekerdi Béla főgimnáziumi tanár.) Tudvalévőleg a mai gimnáziumi rendszer alapját és gerincét a latin nyelv képezi, e könyv azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy van-e egyáltalán szükség e nyelv tanítására és sorra cáfolja azokat az érveket amiket a latin nyelv hívei e tárgy tanítása mellett felhoznak. — A könyv, mely, elejétől végig eleven és érdekkeltő előadással van megírva, nem annyira a szakemberek és pedagógusok számára készült, mint inkább a szülőkhöz és általában az iskola iránt érdeklődő polgársághoz szól. A könyv 2 koronáért minden könyvkereskedésben kapható.

* Kis elbeszélések nagy gyermekeknek. Irta: Puella Classica. Németből fordították: Franyó Zoltán, Jovag Glazewski Adám, és Dunajec Nándor. Ára 3 korona. Kapható minden könyvkereskedésben, pályaudvarokon és a szerzőnél.

Nyilttér.

Balatonfüredi szanatorium és gyógyfürdő

Természetes szénsavas iszapfürdők és balatonfüredi. Ivókúra. Fizikai és diätetikai gyógyintézet az összes belbetegségek számára, különös tekintettel a szív- és érrendszer, vese megbetegedéseinek és női bajoknak. Cukorbetegnek ivó-, alkalisáló- és diätetikus kúra. Idegbetegek számára az összes modern gyógyszerközökkel felszerelt. Soványító-, hízó-kúra. Röntgen- és kémiai laboratórium. Zander intézet. Inhalatórium. Egész éven át nyitva. — Prospektussal és felvilágosítással szolgál. **Fürdőigazgatóság.**

Női
3338

A Pozsonyi Kereskedelmi- és Iparkamartól fenntartott nyilvános, három évfolyamu **FELSŐKERESKEDELMI ISKOLA POZSONYBAN**
Érettségi vizsgálat. Állásbiztosítás. Internátus.
Értseletét kívánatra küld: **az igazgatóság.**

MUSCHONG

Buziás

gyógyfürdője

A magyar Nauheim.

Tomcsamegye.

Idény május 15 - okt. 1.

Természetes szénsavas-sósavas-rádiumforrásokkal. Elsőrangú gyógyhely páratlan hatással

Szívbántalmaknál

szívizom- és billentyűbajoknál, a véredények elmeszesedésénél, ideges szívbántalmaknál, szívgyengeségnél,

Női bajoknál

idült lobok, izmalmányok, méhbajoknál, hőszámvárosoknál, továbbá a vér megbetegedéseinek, **köszvény, rheuma, idegbántalmaknál** (tabes),

Vese- és hólyagbajoknál

idült veselob, hólyaghurut, prosztatibajok stb.

Természetes szénsavas-sósavas-rádiumfürdők. Moorfürdők. Hidrogén- és szulfid-ivókúra. Röntgen és Zanderintézet. — Diéta konyha. Kitérő ellátás. Mérsékelt árak. Hivatalos fürdőorvos és igazgató-író: **3337**

Dr. Mahler Gyula

Fürdőorvosok: dr. Biasini Ferenc, dr. Porubia Romulus, dr. Pataky Nándor, dr. Schopf József, dr. Sugár Rezső, dr. Glass Rezső, dr. Dian Miklós, dr. Borca Demeter, dr. Weisz Hermin.

Részletes prospektussal és felvilágosítással szívesen szolgál **a Fürdőigazgatóság, Buziásfürdő**

RADÓ GYULA

NŐI FELÖLTŐ ÁRUHÁZÁBAN

ARAD.

Elismert legjobb szabású divatbluzok

valamint

legújabb divatu fehér grenadin-, batist- és vászonruhák

Rövid divatfelöltő,
Sportkabátok,
Selyem felöltők,
Fehér kabátok,
Gyermek felöltők,

Leányka ruhák,
Pongyolák,
Aljak,
Lüster- és
Gummiköpenyegek

rendkívül nagy választékban.

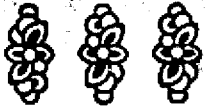
Gyászruhák és gyászbluzok.

Szabott árak!

Telefon 238.

**Szigoruan
szabott árak**

**Megyei és vá-
rosi telefon
421.**

Urasági libériák és kocsis öltönyök.

Legnagyobb választékban kitűnő ma-
gyarszabómunkával, legolcsóbb szabott
árak mellett legjobban beszerezhető

Szántó Mór és Társa Arad,

Színház-épület Aczél Péter-u. sarok!
Nagy képes árjegyzéket bérmentve
bárhova küldünk. :: :: ::

Nyíltér.

Előpatak
gyógyfürdő

Dr. WESELSZKY GYULA egyet. m. tanár ur ábronytványa szerint nagymennyiségű rádiumot tartalmazó víz. Természetes szénsavas (nauhalmi) fürdők. Kiválóan jó eredménnyel használható a gyomor, vese, hólyag és a más hurutos bántalmánál, máj- és lép-bajknál, köszvény és osztrái, altesti pangásoknál, valamint bármely az idegesség alapján fejlődő betegségeknél. A nagyhirű előpataki gyógyvíz orvosi javaslat szerinti ivása, öszekötve a megfelelő és itt feltalálható kiegészítő gyógyeszközökkel (meleg- és hidegfürdők, vizgyógyintézetű kezelés, masszázs, svéd torna, diétikus étrend), renkívül kedvező eredményt mutat fel. Fürdő-Idény: május 15-től szeptember 15-ig. V. auti állomás: Földvár és Sepsiszentgyörgy honnan állandó ólcsó kocsiköz- és edés van. Lakás, ellátás olcsó és választékos. Az elő- és utóidényben (május 15-től június 15-ig és augusztus 20-tól szeptember 15-ig) a gyógy- és zeneidőket fele fizetendő, lakások 30%-al és ellátás is sokkal olcsóbb. Az előpataki ásványvíz, mely a szénsavdús, egyénes vasas vizek között első helyet foglal el, mint gyógyeszköz, hár-mal is használható és útjé kellemes hal tisztán vagy borral vegyítve, nagy kedveltségnek örvend. Itthon és a külföldön éven-kint egy millió palacknál több kerül forgalomba. Szétküldési hely: Előpatak, de kapható a legközelebbi városban és nagyobb kereskedésben. Prospektust kívántra ingyen küld az igazgatóság. 9278

NŐKNEK

a legszegényebb konyhában, mint a legfényesebb palotában egyaránt vigyazniok kell az egészségükre, mert a feleség, az anya

nélkülözhetetlen

a család egyensúlyának fentartására. A nők a testi tisztasága szoros összefüggésben van a egészségükkel és feltétlenül fontos, hogy

mindennapi

toiletjük higiénizáló részét képezze a lysoform alkalmazása. A kényesebb testrészek mosásához és öblítéséhez — szóval az intim

toilettehez

használjanak a nők langyos vizet, melyhez kevés lysoformot öntsenek. Így tisztító és fertőtlenítő szert használnak egyszerre. A

Lysoform

megóv számtalan fertőző vagy ragályos betegségtől, megszünteti az izzadságot és a néha fellépő kellemetlen illatot. Tegyen a lysoformmal kísérletet. Eredeti üveg 80 fillér minden gyógyszertárban vagy drogériában. Esetleg oly helyen, hol ily üzletek nincsenek, oda közvetlen is küldünk lysoformot a pénz előleges beküldése esetén.

250 grammos üveg	1.60 K
500 " " "	2.80 " "
1000 " " "	4.60 " "

Kérje tőlünk az

Egészség és Fertőtlenítés című érdekes könyvet, melyet ingyen és bérmentve küldünk. 9281

Dr. Keleti és Murányi
vegyészeti gyára Ujpesten.

Következő

ujdonságok

érkeztek

KERPEL IZSÓ

100,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Georges H.: Haladás és szegénység, Kisbán M.: A haldokló oroszán, Erdőfi D.: Emberi irások, Keroul és Barré: Léni néni, Szikra: Csak egy bokor muskátli, Watanna C.: A japán csaszár, Deledda G.: A mi urunk, Krudy Gy.: Puder, Lakatos L.: A halhatatlan hercegnő, Dell E M.: A sas utja, Berrimó és Hazelton: A sárga kabát, Szemaházy I.: Prof. Villányi, Somlay K.: Pusztai szelők, Krudy Gy.: Palotai álmok, Barklay L. F.: Az esti dal, Berczik A.: A figyelmes fű, Zsódos L.: Paminó, Révész B.: Vonagló falvak, Schmittelné: Asszonyok, Gábor A.: Mit ütök itt a kávéházban? Földes I.: Vörös szegfű, Vértés J.: Intim dolgok Napoleon életéből, Gömbösné: Levelék hullása, Dánielné Lergyel L.: Edith, Harsányi K.: A kristálynézők, Szabóné Nogáll J. Boldog emberek Székfi Gy.: A száműzött Rákóczy, O'áh G.: Szegény magyarok, Kóbor: Cognac-idillek, Hankó: Univerzum VI. Fokots: Sok asszony egy férfi, Schnitzler: A préda, Anatole F.: A sovány kandur, Tristán-Abhis: A szerkesztő ur, Maupassant: Horla, Szomor E.: A függöny előtt és függöny mögött.

Németben: Foster: Droeschke No. 44, Hofer C.: Der Lebende hat recht, Croker B. M.: Waldkinder, Hauptmann G.: Atlantis, Voss T.: Die Tarantella der Carmelins, Hesse H.: Rosshader, Voss R.: Die Insel der schönen Menschen, Braun Lilly: Im Schatten der Titanen, Corday u. C.: Mit Luchsauge, Zobelitz H.: Mit Marschall Vorwärts, Herzog R.: Es gibt ein Glück, Brandenfels H.: Der dumme Peter, Tovote H.: Mutter, Werder H.: Tiefer als der Tag gedacht, Melegari D.: Meine Töchter, Schnitzler: Das weiße Land, Villinger H.: In der Schuld, Bang H.: Hoffnungslose Geschlechter, H.: Theater, Holländer F.: Sturmwind im Westen, Karin M.: grl. Sylvanis Rache, Brandenfels H.: Durchgebrant, Eyth M.: Hinter Pflug und Schraubstock.

Kölcsöndíj: havonként 1 korona 40 fillér vagy kötetenként fizetve 10 fillér.

Vidéki bérlok is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

A zenemű-kölcsöntárba is meglepő szép

ujdonságok érkeztek.

Zenekölcsöntári díj havi 2 korona, vagy füzetenként 20 fillér.

Legújabbak: Kondor: A vén cigány, Sas: Sólke P. pi operett, Szirmai: Ezüstpilla operett, Wientl: App. l. ch. Intermezzo. Sas: Anyám, az Isten veled stb. Seider: Mindig csak Targa, Lincsay: Aischa Intermezzo, Logatti: El Irresistible, Tango Lincser: Souvenir de Brési, Tango. Sas N.: Itt hagyom én a falomat stb.

Egyes könyvek és egész könyvtárak vétele; könyvtárak kiegészítése és berendezése

KERPEL IZSÓ,

183 könyv-, zenemű- és papírkereskedése Aradon.

Ó Cs. Kir. Fensége József Főherceg udvari szállítója.

Szabó Albert

ARAD, Andrassy-tér 16.

Városi és megyei telefon 239.

Megérkeztek a legjobb, legújabb kivitelű 6231

jégszekrények.

Legolcsóbb és legnagyobb raktár

Üveg, porcellán, lámpa, mennyaszonnyi kelengye, nászajándék, konyhafelszerelés, vendéglői- és kávéházi berendezések.

Mélyen leszállított árak:

Vizkészlet 1 korsó 6 pohárral	1.50
Borkészlet 1 palack 6 pohárral	1.40
L-körkészlet 1 palack 6 pohárral	1.—
12 drb vizes pohár csiszolt üveg	1.40
12 " boros pohár	1.20
12 " likörös pohár	1.20
1 felszolgáló állvány 6 tányérral	1.20
1 cukortartó	—40
1 felszolgáló tál 6 tányérral mély v. lapos	1.20

Porcellán edény, kárlsbádi gyártmány

6 pár finom szines kávé- v. tea-csésze	3.—
6 személyes kávé- vagy teás-készlet modern forma aranyozva és festve	7.50
6 személyes étkező-készlet 26 drb csodaszép forma aranyozva és festve	14.50
1 remek szép angol mosdókészlet diszesen festve	9.—
1 legújabb divatu porcellán mosdókészlet aranyozva és diszesen festve	14.—
1 majolika tészta-tál 6 tányérral diszesen festve	3.—

Alpaca evőeszközök eredeti gyártárjegyzék szerint.

Nagy választék villany- és légszesz-osillárokban. — Legjobb minőségű Wolfram izzólámpák.

Képkerekezések a legújabb kivitelben gyorsan készíttetnek.

Legnagyobb épület üvegezési vállalat.

Értesítés!

Megnyílt

a Forray-utcában, a volt Popper Testvérek-féle helyiségben
(Gróf Hunyadi palotában.)

Singer Sándor

női és férfi divat fióküzlete

ahol női ruhakelme, mosó áru, de-
lén, kész női és férfi fehérneműek,
vászon, chiffon és asztalneműek.

Kész fiu- és leányka-ruhák és felöltők.

Harisnya, keztyű, csipke és szallag
nagy választékban és jutányos áron
szerezhetők be. Kérem a nagy-
érdemű közönséget, hogy mielőtt a
fenti árukat beszerezné szives-
tedjen üzletemet felkeresni. Tisztelettel

Singer Sándor

8480

ARAD, Forray-utca (Gróf Hunyadi-palota.)

Uránia Színház.

Pütkösd vasárnapján

Kossuth Ferenc temetése.

ZIGOMÁR II.

Szenzációs detektív dráma 3 felvonásban és

A BÁNYA.

Látványos dráma.

Pütkösd hétfőjén

Száműzött királyok.

Szenzációs dráma 4 felvonásban és

Szívtelen asszony

Társadalmi életkép.

Bérmálásra

arany-, ezüst-ékszerek, órák igen mérsékelt árakban és nagy választékban szereshetők be

IGAZ SÁNDOR,

ékszerésznél, Minorita-palota. II Megyei és városi telefon 321. szám. II Alapítva 1902-ben.

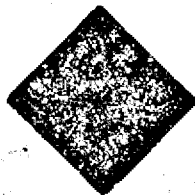
Brandt István

bádogos-, vízvezeték- és konyhaberendezési raktára

Arad, Andrássy-tér 4. szám.

Telefon 676.

Telefon 676.

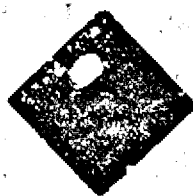
2014

Allandóan nagy választéku raktárt tartok mindennemű konyhaberendezési cikkekből, modern fürdőszoba és kloset felszerelésekből legjutányosabb árakban. Elvállalok legelőnyösebb költségvetési ár mellett összes épület-bádogos munkákat és vízvezetéki berendezéseket. Minden e szakmába vágó javításokat gyorsan és jutányos árban azonnal eszközölök.

Ransburg M. és Fia

bortermelők és bornagykereskedők, ARAD.

Számos kiállításon kitüntette. .: Telefon 323.

2013

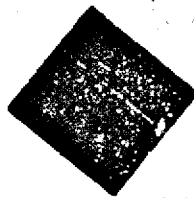
Ajánlja mindennemű saját termésű, kiváló hírnevű **Ménesi vörös, Magyarádi fehér, aszu** és egyéb csemege borokból álló raktárát.

WEISZ HUGÓ

FÉNYKÉPÉSZETI MÜTEREM

ARAD, ANDRÁSSY-TÉR 16.

TELEFON 211. SZ.

KÖVETKEZŐ KIÁLLÍTÁSOKON SZEREPELT:

1905. Budapest, B. F. C. nemzetközi kiállításon (plaket).	1912. London, Salon of Photography.
1908. Budapest, M. A. O. Sz. országos kiállításon (ezüst plaket).	1913. London, City of London and Cripplegate Ph. S. (plaket).
1910. Budapest, M. A. O. Sz. nemzetközi kiállításon (arany érem).	1913. Frankfurt a. M. (arany érem).
1910. London, Salon of Photography nemzetközi kiállításon.	1913. London, Royal Photographic S. of Great Britain.
1910. Kiew, S. Daguerre des photographes amateurs (plaket).	1913. Zágráb, Horvát művészi egyesület n. k.
1911. Hamburg, Bildnis und Figurenbild Ausstellung (plaket).	1913. London, The South London Photographic Society.
1911. London, Salon of Photography.	1913. Gent, Exposition Universell et Internationale (plaket).
1912. Dublin, Society of Ireland exhibition (érem).	1913. Dublin, Society of Ireland.
1912. Grác, Kunstphotographische Vereinigung (plaket).	1914. Edinburg, Photographic Society, s. (érem.).
1912. Miskolc, Országos amatőr kiállítás (arany érem).	1914. London, South London Photographic Society.
1912. Eperjes, Országos művészi fényképkiállítás.	1914. Dublin, Society of Ireland.
1912. London, Salon of Photography.	1914. Toronto, Canada, The Toronto Camera Club.
1912. Berlin, Gevertwerke (érem).	1914. Leipzig, Bugra.
1912. London, City of London and Cripplegate Ph. S. (ezüst plaket).	1914. Winnipeg, (Canada) Camera Club.
	1914. Birmingham, Annual Exposition.
	1914. London, Royal Phot. Soc. of Great Britain.

MENRÁTH ÉS STEINER

KÖFARAGÓMESTER ÉS SZOBRÁSZ, NAGY SIRKŐ
RAKTÁRA ÉS KÖFARAGÓ IPARTELEPE **A R A D.**

**Állandóan nagy raktár min-
dennemű kész siremlékekben,**

bel- és külföldi granit, syenit, porfyr, labrador, márvány, mészkő és homokkőből.

ALAPITTATOTT 1883
Megyei telefon sz 836

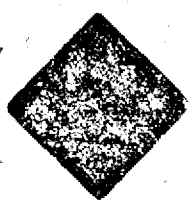
Elvállalunk mindennemű épület, granit- és márvány-falburkolást, templom- és temetői munkákat, ugymint: oltárok, szószékek, keresztelőkutak, szenteltvíztartók, mausoleumok, sirboltok, kripták, modern siremlékeket minden nagyság és stílusban, valamint minden szobrászmunkát úgy a saját, mint adott rajzok és méretek szerint a legolcsóbb árban, jótállás mellett. Temetői munkák: ugymint aranyozások, festések, sirkövek újból való alapozását és felállítását felelősség mellett végzünk. 2429

Sürgőnycim:
Menráth Steiner Arad.

Siremlékek jókarban tartását elvállaljuk.

Ajánlom a nagyközönség szives figyelmébe

Arad, Boros Béni-tér 16. szám alatt cserépkályha üzletemet.

Raktáron tartok legmodernebb kész kályhákat, ugyszintén minta után megrendelésre legyorsabban elkészítek minden kivitelű kályhákat legujabb, saját találmányu gyorsmelegítő betéttel. Elvállalok mindennemű cserépkályha átrakás és javítást, úgy takaréktűzhely speciális átalakítást legjutányosabban. Meghívásra azonnal jövök. Szives megkereséseket kérek

1821

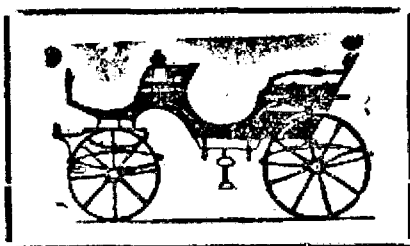

Macskásy Sámuel

kályhászmester.

Kovács és Thomay

első aradi villanyerőre berendezett kocsigyára
ARAD, KOSSUTH-UTCA 2. SZ. (Saját ház.)

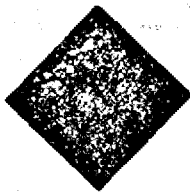
1874

Ajánlják elsőrangú gyártmányú kész kocsiikat. Használt kocsikat ujjakkal becserélünk. Automobil és kocsijavításokat jól és pontosan eszközölünk. Állandó nagy kész kocsiraktár. :—: :—: Árjegyzék ingyen és bérmentve.

LENGYEL GÉZA

oo ÉPÜLET- ÉS DISZMŰ BÁDOGOS oo

ARAD, BOROS BÉNI-TÉR 2.

Elvállal mindennemű épület-, disz-, és egyszerű munkákat legnehezebb rajz vagy minta szerint. Költségvetéssel készséggel szolgál. Raktáron tart mindennemű háztartási cikkeket. Javítások gyorsan és olcsón elfogadtatnak. Állandó nagy raktár az összes háztartási cikkekből. TELEFON 1016. SZÁM.

Alapított 1845. évben.

Butorok

3323

stílszerű kivitelben,
jutányos áron kaphatók

Reinhart Fülöp

butorgyárosnál Aradon,
Andrássy-tér 17. szám.

Telefon 92.

Tagányi István örökösei és kisjolsvai Szabó Zoltán

bornagytermelő és mintaborgazdaság Arad, Batthyány-utca 24.

Szőlőhegyek:

Magyarád és Ménes-Baraczká.

Pincék:

Arad, Magyarád és Ménes-Baraczká.

 Kizárólagosan saját termésű borok.

Sürgöny-cím:

Tagányi Arad.

Telefon 656. szám Arad.

3323

Ha szép, tartós és modern
butort, portálét, iroda- és üzlet-
berendezést kíván, úgy for-
duljon teljes bizalommal

ROXIN KÁROLY

épület és műasztalos céghez
Arad, Aranykéz-utca 7. sz.
ahol költségvetés és rajz dij-
mentesen kapható.

5984

WEISZ LEO

könyv- és papirkereskedése
Arad, Minorita-palota.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát: diszlevélpapi-
rok, albumok, képes levelezőlapok, írószerek.
A magyar irodalom összes újdonságai állandóan
raktáron vannak. — Állandó művészi képvásár.
Az összes bel- és külföldi lapok megrendelhetők.
Telefon 230. Telefon 230.

Elismert legszebb élő virágok
Patzár Sándor 2019
 műkertész virágkereskedésében
 Amerikai fehér fenyők több ezer
 példány, kertészeti rózsák és szal-
 via telepe
 Mikolákán, a villanyos mentén.

Kátrány Carbolin

1681

50% megtakarítás mellett ajánlok kátrányos papírtetőlemezt nagy választékban. Elszigetelő lemezt nedves falak szárazá tételéhez kátrányt, carbolint. Továbbá a drága olajfesték helyett ajánlom kerítések, szindelyestetők és egyéb külső faépítmények befestéséhez

RIPOTIN

Szereti az egészségét ?

akkor pormentesítse padlóját, ha nem akar mell-
 beteg lenni **OMEGA FENYŐ**
 pormentesítő padlóolajommal, prima minőség kilója
 56 fillér, másodrendű kilója 40 fillér.

külső famázfestékeimet hét színben, mely épen olyan tartós, mint az olajfesték, megvédi a korhadástól, a gombaképződéstől, szóval teljesen vízhatlanná teszi:

Levélzöld Ripotin, 100 kg. 52 kor.	Világoskék Ripotin, kimérve 75 fill.
Levélzöld Ripotin, kimérve 56 fill.	Piros Ripotin, 100 kg. 48 korona.
Borsózöld Ripotin, 100 kg. 60 kor.	Piros Ripotin, kimérve 52 fillér.
Borsózöld Ripotin, kimérve 64 fill.	Világossárga Ripotin, 100 kg. 48 kor.
Szürke Ripotin, 100 kg. 60 kor	Világossárga Ripotin, kimérve 52 fill.
Szürke Ripotin, kimérve 65 fillér.	Barnasárga Ripotin, 100 kg. 48 kor.
Világoskék Ripotin, 100 kg. 70 kor.	Barnasárga Ripotin, kimérve 52 fill.

Hordó vételnél még külön 5 százalék engedmény.

NÉMETH J. festék, lakk, gépolajok és kátrány-
 termékek kizárólagos kereskedése

Aradon, Lázár Vilmos-utca. Városi és megyei telefon 819.

Seidner Bernát és Fia

Marosborsa (Berzova)

3385

fa- és mésztermelés.

Söresarnok „MILLENIUM” Étterem

2355

Pünkösd mindkét napján és minden
következő vasárnap d. e. 11—1-ig, este
5—12 óráig

nagy

Jó magyaros konyha.
Kitűnő hegyaljai borok.

katonazene-hangverseny.

3322

Szives pártfogást kér

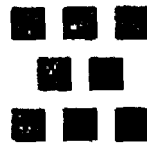
SCHUCH FERENCZ

A MILLENIUM SÖRCSARNOK ÉS ÉT-
TEREM TULAJDONOSA.

NEUMAN

Testvérek

műmalom, szesz- és élesztőgyárosok Aradon.

Ajánlják tiszta

gabona-élesztőjüket,

mely felülmulhatatlan kelesztőképessége és tartóssága folytán bel- és külföldi kiállításokon kitüntetésben részesült.

Ugyanott

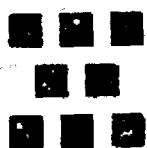
istálló-trágya

érett és félérett állapotban, valamint légen szárítva,

méltányos áron kapható.

Istálló trágya használatának előnyeiről újabb a „Mezőgazdasági Szemle” márciusi füzetében olvasható:

„A szárazság ellen erős istállótrágyázással bírjuk csak terméseink átlagát sikeresen biztosítani”.

Figyelem kereskedők!

Telefon 969.

Kérjen árajánlatot.

2647

50%-ot takarít meg, ha cipő-krém rendelmenyét

Fedóra cipőkrémgyárból szerzi be. Arad, Árpád-tér 3. szám.

Hehs-féle Vasaschinabor.

Szuverén szer vérszegénység, sápkor, szédülés a vérszegénységből eredő idegbajok, idegrohamok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyöngeség ellen páratlan vérképző és vérjavító, biztos óvszer malárikus fertőzések és infekciókból eredő megbetegedések ellen ugy felnőtteknek, mint gyermekeknek. Ára 2 korona 40 fillér. — Készíti:

HEHS VILMOS

gyógyszertára 5187

ARADON, Batthyány-utca.

A Tavaszi erős napsugarak és szelek ellenarc- és kézbőrének megvédésére a leg-
hasznosabb az általános közkedveltségű

eredeti Kárpáti-féle

Benzoe Creme Ára 1 Kor.és **Benzoe Tejszappan** Ára 70 fillér,a mely szeplőket, arcfoltokat és minden
arc tisztátalanságot az arcról meglepő
gyorsan letisztít.

Készíti és postán szétküldi

Kárpáti János

gyógyszertára

Arad, Boros Béni-tér 15. sz.

6 Kor. értékű rendelésnél postaköltség
nem számítatik fel. 7091

Városi és megyei telefon 649.

Városi és megyei telefon 649.

Szőlőkötöző fonal

szőlővenyige és karikás kötéséhez

Zsákok. Vizmentes ponyvák.

Saját gyártású gazdasági kötélárak:

Hajó és tutajkötelek.

Ruhaszáritó kötelek fehér kenderből is.

Mindennemű zsinetek.

Színes seprűvarró zsineg.

Kerti zsinórok.

Roletta zsinórok.

Kender és jutahevederek (gurtnik.)

Felvonó hevederek.

Vitorlavaszon vedrek.

Halász hálók.

Piaci hálótáskák.

Tornaeszközök.

Tennishálók.

Amerikai manila kévekötőfonal.

Kapható az

Erdélyi és Bácskai Iparáru raktár**Reich B. Károly Fia és Társa** cégnél**Andrássy-tér 6. sz. Verbos-ház.**Elvállaljuk a köteles szakmába vágó minden kötelnemű
készítését, melyeket saját műhelyünkben a legjobb bács-
kai fonalból készítünk el.Elvállaljuk kerti sátrak szállítását csikos és sima nyers
vagy vízhatlan ponyva szövetekből készítve. A legjobb
kivitelért felelünk.

Olmützer Károly

épület- és bútorasztalos műhelye

Arad, Deák Ferenc-utca 33. szám.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát, ugymint épület-, bútor-, portálé- és irodai berendezéseket, ugyszintén faredőny készítését, legszebb kivitelben a legjutányosabb árban. Szíves pártfogást kérve, maradtam kiváló tisztelettel

2526

Olmützer Károly

épület- és bútorasztalos műhelye

Arad, Deák Ferenc-utca 33. szám.

Sonnenwirth József

múci- és mázófestő, mázó és üvegedző

Arad, Deák Ferenc-utca 7.

Elvállalok mindennemű címtáblákat fára, üvegre, vaslemezre, föliratokat és festéseket csinosan és tartósan. :-:

Köszönőirat.

Szíves tudomására hozom, hogy az Ön által készített múci- és mázófestésű címtáblákat megkaptam, melyeknek igazán nagyon megörvendtem; munkája kifogástalan, melyért gratulálok és ezért munkáját mindenkinek őszintén ajánlom.

Frattyán Péter
Körösbökény.

2544

Telefon
789.

Költözők szíves figyelémbe.

Telefon
789.

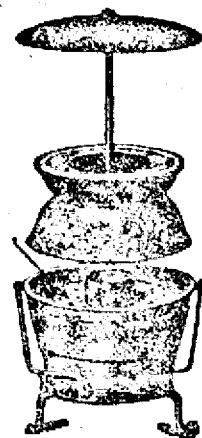

Poloska-
irtás
jótállás
mellett.

Lakás és ablaktisztítás.

Mielőtt bárhová költöznék, lakását és mellékhelyiségeit is okvetlenül feregmentesíttesse és fertőtleníttesse saját egészsége és kényelme megóvása végett. Ajánlom e célból szakszerű poloskairtó és lakástisztítási vállalatot. Meghívásra azonnal jövök. Gyors és jó munkámért 1 évig **jótállok.**

Szíves pártfogást kérek:

Poloskairtási
készülék.

Lovas Károly,

lakás és ablaktisztítási vállalata,

Telefon
789.

Mihály-utca 86. szám.

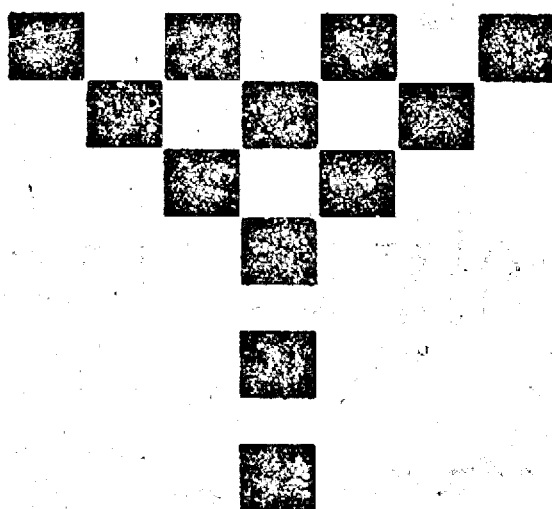
Telefon
789.

2116

M a i r o v i t z

M ó r é s F i a i

M á r i a r a d n a.

5316

**Fatermelés és kőbányák. Utépi-
tési vállalat. Hordógyártás.**

Fatermelés:

Milova, (Aradmegye), Bulza (Krassószörénymegye.)

Kőbányák:

Bátyafalva, Milova, Salymosvár (Aradmegye). Szurdok-
püspöki (Havas megye). Závoly (Krassószörénymegye.)

Mészégetés:

Kaprevár és Sobersin (Aradmegye).

Utépitések és kövezési vállalatok.

Solymos Testvérek Arad

Gépgyár. vas- és ércöntőde, Kölcsey-utca 6—7. szám.

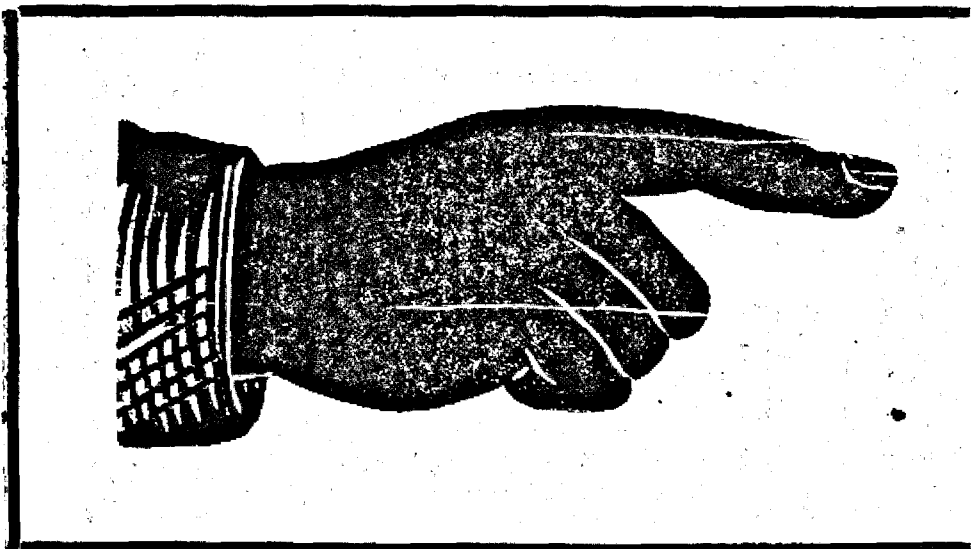
Elvállalunk minden a gépüzem terén előforduló összes munkálatokat. — Készítünk malomberendezéseket, olajsajtókat, olaj-magzuzó és pörkölő-gépeket, Malill-rendszerű borsajtókat, tengeri morzsolókat, borszivattyukat és pinceberendezési eszközöket, tömlő-csavarokat és mindennemű csapokat. — Építkezési és gépöntvényeket vas- és fémből ugy saját, valamint beküldött minták szerint. Kivánatra minták elkészítését is eszközöljük saját minta-asztalos-műhelyünkben. — Javításokat pontosan eszközölünk. Áraink mérsékeltek.

2020

Kéregöntvényü órlőhengerek csiszolása és rovátkolása.

Városi és megyei telefon 112.

Városi és megyei telefon 112.

Műszaki és világítási vállalat

Arad, Weitzer János-u. Minorita-palota

Telefon 35.

Telefon 35.

Villany- és gázszerelések a legjutányosabban.

A n. é. közönség figyelmébe ajánljuk izléses és polgári árakban tartott csillárraktárunkat. Rendelkezésre tartjuk a legjobb csillárgyárak eredeti árjegyzékeit. Vállalunk minden fajta csillár átalakításokat, amit különösen költözők figyelmébe ajánlunk. Házi telefonok, villany szobacsengő felszerelések, berendezések és javítások. Villany zseblámpák, üvegrojtok és prizmák. Mindenfajta világítási cikkek és szerelvények. Teljes tisztelettel:

Műszaki és világítási vállalat

Hoffmann és Társai.

2012

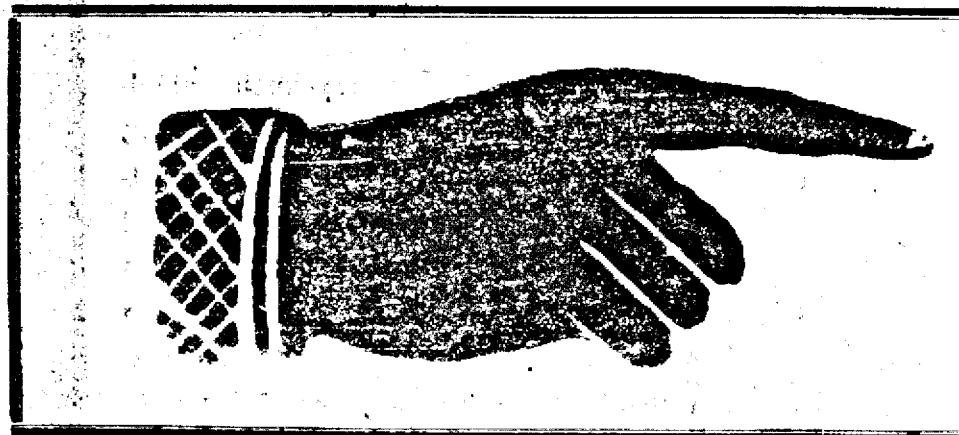
Keresk. szaktanfolyam a Söldes patika mel-
Lázár Vilmos-utca 2. sz. lett. Ezelőtt Haszinger-
 utcza 5. szám.

Könyvelés **Gépirás**
Levelezés **Gyorsírás**
Ker. számtan **Helyesírás**
Gyakorlati oktatás. Elsőrendű tanerők.
 A gyorsírás okl. gyorsírás-tanár vezetése alatt.
 Csoportos és külön oktatás. ♣ **Hölgyek és urak**
 részére. Nappali és esti tanfolyamok. ♣ **1913-ban**
89 tanítvány nyert kiképzést, kiknek legnagyobb
része már elhelyezést nyert. ♣ Az elhelyezések
lajstroma az intézetben megtekinthető. ♣ ♣ ♣ ♣

Vidékre levél útján való oktatás.

Haendle-féle külföldi rendszer. Kivánatra prospektus. Lázár Vilmos-u. 2. szám.

3326

2010

LAENDLER ALADÁR :: ::

mindennemű puha- és keményfa
termelése és kivitele.

KÖZPONT:

Budapest, V. Perczel Mór-u. 2.
Szabadság-tér sarok.

GŐZFÜRÉSZEK:

Arad, Garamszécsa, Breznó-
bánya, Erdőköz, Gáspárd, Csák-
tornya, Kassa.

ERDŐKEZELŐSÉGEK:

Bokszeg Beél, Illye, Csáktornya,
Barakony, Kassa, Nagyzerind.

KÁDÁRTELEPEK:

Magyarországon, Szlavóniában
és Németországban.

KÉPVISELETEK:

London, Páris, Berlin, Milanó,
Stuttgart, Brüsszel.

Aprított tölgyfa és fűrészpor-
brikett mint legjobb tüzelő-
anyag állandóan kapható az
ARADI GŐZFÜRÉSZTELEPEN

Arad legrégibb kerékpár és varrógép raktára

Figyelmes
Kiszolgálás

KEREKEN

KIJELENTEM!

Jutányos
Árak

az Originál Viktoria és Puch Kerékpárok, ugyszintén Pfaff varrógépek csak nálam kaphatók

HAMMER VILMOS,

Szabadság-tér 5-6. .: Telefon 96.

3327

TEMESVÁR, Erzsébetváros Hunyadi-ut 14.

Nagy szakszerű javító műhely.

Felhivom a t. szállító közönség b. figyelmét hosszú évek óta fenálló butorszál-
litási üzletemre Deák Ferenc-utca 36. sz. alatt (Mairevitz házban.) Ajánlom 6, 8 és 10
méter hosszú zárt, belül kárpitozott tiszta butorszállító kocsijaimat ugy
helybeli, mint legtávolabb eső vidékre történendő költözéseknél. Vállalok
mindennemű fuvarozást és átköltöztetést a vasutra és vidékre, nyitott,
ruganyos kocsikon s teljes jótállás mellett. Kérve a t. közönség további
támogatását, kiváló tisztelettel

Éliás Lipót Fia

butorszállító

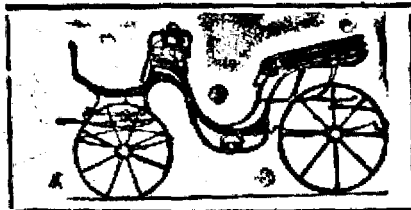
2869

Arad, Deák Ferenc-utca 36. sz.

KNITZKY IGNÁC

KOCSIGYÁRTÓ

ARAD, VARJASSY J.-UTCA. (SAJÁT HÁZ.)

Arad és vidéke legnagyobb kész koesi rak-
tára. Automobil, nyerges fényező munkák.
Jutányos árak mellett készít minden e szak-
mába vágó új munkákat és javításokat.

1684

Knapp Sándor

kelmefestő, vegytisz-
tító és fehérnemű gőz-
mosó intézete, Arad.

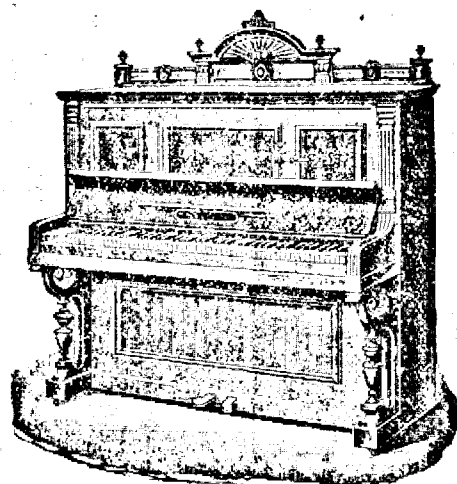
Intézet: Magyar-utca 26. szám alatt. :-: Felvételi üzlet: Weitzer- és Kazinczy-utca
sarkán. (A főpostával szemben.) :-: Vidéki megbízásokat gyorsan és pontosan eszközölök.

1875

Modern ruhafestés legújabb divatszinekre, minta után. — Ruhatisztítás vegyileg, szá-
raz uton. — Továbbá csipke- és szövet-függöny, szőrme, szőnyeg, butor-szövet,
kézimunkák, keztyük stb. stb. tisztítása és festése. — Több évi külföldi gyakorlat.

FAIX JACQUES

zongoraterme és készítési műhelye
Arad, Batthyány-utca 35. szám.

Állandó raktár: Förster, Dörr, Rössler, Hamburger, Rud, Stelzhammer, Lyra, Hofmann stb. elsőrendű gyárosok kitűnő új modelljeiből, ugyiszintén saját gyártmányu

zongorák

nagy választékban. Javitások, hangolások, szakszerű pontos kivitelben. 1877

Zongorakölcsön jutányos árért.

A kölcsönadott lány.

Irta: Bán Ferenc.

A Balogh-család, szokása szerint sétálni indult vasárnap délután. Elöl a kisebb gyerekek, mögöttük Margit, Tivadarral és hátul „jobbra” „balra” dirigálva, egyenes tartásra intve, Balogh papa, mellette meg Balogh mama. A bekés, családi csoport mosolygott is, mint egy fényképész-familiának kétségtelenül kötelessége. A kicsinyek nem igen akarták épen tartani a képzeletbeli léniát, mert minduntalan oldalt léptek volna, kicsikét futbalozni egy-egy kavics-csal, vagy pedig csuszni egyet a narancshéjon, sőt Tivadarban is sokszor megélemedett a vágy, hogy majd inkább a kocsiuton megy, de Margit elejét vette mindennek „a papa. megharagszik” és más e fajta figyelmeztetésekkel.

Szépen végigjárták a kiszabott körutat: az István-utról a Stefánia-utra, onnan az Aréna-utra s végül különböző mellékutcákon át elértek a czélig: Balogh Elek korcsmájáig Balogh Elek öccse volt a fényképész Balognak, a fényképészhez képest jó módú ember, de viszont egyetlen gyereke se volt. Baloghék a legsötétebb sarokban telepedtek meg, szerényen, mint rokon látogatókhoz illik, a vendégeknek engedve át a jobb helyeket. Balogh házmester-spiccert rendelt. A gyermekek egyelőre nem kaptak semmit. Ők várakoztak, míg Lujza néni, az Elek bácsi felesége kialuszsza délutáni álmát és akkor majd habos kávékat kapnak, olyan finom kalácsossal, minő odahaza csak karácsonykor kerül az asztalra. Balogné a konyhán át kiment a lakásba, Lujza nénit érkezésükről értesíteni, a gyerekek hallgatagon ütek, Balogh pedig a pincéből előkerült öccsével beszélgetett a rossz időről, meg a zsidók konkurrencziájáról. Lujza néni soká késett, a gyerekek hát elunták az asztal mellett. A két apró a sötét mögött ment és egyik a másikat utánozva, nagyon gyönyörködött abban, hogy milyen sebesen csuszik az ujj a fényesre dörzsölt ónlapon. Tivadar a Mátyás Diákot, a Herkó Páttert nézegette, Margit meg engedelmesen ment egy vörösba-juszos férfi felé, a ki ekképpen hívta: Gyere ide Margitkám, a kontinens legokosabb lánya.

A korcsmában még alig voltak. Az ünnep délután szomorkás hangulata lengett a fehér és piros abroszok fölött, a csapos az ajtóban állt és cigarettázott, a két pincérlány egyike meg fehér kötőjét menés közben kötve a derekára, akkor lépett be. Csönd volt, a legyek álmosan máskáltak az asztalon s Tivadar már a cimtarban keresett, maga se tudta, hogy mit. A gazda ráért panaszkodni a bátyjának. A fényképész ismerte már a nótát: rossz viszonyok, nincs már magyar becsület, az adósok sorra elszökődnek stb., csak úgy félfüllel hallgatott oda és inkább arra várt, mikor hagyja abba az öccs, hogy ő sorolhasson föl bajokat. Balogh Elek azonban valami szokatlant mondott. Figyelni kezdett.

— Az a legnagyobb baj, hogy a személyzetben nem lehet bizni! Lujzának a konyhában kell vigyázni, mert a szakácsné is lop. a konyhalányok is lopnak, nekem meg a városban gyakran van dolgom, olyankor a korcsmában niesen senki és a személyzet azt tesz, a mit akar!

Elek elhallgatott és bátyjára nézett, mintegy tőle várva segítséget. A fényképésznek azonban semmi nem jutott eszébe. „Baj! Baj!” mondta igen fontoskodva és jót húzott a spriccerből. A korcsmáros azt latolgatta magában, vajon előrukkoljon-e ajánlatával. Oda szolt a csaposnak: „Józs! két decivel!” s belekezdett:

— Arra gondoltam, ha lenne valaki, a kibben megbizhatnánk, valami rokonlány, vagy ilyen... Lujzával arra gondoltunk tegnap, hogy Margit lenne jó!

A csapos meghozta a két decit. A két testvér koccintott. A korcsmáros a feleletet várta. A fényképész így felelt: „Ez igaz!” Lujza néni jött be. meg az anya. A mint az anyját meglátta, Margit faképnél hagyta a vörösba-juszt és anyja mellé akart ülni. Elek azonban magához ölelte és a haját simogatta, mintha máttól kezdve ő lenne az apja. A két asszony már külön is megtárgyalta az ügyet s most, hogy összekerültek, nagy tanácsban vitatták meg. A fényképész meg a felesége beleegyezett, mire a részletek megbeszélésére került a sor.

Lujza néni rendre elősorolta, hogy ilyen meg olyan ruhákat és ajándékokat vesz Margitnak, így meg úgy neveli, gondoskodik a hozományáról, a kelengyéről, szóval hamarjában ledarálta nyolc-tíz esztendő minden gondját. A fényképész is örült, de mi volt az övé az anyához képest. Elek úgy érezte, hogy addig kell ütni a vasat, a míg meleg. Nagy hangon kijelentette, hogy Margitnak rendes fizetést is ad. A fényképész dühösen csapott az asztalra: „Akkor nem adom... Egy Baloghlány pénzért senkinek nem szolgál! Eljön ide, mert néktek nagy a szükségetek rá, de fizetésről szó se legyen!” — „Jó, jó! Hát úgy lesz, a mint te akarod!... Megegyeztünk?” A fényképész belecsapott a tenyerébe, a korcsmáros vissza-csapott az övébe és a vásár befejeződött. Margit másnapról kezdve Balogh Elekék lánya! Margit is ott ült, de őt nem kérdezte meg senki és nem is ügyeltek rája, hogy milyen szomorú az arca.

Megérkezett a kávé, a gyerekek meg az asszonyok nekiláttak. A busongó Margit nem akart enni, de apja ráförmedt: „Már megint affektálsz?” és megrezzenen mindenből evett-ivott, a mit eléje tettek Esteledett és az ajtón egyre sürűbben érkeztek a különböző szomjasak, meg éhesek. Az ismerősökre Elek nagy „Jó napot” kívánt és ha történetesen közvetlen ivás után léptek be, a köszönés előtt kétfelől megtörölte a bajuszát. A fényképész elégedetten nézegetett körül. Mióta ideszegődött a leányát, mintha több köze lenne a korcsmához. Arra is gondolt, hogy Margit lányát megnézni nagy-szerű ürügy lesz a gyakoribb korcsmázásra. Erre azonban csupán a lelkiismerete miatt gondolt, mert felesége sokkal inkább hatalma alatt állott, semmint szót is mert volna szólni bármilyen cselekedetéről.

A törzsvendégek egyszeriben meglátták az esetet és a vörösba-juszos már jött is diadalmasan és büszkén, hogy ő nyilatkozhat elsőnek. Letelepedett az asztal mellé s a mit eddig so-hase tett, megcirógatta a Margit arcát. Azután ezt a kijelentést tette: „Igen örvendek, a kontinensen nincs ügyesebb leány Margitkánál! A fényképész haragra fortyanva tiltakozni akart

**Alkalmi vétel
valódi Perzsa és**

SMYRNA

szőnyegekben

DOMAN SANDOR

szőnyegáruházában

József főherceg-ut 3. szám.

Beregszászi L.

szücs-áru üzlete Arad, Deák F.-utca 32.

Különlegességek nemes szőrmékből. Kész garnitúrák. Megrendeléseket pontosan és meglegedésre azonnal elkészít. Szőrme neműek nyári megőrzésre jutányos árban, teljes érték biztosítással vállaltatnak el. A községi Tisztviselők Országos Egyesületének szerződéses szállítója. Vármegyei, városi és községi tisztviselőknek 3 százalék árengedmény.

1683

a cirógatás ellen, de a bók elvette a szavát. Ültek, beszélgettek s mikor elkövetkezett volna a vacsoraidő, fényképészek hazakészülöttek. Lujza néni segítette öltöztetni a kicsinyeket, mindegyiknek sós kiflit nyomott a kezébe, csupán az arcára, Margittól pedig így bucsuzott: — Holnap, ugy-e, eljössz, Margitkám! — Eljön reggel korán már itt lesz! — felelt helyette a fényképész. A korcsmáros meg a fényképész kezét fogott, ez volt a pecsét a szóbeli szerződésen, a gyerekek sorra kezét csókolta Elek bácsinak és Lujza néninek és Margit igen elfogódott hangon mondott jó éjszakát.

Hazafelé csak a kicsinyek csacsogtak, apa, anya lelkén valami büntudat felé ült, a miről nem tudtak volna számot adni. A cseléd még nem terített, e miatt az anya pörölt vagy negyedóra hosszát, a segítők pedig már öt óra körül elszöktek a műteremből, e miatt meg az apa kezdett káromkodni, mint a jégeső. Hangjuk sokkal hangosabb volt, mint máskor hasonló esetben, de hogy jól kilármázták magukat, megnyugodtak és mintha mi sem történt volna, jó étvágygyal költöttek el a vacsorát. Margit szótlánul evett-ivott, sokszor a levegőbe bámult, vagy lehorgasztotta a fejét. Az anya fájdalmakat érzett, valahányszor a leánya arcára tévedt a szeme, de azzal nyugtatta meg magát, hogy nem kerül idegenek közé, jó dolga lesz, hozományt gyűjtenek neki és különben is gyakran hazalátogathat, vasárnap pedig ők mennek el megnézni, hogy mit csinál. Apa meg anya így megnyugodott, de igazában olyanok voltak, mint a csurgó alá tett dézsa. Különböző okoskodásokkal ugyan kimerték magukból a fájdalmat, de lelkük ismét megteltes bántatásával.

Apának nem izlett a pipa, anya meg gyakorta a levegőt bökdöste a horgolás helyett. Margit, igen félénken, megszólalt:

— Papa, inkább idehaza maradnék!

Könyörgő, szelid volt a hangja. A fényképész így válaszolt:

— Most már ígéretet tettem. Szóltál volna előbb, ha nem akarsz menni!

— Akartam szólni, de...

— Most már elég! Azt teszed, a mit parancsolok, azzal punktum!

Itt nem volt tovább miért könyörögni. Margit elfordult és rejtegetve törölgette könyeit, mert apja kegyetlenül leszidja, ha sirni látja. Az anya szívére, mintha forró lángok sütögették volna. Férjéhez fordult és így beszélt:

— Ha nem akar, talán mégse kellene...

A fényképész szép csendesen maga mellé tette a pipát és mert belül jó magát is mardosta valami, nagy dühösen kiáltott:

— Hát mi vagyok én? Hát pojácer vagyok én a ki egyszer így beszél, másszor meg úgy beszél?... A mit mondtam, megmondtam!

Ujra leült és dohogva nézett maga elé. Jó, jó, hiszen nem szóltam semmit! — mormolta inkább magának az asszony és lefektette a kicsinyeket. Margitot megszókolta. A lányka átölelte őt, kárja remegett a derekán és az anya szívéből könnyek áradtak és szemén át ráhullottak a leánya égő, piros arcára. „Ne sirj, mama, én azért szeretek Elek bácsiéknál!” mondta Margit és ő is zokogott. A fényképész nem nézhette tovább a „nyafogást” és a műterembe ment s a mint becsukódott mögötte az ajtó, előkeresgélte a zsebkendőjét.

Margit busongva üldögélt és loppal jött vágnak engedve, rendre előszedegette kicsikori emlékeit. A babákat, a babaruhákat, emlékkönyvét, mibe egykori iskolaspajtásai ákombákombot betűket róttak. Szépen elrakogatott mindent, majd a könyvszekrény elé ment. A lábos könyvszekrény alatt az ő babaszobája áll. Csinos, faragott ágy, hajszabó alszik benne. Szőke fürtjei szétzilálva a hófehér vánkoston, jobbról csukott, fekete szekrény előtt pléh, „spórhert”, meg főzőedények és kicsi porcelántányérok. Nézegette, sorra kezébe szedte mindegyiket, ki tudja mekkora idő óta nem gondolt játékaikra és a mint bucsut véve minden egyiktől, sorra nézegette őket szeméi könyekkel teltek meg és elviselhetetlen fájdalom kapta marokra a szívét. Ágyba tért és fejére huzva a takarót ezt suttogta: „Az utolsó éjszakám idehaza!”

Másnap utnak indították. Bódorgott az utcákon és könyörgött, hogy bár soh'se érne oda, majd pedig abban reménykedett: Elek bácsiék azóta talán mást találtak és hazaküldik azzal, hogy meggondolták és rája már nincs szükség.

Igen megörvendtek neki. Szép, fehér kötényt kötöttek elébe és mindjárt kiküldték vigyázni a korcsmába, mert Elek bácsinak a városban volt éppen dolga. Hát mégis itt marad! Mindennek vége! A csaposlegény tréfálózni próbált vele, de Margit leült és se nem szólt, se nem nézett, csak bámult bele a levegőbe. Ismerősök jöttek, csudálkoztak, hogy fehérkötényesen itt találták és igen örvendtek rajta. Morez volt, a kedveskedésekre nem válaszolt és ezéknak az ismerősöknek még annyit se tudott

MAGUS
a legérősebb glaubersós gyógyviz

(1 liter tartalmaz 11.5761 gr.)

Az egyetlen magyar gyógyvíz, amelyet KARLSBADI KURA TARTÁSÁRA a legelőkelőbb orvostanárak ajánlanak. Só hozzáadása felesleges. Gyógyít: gyomor, bél, máj, epebajokat, anyagcsere-bántalmakat (köszvény), cukorbetegséget Nélkülözhetetlen vérelmeszesedésnél és aranyeres bántalmaknál. Kapható a kerületi főraktárban: Kardos Miklós cégnél, továbbá Fejér Gyula és Pollák József cégeknél és minden gyógyszerárban, drogériában és ásványvíz-kereskedésben. 2319

Csak sztojkai ásványvizet igyunk!

A sztojkai ásványviz mint kitünő üdítő, élvezeti s gyógyhatásu lugos-, sós-savanyuviz mindenütt kapható.

A sztojkai ásványviz gyomorbajoknál csodahatásu. — Cukorbetegségeknek speciális gyógyszer.

A sztojkai ásványviz borral vagy gyümölcszörppel vegyítve kitünő pezsgésü, igen kellemes s egészséges üdítő ital. A sztojkai ásványviz a legmodernebb gépen lesz töltve.

A sztojkai ásványvizforrás a legtökéletesebben lett ujonnan foglalva és így annak ásványvize kristálytiszta, egyenlő minőségben kerül forgalomba, a palackban nem létezik zavaros vagy szennyes viz.

A sztojkai ásványviz kicsinyben és nagyban állandóan friss töltésben és jutányos árban kapható minden fűszerkereskedésben. — Főraktár:

Kardos Miklós

ásványvizkereskedőnél

Arad, Deák Ferenc-utca 36.

Telefon szám 686.

3422

Jég- szekrényeim

2804
60%
jégmegtakarítással

Sikerült egy oly jégszekrényt gyártanom, amely kevés jég-szükséglettel kitünően hűtenek. Kentesek, mézárosok, vendéglősök és magánosok szíves figyelmébe ajánlom

jégszekrény árjegyzékemet,

melyet kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Használt jégszekrények ujakra becseréltetnek és kijavítva ismét jutányos árért eladotnak.

Kohn József

bádogos, vízve-
zeték berendező

Aradon

Gyártelep Batthyány-utca 32.
Városi és megyei telefon 333.

Madame Reich

angol és francia fűzőkészítő.

Ajánlom a nagyérdemű uri hölgyközönségnek a nyári idény alkalmával, a legujabb párisi szabású hosszú- és halcsontnélküli pongyolafűzőket.

A nyári szezonra megérkeztek könnyű batiszt- és brokád-szövetek, amelyek könnyűségükkel fogva igen alkalmasak tenisz- és mindenféle sport-fűzőkre.

Kész fűzőket raktáron tartok minden árban.

Vidéki mértékvételi utasítást készséggel küldök.

Kérem a nagyérdemű hölgyközönség szives pártfogását.

Tisztelettel

Madame Reich

angol és francia fűzőkészítő

Arad, Zrinyi-utca,

(LÁNYI MARCELL mellett.)

3409

KÜLÖN PRÓBA FŰZŐK!

KÜLÖN PRÓBA FŰZŐK!

mondani, mint a vad idegeneknek, a kike mégis ráköszöntött egy jónapot, vagy a pénz elvéve mondta: köszönöm. Még délelőtt meglátogatta az apja. Vidám igyekezett lenni, mert attól félt, hogy különben kiméltlen szidást kap és még hozzá mások előtt. Pedig apja nem korholni jött, az ivás is ürügy volt pusztán; Margitot akarta látni és magával vinni, ha netán mégis igen szomorú lenne. Délután anyja nézte meg, később pedig ellátogattak hozzá a testvérek, ezek az önző, kis verebek, a kik a habos kávénak sokkal inkább örvendezik, mint neki. A sok látogatás enyhítette a fájdalmát, hogyne, hiszen látta, hogy szeretik, ha elküldték is hazulról. Azonban megbarátkozni új helyzetével nem tudott mégsem. Erőszakkal kellett beletukmálni az ételt és szomorú szeme, mint örök vádló függeszkedett nagynénje és nagybátyja arcára. Lujza néni ruhákat, ékszereket vett neki, új frizurákra tanította s mikor észrevette, hogy tanulni lenne kedve, fölhasználta az alkalmat, hogy egy francia nyelvmesternő ingyen ebéd ellenében leckeadásra vállalkozott. Margit érezte, hogy igazában hálátlanul viselkedik ennyi jóssággal és figyelemmel szemben, de nem bírta a busongó szívével és éjjelenként nagyot harapott a nyelvébe, vagy homlokára esapott, nehogy fölzogogjon és fölébressze bácsiakat, a kik egész nap munkában töltözték magukat.

Tudta, hogy Elek bácsi a Lujza néni sokat

beszél róla és egyszer hallotta, a mint a néni panaszkodásaira ezzel felelt Elek bácsi: majd megszokik!

Ő is azt hitte, hogy talán megszokik. Igyekezett is rajta és magában mindig elhatározta, hogy ilyen meg olyan kedves lesz a vendégekkel és szépen köszönetet mond Lujza néninek, ha új ajándékot vesz neki. Egyszer-mászor sikerült és bácsiék ilyenkor elhalmozták szeretetükkel és ment a staféta fényképészekhez az üzenettel, hogy semmi baj nincsen már, Margit egészen megszokik. De bizony mindez elhatározás volt pusztán, Margit nem bírta a szívével és legtöbbször bizony úgy volt, hogy szomorkodott, mint a fészkekből kivert madár. Igen kevés öröme volt ez időtájt. Vasárnap délután ha eljöttek a szülei, vagy olyankor ha hazamehetett egy félórára. Ha szülőivel ülhetett, józúen evett, min a bácsiék nem győztek eleget csudálkozni, mert máskor a legizesebb falatokat is csak immel-ámmal nyelte le. Az ilyen nagy örömek mellett szerzett magának apróbbakat is. Ilyen volt, hogy elővette a czimtárat, kikereste apja nevét és percekben át bámulta a fekete betűket, a mik olyan csudásan szép dolgokat tudtak beszélni neki az elveszített otthonról. Néhány pillanatra azzal is elfeledte bánatát, hogy franciául írta le apja, anyja, meg minden testvére nevét.

Igy multak a napok s mintha mindegyik nap krétával húzott volna végig rajta, arcáról egyre fogyott a pirosság. A bácsiék aggódva

sugdolóztak a háta mögött, egyszer hosszan tanácskoztak a belső vendégszobába és akkor ott volt apja is, meg anyja is. Anyja, mielőtt távozott volna, hosszan nézett a szemébe és Margit arra gondolva, hogy bácsiék panaszkodtak rája, nem mert anyja szemébe nézni. Néhány nappal később Lujza néni bevitte a lakásba. A néni székre ült és átölelte a derekát. Soká nézett a kis leány szomorú szemébe és panaszosan így szólt:

— Hát ilyen rossz emberek vagyunk? Hát nem tudsz megszokni nálunk?

Margit lesütötte a szemét.

— Hát semmit se szólsz? — kérdezte a nagynéni.

Margit sirni kezdett és úgy érezte, hogy igen hálátlan és rossz teremtes ő. Szerette volna elmondani, hogy szívesen itt marad, ha úgy akarják, mert igen szereti a nagynénit és a nagybácsit, de egyetlen szót se tudott kimondani.

— Na jól van Margitkám, ne sirj hát! Mindjárt itt lesz anyád és hazamehetsz.

Margit kezét csókolta nagynénjének és fűgén kiszaladt a korcsmába. Megnézte rendben megy-e minden, a személyzet nem paktál-e megint, mert Elek bácsinak akkor épen a városban volt dolga és tett-vett, a székeket helyükre tette, az abroszt lesimitotta és vidáman „Jó napot“ köszönt egy belépő vendégre

3800 bolgár

100 évnél idősebb!

És balkán nép közmérsége és ezen magas életkornak teljes erőben való elérése tükre: a —

„YOGHURT“

És egy tejből készülő, rendkívül tápanyagos és gyógyító hatással van; nagyon egyszerű a készítése módja, amellyel ropant olcsó, mert házilag előállítható tiszta tejből. — Irjon szonnal egy levelet a BAUMANN tejgazdaságra, Nagyszombat 2. címre és ingyen kapja meg „A YOGHURT jelentősége mint tápanyag és gyógyszer“ című füzetét. — Azonkívül kap 5 phlola „Baumann-féle YOGHURT-ferment“-ot (elegendő 5 liter Yoghurt előállítására) és utasítást a bolgár Yoghurt készítéséhez, ha 1 korona 60 fillért is beklüld bélyegeken vagy postautalványon.

9409

Telefon 12-33.

Stiller József

jeleszékénygyára

Alapítvány 1878-ban.

csakis: Budapest, VII., Kazinczy-utca 6/B. sz.

(szelők: Nagydóla-utca 22. sz. és Wesselenyi utca sark.)

Ajánlja kitűnő gyártmányait, mindennemű jeleszékényekben, sörkimerő készletekben, lagyműszervekben, sörkimerő-asztalokban, stb., stb.

Jutányos gyári árak!

Arjogysék ingyen és bérmentve. 200

Ideggyöngge férfiak

kérjenek ezen baj **azonnali** megszüntetését tárgyaló ismertetőt. 40 fillér postabélyeg csatolása mellett. Nem belsőleg beveendő gyógyszer. Cím 2325

„NOVA MECHANIKA 115.”

Budapest — Főposta — Flókbérlet 40.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanit!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor.
Peppo hintőpor „ „ „ 70 fillér.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is 3 nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. — Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyáznival kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással együtt 70 fillér.

Poloskák

kiirtására a legsikeresebben és teljesen csak a „Phenolsav”-val eszközölhető. A butorokat nem rontja, még a petéit is kiirtja. Ára 1 üvegnek 70 fill.

Legjobb fekete hajfestő

a „Melogen”. Egy pár perc alatt bármely haját, vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ára 2 korona. 741

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Árpád** gyógyszer-tárában

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapított 1836. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

KOLLARIT BÖRLEMEZ

kaucsuk-compositióval bevont ruganyos viharbiztos és időálló SZAGTALAN FEDÉLLEMEZ

A jelenkor legjobb TETŐ FEDŐLEMEZE. VEGTELENŰL TARTÓS. Régi zsindeletetők átfedésére kiválóan alkalmas. Sem mázolni, sem mészlével bekenni nem kell. Kapható Aradon: **Braun N. A.** festékkereskedőnél és Csermőn: **Hacker Sándor**, fakereskedőnél. 9259

A szépségápolás titka a használandó szépítő szerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely krém 1 korona.

Szines arceporok!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila, testszín, sárga, barna. Színházi vagy este kávéházi világításnál csodás hatású.

Kapható: 1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Hatóságilag engedélyezett végeladás.

Arany, ezüst ékszerek, órák, drágakövek minden elfogadható árban üzlet megszűntetése végett kiárúsítatnak.

A berendezés olcsón eladó.

Farkas Streicher J. Arad, Tököly-tér 1.

Fischer Mór

Arad, Andrassy-tér 25. sz.
Neuman palota. V. és m. telefon 568.

Legolcsóbb bevásárlási forrás, hol óriási választékban kaphatók a legújabb kivitelű kül- és belföldi üveg, porcellán készletek, petr. villanycsillárok, mosdók, prima alumínium konyhaberendezési cikkek, alpaca és alp. ezüst evőeszközök eredeti gyári árban lesznek eladva.

Valódi karlsbadi porcellánból:

6. sz. tea- vagy kávékészlet modern facon gyönyörű beégetett festéssel, aranyozással	Kor. 7.—tól
6. sz. ebédlő-készlet legújabb mintákkal, kézi festéssel, beégetett valódi aranyozással	Kor. 17.—
12. sz. étkezészet ugyanily kivitelben	Kor. 27.—
6 pár tea- v. kávécsésze finom ízléses mintával, beégetett aranyozással	Kor. 3.—
Valódi kobaldszélű étkezőkészletekből óriási választék van állandóan raktáron 12 szem. már	Kor. 90—tól

Majolika mosdókészletek, modern különleges faconban . . . . Kor. 7.60-tól

Kül. és belföldi üvegekészletekből állandóan óriási választék:

6 szem. 34 drb. gyönyörű csiszolással Kor. 13.—
Finom csiszolt vizes pohár darabja fill. —.12
Finom csiszolt boros pohár darabja fill. —.10

Képkerekezés legnagyobb választékban és legjutányosabban lesznek készítve, modern ovál és gömbölyű keretek minden nagyságban és színben kaphatók. Üvegezést pontosan és legjutányosabban eszközölk.

Világhírű „Rex“ patent befőttes üvegek és főzőfazekak egyedüli beszerzési forrása.
Legújabb képes árjegyzékem kívánatra ingyen és bérmentve küldöm. 3329

Fischer Mór

Arad, Andrassy-tér 25. sz.
Neuman-palota. V. és megyei telefon 568.

Louis.

Irta: Lakatos László.

Csunya télidő volt. Budán a fő-utcai borházban már csak igen kevesen ültek a fehér-abroszos nagy szobában. A sarokban — közel a kályhához, egymagában az asztalnál — hervadó ur ült.

A magános vendég szép, franciás körszakállt hordott, olyant, amilyent régebben a forradalmárok viseltek és az írók. De a hervadó ur aligha lehetett forradalmár. A szakálla a szegény Széchenyi Istvánra emlékeztetett ugyan (vajjon mit csinálhat a nemes gróf most, ebben az órában, Döblingben, ahol lakik?), de szabályos német pantalló volt rajta és a feje fölött, a fogason, fényes nyulszórból való kürtőkalap lógott. A borház kevésszámú vendége, ugyszintén a gazda, Rajmund mester, tudták az idős urról, hogy hivatalnok. A budai helytartóság kancelláriájában dolgozik, a neve pedig: Louis Kuthy. Egyebet nem is tudtak róla.

A császár hivatalnokáról — itt a csendes Budán — senki sem tudott semmit. Talán ő maga sem. A bihari kálvinista pap fia, hosszú viszontagságai után annyira belesüppedt a budai csendbe, hogy elfelejtette magát is. Szívesen feledkezett meg magáról, oh nagyon szívesen és legkedvesebb játéka az volt, ha a negyedik pohár bor után — magános asztalánál ülve — belebámult a szembenső tükörbe, hamiskásan magára kacintott és a foncsoros üvegben uszkáló képmásától halkan megkérdezte:

— Ki vagy te, rejtelmes idegen? Louis Kuthy, ki vagy te? Hol éltél, mit tettél, kiket szerettél?

Kuthy ilyenkor mindig óvatosan körülnézett, nem látja-e meg valaki? Azután még egy ideig ott üldögélt a borházban, amíg a pohárból megszerezte azt a lanyha kábulatot, ami nélkül szenvedő ember nem igen mer estvéként magános szobájába hazatérni, hogy ott egyedül szálljon szembe a csönddel és a mult idők emlékének a butorok és a kárpitok recsegésében jelentkező inceselkedésével. Kuthy mindig kábultan tért haza, fejére huzta a párnát és a boldog félhalálba, az álomba menekedett önmaga, az

emlékezései, a tüneményes és kinzó multja elől. Csak reggelenként, amikor a nap színtelen fénye elhesegeti az emlékezésnek, a léleknek és az agynak röpdős bogarait. (ezek csak estve szállják körül az embert, mint a gyertyát), csak reggelenként merészelt Kuthy a szegény bérzsoba könyvespolcához közelíteni. És ilyenkor egy-két percre égő reszketéssel megsimogatta a könyvek vászonhátát. Olykor-olykor — különösen bátorságos napjaiban — föl is emelte az egyik vagy másik könyv fedőlapját és ilyenkor halkan önmagának fölolvasta azt, ami a könyv címlapján állott:

— . . . regény Irta Kuthy Lajos. Mlts. X. Y. grófnőnek hódolattal ajánlva.

Azután elsielt a hivatalba.

De voltak napok, amikor a szegény Louis maga sem hitte el, hogy Louis Kuthy K. K. Bezirks-Beamter az tulajdonképen Kuthy Lajos. Ilyenkor, sötét megtántorodásának napjaiban, hosszú kabátjának zsebébe csuszattatta az egyik könyvet a legszebbet, a Hazai Rejtelmeket. És mig a hivatali szobában ült és az akták idegen betűiben nem mert a magára ösmerni, gyakran lopva megtapogatta a belső zsebet. Itt a könyv, a Hazai Rejtelmek, amelyért az egykoriak szerint (különösen gróf Batthyány Lajos volt elragadtatva tőle) maga a híres Eugene Sue is megirigyelhette volna Kuthy Lajost. A Beamter ilyenkor papírszivarkát vett elő, nagy füstöt fújt, olyant, hogy nem látta tőle sem az aktákat, sem a hivatalt, sem a világot, sem magamagát. Louis ilyenkor a távolit látta, az egykorit, Lajost, Kuthy Lajost, aki fényes bársony attilában járt, esténként a fiatal írókat oktatta és vendégelte a Pilvaxban, aki délben Heckenasthoz járt ebédre, aki zárt kocsikban méltóságos dáamákat és színészkisasszonyokat fuvarozott, akinek a lakása olyan volt, mint egy francia seigneuré és egy keleti basáé, akinek a könyvei gyorspostával utaztak egyik uri kastélyból a másikba, ahol illatos kisasszonykák már türelmerlenül várták az új Kuthyt, aki a Batthyány Lajos barátja volt és akire az irigyek is csak ennyi rosszat mertek mondani:

— Kuthy . . . ő az irodalom grófja . . . a précieux . . .

És Louis, ha ezekre emlékezett, francia szá-

vakat suttogott, mint hajdan és azon nap nem tudott ebédelni.

Ma is ilyen napja volt Louisnak. Már reggel zsebébe sülyesztette a Hazai Rejtelmeket és délután, mig a Császár-fürdőben zenét hallgatott, mindig a mult időkre gondolt. A forradalom előtti boldog időkre, azután a bujdosásra, az esésre, amikor a császár hivatalnokja lett és amikor az emberek elföldelték az ő egykori fényes nevét, a gyermekeiket pedig nem tanították meg arra, hogy ki volt: Kuthy Lajos. Nevét a fölháborodás, könyveit a feledés ette meg. Mindez úgy jött, magától, olyan csodás gyorsan, mint valamikor a hirnek és az arany-nak gyorsan robogó diadala. Most minden elmult, még a feledés is. Louis már csak az elfelejtett Kuthy Lajos sem volt, még az sem. Egyszerűen Louis Kuthy, K. K. Kanzlei-Rath, idegen ember, akinek sosem volt ifjusága, de aki így született öregnek, szegénynek, ösmeretlennek és hivatalnoknak. Kuthy Lajos annyira eltűnt az idők mélyébe, hogy már a felejtetés munkája sem kellett, hogy tovább dolgozzék. Annyira feledve volt, hogy már ő maga sem tudhatott magáról és nyugodtan kérdezhetette meg tüköribeli képmásától:

— Ki vagy te, rejtelmes idegen? Louis Kuthy, ki vagy te? Hol éltél, mit tettél, kiket szerettél?

. . . Louis most is ezt kérdezte volna magától (immár ezeredszer), amikor valami különös sugdolózás ütötte meg a fülét. Körülnézett a borházban. Látta, hogy Rajmund mester, a korcsmáros, hogyan tuszkol a söntésbe egy hosszú galléköpenybe bujtatott, igen sovány, igen nyütt arcú, tuskés szakállu idegent, akinek valami kis ezüstpénzt csusztat a markába. A borház kevésszámú vendége mind igen izgatottan suttogott az esett miatt, néhányan pedig félelemmel néztek Kuthyra. Mintha tőle féltek volna és az egyik vendég — jogász lehetett — a söntés ajtaja elé is állt, nyilván azért, hogy a hatóság embere előtt így fedezze a rongyos, galléköpenyes idegent.

A hervadt ur nem igen avatkozott más ember dolgába (valamikor de hányan koptatták a szájukat Kuthy Lajos miatt, amíg az eltűnt, meghalt, idegen emberbe temetkezett). De most,

Villany- és gáz-

berendezéseket olcsón elvállalok Nagy raktár modern oszillárokban, asztali lámpákban, villany, gázizzólámpák és izzótestek, üvegek, prizmák, rojzok és minden e szakmába vágó cikkeket mérsékelt árral. Költségvetések díjmentesen. Városi és megyei telefon 627.

Kiváló tisztelettel

Návrády Ede

villany és gáz-szerelő
Arad, Boros Beni-tér 9. szám.

ALAPITTATOTT 1889-BEN

Várhol László

uri és női cipész Arad, Weitzer János-utca 2. szám. (Minorita-palota.)

A n. é. közönség szíves tudomására hozom, hogy a nyári idényre már megérkeztek a bőrkülönlegességek. Elvállalok a legújabb divat szerint férfi-, női- és gyermekcipők készítését, valamint Orthopéd-cipőket fájós lábakra. — Megrendelések 48 óra alatt készíttetnek. Visszamaradt cipők jutányos áron kaphatók. Becses pártfogást kér a legmélyebb tisztelettel

VÁRHOL LÁSZLÓ,

a legelő honvéderred tisztikarának szállítója

Figyelem a címre!

Nem összetéveszteni!!

Ha kerékpárt vagy jó varrógépet akar venni látogasson meg, ahol könnyen meggyőződhet, hogy nálam csakis a legjobb gyártmányú gépek kaphatók feltűnő olcsó árakban, esetleg kedvező részletfizetés mellett is. Javítások legszakszerűbben, jutányosan elkészíttetnek. — Mérlegjavításokat állami hitelesítéssel vállalok. Sírácsokat olcsón készítek. — Szíves pártfogást kérek

Hammer Zsigmond

lakatos, műszerész és mérlegkészítő
Arad, Boros Beni-tér 2. sz.
Telefon 370. 1923

Legcélyszerűbb szabadalmazott jégszekrények minden nagyság és kivitelben. Háztartási, vendéglői és nagy hűtők hentesek és mészárosok részére amerikai szerkezettel gyári áron kaphatók

Holló Testvérek

jégszekrény gyárában
Arad, Szent Pál-utca 11. sz.
Telefon 848. 3152

Különlegesség szénsav és légnymásu sörkimérő szekrényekben.

Leltározás alatt felhalmozott raktár folyton legjobb és legszebb ernyő s francia fűzők.

NASSAN R.

ernyő- és fűző-különlegességi üzletében
Arad, Szabadság-tér 19. alatt,
már 1 K. 90 fillértől kezdve árusítatnak el, ahol javítások és áthuzások is a leggyorsabban és legjutányosabban, szakszerűen eszközöltetnek.

A mult évi nagymérvű molykár, mely hegyaljánk szőlőtermését csaknem teljesen elpusztította és a szőlőt is elférgesítve, e közkedvelt gyümölcsöt majdnem élvezhetlenné tette, arra indított, hogy a nem sok eredményre vezetett kukacszedés és irtás helyett a molypillék irtására hívjam fel gazdatársaim figyelmét.

Evégből egy molyfogó lámpát konstruáltam, mely a rajzás idején esténként kiállítva és kivilágítva, derengő fényével az esthomályban összegyűjti a röpködő molypilléket, melyek a lámpafalak enyves oldalán megragadnak.

Ilykép anélkül, hogy a növényzetben kárt okoznánk vagy a védekezésre nagyobb költséget fordítanánk a pillangók elpusztítása által menekszünk meg a kukacok kártételétől, melyek irtása az eddigi tapasztalatok szerint elég nagy költséggel, de csekély eredménnyel járt.

Az általam konstruált molyfogólámpa, mely darabonként 2 kor. 40 fillérbe kerül, amelyből holdankint 3—4 darab állítandó fel Gutori Földes Kelemen gyógyszer-tárában tekinthető meg, hol a lámpák megrendelhetők és kaphatók.

A molyfogólámpák papírral vannak bevonva, melyek az én utasításaim szerint a Földes gyógyszer-tár által készített ragacsosall lesznek bevonva s esténként kis méccsekkel kivilágítva.

A ragacs illata, valamint a lámpa derengő fénye a körzetből odavonzza a molylepkéket, valamint a többi kártékony éjjeli pilléket is, melyek ezen ragacsnak nekiröpülvén, odatapadnak.

Miért is melegen ajánlom ezen általam gyakorlatilag kipróbált és olcsó-védekezést szőlősgazda társaim szíves figyelmébe Dr. Páris Lajos, szőlőbirtokos.

Vatódí brünni szövöttek

az 1884. évi törvény és utóbbi módosítások alapján
Egy szövöttek 7 kor. 2 K. m. áron
Egy szövöttek 10 kor. 3 K. m. áron
Egy szövöttek 15 kor. 4 K. m. áron
Egy szövöttek 20 kor. 5 K. m. áron
Egy szövöttek 25 kor. 6 K. m. áron
Egy szövöttek 30 kor. 7 K. m. áron

Egy szövöttek 35 kor. 8 K. m. áron
Egy szövöttek 40 kor. 9 K. m. áron
Egy szövöttek 45 kor. 10 K. m. áron
Egy szövöttek 50 kor. 11 K. m. áron
Egy szövöttek 55 kor. 12 K. m. áron
Egy szövöttek 60 kor. 13 K. m. áron

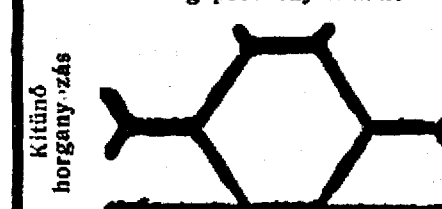
Siegel-Imhof Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.
Az előnyök a melyeket a megrendelő érve, az szövöttekkel közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piaccal rendel meg, igen jelentősek. Szabott, legolcsóbb árak. Örökös választék. Minták, figyelmes kiválasztása, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen triss árban

9461

HUTTER és SCHRANTZ

Részvénytársaság
szitaára és nemoszottó gyárak magyarországi telepe
Budapest, X., Gyömrői-ut 80/75.
Ajánlja kész állapotban, tehát utólagosan tűzhorganyozással ellátott többször csavart gépsodronyfonatait

mint tartosság tekintetében páratlan gyártmányt! Nem tévesztendő össze másfajta fonatokkal, melyek mind közönséges horganyozott drótból készülnek. Tüskes huzalok, sima huzalok, kettőshegyű szegek stb. igen jutányos árban. Megjegyék és minták bérmentve és díjtalanul. Továbbá gyártatnak:

Kerítésrácsok, kapuk és ajtók.
a leggyesz erübbre legdiszesebb kivitelig előnyárak mellett. 9228
Költségvetések és tervezetek díjtalanul.

Olcsó árak.

Olcsó árak.

Bérma ajándékokat
arany-, ezüst- és ékszertárgyakban
ajál
Farkas-Streicher
Arad, Tököly-tér (Katalin-fürdő épület)
Alapított 1898.

FEHÉR KERESZT ARAD

SZÁLLODÁBAN

70 fényesen be-
rendezett szoba.

Figyelmes kiszolgálás.

ÉTTEREMBEN

ÉTREND

31-én:	1-én:
LEVES:	LEVES:
Erő leves	Erő leves
HAL:	HAL:
Fogas Roston Souise tartár.	Fogas majones
SÜLT:	SÜLT:
Fiatal rucasült salátával.	Libasült salátával.
TÉSZTA:	TÉSZTA:
Gyümölcs rizs.	Maraskin krém.

Kitünő konyha.

KÁVÉHÁZBAN

Estétként Gyurkovits
András jóhírnevű zene-
karával hangversenyez.

Elsőrendű italok.

A pünkösdi ünnepek alatt friss barnasör csapolás á la Salvator.
Junius hó 8-tól a Medgyaszai kabare-tagjainak vendéglátéka.

hogy a saját gondolataitól szabaduljon, beszélni szeretett volna Rajmund mesterrel a borház kis eseményéről. Idegen emberrel idegen dologról akart szót váltani Louis és maga elé parancsolta a koresmárost.

— Mi az, Rajmund mester? . . . Ki volt az a szegény ember?

— Oh semmi . . . Her Kanzlei-Rath . . . vándor ember . . . senki sem . . .

Kuthy azt hitte, hogy a koresmáros menekülő honvédet rejteget előtte, gróf Batthyány Lajos volt titkára előtt. Máskor az ilyen dolgok nyugton hagyják Kuthyt, de ma — rossz, zaklatott napján — az epének keserű íze föl-
szökött a szájába.

— Hallja, — mondta igen halkán, de sok erélylyol és sok keserűséggel — ha nem mondja meg az igazat, amit ugyis tudok, lecsukatom a bujdosót, de magát is, Rajmund mester. Nagyon akar ez éjszaka a Neugebaudeben aludni? . . . Menekülő honvéd volt az, ugy-e?

Rajmund mester a sötét felé nézett még egyszer. Kivülről hallani lehetett, ahogy a koresma utcai ajtaja fölnyílik és becsukódik. Csizma ropog az utca jeges hátú haván. A honvéd már eltűnt. A koresmáros most megszólalt:

— Herr Kanzlei-Rath, a Jézus Krisztusra kérem, ezt az egy embert ne bántsa... Inkább engem, csak őt ne.

— Miért épen őt nem?

— És Kuthy már nem is volt keserű, inkább a vacogó koresmároson mulatott.

— Azért . . . mert . . .

Rajmund nem bírta tovább. Magáért is félt, még sem merte az idegen, rongyos ember szent nevét kimondani. Louis még tovább kinozta volna az ájuló koresmáros hőst. De ebben a percben — látta, hogy baj van — a fől-
szolgáló asztal mellől odaugrott a koresmáros leánya, Lizi. (Szóke, halovány teremtés volt, az egyik budai káplánt szerette reménytelenül és sok magyar és német verset tudott kivülről.)

— Herr Kanzlei-Rath, — mondta — eskü-

szöm, mindjárt a Dunába ugrok, ha Petőfit bántja.

Louis nagyra meresztette fájdalmas nézésű, de gunyos szemét:

— Petőfi? . . . Hogy bántanám? . . . Hisz az régen meghalt . . . Az a csavargó hazudik, ha azt mondja, hogy ő Petőfi . . . Hazudik, mert Sándor meghalt a csatában.

— Nem bántja? — könyörgött a leány.

— Nem bántom, de üljön le, Lizike... Valamit akarok magától kérdezni . . .

A leány szeptegve telepedett az asztal mellé. Rajmund mester, gondolván, hogy Lizi egyedül jobban eligazítja a dolgot, eltávozott. De közben, hogy önmagát megnyugtassa, mély al-
zattal mondta a hivatalnoknak:

— Köszönöm, Herr Kanzlei-Rath, hogy nem bántja őt! . . .

A szomorú Louis nem is válaszolt a koresmárosnak, csak Lizit kérdezte meg:

— Szereti Petőfit?

— Imádom.

— Miért?

A leány nem felelt.

Kuthy kérdezte most nagyon félénken, nagyon nagyot nyelve:

— Szereti az írkat, Lizike?

— Imádom őket.

Kuthy lehajtotta a fejét.

— Én is . . . Lizike . . . én is imádom őket.

A leány boldog meglepődéssel nézett Louisra.

— Maga is Herr Kanzlei-Rath . . . oh . . .

hát akkor nem fogja őt bántani . . .

— Nem! . . . Nem! — türelmetlenkedett Kuthy.

Kicsit elgondolkozott. . . Elmondja-e Lizinek? . . . Igen? . . . Azt, hogy hogyan járt valamikor nála Petőfi. A kezdő, az ösmeretlen költő, a fényes bíró Kuthy Lajosnál. És hogyan rázta ő akkor le az alkalmatlankodó kezdőt, hogyan küldte el, mert N. N. grófnét várta a lakására. Elmondja ezt most, a koresmáros leányának? Hisz az el most hiszi, hogy előtt, a kopott császári hivatalnok előtt, valamikor Petőfi hajladozott. Ő akkor rosszul bánt Petőfivel

és a népek most a ruháját csókolgatják annak a szélhámos csavargónak is, aki Petőfi neve alatt koldul. Elmondja híres és gőgös kalandját Petőfivel? Hiszen ez a leány, a költők és az írók bolondja, kinevetné a Kanzlei-Rathot és ez nagyon fájna Kuthy Lajosnak.

Louis a zsebébe nyúlt. Kivette belőle a Hazai Rejtelmeket. A címlapot (rajta volt még Louis egykori neve, gondosan eltakarta.

— Nagyon szereti Petőfit, Lizike? . . . Na mondja, szépen, bátran: nagyon szeretem.

— Nagyon szeretem.

— Ösmeri tőle a Hazai Rejtelmeket?

— Nem . . . Mi az? . . .

— Regény. Látja itt van nálam . . . mert Lizike . . . de ezt ne mondja el senkinek, mert még bajom lehetne belőle . . . én is nagyon szeretem Petőfit . . .

— Valóban szereti őt . . . uram — örvendezett a leány.

— Látja, hisz még a koresmáros is magammal viszem . . . Ha ráér, Lizike, szivesen föl-
olvasok magának belőle . . . a Hazai Rejtelmekből . . . Petőfiből. Jó lesz?

— Oh, örömmel hallgatom!

És Louis a koresmáros leányának félhangosan olvasni kezdte Kuthy Lajos regényét. Szépen, folyamatosan olvasott, sok érzéssel és magának is sok fájdalmas gyönyörűsége tellett a szavakban, amelyek egykor az övé voltak és amelyek most a Petőfi Sándor zászlaja alatt kábitják a budai szűz fiatal agyvelejét.

Amikor pedig a hatodik oldal után Lizi elragadtatva kiáltotta: gyönyörű, milyen gyönyörű regény! — akkor Louis valami idegen megindultsággal csak ennyit mondott:

— Az írók, Lizike, azok mindig gyönyörűet írnak . . . Az írók . . .

Azután pedig arcát, — amely fakó volt, mint a régi könyvnek, amelyből olvasott, a lapjai — lehajtotta a Hazai Rejtelmekbe és tovább olvasott, lelkesedéssel, itt-ott maga is megrészegedvén a szép szavakon és ellágyulván a regény szereplőinek kemény, kegyetlen sorsán.

HUNGÁRIA KÁVÉHÁZ

ARAD, NEUMAN-PALOTA.

Közkedvelt és legkelle-
mesebb szórakozóhely :-:

Aradi és megyebeli uri-

családok találkozóhelye :-:

Elsőrendü kávéházi italok.

Meleg konyha : Figyelmes
kiszolgálás. :-: Tisztelettel

FISCHER ARTHUR ÉS FIA
TULAJDONOSOK.

BRAUN N. A. ♦

festék- és anyagraktárban

Arad, Boros Béni-tér 7.

Legolcsóbban kaphatók elsőrangú
minőségben: Festékek, mész, cement,
nádfonat, fedőcserép, elszigetelő leme-
zek, fedőlemezek, kátrány, carbolineum
és kertészek részére virágcserepek.

TELEFON SZÁM 387. Gipsz saját körösbányai gyárából. :-:

DÖZSÁK KENYÉREK

3897

Farkas János

mészáros és hentes

ARAD, József főherceg-ut 7. szám.
Városi és megyei telefon 739. sz.

Értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy a mai naptól fogva üzletemben a különleges husokat a következő árakban árusítom:

Marhahus:		Zsír szalonna	1 kgr. 1'36 kor.
Szegyhus leveenek	1 kgr. 1'— kor.	Háj	1'60 <
Leveshus	< 1'28 <	Borjehus:	
Leveshus	< 1'52 <	Pörkölt hus	1 kgr. 1'40 kor.
Pecsenye husok	< 1'60 <	Vesés	< 1'40 <
Beaufstack	< 2'— <	Szegye	< 1'40 <
Sertéshus:		Cottlete	< 1'60 <
Karaj	1 kgr. 1'84 kor.	Lapoczka	< 1'80 <
Czomb	< 1'68 <	Czomb	2'40 <
Tarja	< 1'68 <	Ugyancsak a legjobb minőségű növendék hus is legolcsóbb árban kapható	
Lapoczka	< 1'68 <		
Oldalas	< 1'52 <		
Darált hus	< 1'52 <		
Zsír	< 1'40 >		

Naponta frissen vágott marha, borju és sertéshus, legjobb minőségben felvágottak, sonka és kolbász, szalonna és zsír nagyban és kicsinyben. — Szives pártfogást kér:

Farkas János.

8476

Telefon szám 748.

Telefon szám 748.

Vizvezeték- és csatornázási vállalat,

hol mindennemű csatornázást, vízvezeték, fürdőt, klosettet, mosdót, szivattyus kutak felszerelését és javítását elvállalom s raktáron tartom. Nagy javító műhely. **26 évi tapasztalataim** elég biztosíték arra, hogy tisztelt rendelőimnek az elvállalt munkát pontosan eszközölöm, **ugy helyben, mint vidéken.** — A nagyérdemű közönség pártfogását kéri:

Mókos Márton

vizv. szerelő-mester Arad, Fábián-u. 12.

Kovács Soma és Társa

ARAD.

gazdasági és szőlészeti gépek, motorok, műszaki áruk, szerzőmunkák, kutak, fecskendők gyári raktára.

8459

Szőlőpermetező.

önműködő Hydrolina
és francia Vermorel

Kénporfúvók.

Szőlőkapák

amerikai és francia
fogatos szőlő- és répa

Permetezők.

Hydrolina permetező a legtartósabb, legolcsóbban, légsűrítéssel működő permetező, amit t. vevőink számtalan elismerő nyilatkozata is igazol.

T. cz.

A Hydrolina permetező kitűnően bevált s nemcsak a Vermorel permetezőt mulja felül, hanem az összes permetezők között a legjobbnak bizonyult.

Aradkövi, 1911. szept. 30.

Szatmáry Király János.

A Hydrolina permetezővel nagyon meg vagyok elégedve, jövőre még két darabot veszek.

Tornova, 1914. júni 1.

Vuculescu Titus.

Kérünk 5 db Hydrolinát, mint mult évben szállítottak.

Apatelek, 1913. júni 14.

Báró Solymosy gazdasága.

A Hydrolina permetező bevált, kérünk ezuttal is 2 darabot.

Ötvenes, 1914. febr. 21.

Gróf Zeleenski uradalom.

A Hydrolina permetező kitűnő, vincellérem most nem akar a francia Vermorelrel dolgozni, csak a Hydrolinával. Pálos, 1914. márc. hó 18.

Dr. Lukácsy Lajos.

Mióta én a Hydrolinával dolgozom, községünkben más permetezőt nem veszek.

Kovácsi, 1913. aug. 4.

Boita Györgye (aluj Mustaca).

Legolcsóbb, legjobb bevásárlási forrás

háztartási szükségletek fedezésére.

701

Ajánljuk:

Ajánljuk:

Arc-krémek

Illatszerek

Kőlgyporok

Kölni vizek

Fogporok

Fog-krémek

Fogpaszták

Fogkefék

Szájvizek

Szappanok

Kajvizek

Szoba-illatok

Vojtek és Weisz

parfumeria és drogueria nagykereskedése

Aradon.

Aradon.

Gróf Potocki Uradalom Honcztő, Aradmegye.

Ajánlja szigoruan osztályozott I., II., III. osztályu bükk hasáb, I., II. osztályu cserong, valamint I. osztályu cser hasáb

tűzifáját.

A fa száraz és szigoruan osztályozott minősége dacára kedvező árért szállítatik. Arájánlattal mindenkor készséggel szolgál.

Gróf Potocki Uradalmak

Iőszáigazgatósága

Honcztő, Aradmegye.

Telefonszám 11.

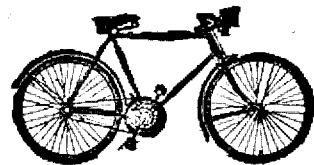
UJ villanyvilágítási vállalat.

A n. é. közönséget értesítem, hogy kerékpár és mechanikai üzletemet **villanyvilágítási vállalattal** bővítettem ki. — Elvállalok mindenféle villanyvilágítási berendezéseket legjutányosabb árakban úgy új épületeknél, mint magánlakásokon.

GARTNER SÁMU

villanyvilágítási vállalkozó és műszerész 8778

Arad, Weitzer János-u. 2. Telefon 751.
Legnagyobb kerékpárraktár.

9501

Janus kerékpárok

(3 évi jótállással) minőség és olcsóság tekintetében utolérhetetlenek. Varrógépek, hozzávaló felszerelés. Pneumatik stb. alkalmi árakban. — Gyönyörű árjegyzék v. díj és portómentesen.

Max Skutetzky Wien, I. Stubenring No. 6.

Garai Károly,

vas- és rézbutor készítő
ARADON,

József főherceg-ut 11. sz.
Karolina-utca sarok.

Ajánlok: Vas- és rézbutorokat, sodrony ágybetéteket, sodrony kocsik-üléseket, gyermekágy és gyermek-kocsikat, réz karnisokat, mosdó-asztalokat felszerelve, összecukható ágyakat és madracokat. Szállodal és kávéházi, kórház és intézetek berendezését. **Elvállalok minden e szakmába vágó munkát a legjutányosabb árak mellett.** Vidéki megrendeléseket pontosan eszközlök. 701

Szőlősgazdák figyelmébe!

Egy teljesen jókarban levő

szívó-nyomó kút

és egy 10 hektoliteres víztartály jutányos áron

e l a d ó.

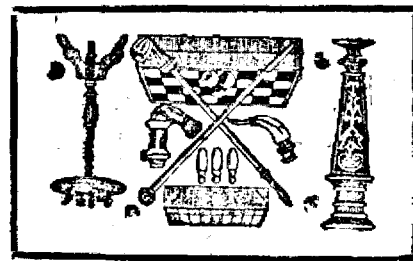
Bővebbet: 8451

Weisz Jenő

épület- és műlekatosnál Arad, Andrássy-tér 9.

Fock Gábor

villanyerőre berendezett
műsztergályos Aradon,
Weitzer János-utca 6. sz.

Nagy raktár billiárd-golyó, dákó, domínó, sakk, kugligolyó és bábuk, diaboló és csipkeverő asztalok. Kávéházi cikkek legolcsóbb beszerzési forrása. Észtergált asztalos-kellékekből állandó nagy raktár. 2366

KÖZPONTI NAGY SZÁLLODA

ARAD, A VÁROS FŐHELYÉN A MEGYEHÁZZAL SZEMBEN.

Városi
autobusz
megállóhelye.

80 modernül berendezett
vendégszoba. Villanyvilági-
tás. Fürdő a házban. Tár-
saskoci minden vonathoz.
Vidékiek találkozó helye.
Diszes télikert. Kávéház.
Mérsékelt árak. Kitűnő ma-
gyar konyha. — Kitűnő
tisztelettel:

Csermák Ágoston

3455

szállodás.

Külön
termek,
bankettek,
lakodalmak és
bálok részére.

Divatos fűzők és különlegességek
mérték szerint. ∴ Kérem a hölgy-
közönség szives pártfogását.

3324

Tisztelettel:

PILCZ IRMA

ARAD, Deák Ferencz-utca 2. sz.

Pályázat orvosi állásra.

„A Bátor Hirsch Mór” jótékonyági és Önszegélyző egyesület nagyváradi fiókjánál (mely 20 éve fenáll) egy orvosi állás üresedésbe jött, melyre a nagyváradi végrehajtó bizottság pályázatot hirdet.

Évi törzsfizetés **3000 korona**, mely összeg évnegyedenkint előre 750 korona fizetve lesz. Azonkívül az alapszabályban előírt tagfelvételi díjak.

Az állás betöltendő ez év július, esetleg augusztus havában. Pályázatok a „Bátor Hirsch Mór” egyesület (Zacsavay-utca 48.) címen küldendő.

A pályázati határidő lejár **1914. július hó 1-én.**

Bővebb felvilágosítással a titkár, vagy az elnökség szolgál.

A „Bátor Hirsch Mór” Egyesület
végrehajtó bizottsága.

3505

368—1914. g. sz.

Versenyfárgyalási hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a Farkas-utca kövezése és csapadékvíz elvezető csatornával való ellátása iránt a törvényhatósági bizottság jóváhagyásától feltételezeten 1. évi június 8-án d. e. 10 órakor zárt írásbeli versenyfárgyalást tart.

Kikiáltási összeg 4896 korona 80 fillér.

1. A versenyfárgyaláson minden hazai iparos részt vehet, ki ipara gyakorlására engedéllyel bír. Azon pályázók, kik a szóban lévő munkát teljesítésére hatósági engedéllyel nem bírnak, kötelesek ajánlatukban ily képesítéssel bíró megbízottat megnevezni, és képesítését okmányilag igazolni. Azon ajánlattevők, kik Arad sz. kir. város közönségével üzleti összeköttetésben nem állottak, tartoznak megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonyítványával igazolni, melyhez vállalatuk telepe tartozik.

2. Az ajánlatok pecséttel lezárt borítékban egy koronás bélyeggel ellátva a fenti nap d. e. 10 órájáig nyújtandók be.

Az elkészített vagy szabálytalan ajánlatot nem vesszük figyelembe.

3. Az eredeti költségvetés a városi mérnöki hivatalban megtekinthető. Az ajánlatok a kikiáltási ár és a százalékos engedmény számokkal és szavakkal való pontos feltüntetésével adandók be.

4. Az ajánlatokhoz 5% bányapénznek a városi pénztárban való letételét igazoló nyugta csatolandó.

5. A felhasználandó cement kizárólag hazai gyártmányu legyen. A kövezéshez használandó körül minta mutatandó be, valamint a bánya megjelölendő.

6. A munkát elnyerő vállalkozó tartozik az 5% bányapénzt 10% biztosítékra kiegészíteni.

7. Fenntartjuk azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlott árakra való tekintet nélkül szabadon válasszunk.

8. Az ajánlattevők ajánlatukkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

9. Ha vállalkozó a szállítási feltételeknek részben vagy egészben eleget nem tenne: jogunk van őt a vállalatától minden további beavatkozás nélkül elmozdítani és a munkát kárára és veszélyére mással végeztetni.

10. Az ajánlatban világosan és határozottan kitéendő, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri és elfogadja.

11. A versenyfárgyalás a fent jelzett napon és időpontban az ajánlatok felbontásával veszi kezdetét. Az ajánlatok felbontásánál az ajánlattevők vagy igazolt képviselői jelenhetnek.

12. Az ajánlatok felett Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága dönt.

13. Táviratilag beadott ajánlatokat figyelembe nem vesszük, nemkülömben pótajánlatokat.

Arad, 1914. évi május hó 27-én.

A gazdasági szék.

823—1914. kh. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. földművelésügyi miniszter 40905/III. A—B. számú állati betegségek ellen óvó, vagy gyógyítási célokra szolgáló gyógymódok engedély nélküli alkalmazásának, továbbá állati betegségek ellen ugyan ilyen célokra szolgáló gyógyszerek, valamint állati tápporok és állati tápfolyadékok engedély nélküli termelése, forgalomba hozatala, alkalmazása és külföldről engedély nélkül való behozatalának tilalma tárgyában. Az állati betegségek ellen óvó, vagy gyógyítási célokra szolgáló gyógymódok és gyógyszerek engedély nélküli alkalmazásának tilalma tárgyában kiadott rendeletét következőkben teszem közzé. Kihágást követ el és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel lesz büntetve az a) aki állati betegségek ellen óvó, vagy gyógyítási célokra szolgáló titkos összetételű vagy elkészített összeállított állati tápport vagy tápfolyadékokat, bakteriológiai természetű védejtő anyagot, gyógyító és védő serumot diagnosztikai (kórismészet) szert az 1888: VII. t.-c. 124. §-a illetőleg az 5400/907. sz. F. M. ellenére s a földművelésügyi miniszternek a belügyminiszterrel egyetértő engedélye nélkül üzletszerűen gyárt és termel, avagy engedély nélkül raktáron tart, hirdet, forgalomba hoz, illetőleg ilyen szerek, vagy anyagokra megrendeléseket gyűjt, b) aki amennyiben az 1888: VII. t.-c. 153. §-ának a) pontja és 154 §-ának j) pontja szerint minősülő kihágás fenn nem forog az a) pontban említett s nem engedélyezett ilyen szert, vagy anyagot alkalmaz vagy alkalmaztat.

c) aki amennyiben az 1888: VII. t.-c. 153. §-ának e) pontja és 154

§-ának j) pontja szerint minősülő kihágás fenn nem forog állati betegségek ellen szolgáló s nem engedélyezett új gyógymódot az 1888: VII. t.-c. 124. §. ellenére állatorvosi képesítés nélkül alkalmaz vagy alkalmaztat.

d) aki állati betegségek ellen szolgáló s élő (kórismészet) csírákat tartalmazó védőoltószert, illetőleg az állati betegségek felismerésére szolgáló diagnosztikai (kórismészet) szert az 5400/907. sz. F. M. r. 15. §. ellenére állatorvosi rendelés nélkül kiszolgált.

e) aki amennyi az 1888: VII. t.-c. 153. §-ának e) pontja és 154 §-ának j) pontja szerint minősülő kihágás fenn nem forog állati betegségek ellen szolgáló s élő (kórismészet) csírákat tartalmazó bár engedélyezett védejtő anyaggal állatorvosi képesítés nélkül ojtást végez, avagy diagnosztikai (kórismészet) szert állatorvosi képesítés nélkül alkalmaz, illetőleg gyógyító és védő serumot az 56082/913. sz. F. M. rendelet 1) pontja ellenére állatorvosi kézbesítés nélkül alkalmaz, vagy alkalmaztat mely tulajdonában illetőleg gondozása, vagy felügyelete alatt nem áll.

f) az az állatorvos, aki állati kártalanítás mellett irtandó állati betegségek felismerésére szolgáló diagnosztikai (kórismészet) szert a fennálló rendeletek ellenére (ez időszert a 4000/899. sz. F. M. r. 3. 11. és 20 §-ai) alkalmaz.

g) aki állati ojtóanyagot serumot, diagnosztikai szert, titkos összetételű vagy elkészített összeállított gyógyszert, tápport, vagy tápfolyadékokat a fennálló rendeletek ellenére Horvát-Szalvonnországból, Bosznia-Hercegovinából, Ausztriából vagy a vám, külföldről engedély nélkül hoz be.

Az engedély nélkül üzletszerűen gyártott és termelt, illetőleg engedély nélkül raktáron tartott, forgalomba hozott, avagy a g) pont alatt megjelölt területekről engedély nélkül behozott ilyen szer, vagy anyag az 1888: 157. §. az 1878: XI. t.-c. 25. §. és az 1876: V. t.-c. 61. §-a értelmében elkobzandó.

Az elkobzott szerek vagy anyagok amennyiben a fennálló törvények vagy viszonyok szerint ártalmatlanná nem teendők értékesítendő s az értékesítésből befolyt összegek az 1901: XX. t.-c. 23. §-ában megjelölt célokra fordítandók.

Greén
főkapitány.

Csermő községnek

400 hold

jó legelője bérbeadandó.

Értekezhetni az Előljárósággal.

Előljáróság.

3518

9763—1914. kh. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. földművelésügyi miniszterium 65247. II. B. számú rendelete értelmében közzé teszem, hogy újabb két fajta lőpor lett forgalomba hozva, melyek egyike „Rauchloses Jagdpulver Nr. 6” felírással fekete színű lőpor szemecskékből van alkotva s 9 mm. s ennél nagyobb öbnagságú kemény köpenyes (acél, nikkal vagy réz) golyós töltések céljaira van rendeltetve, míg a „Rauchloses Jagdpulver Nr. 7” felírással, mely rózsaszínű gyömbölyded szemecskékből áll csak söréttöltések céljaira használható.

A 6-os számú vadászlőpor egyőre csak 1/4 kg.-os, a 7-es számú, azonban ugy 1/4, mint 1/2 kg.-os bádogdobozokban kerül forgalomba és pedig a 6-os világos barna, a 7-es pedig rózsaszínűekben.

A bádogdobozok ugyanoly alakúak és szerkezetűek, mint a hadügyi kincstár által eddig forgalomba hozott 1-5 számú füstnélküli vadászlőporok dobozai.

A 6 és 7 számú lőporok dobozai ezuttal is, a tartalmuknak megfelelő jelzéssel s a lőpor rendeltetésére vonatkozó felírással vannak ellátva.

Fel vannak tüntetve továbbá a dobozokon a lőporfajták legfontosabb alkötészei, a használatra vonatkozó utasítással egyetemben.

A m. kir. belügyminiszterium eme 6. és 7. számú lőporfajták árát, valamint az eddig áruba boesájtott 1-5 számú lőporok árát is a további intézkedésig következőleg állapította meg

1. a Kincstári raktárokról hatóságilag engedélyezett viszontelárusítók részére nagyban (legalább 5 kgr) szállított lőpor.

1/2 kgr.-os dobozokban, dobozonként . . . 6 K. 60 f.

1/4 kgr.-os . . . . . 8 . 40 f.

2. viszont elárusítóknál, kicsiny 5 kgr.-on aluli mennyiségben való vétel esetén a lőporfajta ára:

1/2 kgr.-os dobozokban, dobozonként . . . 7 K. 80 f.

1/4 kgr.-os . . . . . 8 K. 75 f.

Arad 1914. évi május hó 5-én.

Greén,
főkapitány.

Apró hirdetések.

LEVELEZÉS.

Megértés

kérünk még 30 fillért beküldeni.

Nőtlen

25 éves, jobb megjelenésű fiatal ember 30 éven aluli fess hölgy tisztességes ismeretségét keresi. Leveleket e lap kiadóhivatalába „Állandó barátság” jelígre kérek. 3508

Világító Torony . . .

Az első lépést megtettem. Akadályok nincsenek. Dagadt vitorlákkal megyek előre. Nincs szándékomban visszatérni. Sok vihart látam már fejem fölött elvonnulni, de továbbra is világítani fog a lelkem a kétségbeesések sötét pillanatában, ha egy olyan lény szavára hallgatok, a ki egy végtelen idő óta várta ezt a lépésemet. Reménységet, megértést azonban még ne kívánjon, hiszen azt sem tudom hol áll a fejem. Legyen meggyőződve, a „Kigyó” nem fog többet sziszegni . . . B. J. Ö. 3488

Dentin

a legjobb szájvíz, mely a fogak és a szájüreg fertőtlenítéséhez kiválóan alkalmas. Kapható a Központi Drogeriában. Egy üveg 90 fill. 2201

ALKALMAZÁST NYER.

Gyakorlott irodistanő

ki gép- és gyorsírni tud, nagyobb üzletben mielőbb felvétetik; ajánlatok „Megbízható” jelígre e lap kiadóhivatalába intézendők. 3477

ALKALMAZÁST KERES.

Uri hásknál

elvállalok masszírozást, hidegviz-gyógykezelést, pedikűrözést. Özv. Móra Andrásné okl. masszírozónő Arad, Kasza-utca 46. 3495

OKTATÁS.

Engel

keresk. szaktanfolyama. Könyvvel, levelezés, gép- és gyorsírás, ker. számtan. Junius hó elején új nyári tanfolyamok veszik kezdetüket. Nappali és esti tanfolyamok, teljes gyakorlati kiképzés keresk és ügyvédi irodák részére. Díjtalan alá-közvetítés. Mérsékelt tandíj. Lázár Vilmos-u. 2. Földes-palota mellett. 651

INGATLAN.

Barackán

egyholdas szőlő koltával, állomáshoz közel eladó. Kovács Imre, Hajó-utca 30. 3478

Sarló-utca

13-ik számú ház családi okok miatt eladó. 3486

Mónoson

1 kath. hold szőlő épülettel együtt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3490

Damjanich-utca 18.

számu ház szabad kézből eladó. 3504

Eladó

egy kisebbszőrű adómentes bérház a Ferenc-tér szomszédságában elköltözés miatt minden elfogadható árrban. Cím a kiadóban. 3513

Eladó

Aradmegye Csermő határában a Glatz-pusztán 30 kis hold szántó-föld tanyával, melyből 22 hold buzával, 8 hold sabbal van bevetve. Olcsó amortizációs kölcsönnel van megterhelve s így körülbelül 8000 korona tőkével is átvehető. Részletes felvilágosítást levélben válaszbélyeg beküldése esetén, vagy szóbelileg díjtalanul nyújt „Adásvételi közvetítő iroda” Arad, Téli-utca 4d. 3511

ÜZLETEK.

Üzletház

a város legforgalmasabb részében, melyben 22 év óta fennálló korcsma és szatécüzlet trafikárusítással más vállalat miatt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3479

Eladó!

Egy jó berendezésű 28 év óta fennálló lakatosműhely 25—30 munkatársú részére az összes előforduló hat munkákhoz bő-éges szerszámmal, motorerő, többféle tömegmunkára is berendezve, központban lévő házsal együtt eladó. Esetleg más iparág folytatására is igen alkalmas hely. Részletes felvilágosítást levélben vagy szóbelileg díjtalanul nyújt „Adásvételi közvetítő iroda” Arad, Téli u. 4d. 3512

KIADÓ LAKÁS.

Három szobás

utcai lakás, zárt folyosóval augusztusra kiadó Közép-utca 13. 3460

Butorozott szoba

külön bejárattal és zongorahasználattal kiadó Urbán Iván-utca 5. sz. 3487

3 szobás

utcai lakás, fűdőszoba, előszoba, villanyvilágítással augusztus elsejére kiadó Kiss Ernő-utca 4. 3503

Nagy raktárhelyiség kiadó augusztus 1-re Hajó-utca 1. sz. alatt. Bővebbet Éles Árminnál. 3494

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Bontásból eredő

kitűnő karban levő ócska ajtók, ablakok, spaletták, cserépkályhák és kardalók eladók Weitzer János-utca 11. sz. 3465

Tölgyfa palló és deszka

elsőrendű, száraz, olcsó áron kapható Dengl-fatelepe. 3489

Raffiát, kötöző hársat

ne vegyen, mert félárban kap Jutta fonalat Kovács Soma Társa cégnél Aradon. 3467

Erzsébet-körút

18a I-ső emelet, elköltözés miatt egy garnitúra eladó. 3502

Ócska tégla

igen olcsón eladó Bercsényi Miklós-utca 21. munkavezetőnél. 3493

Az Aradi Kereskedők Köré Helyeszközlő Oszfályának HETI KIMUTATÁSA

Klein Sándor, Koppich Zsigmond igazgatók
Szabó Lipót, íróda vezető.
Hivatalos helyiség: Tabajdy Károly-u. 1. sz. sajtó háza.
Telefon 868. sz.
Hivatalos órák: délelőtt 8—11 óráig.

Kereskedés:

ARADRA:

Fűszerkereskedés részére ügyes irodistanót, hasonlított részére pedig gyakorlott pénztárosnőt.

VIDÉKRE:

3 fűszer, rőfös és rövid, 1 vas és fűszer, 1 rőfös és divat, 3 fűszer és rövid és 3 vegyes kereskedősegédet, több tanácsot teljes ellátás mellett.

AJÁNLUM:

Több, ker. tanfolyamot végzett női alkalmazottat továbbá 20 fűszer- és rövid, 3 vas és fűszer, 6 rőfös és 12 vegyes kereskedősegédet.

Az elhelyezés teljesen díjtalan. Kérjük tagjaink előnyben részesülnék. Vidéki megkeresésekre, csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk. 30

11059—1914. kh. sz.

Hirdetmény.

A selyemhernyó tenyésztés előmozdítása és védelme tárgyában közhírré teszem, hogy a selyemhernyó tenyésztéssel foglalkozók közutakon, köztéren vagy utcákon lévő szederfákról tekintet nélkül arra, hogy foglalkozik-e hernyó neveléssel vagy nem az illető kinek háza előtt a szederfa áll, szabadon szedhetnek lombot; kivéve azon szederfákat, melyeknek törzse 10 cm/m. átmérővel nem bírnak és lombjaik méz és rézgáliczkeverékkel permetezve vannak.

Ki selyem tenyésztési célra a lombosdedet jogtalanul megakadályozza vagy a lombot megirtózás által selyemtenyésztési célra használhatatlanná teszi, az 1894. évi XII. t. c. 95. § d. pontjába ütköző kihágást követi el és 20 napi elzárásra átváltoztatható 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel lesz büntetve. Arad 1914. évimájus hó 17-én.

Green főkapitány.

Nyomatványok

olcsón kivitelben készülnek

az Aradi nyomda r. t.-nél

Arad 1914. évimájus hó 17-én.

Goity János

uri és női cipész 3443

Deák Ferenc-utca 8. szám.

Elvállalok megrendelésre a legdivatósabb női és férfi cipők készítését legjobb anyagokból, ugyszintén bármilyen orthopéd és alkalmi lábbelikeket legszakszerűbb és legüzletszerűbb kivitelben, jutányos árakban. Főcélom, hogy gyors és előzékeny kiszolgálással igen tiszteit rendelőt mindenkör legjobban kielégítek.

361—1914. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a gáji iskola mellett drótkerítés készítése iránt folyó évi junius hó 2 án d. e. 1/4 11 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási-ár 579 kor. 64 fillér. Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 5%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad, sz. kir. város gazdasági székeinek 1914. évi május hó 18-án tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Valódi perzsa szőnyegek

Egy török kereskedőtől bizonymányba átvett valódi perzsa szőnyegek egy újabb nagy parti áru küldemény érkezett és még egy néhány napig előnyös árakon eladatnak.

Bohn Károly

üzletében Arad, Szabadság-tér 20. Telefon 760. 3485

Keresse fel ön is

Gara Miklós

saját műhelyében készült 3302

férfi-, női- és gyermekcipő-üzletét

a Hunyadi- (volt Fekete kutya) utca 3. szám alatt levő házban, ahol állandó nagy választék van a legjobb minőségű bőrökből készült színes cipőkből. — Javítások és megrendelések szintén pontosan készíttetnek. Szíves pártfogást kér:

Gara Miklós, Hunyadi-utca 3.

LÁNG IMRE

ujonnan átalakított kávéháza

Kitünő kávéházi
italok.

Hideg buffet!

ARADON, Szabadság-tér
és Eötvös-utcza sarkán.

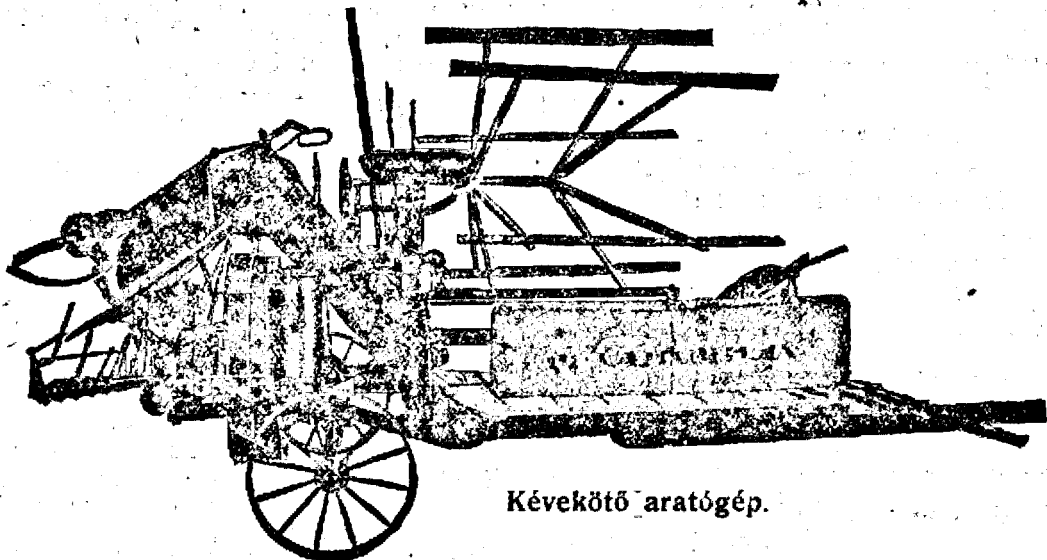
Családok kellemes
szórakozó helye!

Naponként
cigányzene.

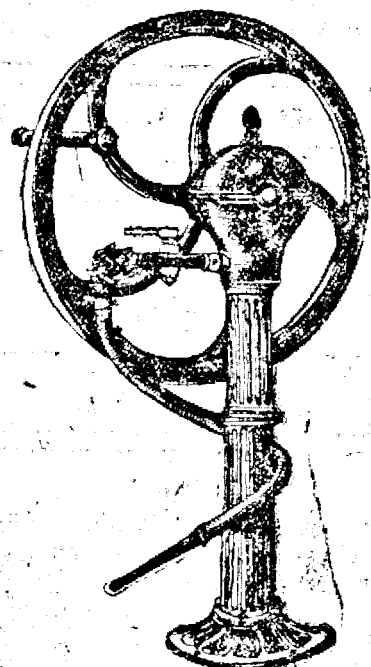
3456

Kovács Soma és Társa Arad gép- és motortelep.

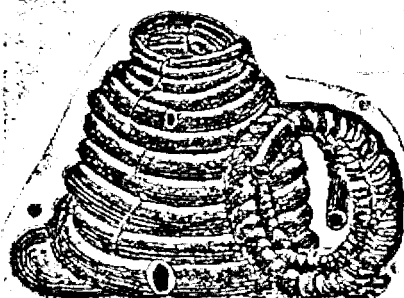
Mc. Cormick chicagói aratógépgyár és
Kühne mosoni mezőgazdasági gépek ve-
zérképviselte. — Cséplőgépzemű cik-
kek, malomszerek, műszaki áruk, szer-
számok, fecskendők, szivattyúk.

Kévekötő aratógép.

Kutak.

Tömlök.

3458

Legszebb bőrma-ajándékok - Gartner József

nagy választékban már két koronától kezdve kaphatók óras és ékszerésznél Forray-utca (Guttman fűszeres mellett.)

Bőrtisztítálatalanságok

mint bőrátka (Mitesser) pattanás zsiros nyers és érdes bőrt eltávolít **Pinosol**

melynek gyógyító részei kátránytól vannak elkülönítve az illatos festő és rapadó részeketől megszabadít, tartalmaz és a grazi derma ologiai kli- nika megfigyelése szerint leghathatósabb, mint a hivatalos kátrányfélék.

Legcél- szerűbb **a folyékony Pinosol** szapannak használata (üvegenként 1.— és 2.50 kor.) Hosszu ideig tart.

Aki szokása szerint szilárd szappant kedvel használja Pinosol-szap- pant 5°/_o (90 fill.) — Pinosol-boraxszappant (80 fill.) vagy Pinosol- kéntej-szappant (K. 1 —). — Bőrbajok és kiütések ellen ajánlják az orvosok a 10°/_o-os szilárd Pinosol-szappant és Pinosol-kénszappant (K. 1 —). — Bővebbet a szappanhoz mellékel t prospektusban. — Fej- mosáshoz hajhullás, korpa stb. ellen legjobb szolgálatot tesz a folyékony Pinosol-hajszappan üvegekben 1.— és 2.50 kor. (Tartós- készlet).

Kapható gyógyszerárakban, drogeriákban és illatszerüzletekben

Pinosolverke G. Hell & Comp. Troppau
Wien, I., Helfferstorferstrasse 11/12. 2895

Lerakatok Aradon: **Földes Kelemen, Hehs Vilmos** gyógyszerárakban és **Hansu Nesztor, Török Andor és Társa, Vojtek és Welsz**, drogeriákban.

Vizellátási telepet

épít városoknak, faluknak, birto- koknak, villáknak, gyáraknak, ker- teknek, stb. mint különlegességét

Első morva Vizvezeték és Szivattyutelep

Részvénytársaság ANT. KUNZ

Märisch Weisz-kirchen.

Előnyös információk rendelkezésre állanak.

SZALONNA

elsőrendű, magyar, perzselt, sózott, vastag, hófe- hér, egészségesen, tisztán kezelve, gazdasági oselődek, munkások részére a legelősebb napi áron.
Továbbá mindennemű vegyítést

gép- és separatorolajak
ásvány- és növényolaj, égő repceolaj, vaselin, tevelt gépkendő, kétkésző kocsikenőcs, hordóban s kisebb osomagolásban. Hofherr és Schrantz gyártmányu **MEZŐGAZDASÁGI GÉPEK.**
Alfa Separator r.-t. gyárában készült

TEJGAZDASÁGI GÉPEK
Tavaszi és őszi számláára

szuperfoszfát és egyéb műtrágyák
szákek, ponyvák, oséplés és gőseke oéjfalra készűn, továbbá kovács-szén, egyáltalán a mezőgazdaság körében szükség- lendő összes anyagok és válogatott vetőmagvak a leglobb minőségben, a legelőnyösebb árak mellett kaphatók az **Aradvármegyei Gazdasági Egyesület Fogyasztási és Értékesítéi Szövetkezeténél**
Arad, Boros Béni-tér és Verhőcsi-utca. Nem oszövetkezesülta- gok is előnyös árak mellett szolgál- tatnak ki.

SAVINO CALVASINA UTÓDA

CALVASINA HENRIK

Alapított 1885.

márványtelepe.

Több kitüntetés.

Arad, Wesselényi-utca 33. szám.

Kredenez,
Trimó,
Toilette,

Mosdó,
Éjjeli szekrény lapok,
Mészarszek-berendezések,

Fürdőszobaberendezések,
Falak bevonása,
Kávéház berendezések,

Szálloda-berendezések,
Vendéglő-berendezések,
Asztal-lapok.

a legjutányosabb árban készítettnek.

Kivánatra költségvetéssel díjtalanul szolgálak.

Arjegyzék rendezésére áll.

AZ
ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP

ma magyarország legelterjedtebb, legtartalmasabb és legkedveltebb vidéki napi lapja. Hírszolgálati mindenkor a legmegbízhatóbb forrásból erednek. .: Szerkesztőségi telefonszám 357. Hétköznaponként 16—20. vasárnap és ünneponként 24—36 oldalon jelenik meg. Az

Aradi Közlöny a közönség minden rétegébe eljut, épen ezért egyben a legjobb hirdetési organum is. .: .: Az

Aradi Közlöny apróhirdetési feltétlenül eredménynyel járnak. Apróhirdetések ára: minden szó 4 fillér, vastagabb betűvel szedett szó 8 fillér. A legkisebb hirdetés 60 fillér.

Nyomdai és kiadóhivatali telefonszám 151.

Az Aradi Közlöny előfizetési árai:

HELYBEN:		VIDÉKEN:	
Egy hónapra	2 K. — fillér.	Egy hónapra	2 K. 40 fillér.
Negyedévre	6 " — "	Negyedévre	7 " — "

|| Minden előfizető megkapja Az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptárát. ||

Szerkesztőség, kiadóhivatal és könyvnyomda:
József főherceg-ut 22. sz.

(Arad-csanádi Egyesült vasutak palotájában.) .: .: Bejárat a Kossuth-szoborral szemben.

KÖNYVKÖTÉS ZET

elvállal a szakmába vágó munkát olcsó és jó kiállításban.

Mindenféle nyomtatványok

izléses és csinos kivitelben készülnek

az Aradi nyomda részvénytársaság nyomdájában.

Hárs,

fehér, széles

Rézgálic,

elsőredű aussigi

Rézkénpor

legjutányosabban kapható

Weiss Dávid

nagykereskedőnél

Aradon, Kossuth-utca 62. sz.

Telefon szám: 86.

8189

MOF
Szenzációs
molypusztító

„Mof” igen kellemes illatú, „Mof” nemcsak megátolja a molynek befészkelését, hanem minden molyt petéstől együtt teljesen kipusztít. A „Mof” a kamfor és naftalinnal ezerszer erősebb. A „Mof” rendkívül kitűnő és szigorúan antiszeptikus. Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól. A „Mof” 14 év óta kitűnően bevált. Egy minta csomag „Mof” ára K 1.—, 1/2 kg. „Mof” K 2.20, 1 kg. „Mof” K 4. Kapható illatszert, drogeria és hason szakmájú üzletekben. Ahol nincs árusítás, a pénz előzetes beküldése vagy utánvétellel küld.

9398

Parfümerie „Oja” A. G.
Wien, I. Pétersplatz Nr. 11.

Szent László (Püspök) hévviz-gyógyfűdő

Nagyvárad mellett, DANTS ISTVÁN fürdőbérlet kezelése alatt.

Kényelmes közlekedés. Vasúton Nagyváradtól fél, kocsin 3/4 órai távolságban. Május—augusztus hónapokban naponta 12, vasárnap és ünnepnapokon 16 vonat közlekedik Nagyváraddal. A vasúti állomás a fürdőtelepen van.

Az európai hírtű 40° C. meleg természetes hévviz javával van: az izületék és izmok csúszós bántalmaitól, idült s különösen savas izületi loboknál, csonttörések és különösen viaszmaradt vastagodásoknál, köszvényes és annak különböző alakjainál; idegbajoknál, melyek rheumatikus alapon keletkeztek (ischiasnál); különböző bőrbajoknál, végre női bajoknál; belsőleg: heveny és idült gyomorhántalmaknál, májbajoknál, és vesekövek esetében. Állandó fürdőorvos: dr. Nagy Ignác.

A különböző igények szerint berendezett nagyszámu szobák napi ára 1 kor. 80 f. és 8 kor. között váltakozik. Gyógyterem (Kursalon) hirtlapokkal, zongora, könyvtár és tekeasztallal. Terraszok szép kilátással. Éttermek, csukrászda, sétahelyek a fürdőtelepen és a mellette elterülő őserdőben. Az erdőben jó tekepálya és Lawn-Tennis.

Öt tükörfürdő és tizenhárom kádfürdő kivül mórffürdők is vannak rendszeresítve. Ujjonnan épült uszoda uszatanítással és homok-kurával. Fürdők 40 fillértől 2 kor. 40 fillérig. Elsőrendű, kiténő székely. — Telefon-összeköttetés Nagyváraddal. — Villany-világítás. A legzebb kiránduló és szórakozási hely. Konyha és vendéglő a bérlet saját vezetése mellett. — Prospektusát kívánatra küld a fürdőigazgatóság.

2270

Telefon 595.
Költözők figyelmébe.

Ajánljuk nagy választékú jól berendezett modern villanycsillárainkat, ugyesintén eiválalunk villamos és gázcsillárok átszerelését leggyorsabban és legjutányosabban. Szíves megkereséseket kérünk:

Palinkás Lajos és Társa
villanyműszerészek 1903
Arad, Deák Ferenc-utca 7.

Röntgen-intézet.

Aradon, Batthyány-u. 21.
Telefon 622. 211

Röntgensugaras átvilágítások és fényképfelvételek, betegségek, csonttörések, ficamok stb Kórismézése céljából. Röntgensugaras gyógyítások idült bőrbajok, sipolyok, nem operálható nagy daganatoknál és a méh- és pajzsmirigy alképletelnél. Intézettulajdonos:

Dr. Singer János
egyetemes orvostudor.

Az eredeti „Dr. Aschenbrandt“-féle Bordói-por és Rézkénpor

a legkitűnőbb anyag a szőlőlevél-, illetve a fűrt peronosporája valamint a lisztharmat ellen.

Óvakodjunk az értéktelen utánzatoktól!

Csakis olyan csomagokat kell elfogadni, melyeken a Dr. Aschenbrandt-féle név és védjegy ki van téve. A bordóipor ára 100 kg.-ként 62.— K., a rézkénpor ára 47.— K. 50 kg.-nál kisebb csomagokban 4.— koronával drágább q.-ja.

Vezérképviselőt

„Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” Budapest, V., Alkotmány-utca 29. Kapható minden „Hangya” fogyasztási szövetkezetben és a legtöbb vidéki fűszerkereskedőnél. 2027.

361—1914. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széké a gáji iskola mellett drótkerítés készítése iránt folyó évi június hó 2 án d. e. 1/11 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási-ár 579 kor. 64 fillér. Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 5%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok leszártan nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bannompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad, sz. kir. város gazdasági székének 1914. évi május hó 18-án tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Üzlet-áthelyezés!

Vas- és réz-butor gyári helyiségünket Zrinyi-utca (báró Bohus-palotával szemben)

áthelyesztük és ajánljuk a n. é. közönségnek saját gyártmányainkat vas- és réz-butorokban, kerti butorok, internátus-, kórház- és szálloda-berendezések szolid és erős kivitelben. Sodrony-ágybetétek vas- és fakereettel minden méretben a legerősebb kivitelben kaphatók. Elvállalunk mindennemű vas- és rézbutor javításokat és festéseket. 3457

Gyárhelyiség: Aulich L.-u. 14. Üzlethelyiség: Zrinyi-u. Gyári telefon 423.

Képes árjegyzéket kívánatra díj- és bérmentve küldünk.

Szíves megrendeléseket kér, tisztelettel:

Fleischer Testvérek

vas- és rézbutor-gyárosok.

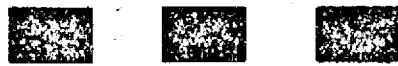
Alapított 1893-ik évben

PÁPAY LAJOS

3441

asztalosáru gyára ARADON,
gróf Károlyi-utca 12., 13. szám
és Választó-utca 30. szám. ::

TELEFON
223. SZÁM.

Elvállal minden e szakba
vágó munkát jutányos áron

Mindennemü utépitési és
kövezési munkálatot el-
vállal és pontosan készít

3440

Sztanity György

kövező és utépitő vállal-
kozó ARAD, Szent Ist-
ván-utca. (Szerb-palota.)

Varga D. Dani Fűző és ernyő különlegességek készítője

Arad, Andrásy-tér 20. Központi szálló mellett.

Telefon 808.

**Köhögés,
rekedtség és
elnyálkásodás**

ellen megbízható és legjobb hatású szer a

Tussinal-cukor

Ára 70 fillér.

Tussinal-tea

Ára 70 fillér.

**A mértéktelen do-
hányzás-szenvedély**
legbiztosabb, legegészsé-
sebb és legkellemesebb el-
lenszere a

Menthol-cigaretta

1 darabnak az ára, mely hosz-
szu időre elég: **1 korona.**

Ha tyúkszeme van és gyöttri
nagy kín,

A legjobb gyógyszer
az **Anagallin.**

Ára utasítással 70 fillér.

Egészséges és izmos lesz,
Ha „Doré-sósorszesz“-t vesz,
Mert csak egyedül jót tesz

A valódi „Doré Sósorszesz“

Egy eredeti üveg ára 1 kor. 10. f.
és 2 kor. 20 f. Próbauveg 44 f.

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban ARAD, ANDRÁSSY-TÉR 23. SZ.
(A megyeházzal szemben.)

Van szerencsénk értesíteni, hogy **HELACIT** elnevezés alatt egy új készítményt hozunk forgalomba, mely a bőrtkát (mitesser) van hivatva gyorsan és sikeresen elmulasztani.

A **HELACIT** különösen ajánlatos zsíros, fényes, izzadó arc bőrű egyéneknek, de használhatja bárki is estély, séta stb. előtt.

A **HELACIT**-ből keveset gyapottra vagy rongyra öntünk és azzal arcunkat letöröljük.

Mindenkit meg fog lepni az a csodás hatás, amelyet a **HELACIT** azon percben előidéz. Az arc olyan lesz, mintha valami lehető finomságu harmattal (a gyümölcs hamvához hasonló) volna bevonva.

Atkák pár napi használat után elmúlnak.

Ára 1 korona.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan- és vegyészeti gyára Aradon.

Kapható:

Földes Kelemen és Hehs Vilmos

gyógyszertárban.

1224

Hölgyek

a legelegánsabban és legolcsóbban ruház-
kodhatnak, ha szükségletüket ruhaszöve-
tekben, selymekben és a legszebb ujdon-
ságokban nálunk szerzik be.

Glésinger József és Fia áruháza.

**Dearling for
Gentlemen**

világhírű

Szivarkahüvely

sterilizált antinoktíná vattával.

Minden dobozban 120 darab

Ujdonság!

Kapható:

ARADON

a különlegességi dohány-
tözsdeben.

Vízvezetők és csaforna
berendezési vállalat.

VARGHA PÁL

Arad, műhely: Thököly-tér 3.
Telefon szám 624.

Elvállalok jutányos árak mellett
minden e szakmába vágó munká-
latokat, úgymint: fürdőberende-
zéseket, szivattyukat, mosdó-
kat, udvari fagymentes kuta-
kat mindennemű fürdő- és fűtő
gáskályákat és kloettekét; álta-
lam elkészített munkáért jótállást
vállalok.

2048

Melegvíz automata
javításban speciálista.

Javítások azonnal, olcsó árban esz-
közöltetnek. Költségvetés díjtalan!

Brebán József,

ácsmester

Arad,

Kasza-utca 31. szám.

Elvállalja az ácsszakmába vágó
munkák készítését a

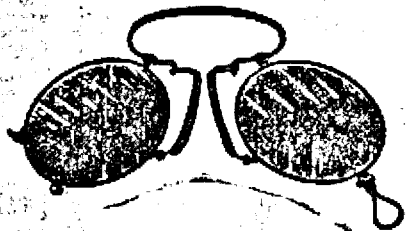
2179

legjutányosabb áron,

ugy helyben, mint vidéken. — Ár-
ajánlatokkal készséggel szolgál.

Grosz Sándor

szakoptikus Arad, Szabadság-
tér 17. szám földszint udvarban.

Ajánlom a n. é. közönség szí-
ves figyelmébe szépen berendezett
és dusan felszerelt optikai raktá-
ramat, továbbá első osztályú lveg-
és valódi hegyi kristály lencséimet.

Készítek mindennemű szem-
üvegeket, orrcsüptetőt és lorgnettet,
ugyszintén szemüvegeket orvosi ren-
delet szerint a legpontosabban.

Elvállalok optikai javításokat
és vidéki rendeléseket pontosan és
olcsóbban mint bárhol. 3001

Mmes Neustadt és Herzog

francia és angol fűzőkülönlegességei

ARAD, Salacz-utca 1.

Főüzlet: **BUDAPEST**, Belváros Bécsi-utca 9. sz.

Telefon 134-04.

Telefon 134-04.

Az ideális fűző

Le Model „Nom plus ultra“

Az ideai párisi Saison sensatioja.

Van szerencsénk a nagyrebecsült aradi valamint vidéki
rendelőinkkel közölni, miszerint **Párisból** megszereztük a
legújabb szabású Modelfűzőt, mely az ideai évad sensatioja. Ezen
fűző a legtökéletesebb, a mely eddig alkotva lett **s minden**
eddigi formát felülmul.

A derekat finom **sfeifungjánál** fogva **karcsuvá**
teszi, a csipőket és czombokat egyenletes formában tartja, mi-
által az egész alakot **siankábbá teszi.** A hasat az eddigi
formával **ellentétben nem** szorítja a gyomor felé, (tehát
nem vastagítja azt,) hanem a test minden részét **természe-**
tes helyén hagyja. Ugy, hogy a viselése a legkényelme-
sebb, a **legideálisabb formával** párosítva.

Azonkívül készítünk mindennemű **halcsentnélküli**
sportfűzőket, csipő- és hasszorítókat. Kész fűzők minden árban.
Vidékre mértékvételi utasítást készséggel küldünk. Cégünk
csak elsőrendű fűzőket készít és az egész ország-
ban elismert jó munkájáról.

Magunkat a nagyrebecsült hölgyközönség további bizal-
mába ajánlva vagyunk, kiváló tisztelettel

Mmes Neustadt és Herzog

fűzőkészítők.

2197

az elasztikus
cipősarok
PALMA
figyelje
meg
TARTÓSSÁGÁT

9261

Lengyel Gyula

műlakatos

épület és vasszerkezeti műhelye

Arad,

Deák Ferencz-utca 38.

2802

Szalón angolbőr butorok

a legfinomabb kivitelű a legeggy-
szerűbbig. — Továbbá használt
butorok átalakítása valamint lakás-
berendezések és díszítések a leg-
olcsóbb árban elfogadhatnak.

Levelezőlap meghívására azonnal
jövünk!!!

Dougán és Majer

kárpitos és díszítők

2858

ARAD, Atzél Péter-utca 3. sz.

(az udvarban, a kapuval szemben)

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő
ablakredőnyök gyári rak-
tára, valamint valódi

**lignum sanctum-
tekegolyók és bábuk**

legjutányosabb árakban
kaphatók:

Zimmermann Ignác

norinbergi, díszmű- és já-
tékáru üzletében 1861

Arad, Szabadság-tér 21.

Könyvkötőgép késeket
szakszerűen élesít

Schamberger L. Arad.

Ugyanott gépforgács
ingyen kapható.

8489

Jó, tiszta buza-szalmát megfelelő ár mellett vesz a
Magyar szalmaanyag-gyár
részvénytársaság Aradon.

Ugyanott trágya kapható.

Ajándékok, figyelmességek

kettős értékkel bírnak,
ha azokat a

mess. Messenger-Boy

kézbesíti.

Telefon 816.

3404

Deák Ferenc-utca 8. szám.

Egyedül megbízható a népszerű

MESSENGER-BOY

VÁLLALAT.

Minden megbízást gyorsan, pontosan, olcsón és diskréten elvégez.

A város közönségének kényelmére újabban

 Lakásnyilvántartási iroda

létesített. — Lakástkeresőknek: alkalmas lakás ajánlására. Lakástkiadóknak: lakásaiknak leggyorsabban való bérbeadására.

Minden lakástkereső első útja ma már a lakásnyilvántartási irodába vezet.

Elenyészően csekély díjszabás. Telefon 816.

Ezen rovatban minden szöveg egy-egy sorra kerül, az ár 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József tér 22.
Kiadóhivatali telefon: 184. sz.
Szerkesztőség: 357. sz.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta utalványon küldendők — a szövegeket a szöveg elír — vagy levélbélyegkeben. Tudakozásnál a hirdetés száma mindenkor közzéad. Levélbéli megküldésnél, (a jellegű leveleket kivéve) felvilágosítással szolgál a kiadóhivatal, az esetben, válasszbélyeg csatolandó. Az apróhirdetések díja a szöveg száma szerint számított. Minden szöveg 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 80 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szöveg a kéziratban előhúzással jelzendők. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatal kívánatra díjtalanul megszerkeszti. HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRÁIG VÉTELEK FEL.

**Az Aradi Közlöny részére
hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban József főherceg-utca 22.
(Bejárat a Kossuth-szoborral szemben.) Továbbá**

BUDAPESTEN:

Blockner I. IV., Semmelweis-u. 4. sz.
Gyórfi és Nagy VII., Erzsébet-körút 5. sz.
Jautus és Tarsa V., Dorottya-u. 11. sz.
Mosse Rudolf VI., Andrássy-utca 2. sz.
Tenczer Gyula IV., Szervita-tér 8. sz.
Schwartz József VI., Andrássy-utca 7. sz.
Hegyi Lajos VII., Király-u. 87. sz.
Bokstein Bernát VII., Erzsébet-körút 38.
Mezei Antal IV., Eskü-utca 5. sz.

NAGYVÁRADON:

Hegedűs Hirlapiroda Rákóczi-utca 5.

TEMESVÁR—BELVÁROSBAN:

Engel Jenő hirdetőiroda vállalata Jenő herceg-utca.

BÉCSBEN:

Haasenstein & Vogler L. Neuer-Markt No. 8.
M. Duckes Nachf. L. Wollzeile No. 9.
Rudolf Mosse L. Selterstraße No. 2.
Eduard Braun Rothenturmstr. No. 9.
Heinrich Schalek L. Wollzeile 11.
Bock & Herzfeld L. Adlergasse No. 6.

BERLINBEN:

Dr. J. P. C. Bilmereich Berlin-Vilmersdorf, Holsteinische Str. 82.

Azon apróhirdetésekre vonatkozó tudnivalók, ahol a hirdetés mellett: „Bővebben, vagy cím a kiadóban” áll, közelebbi adatok olvashatók az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalának előcsarnokában elhelyezett táblán.

ALKALMAZÁST NYER.

Üzletvezető-helyettes

kerestetik, kereskedelmi képzettség, továbbá magyar, német és román nyelvtudás megkívánatik. Ajánlatok P. M. jellegre a kiadóhivatalba küldendők. 3424

Ügynökök

jól bevezetett háztartási cikk elárúsítására kerestetnek. Ajánlatok P. M. jellegre a kiadóhivatalba küldendők. 3423

ALKALMAZÁST KERES.

Ügyvédi irodába

gyakorlott gyors- és gépirónő azonnali belépésre ajánkozik. Cím a kiadóban. 3468

Ügyes bejárónő

házakhoz ajánkozik. Kincki Mihályné, Illés-u. 136. 3469

INGATLAN.

Házeladás.

Urbán Iván-utca 88. számú (volt Fejsze-u.) sarok telek és ház, könnyű feltételek mellett, szabad kézből eladó. 3229

Egyemeletes bérház

hat lakással, a Batthyányi-utcában, betegség folytán eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3359

Modern

új lakóház Farkas-utca 14. szám eladó. 3389

Eladó

szőlő Paulison 3¹/₂ hold teljesen termő, 1¹/₂ hold parlag kolnával és berendezéssel együtt. Bővebben Csernovics Péter-utca 6. sz. Telefon szám 582. 8415

Lehel-utca 20.

számu ház eladó. 3466

Eladó magánház és üresterlek
Kossuth-utca 9. szám, ugyanott egy szoba és előszobából álló garçon lakás azonnal kiadó. 1765

ÜZLETEK.

Jó forgalmu vendéglő

házzal együtt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2980

Sütőde

jóforgalmu házzal együtt olcsón eladó. Esetleg a ház külön is eladó. Cím Szabó Mihály Borosbes. 3407

Vidéki nagyobb községben
egy jóforgalmu egyedül álló vendéglő 8 vendégszobával teljesen butorozva még 4 évi bérleti szerződéssel átadó. Bővebben Körös-völgyi Pálkaraktár. Andrássy-tér 5. Telefon 651. 3416

KIADÓ LAKÁS.

Új intézmény Aradon!

Lakásnyilvántartási iroda Deák Ferenc-utca 8. (Messenger Boy-vállalat) Lakást kiadóknak és keresőknek figyelmébe ajánlva. Elenyészően csekély díj szabás. Telefon 816. 2840

Egy magányos udvari szoba
azonnalra kiadó. Lovarda-u. 1. 3377

Csinosan butorozott

nagy utcai szoba külön bejárat, villanyvilágítással, azonnal kiadó. Kápolna-utca 3. 3378

Az Andrássy-téren

az első emeleten, a főtér kellő közepén, egy utcai lakás azonnalra, vagy augusztus hó 1-re kiadó Bővebben a kiadóhivatalban.

A korzó

legforgalmasabb központjában, Szabadság-tér 21. szám alatt I. emeleten irodának, divatszalonnak is alkalmas, utcai és egy udvari szobát alkovval együtt bérbead dr. Reisinger Ferenc. 3458

3-4 és 5 szobás lakások

minden hozzátartozó kényelmes mellékhelyiséggel, irodának is alkalmas, azonnalra kiadó Hasszinger-utca 5. Ugyanott több pince raktárnak kiadó. 5766

Kiadó lakás.

Legmodernebb berendezéssel egy 5 szobás lakás, mely áll 3 utcai és 2 udvari szobából és a szükséges mellékhelyiségekből azonnalra kiadó. Értékesíthető Petőfi-utca 10. sz. alatt a házfelügyelőnél. 2005

Két 2 szobás

udvari lakás egyik előszobával Tökölly-tér 4 szám alatt kiadó. 2329

Kiadó

két utcai szoba, konyha mellékhelyiségekkel, vízvezetékekkel minden órában Nagy Sándor-utca 5. szám. 3461

Kiadó

elköltözés végett Rákóczi-utca 7. számú házban 2 szoba, előszoba, fürdőszoba augusztus elsejére, esetleg előbbre 600 kor. évi bérért. Ugyanott butorok és más háztartási dolgok eladók. Megtekinthető június 2-től 8-ig d. e. 9 óráig 12 óráig, I em. 3462

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Likőr

kitűnő minőségben, minden szakismeret nélkül házilag készíthető. Egy üveg ára 60 fillér, kapható a Központi Drogeriában. 2201

Acélos, tartós, kristály tiszta

jég

háztartási célokra naponta házhoz szállítva 5 és 8 koronás adagokban. Aradi Jégtelep Petőfi-utca 7a. Telefon 199. sz. 2297

Vessék

a legmagasabb árban uraktól levett férfi ruhát, utazó és városi bundát valamint mindenféle egyenruhát. Bleier Ignácz, ruhakereskedő Szent Pál-utca 12. 2883

Hírneves

halmagy vidéki málnaszörp 5 kgrmos posta kanna franco 8¹/₂ korona. Gyógyszertár, Nagyhalmagyon. 3039

Új dolog.

Tetőfedőlemezt, mely végtelenül tartós és kátrányozást nem igényel, miután kaucsukkompozícióval van bevonva. Kapható Weisz Dávid fűszernagykereskedésében Aradon, Kossuth-utca 62. szám. Telefon 86. 3101

Legjobb lugmentes

arc- és kézmosó a Hygea szappan 40 fillér, Lanolin szappan 50 fillér. Mindkét szappan tiszta növényi szíradékokból készül, lugmentes, a legfinnyásabb arcu hölgyek és gyermekek, csecsemők mosására legalkalmasabb. Legtartósabb, legfinomabb és leghatásosabb fürdőszappan az Angol fürdőszappan, óriási darab 70 fillér. Dr. Földes és Hehs Arad. Földes Gyógyszertár Deák Ferenc-u., Hehs Gyógyszertára Batthyány-u. 1224

Szabadság-tér 10. szám

alatti udvari emeletes épület bontásából nyert összes anyagok olcsón eladók. Tabakovits Emil építész irodája, Tökölly-tér 2a. 3347

Eladom

gépjavitó telepem berendezéssel vagy anélkül, esetleg kiadom, Varjaszaj Lajos-utca 40. sz. Bővebben Fábán Vince, Demeter-utca 44. sz. Aradon. 3345

Bérmálásra

arany, ezüst ékszer, órák, igen mérsékelt árban és nagy válassztékban szereshetők be Igas Sándor ékszerésnél Minorita-palota. Alapítva 1902. évben. Megyei és városi telefon 321. 3263

8 és 6 lóerős

jókarban levő kijavított gazdasági gépjárműi gőzcséplőgarnitúra felszerelve, ugyancsak 6 lóerős 2 éves Nicholson-féle benzínmotoros garnitúra és több 3, 4, 5 lóerős benzínmotorok új és használtak, kedvező feltételekkel eladó. Burza Testvérek gépkereskedőknél Boros Béni-tér 1. sz. Telefon 604. 3417

40 H. P. teher automobil

részére keresek helyben, vagy vidéken tömegesebb fuvarozásokat minden elfogadható árban, esetleg kölcsönképpen is átengedem, vagy kedvező feltételek mellett eladó. Rubinstein Mór, Arad, cs. kir. csapatok szállítványozója. Telefon 188. 3450

Legfinomabb

szepeességű málna-szörp különként 2 kor., üveg 20 fillér. Citrom-szörp különként 2 korona. A citrom-szörp egy-két évőkanányi mennyisége alkalmas egy pohár legfinomabb limonádé előállítására. Szeder-szörp különként 2 kor. 40 fillér. Ribizke-szörp 2 kor. 40 fillér. Földes Kelemen Gyógyszertára Arad. 1224

Egy doboz

100 darab hártyalan levélpapír, 50 papír és 50 selyempapír beléste boríték egy koronáért kapható Ingusz I. és Fia könyv- és papírkereskedésében. Telefon 517. 1941

KÜLÖNFÉLE.

Szörpmék, ruhaneműk,

szőnyegek megóvására ajánlunk molykeveréket 20 és 40 filléres csomagokban, legfinomabb resublimált Naftalint, kiló 1 korona. Terpentin olajat kiló 2 korona. Pachsuli levelet, kiló 3 korona. Rovarport szoró dobozokban 20 fillér, bádóg dobozokban 30 és 60 fillér. Légy irtó szereket, légyfogókat, Zacherlint, stb. Földes Gyógyszertár Deák Ferenc-utca, Hehs Gyógyszertár Batthyány-utca. 1224

Legjobb fertőtlenítő szappan

a Szent Imre szappan, különösen ajánlható oly egyéneknek, kik idegenekkel érintkezésük folytán fertőzésesnek vannak kitéve. A Szent Imre szappan bactericid hatását több vizsgálat igazolja, antisepticus hatása felülmúlhatatlan. Ára 70 fillér. Dr. Földes és Hehs Arad. Kapható Földes K. és Hehs V. Gyógyszertárban. 1224

APRÓ HIRDETESEK

KÜLÖNFÉLE.

Vegetal hajszesz

a legjobb, mely a haj hullást és korpa képződést gyorsan megszünteti. Ára 1 kor. kapható a Központi Drogeriában. 2201

Bármilyen

bádogos és vízvezetési munkát készíti Diamant Jenő Arad, Weitzer János és Kazinczy utca sarkán. 2991

Eserjőfi

gyomor elixír. Emésztési zavarok, élvágytalanság, lefűvődés, gyomorégés, émelygés, hányás, hányinger, szédülés, gyomorgörcsök, székrekedés, bélröngyhesség, bélférges (giliszták) bélbakteriumok ellen. Ára 1 és 2 korona Rak-tárak Hehs Vilmos gyógyszer-tára Aradon, Batthyány-utca és gutori Földes Kelemen gyógyszer-tára Aradon, Deák Ferenc utca. 5180

Alágyujtásra való papír

kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

India fogoseppék

a legmakacsabb fogfájást azonnal megszüntetik, ára 70 fillér. Főraktár Gutori Földes Kelemen gyógyszer-tára és vegytani laboratóriuma Aradon. Összes készítményünk kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-utcai gyógyszer-tárában.

FOGAK

huzása, tömése, fogsorok, aranyhidak és koronák ideálisan szépen, ragásra kitűnően, készülnek 6091

HALMOS

fogtechnikai termében Asztalos Sándor-utca 10. sz. (Szabadság-tér és Asztalos Sándor-utca sarok).

Dr. Keppich

orvos ur házában.) Telefon sz. 632.

865—1914. g. sz.

Arlejtési hirdetés.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 122 drb. rendőrlégénységi nyári posztósapka, 18 drb. hivatal-szolgá nyári sapka és egy drb. tisztú tűzoltó posztó sapka szállítása iránt folyó év június hó 2-án d. e. fél 11 rakor árlejtést tart.

Kikiáltási-ár: rendőrlégénységi sapka 8 korona 60 fillér, hivatal-szolgá sapka 8 korona 40 fillér és tisztú tűzoltó sapka 7 korona.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 5%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Arlejtésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Arlejtés irásbeli ajánlatok a 1/10-es engedmények feltüntetésével nyúj-

tandók be, ajánlathoz sapka minták is csatolandók és abban a jótállás is megjelölendő, — az ajánlatok csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánom-pénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1914. évi május hó 18 ad tartott üléseiből.

A gazdasági szék.

Mindenki azt mondja már; hogy **szeplők, májfoltok**

és minden arctisztatlanságok eltüntetésére legjobb az eredeti **Kárpáti-féle**

Benzoe tejszappan ára 1 korona. Benzoe tejszappan ára 70 fillér.

Főraktár: 4676

KÁRPÁTI JÁNOS

gyógyszertára
ARAD, BOROS BÉNI-TÉR.

Tégla

I. és II. oszt.

3468

jutányos áron kapható

III-ad oszt. 1000 db. 10 Kor.

Dengl Lajosnál

Dobó-utca 3.

„PENSIO EXQUISITE“

VILLA IRENEA

VOLOSKA—ABBZIA

Előkelő ház, a festői északi strandon, közvetlen a tenger partján, csodaszép parkban, 21 elegáns berendezett szobával, erkélyekkel, saját tengeri fürdővel és kikötővel. Elsőrangú konyha.

Nagymennyiségű

maculatura

eladó.

Bérma ajándékok legolcsóbb beszerzési forrása 3059

Losonczy Lajos és Tsa

órá- és ékszerésznél Szabadság-tér 1. szám

Arany női órák	12 koronától
Arany nyakláncok	10 koronától
Aranygyűrűk	6 koronától
Arany fülgyök	5 koronától
Plu ezüst óra	8 koronától
Nikkel óra láncsal	4 koronától stb.

Szíves pártfogást kér

Losonczy Lajos és Tsa

órá- és ékszerész.

PÁRISI SALON

1914.

ANGOL és GENRE

képes lev. lap

UJDONSÁGOK

érkeztek!

JÁMBOR

papirüzletébe,

Andrássy-tér 3.

Tabajdi-utcai oldal. 1291

Tekintse meg kirakatait!!

Védekező szerek

szőlő, gyümölcs és mezőgazdaság részére.

Rézkénpor

peronospora ellen.

Vizben oldható kén-só

oidium ellen.

Füsttámasztó anyag

szőlőknek fagy ellen való megvédésére.

Vizben oldható gyümölcsfa-carbolineum

téli permetezésre

mészkenlél

téli és nyári permetezésre gyümölcsfák gombabetegségei ellen — darabos kén — rudkén — közönséges és asbest-kénlap — rézmészpor — chlorbaryum répaféreg ellen carbolpor carbolsav — cresolium fertőtlenítésre.

Elismerő levelekkel szolgálunk.

Dobiaschi J. és Dörner Testvérek,

vegyitermék gyárai ARAD.

Telefon 165. 1291

Téglagyárak

Arad—Mikelaka.

Cégtulajdonos:

Pollák Sándor Arad, Nádor-u. 14.

Telefon } Városi iroda 55.
Aradi gyár 938.
Mikelakai gyár 515.

Készít Aradon 1172

(textill-gyár mellett) géppel gyártott falazó-, kut-, travers-, kémény- és idomtéglat legkitűnőbb minőségben.

Mikelakai gyárban

kézzel vert falazó téglát.

Yoghurt

Üdit,

Táplál,

Gyógyít.

Naponta frissen készíti az

Aradi Tejesarnok

Házhoz szállítás. Kapható kávéházakban és üzletelyiségekben. 1232

Ha ékszer

vagy órát akar venni

bérmaajándéknak,

akkor a saját érdekében áll, ha megnézi a kirakat és az üzletben az e hónapba érvényes árat, amelynél még egy

Végladás

sem olcsóbb. Mert csak úgy lehet végladást hirdetni, ha az engedélyért 200 koronát és a napi bevételből 10 százalékot fizetnek a hatóságoknak. — Ezt mind megtakaríthatja, ha az ékszer és óra ajándékait

Zinner Vilmos

műorás és ékszerésznél szerzi be

ARAD, Forray-utca, Szabadság-téri sarokház. 6682

Alapított 1845.

Telefon 457. szám.

Neumann M.

uri szabó, cs. és kir. udvari kamarai szállító,

9471

férfi-, fiu- és leánykaruha-telepe ARAD.

Elismert legjobb minőségű áruk kifogástalan kivitelben. Külön osztály mértékszerinti megrendelésekre. Raktárak az ország minden nagyobb városában. A tavaszi nagy képes árjegyzék megjelent. Kivánatra ingyen és bérmentve.

Költözők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Kalmár József villanszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242. Telefon 241

Ajánlja

költözők figyelmébe

villamos világítási berendezéseket villamos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 431

Raktáron tart:

Villamos csillárokat, villamos főszedényeket, villamos vasalókat, villamos hajszűtő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villamos cikkeit. 44

HA FÁJ

a melle és köhög, ha légzése nehéz és éjjel izzad, használjon:

„TURULIN“-t

Ára 2 korona 60 fill.

Egyedüli tóraktár:

Wajdits György

„Turul“ gyógyszerüzem Arad, Karolina-utca és Ferenc-tér sark. 6948

Veszek

vagy más tárgyakra átcserelek: zalogcédulákat, tört aranyat és ezüstöt, gyémántot és briliáns tárgyakat

Deutsch Izidor

Óra- és ékszerész

Weitzer J.-utca, Minorita-palota

Telefon 438. szám. 2038

Arad legnagyobb óra- és ékszer- raktára. Olcsó bevásárlási forrás.

Alufürt helyen

eladó égetett téglá

malter-homok, egy homokbánya és a Mosóczy-telepen több kisebb-szerű ház szép nagy kerttel kedvező fizetési feltételek mellett.

Flórián-utca 6b sz.
3-ik ajtó. 8464

Alvácza kénes hőgyógyfürdő

Arad és Hunyadmegye határán. Vasuti állomás. Pósta, táviró, május elsején megnyit.

A századok óta gyógyításra kitűnő eredménnyel használt fürdő hévízei egy belső mint külső használatra vannak javasolva. Belsőleg (ivásra) használva a gyógykút vizét az jótékonyan hat a belek működésére minél fogva székrekedésnél és alhasi pangásnál igen eredményesen használható.

Külsőleg (fürdő-re) használva a 38° C hőmérsékletű természetes kénes hévízet, annak az izmok és ízületek csúszos betegségeinél (csusz, reuma, köszvény, ischias, izzadmányok, csontbetegségek, bénulás) ugy hevany, mint idült alakjainál van bámulatos gyógyító hatása.

Különféle női bajok gyógyítására kitűnő eredménnyel használható a 22° — 82° C. hőfoku víz.

A fürdőközönség kényelmének nagyobb fokú kielégítésére az ősz folyamán tetemes befektetéssel új fürdőház épült, teljesen modernül berendezve, uszodával és kádfürdővel. E fürdők vizét az újonnan furt kút szolgáltatja, mely 113 méter mélységből tör elő, 38° C hőmérsékletű és nagymennyiségű szén-savat is tartalmaz a kénen kívül.

A gyönyörű nagy parkban épült lakóházakban 50 modernül berendezett szoba áll a vendégek rendelkezésére, azonkívül a fürdő térszomszédságában levő községben is kaphatók lakások. A fődényben egy szoba ára havonként 40—80 K. közt változik. Eő- utóidényben (máj. jun. szept. okt.) a szobaárakból 20% engedmény.

A fürdővendéglőben kitűnő ételek és italok. Figyelmes kiszolgálás, olcsó árak.

A hitűkhöz szigorúan ragaszkodó izraelitáknak külön rituális vendéglőjük van.

Állandó fürdőorvos, kitűnő cigányzene, tenisz és tekepályák, fővárosi és vidéki hírlapok gyönyörű kirándulóhelyek, nagy gondozott park, kitűnő ozonduz levegő.

Junius elsejétől az összes motorvonatok közvetlenül a fürdő-parknál állanak meg.

Prospektussal és egyéb felvilágosítással készséggel szolgál

Berkovits Izidor,
fürdőtulajdonos. 8157

Kiadó nyaraló

esetleg évi lakás

4-5 szoba, fürdőszoba, mellékhelyiséggel és kerthasználattal együtt.

Bővebbet
Pécskai-ut 17.
a kertésznél. 3438

Vendéglő megnyitás.

Tisztelettel értesítem Arad város közönségét, hogy a **Török Gabor-utcai sportteleppel szemben levő**

Sport-vendéglőt

a mai napon átvettem és azt tovább személyesen fogom vezetni

Főtörökvésem oda irányul, hogy igen t. vendégaimet a legkitűnőbb italokkal és ételekkel szolgáljam ki.

Kitűnő hegyi borok
és Rézvény sör!

Szíves látogatást kérve, kiváló tisztelettel

Holstein Dezső

8442

vendéglős.

Vasár- és ünnepnap zene!

Feltűnő alkalom előnyös vételre!!

Néhány hétig

FISCHER-féle NAGY ÁRUHÁZA

Arad, Szabadság-tér 12. sz.

Olcsó hetet rendez

sorozati árusítással, mely a külföldi nagyáruházakban nagyszerűen bevált azáltal, hogy a heti sorozat által feltétlenül olcsóbban, jóval a rendes áron alul vásárolhat.

◀ Sorozati árak: ▶

1

koronás

sorozat:

- 2 drb. finom selyem magánkötő
- 3 drb. tiszta selyem csokor nyakkendő
- 3 drb. tiszta selyem regatta nyakkendő
- 3 drb. legfinomabb álló gallér
- 2 pár fehér vagy színes kézelő
- 3 drb. elegáns angol batiszt zsebkendő
- 3 drb. finom női zsebkendő
- 1 drb. finom selyem zsebkendő
- 3 pár színes férfi harisnya
- 2 pár csikos női harisnya
- 2 pár gyermek patent harisnya a 7. sz-ig.
- 1 pár finom női flor harisnya
- 1 pár finom selyem harisnyakötő
- 1 pár finom selyem nadrágtartó
- 1 pár finom selyem női keztyű
- 1 pár férfi svéd im. keztyű
- 1 drb. finom szövet sapka
- 1 drb. kék scheviot flu sapka
- 1 drb. elegáns divat sétatöb
- 1 drb. valódi bőr pénztárca
- 1 drb. valódni bőr cigaretta tárcsa
- 1 drb. China ezüst cigaretta tárcsa
- 1 drb. finom gyöngyház zsebkés
- 2 drb. puha dupla gallér színes és fehér
- 1 drb. selyembatiszt félmellény
- 1 drb. divatos flor gyermek nyári trikóing
- 3 drb. osikos nyári gyermek trikóing
- 2 pár divatos nyári sokerli
- 2 drb. vászon sportsapka mosó
- 2 pár gyermek gummi nadrágtartó
- 1 drb. Virágszappan
- 1 drb. gyermekkötény

2

koronás

sorozat:

- 1 drb. gyermek ruha
- 1 drb. fehér puha férfi ing madepulán
- 1 drb. színes turista ing kretonból
- 1 drb. damaszt alsó nadrág
- 1 drb. finom flu sport ing kretonból
- 1 drb. francia batiszt alsónadrág
- 1 drb. finom női ing himzett
- 1 drb. siffon himzett női nadrág
- 1 drb. flu divatkalap
- 1 drb. legújabb leány bob-kalap
- 1 drb. gyermek sport kalap
- 1 pár finom bőrkeztlyű
- 1 drb. esernyő clothól
- 3 pár finom férfi flor harisnya
- 3 pár finom női áttört harisnya
- 6 drb. női selyem batiszt zsebkendő
- 6 drb. fehér len zsebkendő
- 3 drb. legfinomabb selyem csokor
- 1 drb. elegáns acél sétatöb
- 1 drb. angol törös sétatöb
- 1 drb. női kezitásksa bőrből
- 1 drb. valódi bőr szivar tárcsa
- 1 drb. valódi névjegy tárcsa
- 1 drb. egész finom bőrtárcsa
- 1 drb. finom gyöngyház zsebkés
- 1 pár finom glacee bőrkeztlyű
- 3 pár női divat harisnya
- 2 pár flor harisnya fekete szín. himzéssel
- 1 pár legfinomabb gummi nadrágtartó
- 6 drb. fin. ötrétli vászon gallér div. forma
- 3 drb. divatos tiszta selyem zsebkendő
- 2 pár finom selyem keztyű

3

koronás

sorozat:

- 1 drb. finom fehér damaszt. férfi ing
- 1 drb. divatos selyem férfi ing
- 1 drb. elegáns zephir férfi ing
- 1 drb. legújabb színes férfi ing
- 1 drb. finom voli sport ing
- 1 drb. angol zephir sport ing
- 1 drb. finom férfi hálóing
- 1 drb. legfinomabb francia alsónadrág
- 2 drb. színes batiszt alsónadrág
- 2 drb. köpper alsónadrág
- 1 drb. finom női ing szalaggal
- 1 drb. női hálókobát himzéssel
- 1 drb. finom női nadrág himzéssel
- 1 drb. férfi ernyő nikkol bottal
- 1 drb. női strappa ernyő
- 1 drb. divatos férfi strappa kalap
- 1 drb. legfinomabb divat sapka

3

korona 90 fillér

sorozat:

- 1 drb. finom divatos kemény kalap
- 1 drb. elsőrendű selyem ernyő
- 1 drb. elsőrendű fehér női ing
- 1 drb. elsőrendű angol zephir ing
- 1 drb. divatos selyem turista ing
- 1 drb. finom hálókabát csipkével
- 1 drb. finom kézi himzett női ing
- 1 drb. elegáns női nadrág
- 1 drb. elegáns bőrridikül

Dacára ezen feltűnő olcsó sorozati áraknak, a cég az áru elsőrendű minőségeért szavatol. A Fischer-féle Nagyáruház versenyképességét bizonyítja a 46 fényesen berendezett kirakat.

Vidéki rendelések utánvétel nélkül eszközöltek.

Mag nem felelő visszavéttik.